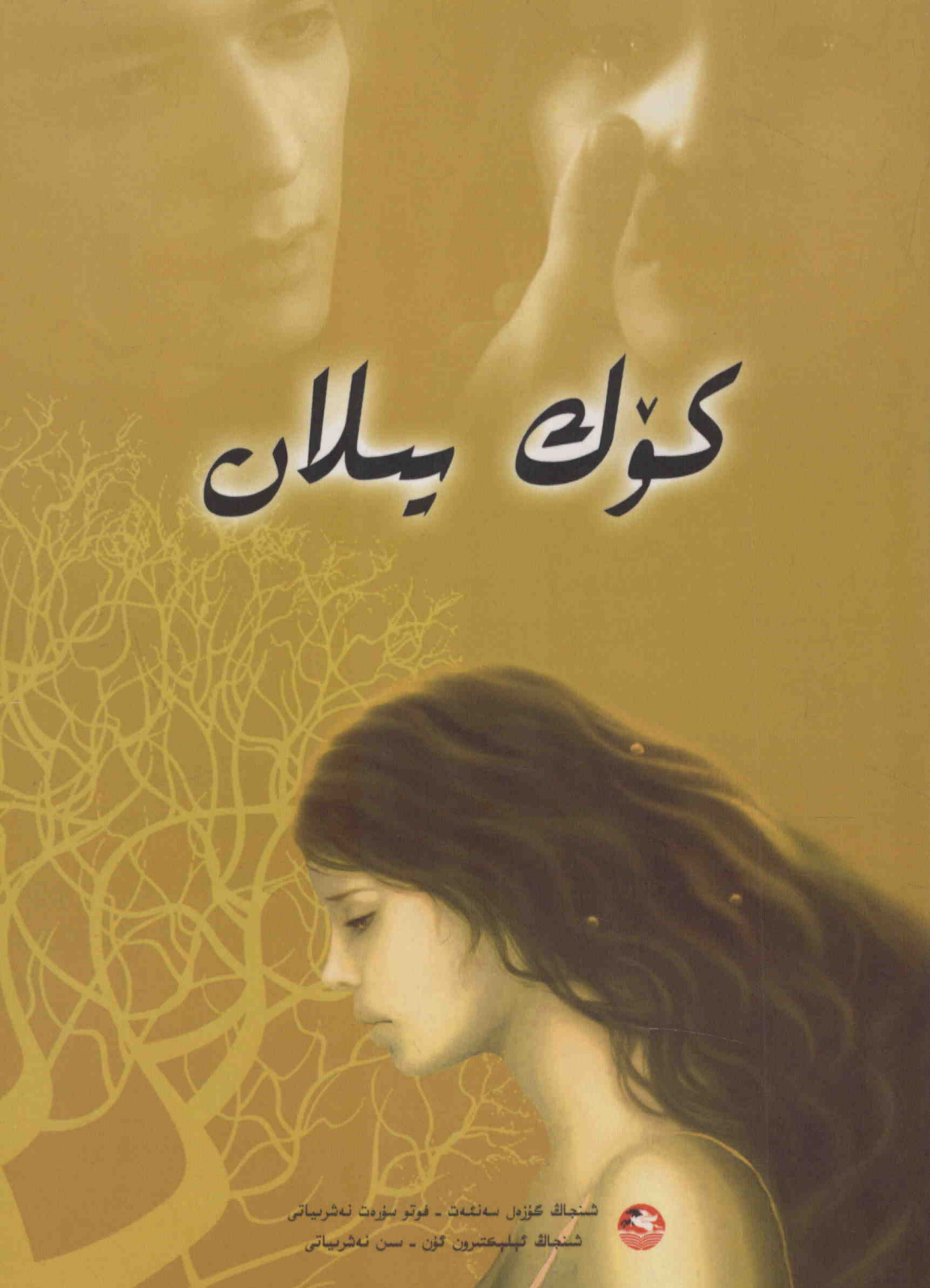
كۆك يىلان

شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت ـ فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ تېلېۋىزىيون گۇن ـ سى نەشرىياتى

كۆك يىلان

(جۇڭگو ھازىرقى زامان ياش يازغۇچىلىرى پوۋېستلىرىدىن تاللانما)

تەرجىمە قىلغۇچى: دىلشات قېيۇم نۇر

شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت ـ فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئېلېكترون ئۇن ـ سىن نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

蓝蛇：维吾尔文 / 周海亮等著；迪力夏提·克依木译. -- 乌鲁木齐：新疆美术摄影出版社，新疆电子音像出版社，2013.1
ISBN 978-7-5469-3412-9

Ⅰ. ①蓝… Ⅱ. ①周… ②迪… Ⅲ. ①中篇小说－小说集－中国－当代－维吾尔语(中国少数民族语言)
Ⅳ. ①I247.7

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2013)第 009078 号

责任编辑：乌尔古丽·努热克
封面设计：阿扎提·巴拉提
审　　定：亚森·吾不力哈斯木

蓝蛇（维吾尔文）

作　　者	周海亮 等
译　　者	迪力夏提·克依木·努尔
出　　版	新疆美术摄影出版社 新疆电子音像出版社
地　　址	乌鲁木齐市经济技术开发区科技园路 7 号
邮　　编	830011
发　　行	新疆新华书店
制　　作	乌鲁木齐标杆集印务有限公司
印　　刷	乌鲁木齐市科恒彩印有限公司
开　　本	880 毫米×1230 毫米　1/32
印　　张	8.875
版　　次	2013 年 1 月第 1 版
印　　次	2013 年 3 月第 1 次印刷
书　　号	ISBN 978-7-5469-3412-9
定　　价	22.00 元

مۇندەرىجە

هۇجرىدىكى سىرداش ..... لى يۆفېڭ 1
كۆك يىلان ..... جوۋ خەيلياڭ 85
مېھىرلىك پونكىت ..... شۆ يەن 157
كىرىسلو ..... ۋاڭ شيۇمېي 205

لی یۆفېڭ

هۇجرىدىكى سىرداش

(پوۋېست)

1

مەن لى يا بىلەن دالىەن شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن بىر قېتىملىق دوستلار يىغىلىشىدا ئۇچرىشىپ قالدىم. بۇ قېتىملىق ۋاقىتسىز ئۇچرىشىشىمىزدىن بىر خىل مۇقەررەرلىكنىڭ ھىدى گۇپۇلدەپ پۇراپ تۇراتتى. راستىنى ئېيتقاندا، ھەر ئىككىلىمىزنىڭ بىر ـ بىرىمىز بىلەن كۆرۈشۈش ئويىمىز يوق ئىدى. بۇ قېتىمقى يىغىلىشتا مەن يېشىمنى يەنە قەستەن ئوتتۇز ئىككى ياش دەپ مەلۇم قىلدىم. بۇلتۇرمۇ ھەتتا ئوزامۇ مۇشۇ ياشتا ئىدىم. تونۇش ـ بىلىشلەرنىڭ بۇ سىرىمنى بايقاپ قېلىشىنى ھەرگىز خالىمايتتىم. قاچانلاردىن باشلاپ بىرنەچچە يىلدا بىر ياشقا كىرىدىغان بولۇپ قالغانلىقىمنى ئەسلىيەلمەيتتىم. ئېھتىمال ساماۋى پەلەكتىكى پەرىشتىلەر ياكى سەلتەنەتلىك پادىشاھلارلا يېشىنى شۇنداق ھېسابلايدىغاندۇر...

قىياسىمچە، لى يا مېنىڭ بىلەن كۆرۈشۈشنى تېخىمۇ خالىمايتى. ئېھتىمال، ئۇ كۆڭلىدە ماڭا قىلغان ئەسكىلىكلىرىدىن ئويۇلۇۋاتقان بولۇشىمۇ مۇمكىن. يىغىنچاقلىغاندا، ئىككىمىز بۇ سورۇندا ئۇچرىشىپ قالماسلىقىمىز كېرەك ئىدى. ئاڭلىشىمچە، ئۇ ئېرى بىلەن ئاجرىشىپ كېتىپتۇ. بەزى ئىشلارنى ئالدىن مۆلچەرلىمەك ھەقىقەتەن تەس ئىكەن. ئەمەلىيەتتە، لى يا ئىككىمىز تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپتىكى ساۋاقداشلاردىن ئىدۇق. ئۇ چاغلاردا لى يا چېچىغا دائىم

لېنتا چىگىۋالاتتى. لېنتىنى بەزىدە كېپىنەكنىڭ، يەنە بەزىدە ئاپتاپ-چېرەسنىڭ شەكلىنى چىقىرىپ چىگىۋالاتتى. بىر قېتىم سىنىپتىكى-لەر تەشكىللىنىپ دالا سەيلىسىگە چىقتۇق. كۆتۈلمىگەندە، لى يا ئىككىمىز توپتىن ئايرىلىپ قېلىپ تاغدىكى ئورمانلىقتىن زادىلا چىقىپ كېتەلمىدۇق. قورقۇنچلۇق شۇنداقلا جاپالىق بولغان بىرقاتار جەريانلارنى بېشىمىزدىن كەچۈرۈپ، ئاخىر ساۋاقداشلار بىلەن ئاران دېگەندە تېپىشتۇق. شۇندىن كېيىن ئارىمىزدىكى ئادەتتىكى ساۋاقداش-لىق مۇناسىۋىتىمىز يېقىن دوستلۇققا قاراپ تەرەققىي قىلغانىدى. ھېچ بولمىسا مەن شۇنداق دەپ قارايتتىم. مەن ئۇنى دائىم ئۆيىمىزگە ئويناپ كېلىشكە تەكلىپ قىلاتتىم. ھەر قېتىم ئۇ بىزنىڭ ئۆيگە كەلگىنىدە دائىم سىنىپىمىزدىكى باشقا بىر قىز ساۋاقدىشىمىزنى باشلىۋالاتتى. كېيىنچە، ئۇنىڭ نەزىرىدە پەقەت ئاشۇ قىزلا ئۇنىڭ ئەڭ يېقىن دوستى ئىكەنلىكىنى بارا - بارا ھېس قىلىپ قالدىم...

تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپكە چىقىپ ئايرىلىپ كەتكىنىمىزچە، خىز-مەتكە چۈشكەندىن كېيىنكى تۇنجى قېتىملىق ساۋاقداشلار يىغىلى-شىدا يەنە ئۇچرىشىپ قالدۇق. بىزنىڭ سۇغۇرتا شىركىتى بىلەن لى يا ئىشلەيدىغان مەددىي ئەشيالار شىركىتىنىڭ بىر بىنادا تۇرۇقلۇق، بىر - بىرىمىز بىلەن بىرەر قېتىممۇ ئۇچرىشىپ باقمىغىنىمىزدىن ھەيرانلىق ھېس قىلىپ، كۈلۈشۈپ كەتكىنىمىز ھازىرقىدەك يادىمدا. شۇنىڭدىن ئېتىبارەن، بىز سىرداش دوستلاردىن بولۇپ قالغانىدۇق...

كېيىنچە مەن باشقىلار ئارقىلىق سۇ لىن بىلەن تونۇشۇپ قالدىم. گەرچە بىز بۇ چاغدا ئاللىبۇرۇن ھېسسىياتىمىز ئۇرغۇپ تۇرغان يېڭى دەۋر ياشلىرىدىن بولۇپ قالغان بولساقمۇ، لېكىن كۆ-

ڭۇلگە بېرىلمىدىغان ئىشلارنى قىلىپ باقمىغانمىدۇق. بۇ ھالەتنى ئۆزئا-
را ھۆرمەت ۋەياكى خىجىل بولۇش نۇقتىسىدىن تۇرۇپمۇ، چۈشەندۈ-
رۈپ كېتەلمەيتتىم. بەزىدە بۇنىڭ جاۋابىنى ئېھتىمال پەقەت تەڭرىلا
بېرەلىشى مۇمكىن دەپ ئويلاپمۇ قالاتتىم. مەيلى قانداق بولۇشىدىن
قەتئىينەزەر، بىزنىڭ مۇناسىۋىتىمىز تولىمۇ تەبىئىي تۇس ئالغانـ
دى. بۇ جەريانلاردا بىز بىرنەچچە قېتىم كىنو كۆرگەن بولدۇق. ھەر
ئىككىلىمىزلا رازۋېدكا فىلىملىرىنى كۆرۈشنى ياخشى كۆرەتتۇق.
بىرگە ئولتۇرۇپ تاماق يەيتۇق. ئارقىدىن ئۇ مېنى ئۆيگە ئاپىرىپ قۇ-
ياتتى. شۇ كۈنلەرنىڭ بىرىدە سۇ لىن ماڭا بىلەزۈك سوۋغا قىلدى. ئۇ
بۇ سوۋغىنى كەچلىك بازاردىكى يايمىچىدىن سېتىۋالغانىدى. بىز ئۇ
يەردىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ ئىختىيارسىز بىلەيزۈككە كۆزۈم چۈشۈپ
باھاسىنى سوراپ باققانىدىم. بىلەزۈك يېشىل رەڭلىك مارجانلار تىز-
مىسىدىن بولۇپ، قاشتېشىدەك تولىمۇ چىرايلىق ۋە سىپتا كۆرۈنەتـ
تى. بىلەزۈكنىڭ ئەسلىي باھاسى 18 يۈەن بولۇپ، سۇ لىن ئۈنى 10
يۈەنگە سېتىۋالغانىدى. گەرچە مەن بۇ سوۋغىدىن ئۈنچىلىك خوشال
بولۇپ كەتمىگەن بولسامۇ، لېكىن يەنىلا ئۈنى قولۇمغا سېلىۋالدىم.
ئەمەلىيەتتە شۇ كۈنى دەل مېنىڭ تۇغۇلغان كۈنۈم ئىدى. لېكىن، بۇ
ھەقتە مەن سۇ لىنغا ئەسكەرتمىگەنىدىم. ئۈنى ئالدىنئالا خەۋەرلەندۇر-
گەن بولسام، ئۇنىڭ ماڭا بىرەر دەستە گۈل سوۋغا قىلىشىمۇ
مۇمكىن ئىدى. ئۇ ماڭا بۇ بىلەزۈكنى سوۋغا قىلمىغان تەقدىردىمۇ،
مەن ئۈنى چوقۇم سېتىۋالغان بولاتتىم. چۈنكى ھەرقانداق بىر كىشـ
نىڭ تۇغۇلغان كۈنىدە نەرسە كېرەك سېتىۋېلىپ، ئۆز كۆڭلىنى
خوشال قىلىشى بۇ بىر تەبىئىي ئەھۋال ئەلۋەتتە. ئارقىدىن بىز ئادـ

تىمىز بويىچە كىنو كۆردۈق، تاماق يېدۈق، ئاندىن ئۇ مېنى ئۆيۈمگە ئاپىرىپ قويدى. ئەينى چاغدا ھېلىقى بىلەزۈكنى لى يا كۆرگەنىدى. مەن بىلەزۈكنى خوتەن قاشتېشىدىن ياسالغان دەپ ئۇنىڭغا كۆز - كۆز قىلغىنىم ئېسىمدە...

بىركۈنى سۇ لىن ئىككىمىز كىنوخانىدىن چىقىۋېتىپ لى يا بىلەن ئۇچرىشىپ قېلىپ ئۇنى بىللە تاماق يېيىشكە تەكلىپ قىلدۇق. ئۇنىڭ سۇ لىن ئىككىمىزنىڭ مۇناسىۋىتىگە قانداق باھا بەرگەنلىكى تازا ئېسىمدە يوق، ھەرھالدا ئۇنىڭ بىزنى ئاللىبۇرۇن ئەر - خوتۇنلۇق دەرىجىسىگە بېرىپ بوپتۇ، دەپ گۇمانلانمىغانلىقىدىن خوشال ئىدىم. بىزنىڭ مۇناسىۋىتىمىزگە ئەڭ قىزغىن مۇئامىلە قىلىدىغىنى يەنىلا مېنىڭ مومام ئىدى. مومام خۇراپىي ئايال بولغاچ- قىمىكىن، ئۆزىگە خاس بىرقاتار نىكاھ پەلسەپىسى بار ئىدى.

— بەك ياخشى بوپتۇ، - مومام مۇناسىۋىتىمىزدىن خەۋەر تېپىپ مېنى ئىلھاملاندۇردى، سەن ھېلىقى ئاقپېشمىقنىڭ بىلەن تولىمۇ ماس كەلگۈدەكسەن! مۆچىلىكلار نۇقتىسىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، سەن يىلان مۆچەللىك، سۇ لىن سېنىڭدىن ئىككى ياش چوڭ بولسا توشقان مۆچەللىك دېگەن گەپ! يىلان بىلەن توشقان بىرلەشسە، كېلە- چەكتە باي بولۇپ كېتىشىكلارغا گەپ كەتمەيدۇ...

كىچىك چاغلىرىمدىلا مومام خۇددى پېرىخونلاردەك ئالىقىنىمنى ئېچىپ ئۇزاقتىن - ئۇزاق قاراپ كېتەتتى. مەن شۇ چاغلاردا مومامنى چۆچەكلەردىكى چوڭ سۈپۈرگىگە مىنىۋېلىپ، كۆك ئاسماندا پەرۋاز قىلىدىغان ھېلىقى قېرى مومايغا بەكلا ئوخشىتاتتىم. ھالبۇكى، بە- چارە مومام ھەتتا ئايروپىلاننىڭ يېنىغىمۇ بېرىپ باقمىغانىدى.

ئۇنىڭ بۇ ئۆمرىدە ئەڭ كۆپ قىلغان بىردىنبىر ئىشى، ئالىقىنىمدىكى مۇرەككەپ سىزىقچىلارغا قاراپ نەۋرىسىنىڭ كەلگۈسى تۇرمۇشىغا تەبىر بېرىش ئىدى. كىشىلىك ھاياتتا كىممۇ ئۆز جۇپتىنىڭ ۋاپادار، تۇرمۇشىنىڭ بايلىقى، كەلگۈسىنىڭ گۈزەل بولۇشىنى خالىمايدۇ، دەيسىز؟

مومام ھەر قېتىم ئالىقىنىمغا باققاندا توختىماي دۇرۇت ئوقۇيتتى. ئۇنىڭچە بولسا توخۇ ۋە ئىت مۆچەللىكلەر توي قىلسا چىقىشالمايتتى. يولۇاس بىلەن يىلان مۆچەللىكلەر تۇرمۇشلۇق بولسا بەختلىك بولالمايتتى. ناۋادا يىلان بىلەن توشقان مۆچەللىكلەر بىرگە بولسا باي ـ بايلىقلىق، يىلان بىلەن چاشقان مۆچەللىكلەر توي قىلسا تولىمۇ ماس كېلەتتى. مومام مېنىڭ توشقان ياكى چاشقان مۆچەللىك يىگىت تېپىشىمنى تولىمۇ ئارزۇ قىلاتتى...

مومام توشقان مۆچەللىك سۇ لىن بىلەن تېپىشىپ قالغانلىقىمدىن خوشال بولۇپ يۇرگەن ئاشۇ كۈنلەرنىڭ بىرىدە، سۇ لىن بىلەن ئىدارىمىز ئالدىدا يەنە ئۇچراشتۇق. يولدا كېتىۋېتىپ ئۇ ماڭا ئۆيدىكىلىرىنىڭ ئۆزىنى توي قىلىشقا زورلاۋاتقانلىقىنى پۇراتقانىدى. مەن بۇ كۈننىڭ ھامان يېتىپ كېلىدىغانلىقىنى بىلەتتىم. بىراق ئۇنىڭ گېپىنىڭ ئۇرامىغا قارىغاندا، ئۇنىڭ توي قىلىدىغان ئوبيېكتى ھەرگىزمۇ مەن ئەمەستەك قىلاتتىم. ئۇنىڭ تاتىرىپ كەتكەن يۈزىگە نەپرەت بىلەن تىكىلدىم. چۈنكى، ئۇ مېنىڭ ھېسسىياتىمنى ئالدىغانىدى. ئۇنىڭ ئەمدىلىكتە ئۆزىنى مېنىڭ ئالدىمدا ئاقلاپ يۇرۇشى بىھاجەت ئىدى. شۇنداق قىلىپ، بىزنىڭ مۇناسىۋىتىمىز ئەنە شۇنداق ئۇن ـ تىنسىزلا ئاخىرلاشقان بولدى. ناۋادا توي قىلغان بولساقمۇ

بىزنىڭ مۇھەببىتىمىزنىڭ نەتىجىسى بەكلا ئاددىي، يەنى بالىلىق بولۇش ۋە ئۇنى قاتارغا قوشۇشتىنلا ئىبارەت بولاتتى. راستىنى دېگەندە، ئۇنى قانچىلىك دەرىجىدە ياخشى كۆرۈدىغانلىقىم ئۆزۈمگە ئايدىڭ ئىدى. قانداقلا بولمىسۇن بىر مەزگىل ئارىلاشقان بولغاچقا، كۆڭلۈم ھەقىقەتەن ئازار يېگەنىدى. بۇ ئىش ئۆز نۆۋىتىدە يەنە خىزمىتىمگىمۇ تەسىر يەتكۈزدى. چۈنكى، مەن بىر پارچە سۇغۇرتا تالونىنى خاتا تولدۇرۇپ قويۇپ، شىركەتنى تولدۇرۇالغۇسىز ئېغىر زىيانغا ئۇچرىتقانىدىم. شۇ سەۋەبتىن ئىشتىن بوشىتىلدىم. شۇ كۈنى كېچىدە مەن لى ياغا تېلېفون بېرىپ بۇ ئىشنىڭ ماڭا تولىمۇ ئېغىر كەلگەنلىكىنى داتلاپ ئۇن سېلىپ يىغلىۋەتتىم. لېكىن، لى يا مەن تەرەپتە تۇرۇپ سۇ لىننى بىرەر ئېغىز بولسىمۇ تىللاپ قويۇش ئۈياقتا تۇرسۇن، ماڭا بىرەر ئېغىز بولسىمۇ تەسەللى بېرىپ قويمىدى. مۇشۇنداق چاغدىمۇ لى يانىڭ قەستەن بىغەم بولۇۋېلىشىغا قاراپ، ئۇنىڭمۇ تېخى ياتلىق بولمىغان قېرى قىز ئىكەنلىكىنى ئېسىمگە ئېلىپ ئۇنىڭ بۇ پوزىتسىيەسىنى توغرا چۈشەنگەن بولدۇم...

ئارىدىن بىرنەچچە ئايلار ئۆتۈپ، يېقىن ئەتراپتىكى تاللا بازىرىغا نەرسە ـ كېرەك سېتىۋالغىلى بېرىپ، سۇ لىن بىلەن لى يانى تۇيۇقسىز كۆرۈپ قالدىم ۋە ئۆز كۆزۈمگە ئىشەنمەيلا قالدىم. چۈنكى، بىر قاراشتىنلا لى يانىڭ ھامىلدارلىقى بىلىنىپ تۇراتتى. مەن يوشۇرۇنۇپ ئۇلارنىڭ ئارقىسىغا چۈشتۈم. ئۇلار ئۇششاق يېمەكلىكلەر تىجارەت رايونىغا كېلىپ، بىر ئورۇننى تاللاپ ئولتۇردى. ئۇلارنىڭ بۇ ھالىتىنى كۆرگەن ھەرقانداق كىشى، ئۇلارنىڭ ئامراق ئەر ـ خوتۇنلاردىن ئىكەنلىكىگە ئىشەنمەي قالمايتتى. بىر چاغدا سۇ لىن كىچىك

توغرالغان بىر پارچە كولباسانى لى يانىڭ ئاغزىغا سېلىپ قويدى. بۇ چاغدا قەلبىمدىكى يېقىن دوستۇم لى يا مېنىڭ ئىلگىرىكى سابىق يېگىتىمگە قاراپ تاتلىققىنە بىرنى كۈلۈپ قويدى ...

يۈرىكىم رەشك ئوتىدا ئۆرتىنەتتى. پەقەت رەشكلا ئەمەس بىر خىل ئۆچمەنلىكمۇ يۈرىكىمنى قامال قىلىۋالغاندى. ئىلگىرى لى يانى ئۆزى ياخشى كۆرمەيدىغان بىرەر يېگىت بىلەن تۇي قىلىپ قالسا، قانداق بولۇپ كېتەر دەپ قىزىقىش ئىلكىدە خىياللارغا چۆمۈپ كېتەتتىم. لېكىن مەن ئاللىبۇرۇن خاتالاشقانىكەنمەن!

ئارىلىقتىن ئۇزاق ئۆتمەي مەن مۇددىي ئەشيالار شىركىتىنىڭ مەسئۇلىغا قول ئاستىدىكى لى يا ئىسىملىك بىر خادىمنىڭ خېرىدار-لارنى قاقتى ـ سوقتى قىلغانلىقى توغرىسىدا پاش قىلىش تېلېفونى ئۇردۇم. ئاقىۋەت مېنىڭ تەدبىرىم ئويلىغىنىمدەك ئۇنۇم بېرىپ، لى يا خىزمەتتىن قوغلاندى. ئۇزاق ئۆتمەي لى يانىڭ ئۆز ئالدىغا كىيىم ـ كېچەك دۇكىنى ئاچقانلىقىنى ئاڭلىدىم. شۇنىڭدىن كېيىن بىز قايتا ئۇچراشمىدۇق.

2

مەن سۇغۇرتا شىركىتىدىن ئايرىلغاندىن كېيىن، مەلۇم بىر تەت-تەرىپىە بۇيۇملىرىنى ۋاكالەتەن سېتىش شىركىتىگە ئىشقا چۈشتۇم. كۇندىلىك خىزمىتىم پەقەت بىرلا قېلىپتا، يەنى خېرىدار-لارنىڭ مال سېتىۋېلىش ھەققىدىكى تېلېفونلىرىنى قوبۇل قىلاتتىم. ئىشخانا تازىلىقى تەبىئىي ھالدا ماڭا يۈكلەنگەنىدى. بۇ خىزمىتىم

خۇددى سۇغۇرتا شىركىتىدىكى خىزمىتىمگە ئوخشاش ماڭا ھېچقانداق خوشاللىق ئاتا قىلالمايتتى. مەيلى ئالدىنقى ياكى كەينىنكى خىزمىتىم بولسۇن، مېنىڭ نامراتلىق ھالىتىمنى پەقەتلا ئۆزگەرتەلمىگەنىدى. داڭلىق ماركىلىق گىرىم بۇيۇملىرى، مودا بولۇڭاتقان كىيىم ـ كېچەك، ئەقەللىيسى، بىر قېز ئۇچۇن ئېرىشىشكە تېگىشلىك بولغان بارلىق نەرسىلەر مەن ئۇچۇن مەڭگۈلۈك ئارمان بولۇپ قېلىڭاتاتتى. ئىلگىرى مەن دېڭىز يېقىسىدىكى ئەڭ نامرات ئائىلىلەرنىڭ ئەڭ تۆۋەن تۇرمۇش كاپالەت پۇلىمۇ يەتتە ـ سەككىز يۈز يۇەن دەپ ئاڭلىغانىدىم. ئەپسۇسكى، مېنىڭ ھازىر ئېلىڭاتقان مائاشىم ئۇ ئۆلچەمگە ئەسلا يەتمەيتتى. يېغىنچاقلىغاندا، مەن بۇ شەھەرنىڭ ئەڭ تۆۋەن قاتلىمىدىكى كىشىلەر توپىنىڭ تېپىك بىر ئەزاسى بولۇپ قالغانىدىم...

شىركىتىمىز غوجايىنى 40 ياشلاردىن ھالقىغان، بىر جۇپ سىرلىق كۆزى ئۆزىگە زادىلا بوي سۇنمايدىغان كىشى ئىدى. خىزمەت ئارىلىقلىرىدا ئۇنىڭ ماڭا يەڭىتىدىغاندەك قاراپ كېتىدىغانلىقىنى سېزىپ تۇراتتىم. دېمەك، ئۇ ماڭا ھەقىقەتەن قىزىقىپ قالغاندەك ئىدى. شىركىتىمىزدە بەش ـ ئالتە قىز خادىم بار بولۇپ، ئەمەلىيەتتە، غوجايىنىنىڭ پەقەت مېنىلا ياقتۇرۇپ قېلىشى ئېپتىخارلانغۇدەك ئىش بولۇپ ھېسابلىناتتى. سابىق دوستۇم لى يا بىلەن سابىق يىگىتىم سۇ لىنىنىڭ ھېلىقى كۇندىكى ھالىتى يۇرىكىمنى ھېلىغىچە قۇرۇتتەك غاجىلاپ، ماڭا ھېچ ئارام بەرمەيتتى. قەلبىمدىكى مەزگىلسىز ئازابتىن قۇتۇلۇش، ھېچ بولمىغاندا، ھېسسىيات جەھەتتىن ئۆزۇمگە ئاز ـ تولا تەسەللى تېپىش ئۇچۇن بولسىمۇ، نۆۋەتتىكى بۇ پۇرسەتنى

چىقىۋاتقان مىكىنىڭ بىر جايدا يىغىلىپ ئامانەت پۇلۇمنى خەجلەش قارارىغا كەلدىم. مودا كىيىم، ياراشقان گىرىم، پۇراقلىق ئەتىر مېنى بىردەم-لىكىڭ ئىچىدىلا ئېسىلزادە خېنىملار توپىغا قوشۇۋەتكەنىدى. ئەمدىلىكە غوجايىن ئوچۇق - ئاشكارىلا ئاتاكىغا ئۆتۈپ، گۈزەللىكىمنى ماختاپ هارمايتتى. شۇنداقلا مەن سەپكەن ئەتىرنى بۇرۇندىنلا ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى، گىرىملىرىمنىڭ ئۆزگىچە، كىيىم - كېچەكلىرىم-لىكىڭ تولىمۇ يارىشىملىقلىقىنى هەر ۋاقىت ئاغزىدىن چۈشۈرمەيتتى. ئۆزىنىڭ مەندىكى سېھىرلىك لاتاپەتنى هەتتا چۈشىدىمۇ كۆرۈپ باق-مىغانلىقى هەققىدە قۇلىقىمغا پىچىرلايتتى. ئاز ئۆتمەي بىز ئاجايىپ رومانتىكىغا تويۇنغان مۇهەببەت قاينىمىغا غەرق بولدۇق...

غوجايىنىڭ ئايالى مېنى ئېرىنىڭ كىيىم - كېچەكلىرىگە سىڭىپ قالغان ئاشۇ ئەتىرنىڭ پۇرىقى سەۋەبى بىلەن ئىزدەپ كەلگە-نىدى. راستىنى ئېيتقاندا، بۇ ئايال گەرچە چىرايلىقلار تائىپىسىدىن بولمىسىمۇ، لېكىن ئۆكۈزدەك قاۋۇل كۆرۈنەتتى. ئۇنىڭ تۇرقىغا قا-رىغان هەرقانداق بىر كىشى ئۇنى ئائىلىسىدە هەممە ئىشقا هۆكۈم-ران، تۇرمۇش ئىشىدا تەشەببۇسكار ئوخشايدۇ، دېگەن قاراشقا كېلىپ قېلىشىدا گەپ يوق ئىدى. شۇنىڭغا هەيران ئىدىمكى، بۇ ئايال مېنى باشقىلارنىڭ ئالدىدا مات قىلىپ، چاچىلىرىمنى يۇلۇپ، يۈزلىرىمگە تۈ-كۈرۈپمۇ يۈرمىدى. پەقەت مېنىڭ شىركەتتىن تېزدىن ئايرىلىپ، ئې-رىدىن دەرهال مۇناسىۋىتىمنى ئۈزۈشۈمنى تەلەپ قىلدى ۋە ماڭا قېلىن بىر لېپاپنى تەڭلىدى. بۇ مېنىڭ بىر مەزگىللىك ئىش هەققىم ئىدى. مەن لېپاپتىكى پۇل سوممىسىنى ئۇنىڭ ئاغزىدىن ئاڭلاپ قۇلىقىمغا ئىشەنمەيلا قالدىم. ئەمەلىيەتتىمۇ بۇ ئىشنىڭ

چوقۇم يۇز بېرىدىغانلىقى ماڭا ئايدىڭ ئىدى. لېكىن، نەتىجىنىڭ بۇنداق ئاددىي ھەم تولىمۇ ئۇنۇملۇك بولۇپ ئاخىرلىشىدىغانلىقىنى خىيالىمغىمۇ كەلتۈرۈپ باقمىغانىدىم. خىزمەتتىن سىرتقى بۇ كىرىم يۇرەكلىرىمنى ئوينىتىۋەتكەن، شۇنداقلا بۇ خىل سودىنىڭ بۇندىن كېيىنكى تۇرمۇشۇمنىڭ مۇھىم بىر تەركىبلىرىدىن بولۇپ قېلىشىغا ئۇمىد ئاتا قىلغانىدى...

بۇگۈن ھەپتىنىڭ ئاخىرىسى ئىدى. يالغۇزلۇقتا ئاز ـ تولا ھاۋا يېگەچ، ئىش ـ پۇشۇقۇمنى چىقىرىپ كېلىش ئۈچۈن دېگىز بويىغا كەلدىم. كۆزۈم تۇيۇقسىز كۈتۈلمىگەن ئاجايىپ بىر مەنزىرىگە چۈشۈپ، ھەيرانلىق ئىلكىدە بۇتتەك قېتىپلا قالغانىدىم. چۈنكى، كۆز ئالدىمدىكى بۇ رومانتىك كۆرۈنۈشنىڭ باش پېرسونازى مېنىڭ سابىق غوجايىنىم ئىدى. شۇ پەيتتە ئۇ ياسداق بىر سايىۋەن ئاستىدا قېشىدىكى چىرايلىق بىر خانىمنى بىلەن مۇڭداشقاچ، كىچىك بىر بالىنى ئەركىلىتىپ ئولتۇراتتى. دەرۋەقە، بۇ كۆرۈنۈش ھەرقانداق بىر كىشىگە ئاجايىپ بەختلىك بىر ئائىلىنى ئەسلىتەتتى. ھېلىقى كىچىك بالىنىڭ چىرايىدىكى بەزىبىر ئالامەتلەر غوجايىن بىلەن ھېلىقى خانىمزىغا ئوخشايتتى. دېمەك، گۇمانلانغۇچىلار DNA نى تەكشۈرتۈپ ئاۋارە بولمىسىمۇ، بالىنىڭ بۇ بىر جۈپلەرنىڭ ئۆز پەرزەنتى ئىكەنلىكىگە چىن پۈتمەي قالمايتتى.

پىكىرلىرىم ئېچىلىپ كەتكەنىدى. دېمەك، غوجايىن مېنىڭدىن پايدىلىنىپ، ئايالىنىڭ كۆزىنى بويىاپ، ئۆزىنىڭ ئىككىنچى ئائىلىسىنى قوغداپ قالماقچى بولغانىدى. مېنىڭ ئىززەت ـ ھۆرمىتىم، غۇرۇرۇم يەنە بىر قېتىم دەپسەندە قىلىنغانىدى. لېكىن، رەھىمسىز رېئال-

لىقنىڭ ئېغىر چاقچاقلىرى ئالدىدا ئۆزۈمنى تۇتۇۋېلىشنى خېلىلا ئۆگىنىۋالغانىدىم. بۇ ئەبلەخنىڭ ھېلىقى ئۆكۈزدەك تەمبەل ئايالىدىن تېخىمۇ جىقراق نەرسە ئۇندۇرۇۋالمىغانلىقىمغا پۇشايمان قىلاتتىم. مەن «ئۇنداق قازانغا مۇنداق چۆمۈچ» دېگەندەك قىلىپ، دەرھال يانفۇنۇم ئارقىلىق ئۇلارنى ئۆز ئەينەن شۆرەتكە تارتىۋېلىپ، سۆرەتلەرنى ئىككىلەنمەيلا غوجايىنىڭ ئايالىغا ئەۋەتىۋەتتىم. كېيىنكى نەتىجە مەن ئۇچۇن بەربىر ئىدى. مەن ئۇلار تەرەپكە قاراپ مىيىقىدا سوغۇق كۇلۇپ قويدۇم ـ دە، يولۇمغا راۋان بولدۇم. كېيىنچە ھېلىقى پۇلنىڭ شاپائىتى بىلەن ئارزۇيۇمدىكىدەك ياسىداق بىر ئۆينى ئىجارىگە ئېلىپ، يېڭى تۇرمۇشۇمنى باشلىدىم. مومامنىڭ ۋاپاتىدىن كېيىن مەن ھەقىقىي تۇردە تىرىك يېتىمغا ئايلىنىپ قالغانىدىم. چۈنكى ئاتا ـ ئانام مۇشۇ دۇنيادا، يەنى مۇشۇ شەھەردە ياشاۋاتقان بولسىمۇ، لېكىن ئاللىبۇرۇن ئاجرىشىپ كەتكەنىدى. ئاپام بولسا كېيىنكى يولدىشىنىڭ كۆزىگە قاراپ، ھەممىدە ئۇنىڭغا يول قويۇپ، شەكىلسىز سىرتماق ئىلكىدە كۇنلىرىنى ساناپ دېگۈدەك ئازاب بىلەن ئۆتكۈزەتتى. دادام بولسا مېنى ئاللىبۇرۇن ئۇنتۇپ كەتكەن، كېيىنكى خوتۇنىدىن بولغان ئوغلى ئۇنىڭ ئۇچۇن ھەتتا جېنىدىنمۇ ئېزىز ئىدى!

مەن ئىجارىگە ئالغان ئۆينى ئۆزۈمنىڭ ئارزۇيۇمدىكىدەك زىننەتلەپ، ھەقىقىي ئېسىلزادە خېنىملاردەك ئەركىن ـ ئازادە تۇرمۇشۇمنى باشلىۋالدىم. شۇنداقلا يوگا گۇمپىسى مەشىق سارىيىدىن خىزمەت تاپقانىدىم. مېنىڭ تۇغما زىلۋا قامىتىم ئايال غوجايىنىڭ ھەقىقىي مارکىسىغا ئايلىنىپ قالغانىدى. چۈنكى ئۇ يوگا گۇمپىسى مەشقى ئارقىلىق ئورۇقلاشقا كەلگەن ئاياللارغا مېنى كۆرسىتىپ تۇرۇپ

ماختىناتتى.

ــ سىلەرمۇ جاپالىق مەشىق قىلىشتىن قورقمىساڭلارلا، مانا بۇ خانقىزدەك ئەركەكلەرنىڭ كۆزىنى ئالاچەكمەن قىلىۋېتەلەيسىلەر، ئىلگىرى بۇ خانقىزمۇ سىلەردىن ئۆتە سېمىز ئىدى...

مەن بۇ يەردە ئىشلەپ يۈرۈپ خام سېمىز بىر خانىم بىلەن تونۇشۇپ قالدىم. ئۇنىڭ بويى ئانچە ئېگىز ئەمەس، لېكىن ئېغىرلىقى 150 كېلوگرامدىن ئېشىپ كەتكەندى. سېمىزلىك بولۇپمۇ ئاياللار ئۈچۈن ئېيتقاندا، تەسۈرلىگۈسىز ئېغىر ئازاب ئەلۋەتتە! راستىنى دېگەندە، بۇ خانىم ئەسلىدە مېنىڭ فىگۇرۇمغا مەپتۇن بولۇپ قالغان، مېنىڭدە ئورۇقلاشنىڭ سىرلىق رېتسېپى بار دەپ قارايتتى. ماڭا يېقىنچىلىق قىلىپ، ھەتتا ئۆزىنىڭ كېلىشكەن ئىنىسىنى تونۇشتۇرۇپ قويۇش ئويىنى نەچچە قېتىم پۇرانقانمۇ بولدى. ۋاھالەنكى، مەن ئۇنىڭ ئىنىسىغا ئازراقمۇ قىزىقمايتتىم. شۇنداقلا بۇ بودەك خانىمنىمۇ ھېچقانداق رېتسېپ بىلەن تەمىنلىيەلمەيتتىم. پەقەت ئۇنىڭغا كۆپرەك چېنىقىپ تۇرۇش، ھەتتا ئۇخلاش ئالدىدىمۇ كارىۋاتتىكى مۇۋاپىق چېنىقىشقا ھەرگىز سەل قارىماسلىق توغرىسىدا داۋاملىق ئەسكەرتتىم. ھېس قىلىشىمچە، ئۇ چېنىقىشقا ئەزەلدىن سەل قاراپ كەلگەندەك قىلاتتى. بۇ نۇقتىنى ئاللىبۇرۇن سېزىپ يەتكەن ھېيلىگەر ئايال غوجايىنىمنىڭ تاپشۇرۇقى بىلەن ئۇنى يوگا گۇمپىسى بىلەن ئاز دېگەندىمۇ ئىككى ـ ئۈچ يىل مەشىق قىلىشقا رىغبەتلەندۈرەتتىم. بۇنى رىغبەتلەندۈرۈش دېگەندىن كۆرە شەكلى ئۆزگەرگەن مەجبۇرلاش دەپ ئاتاش تېخىمۇ مۇۋاپىق ئىدى...

قارىغاندا، مەن بۇ بودەك خانىم بىلەن تەڭتۇشلەردەك قىلاتتىم.

لېكىن ئادىتىم بويىچە يەنىلا ئۇنىڭدىن يېشىمنى يوشۇردۇم. ئۇنىڭ ئېيتقىنىچە، ئۇمۇ ئەسلىي مەندىك زىلۋا بوي، چىرايلىق قىز بولۇپ، تويدىن كېيىن ھامىلىنىڭ بويىدىن ئاجراپ كېتىشى سەۋەبى بىلەن مانا مۇشۇنداق سەمىرىپ كۆرۈمسىزلىشىپ كەتكەنىكەن. شۇڭا ئۇ ماڭا دائىم توي قىلغاندا ھەممە جەھەتكە ئالاھىدە دىققەت قىلىشىمنى، بولۇپمۇ بويۇمدىن ئاجراپ كېتىشتەك ھادىسىلەردىن ھەر ۋاقىت ئاگاھ بولۇشۇم توغرىسىدا ئەسكەرتىپ تۇراتتى. ناۋادا ئۇنىڭ ئىنىسى بىلەن توي قىلسام ھەقىقىي بەختكە ئېرىشىدىغانلىقىمنى، ئىنىسىنىڭ مېنى ئۆمۈر بويى ياخشى كۆرۈپ، ھالىمدىن خەۋەر ئالىدىغانلىقى توغرىسىدا ئېغىزى پەقەتلا يۇمۇلمايتتى. ئۇنىڭ گېپىنىڭ ئۇرامىدىن قارىغاندا، مېنىڭ كېلگۈسىدىكى يولدىشىم ماشىنا تىجارىتى شىركىتىنىڭ گەرچە كىچىكرەك بولسىمۇ ئەمەلدارى ئىكەن. ئۇ ھەر قېتىم ماڭا ئىنىسىنى ماختاپ بەرگىنىدە، «ماڭا يىگىت دېگەن كەم ئەمەس!» دەپ سېلىشتۇرۇمنى ئارانلا توتۇۋالاتتىم.

مەن شۇ جەريانداً، بىرقانچە ئەرلەر بىلەن ئارىلاشقانمۇ بولدۇم. ئەسلەپ باقسام بەزىلەر بىلەن ئۇچ ـ تۆت ئاي ئارىلاشقان بولسام، بەزىلىرى بىلەن ھەتتا بىرەر ھەپتىمۇ ئارىلاشماپتىمەن. ئۇلارنىڭ ئارىسىدا توي قىلغانلاردىنمۇ نەچچىسى بار ئىدى. ئەكسىچە، ئۇلارنىڭ نىكاھ ئەھۋالى مەن ئۇچۇن بەربىر ئىدى، خالاس! بۇنىڭ سەۋەبى ئېھتىمال سۇ لىن بىلەن ھېلىقى غوجايىنىنىڭ يۇرىكىمگە قالدۇرغان دەرد ـ ئەلىمىدىن بولۇشمۇ ياكى ئۇلار بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولماستىن، ئەكسىچە، مېنىڭ نىكاھ ئىشلىرىغا قىزىقماس بولۇپ قالغانلىقىمدىن بولۇشمۇ مۇمكىن ئىدى.

مومام 30 نەچچە يېشىدا تۇل قالغان، ئۆمرىنىڭ ئاخىرىغىچە قايتا ياتلىق بولمىغان ئەنە شۇنداق ئىسمى ـ جىسمىغا خاس ئايال ئىدى. ئاپام بويىغا يەتكەندە دادامنى ياخشى كۆرۈپ قېلىپ، ھېچنېمىگە قارىماي ئۇنىڭ پېشىغا ئېسىلغانىكەن. لېكىن مومام بىلەن ئاپامنىڭ تەقدىرى ئاقىۋەتتە ئاساسەن ئوخشاش، يەنى ھەر ئىككىلىسى ئوتتۇز نەچچە يېشىدىلا تۇل قالغانىدى. مومامنىڭ تۇل قېلىش سەۋەبى بوۋامنىڭ ئۆلۈمى بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولسا، ئاپامنىڭ بەختسىز بولۇپ قېلىشى دادامغا ئوغۇل ئەمەس ئەكسىچە، لى شياۋكەي ئاتلىق مەندەك پىشانىسى تەتۈر بىر قىزنى ئاتا قىلغانلىقىدا ئىدى...

دادام ئاياللارنى پەس كۆرۈدىغان نوقۇل ھالدىكى فېئودالىق ئىدىيەسى كۆچلۈك ئادەم بولۇپ، ئۇنى ئىدىيە جەھەتتىن تېخىمۇ مۇتەئەسسىپ بولغان ئاپىسى، يەنى مېنىڭ ئاتا تەرەپ مومام بارلىق كۈچى بىلەن قوللايتتى. دېمەك، ئانا تەرەپ مومام ياش تۇرۇپلا ئېرىدىن ۋاقىتسىز ئايرىلىپ قالغان بولسا، بىچارە ئاپام ئۆزى ئارزۇلاپ تەگكەن ئېرى تەرىپىدىن تاشلىۋېتىلىپ، ھازىرقى زامان فېئودالىق ئىدىيەسىنىڭ ۋاقىتسىز قۇربانىغا ئايلىنىپ كەتكەنىدى. لېكىن ئۇ ئىككىنچى ئەرگە تەگسە يامان بولىدۇ، دېگەن ئەنئەنىۋى خۇراپىي ئىدىيەنى بۆسۈپ تاشلاپ، مەن 12 ياشقا كىرگەن يىلى ئۆگەي دادام بىلەن تۇرمۇشلۇق بولغانىدى.

ئۆگەي دادام ئورۇق، ئېگىز كەلگەن، ئاقپىشماق، بىر قاراشتىنلا ئاپامدىن ياش كۆرۈنىدىغان، كۆزىدىن بىنەپشە رەڭلىك كۆزەينەكنى زادىلا ئالمايدىغان ئادەم ئىدى. 13 ياشقا كىرگەن مەزگىللىرىم بولسا كېرەك، بىركۈنى مەن بىر قىز ساۋاقدىشىمنى ئۆيۈمىزگە باشلاپ

كەلدىم. بىز تېلېۋىزور كۆرۈپ ئولتۇرغان شۇ پەيتتە ئۆگەي دادامنىڭ كۆزەينەك ئارقىسىدىكى بىر جۈپ سىرلىق كۆزى ساۋاقدىشىمغا تەكىلىپلا قالغانلىقىنى سېزىپ قالدىم. ئارقىدىن بىز تېپىشماق تېپىشىپ ئويىنىدۇق. لېكىن، مەن ئېيتقان تېپىشماقلارنى ساۋاقدىشىم زادىلا تاپالمىدى ۋە تەبىئىي ھالدا ئۆگەي دادامدىن يارەم سورىدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۆگەي دادامنۇ قىزغىنلىق بىلەن ئارىمىزغا قوشۇلدى. لېكىن ساۋاقدىشىم زور ئۈمىد باغلىغان ئۆگەي دادامنۇ ئوخشاشلا تېپىشماقلىرىم ئالدىدا جاۋابسىز ئىدى. ئىشىنەتتىمكى، ئۇ قەستەن بىلمەس بولۇۋالغانىدى! ئۇ ھەربىر قېتىم بېشىنى ھەييارلىق بىلەن قاشلىغىنىدا، ساۋاقدىشىم قاقاھلاپ كۈلۈپ كېتەتتى ۋە خۇددى ئۆز دادىسىغا ئەركىلىگەندەك ئۇنىڭ قۇچىقىغا چىقىۋالغىلى ئازلا قالاتتى. ئويلاپ باقسام مەن دادام، ئاپامىلارغا ئەزەلدىن ئارتۇقچە ئەركىلەپ باقمىغانىدىم. شۇنداقلا ئەركىلەشنىمۇ ئانچە قامىلاشتۇرۇپ كېتەلمەيتتىم. شۇ چاغدا ئۆگەي دادامنۇ ئېچىلىپلا كەتكەن بولۇپ، ساۋاقدىشىمنىڭ قوللىرىنى، مۇرىلىرىنى توختىماي سىلاپ، ئۇنىڭ كۆزلىرىگە سىرلىق تىكىلەتتى...

راستىنى دېگەندە، ئۆگەي دادامنىڭ قولى يۇمشاق ۋە تولىمۇ ئاق، ئېنىقراق قىلىپ ئېيتقاندا، ئەرلەرنىڭ قولىغىمۇ تازا ئوخشاپ كەتمەيتتى. ناۋادا بۇ قول مېنىڭ قولۇمنى، مۇرەمنى سىلىغان بولسا، ياكى سىلاش ئۈچۈن ئۇرۇنغان بولسا مەن چوقۇم ئۇنى شاپىلاق بىلەن مۇكاپاتلىغان بولاتتىم. لېكىن ئۆگەي دادام مېنى سىلاش ئەمەس ھەتتا قولۇمنى بىرەر قېتىمىمۇ تۇتۇپ باقمىغانىدى. بىر قېتىم مەن ئۇنى چۈشۈمدە كاچىتىغا كېلىشتۇرۇپ بىر شاپىلاق ئۇرغانلىقىم ھازىرقىدەك يادىمدا...

3

لى يا بىلەن بولغان دوستلىقىمىز بىرنەچچە يىل ئۆزۈلۈپ قېلىپ، دوستلار يىغىلىشىدا ئۇچرىشىپ قېلىش مۇناسىۋىتى بىلەن يەنە ئەكسىگە كەلگەندى. بىز ئايرىم قەھۋە ئىچىشكەچ ئولتۇرۇپ خېلى ئۇزاق مۇڭداشتۇق. قۇتلۇقلاشقا تېگىشلىكى، لى يا قوشماق قىز پەرزەنت كۆرگەن، ئېچىنارلىقى، لى يانىڭ يولدىشى يەنى مېنىڭ ئۇزۇن يىللار ئىلگىرىكى سابىق ئوغۇل دوستۇم سۇ لىن لى يانىڭ كىيىم ـ كېچەك دۇكىنىدىكى مۇلازىمەتچى قىز بىلەن يەنى ئۆز ئايا-لىدىنمۇ ياش ھەم چىرايلىق بولغان خانىمز بىلەن چىقىشىپ قالغانـ كەن. بۇنداق ھېكايىلەر مەن ئۇچۇن ھېچقانچىلىك ئىشمۇ ئەمەس، پەقەت كونىراپ كەتكەن ئەپسانىدەك تۇيۇلاتتى. چۇنكى، بۇنداق ئىشلار-نى بىرنەچچە قېتىم بېشىمدىن ئۆتكۈزۈپ بولغاچقا، مەن ئۇچۇن ھېچ-قانچە يېڭىلىقى يوق ئىدى.

لى يانىڭ ئېيتىشىچە، سۇ لىن بىلەن توي قىلغاندىن باشلاپ ئۇنى نەس بېسىپ، كەينى ـ كەينىدىن كېلىۋاتقان كېلىشمەسلىكلەر ئۇنىڭ ھېچ ھالىنى قويماپتۇ. باشتا كىمدۇر بىرى ئۇ ئىشلەۋاتقان ماددىي ئەشيالار شىركىتى غوجايىنىغا تېلېفون بېرىپ، ئۇنى خېرـ دارلارنى قاقتى ـ سوقتى قىلغان، دەپ چېقىپ قويغاچقا، ئۇ شۇ ھامان ئىشتىن بوشتىلىپتۇ. ئاندىن تۇغۇتى تەس كېلىپ قوشاقلار ئوپـ

راتسىيە ئارقىلىق ئاران دېگەندە ھاياتلىققا ئېرىشىپتۇ. كېيىم ـ كېچەك دۇكىنىنىڭ تىجارىتى باشتا خېلى ئاققان بولسىمۇ، لېكىن سۇ لىن مۇلازىمەتچى خانقىز بىلەن ئىش ـ پەش تارتىشىپ قالغاچقا، ئۇ مىكىجىنىڭ تىجارەتتىن قانچىلىك زىغزىق چىقىرىپ، ئۇلارنى قانچىلىك قاقتى ـ سوقتى قىلغانلىقى تاكى ھازىرغىچە ئېچىلماس سىر ئىكەن. ئۇلار ئاجرىشىپ كەتكەندىن كېيىن سۇ لىن كۆچۈپ كېتىپ بالىلارغا ئايلىق تۇرمۇش خىراجىتى ئۈچۈن 800 يۈەن بېرىپ كېلىۋېتىپتۇ. لېكىن، ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى بىلەن بۇ پۇل قوشاقلارـ نىڭ ھەتتا بىرىنىڭمۇ خىراجىتىگە يېتىشمەي، ئىقتىسادي جەھەتتىـ كى بېسىم ئۈنىڭ ھالىنى قويماپتۇ. بالىلار تېخى كىچىك بولغاچقا، دۇكانغا مال ئەكېرىشكىمۇ يېتىشەلمەي ئامالسىز قالغان لى يا ئەمدىـ لىكتە بالىلارغا ئۆگەي دادا ئىزدەش ھەلەكچىلىكى بىلەن جۆرە تونۇشـ تۇرۇش ئورۇنلىرىغا تەكرار ـ تەكرار يېلىنىپتۇ. لېكىن كىممۇ ئىككى پەرزەنتلىك بىر تۇل خوتۇننى ئەمرىگە ئېلىشنى خالايدۇ دەيسىز؟ ئەمەلىيەتتە، لى يانىڭ شەرتى ئانچە يۇقىرى ئەمەس، پەقەت ئۇنىڭغا ياردەملىشىپ، ئائىلىسى ۋە بالىلارغا كۆيۈنسىلا، گەرچە ئۇ دېھقان ۋە ياكى كۆمۈر قازغۇچى بولسىمۇ ئۇنىڭ يېشى، چىرايى بىلەن ھېسابلىشىپ ئولتۇرمايدىكەن...

مەن ئۇنىڭ دەرد ـ مۇڭلىرىنى ئاڭلاپ ئىختىيارسىز ھېسداشلىـ قىم قوزغىلىپ، ئۇنىڭغا ئاز ـ تولا تەسەللى بېرىش خىيالىغا كېلىپ قالدىم. باشقىلارغا تەسەللى بېرىشنىڭمۇ ئۆزىگە تۇشلۇق لەززىتى بارـ لىقىنى ئىلگىرى ھېس قىلىپ باقمىغانىكەنمەن. مەن شۇ چاغدىلا ئىلگىرى لى يا بىلەن سۇ لىنىنىڭ بۇرنۇمنىڭ ئاستىدىلا قىلغان ئىشـ

لىرىنى كۆڭلۈمدىن چىقىرىۋېتىشنى ئويلاپ قالدىم. دېمەكچىمەنكى، مەن ئۇچۇن لى يانىڭ ھازىرقى مۇشۇ بىچارە ھالىتىنى كۆرۈپ تۇرۇشۇنىڭ ئۆزىلا كۇپايە، شۇنداقلا تولىمۇ ھوزۇرلۇق ئىدى. مەن ئالدىمدىكى بۇ دەرتمەن بىچارە دوستۇمغا نەزەر تاشلىدىم ھەمدە سۇ لىن بىلەن توي قىلمىغانلىقىم ئۈچۈن ئىختىيارسىز يېنىك تىنىپ قويدۇم. ناۋادا مەن سۇ لىن بىلەن توي قىلغان بولسام بۇ ئاقىۋەتكە قالىدىغىنى لى يا ئەمەس، بەلكى دەل مەن بولۇپ قېلىشىمدا گۇمان يوق ئىدى!

لى يا مېنى ئۆيىگە بېرىپ مېھمان بولۇپ كېتىشكە تەكلىپ قىلدى. مەن بىر خىل قىزىقىش ئىلكىدە ئۇنىڭ تەلىپىگە خوشاللىق بىلەن ماقۇللۇق بىلدۈردۇم. مەن ئۇنىڭ ئۆيىگە بارغىنىمدا ئەھۋال مېنىڭ تەسەۋۋۇرۇمدىكىدىنمۇ بەتەر ئىدى. چۈنكى ئۆيئىچى بەكلا قالايمىقان، يوتقان ـ كۆرپىلەر يىغىقسىز، بالىلارنىڭ ئويۇنچۇق، رەسىملىك كىتابلىرى، كىيىم ـ كېچەكلىرى ئۆيئىچىنى بىر ئالغان، ئاپئاق تاملار ھەر خىل بوياقلار بىلەن ئاللىبۇرۇن ئىسكەتتىنى يوقاتقان، بەجايىكى، سەرگەردانلار مەھەللىسىدىكى ئاللىبۇرۇن رولىدىن قالغان ئېلان تاختىسىغىلا ئوخشاپ قالغانىدى. كۆزۈم تۇيۇقسىز تېلېۋىزور ئۈستىدىكى بىر پاي بالىلار ئايىقىغا چۈشۈپ، تۇيۇقسىز كەلگەن كۇلكىدىن ئۆزۈمنى ئارانلا تۇتۇۋالدىم. يانتۇ قويۇقلۇق كىرېسلونىڭ ئۈستى سۈت يۇقۇندىلىرى بىلەن خۇددى خەرىتىگىلا ئوخشاپ قالغان، ئاغزى ئوچۇق سۈت پوتۇلكىسى بىر چەتتە تاشلاقلىق تۇراتتى. مەن ئۆزۈن زامانلاردىن بۇيان قاپقىقى ئېچىلمىغان پىيانىنو ئۈستىدە تۇرغان چىرايلىق بىر كەشتىگە كۆزۈم چۈشۈپ قىزىقىش ئىلكىدە سوردىم.

— بۇنى كىم كەشتىلىدى؟

— مەن كەشتىلىگەن، — لى يا ئۇدۇللا جاۋاب بەردى.

— ۋاقتىڭىزنى قانداق چىقارغانسىز؟ — مەن ھەيرانلىق ئىلكىدە ئۇنىڭغا تىكىلدىم.

— بالىلار كارتون فىلىملىرىنى كۆرۈۋاتقان، ئۇخلاۋاتقان ياكى تاماق يەۋاتقان چاغلاردا مەن پۇرسەتنى ھامان چىڭ تۇتۇپ كېلىۋاتىمەن، — لى يا ئازاب بىلەن كۈلۈپ قويدى.

— ئۆزىڭىزنى يەنىلا تاشلىۋەتمەپسىز، — دېدىم مەن ئۇنىڭغا تىكىلىپ. لېكىن تەلەپپۇزۇمدىن يوشۇرۇن ھالدىكى مەسخىرە ھىدى يەنىلا گۈپۈلدەپ پۇراپ تۇراتتى.

— گەرچە قىيىنچىلىقتا قالغان بولساموۇ، بۇ كۈنلەرنىڭ ھامان ئۆتۈپ كېتىدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن، — دېدى لى يا ئۇمىد بىلەن، — مانا بۇلار قولدىن چىققان كەشتىلەر. بەزىلىرىنى دوستلىرىمغا سوۋغا قىلىش ئويۇم بار. بالىلارنىڭ يەسلى ئوقۇتقۇچىسى مېنىڭ كەشتىلىرىمگە بەكلا قىزىقىدۇ. ئەگەر كۆزىڭىز چۈشكىنى بولسا تاللىۋېلىڭ.

كەشتىلەر ھەقىقەتەن ئاز ئەمەس ئىدى. ناھايىتى ئۇستىلىق بىلەن ئوبرازلىق كەشتىلەنگەن غەمسىز ئوماقلار، كۈچۈك، ئاسلان ۋە ھەر خىل گۈللەر، كېپىنەكلەر... كىشىگە ئاجايىپ بەدئىي زوق ئاتا قىلاتتى. مەن ئىچىمدە لى يانغا قايىل بولغان بولساموۇ، لېكىن ئۇنىڭ سوۋغىسى بەدىلىگە رەھمەت ئېيتىپ مىننەتدارلىق بىلدۈرۈش مەن ئۈچۈن ھاقارەت ئىدى. مەن لى يانىڭ ھازىرقى بۇ خىل ھالىتىدىن ئىچىمدە ئالەمچە خوشاللىق ھېس قىلغان بولساموۇ، لېكىن يەنە بىر تەرەپتىن يەنىلا ئۇنىڭغا ھەسەت قىلاتتىم. چۈنكى، ئۇ مەيلى قانداق

قىلا بولمىسۇن بىر نورمال ئايال باشتىن كەچۈرۈشكە تېگىشلىك بولغان بارلىق كۈنلەرنى يەنى مۇھەببەتلىشىش، توي قىلىش، بالىلىق بولۇشتىن ئىبارەت بارلىق بەختلىك جەريانلارنى بېشىدىن كەچۈرگەنىدى. ئەكسىچە مەنچۇ؟ مەن پەقەت ئۆزۈم خالاپ ۋە خالىماي ھەر خىل مۇددىئادىكى ئەرلەر بىلەن ئارىلىشىپ يۈرگەندىن باشقا ھېچنېمىگە، ئەستە قالغۇدەك ھېچقانداق بەختكە ئېرىشەلمىدىم. گۈلۈم ئېچىلدى ـ يۇ، زەررىچىلىك مېۋە بەرمىدى. گەرچە مەن قىز ـ يىگىتلەر ئوتتۇرىسىدىكى نىكاھ سودىسىغا ئانچە بەك قىزىقىپ كەتمىسەممۇ، لېكىن كەلگۈسىدە ئۆز ـ ئۆزۈمنى قۇچاقلاپ يالغۇز قېلىشتىن يەنىلا ئەنسىرەيتتىم.

بەزى چاغلاردا لى يانىڭ دۇكىنىغا بېرىپ بىرەر يېرىم دەم ئولتۇرۇپ كېلەتتىم. لېكىن، ئۇنىڭ ئۆيىگە قايتا بېرىشنى ھەرگىز خالىمايتتىم. چۈنكى، ئۇ يەردە مەن سۇ لىننى ئۇچۇرتۇپ قېلىشنى ھەرگىز خالىمايتتىم. لى يانىڭ ئېيتىشىچە، سۇ لىن دائىم قوشاق قىزلىرىنى يوقلاپ تۇرىدىكەن. مەن گەرچە ئۇنى ئۇچرىتىپ قېلىشنى خالىمىساممۇ، لېكىن يۇرىكىمنىڭ چوڭقۇر بىر يەرلىرىدە ئۇنى يەنىلا ئەسلەيتتىم، سېغىناتتىم. ئۇنى ئىلگىرى ھەقىقىي تۇرده ياخشى كۆرگەنىدىم دەپ ئېيتالمىساممۇ، لېكىن كېيىنچە ئارىلاشقان ھەربىر ئەرنى يەنىلا ئىختىيارسىز سۇ لىن بىلەن سېلىشتۇرۇپ باقاتتىم. ئىشقىلىپ، ئۇنىڭغا بولغان ھېسسىياتىمنى ئېتىراپ قىلمىغاندىسېرى، يۇرىكىمنىڭ بىر يەرلىرى يەنىلا ئۇنىڭغا تارتىشىپ تۇراتتى. ئۇنىڭ ماڭا قىلغان بىردىنبىر سوۋغىسى بولغان ھېلىقى بىلەزۈكنى ھەر يىلى ياز كېلىشى بىلەن قولۇمدىن ئايرىمايتتىم. ئەجەبا، بۇ مۇ-

هەببتىمىزنىڭ مەڭگۈلۈك يالدامىسمۇ؟ بۇ سوئالغا بەلكىم پەقەت تەڭرىلا جاۋاب بېرەلىشى مۇمكىن ئىدى!

بىر كۈنى مەن لى يانىڭ ئۆيىگە ئۇنى يوقلاپ باردىم. تېخى ئەمدىلا پەلەمپەيگە قەدەم ئېلىپ تۇرۇشۇمغا، مەزگىلسىز سەمرىپ كەتكەن بىر كىلەڭسىز ئەر ماڭا سۈركۈلۈپ دېگۈدەك، چوشقىدەك ھاسىرىغىنىچە ئۆتۈپ كەتتى.

يا پەرۋەردىگارىم! بۇ مېنىڭ ۋاپاسىز سابىق يىگىتىم سۇ لىن ئەمەسمۇ؟ ئۇ ئەينى چاغلاردا، قەددى ـ قامىتى كېلىشكەن، سۈباتلىق يىگىت ئەمەسمىدى؟

ئۆز كۆزۈمگە، سەزگۈمگە ئىشەنمەيلا قېلىۋاتاتتىم. ئەمدىلىكتە ئۇنىڭ مەن ئەسلىگۈدەك ھېچنېمىسى قالمىغانىدى...

لى يانىڭ قوشماق قىزلىرى ھەقىقەتەن ئوماق، ھەرقانداق كىشىنىڭ ئىختىيارسىز مەسلىكىنى كەلتۈرەتتى. ئۇلار مېنى ئېسىدە مەھكەم ساقلىۋالغان بولغاچقىمۇ، مېنى چۈچۈك تىللىرى بىلەن «شياۋكەي ھاما» دەپ چاقىراتتى. مەن ھەر قېتىم ئۇلارغا ئېسىل يېمەكلىكلەرنى ئالغاچ باراتتىم. ناۋادا ئۇلارنىڭ دادىسى ئەينى چاغدا ماڭا ۋاپاسىزلىق قىلمىغان بولسا ئۇلارنىڭ ئاپىسى ئەمەلىيەتتە مەن ئىدىم، دېگەن تاتلىق خىيال ئۇلارنى ھەربىر كۆرگەندە مېنى ئىختىيارسىز ئۆز ئىلكىگە ئېلىۋالاتتى...

بوۋەك خانىم ئاخىرى مېنى ئۆزىنىڭ ئىنىسى بىلەن ئۇچرىشىشقا كۆندۈردى. ئۇ مېنىڭ ئۇچرىشىشنى كەينىگە تارتىپ كېلىۋاتقىنىمنى ئىزچىل ھالدا خىجىل بولۇاتىدۇ، دەپ قاراپ كېلىۋاتاتتى. ئۇنىڭ جاھىللىقىغا ئاخىرى چىن پۈتكەن بولدۇم. ئەھۋالدىن قاربغاز

دا، ئۇنىڭ ئىنىسى مېنىڭدىن ئۈچ ياش كىچىك ئىدى. ئەسلىدە مەن بۇ جاھىل بوۋەكنىڭ تەلىپىنى رەسمىيەت يۈزىسىدىنلا رەت قىلالماي كېلىۋاتاتتىم. چۈنكى ئۇ بىزنىڭ چېنىقىش سارىيىمىزنىڭ دائىملىق خېرىدارى، غوجايىنىنىڭ تىللا تۆكۈلىدىغان دەرىخى ئىدى. ئۇنىڭ ئىنىسىنىڭ مېنى ئۆزىگە جەلپ قىلىۋېلىشىغا تېخىمۇ بىر نەرسە دېگىلى بولمايتتى. بوۋەكنىڭ سۈپەتلەپ بېرىشچە، ئۇنىڭ ئىنىسى ناھايىتى كېلىشكەن، خۇشچاقچاق يىگىت بولۇپ، قىز دوستى چەت ئەلگە ئوقۇشقا چىقىپ كەتكەچكە، ئىنىسى ئۇنىڭ ئوقۇش پۇلىنى خېلى ۋاقىتلارغىچە تۆلەپ كەپتۇ. لېكىن قىزىنىڭ ۋاپاسىزلىقى بىلەن كۆڭلى ئازار يېگەن يىگىت، تاكى ھازىرغىچە ھېچكىم بىلەن ئارىلاشماي، تىجارەت ئىشلىرىغا ئۆزىنى ئاتىۋەتكەنكەن. شۇڭلاشقا ئۆيىدىكىلەر ئۇنىڭ نىكاھ ئىشىغا تولىمۇ باش قاتۇرىدىكەن. گەرچە ئۇ ئۆيىدىكىلەرنىڭ مەجبۇرلىشى ئاستىدا بىرنەچچە قىز بىلەن ئۇچرىشىپ باققان بولسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭ ئىنىسى ئۇلارغا پەقەتلا قىزىقماپتۇ...

ــ مەن سىزنىڭ گۈزەللىكىڭىز، جۈملىدىن سىزنىڭ سەۋرچانلىقىڭىزنى كۆرۈپ سىزگە ئالاھىدە قىزىقىپ قالدىم. ئىنىمىز سىزنى بىرلا كۆرسە چوقۇم ياخشى كۆرۈپ قالىدۇ، ــ دېدى بوۋەك قولۇمنى تۇتۇپ تولۇق ئىشەنچ بىلەن، ــ ھەرھالدا سىزنىڭ ئاز ــ تولا تەشەببۇسكارراق بولىشىڭىزنى ئۈمىد قىلىمەن.

مەن ئۇنىڭ گۈدەكلەرچە سۆزلىرىنى ئاڭلاپ ئىچىمدە كۈلۈپ قويدۇم. چۈنكى ئۇ قەلبىمنى قانداقمۇ چۈشەنسۇن؟ ئەمەلىيەتتە، مەن چېنىقىش سارىيىغا كېلىدىغان بارلىق پور كۆتەكلەرگە ئوخشاشلا ناھ

هايىتى قىزغىن مۇئامىله قىلاتتىم. ھەربىر ئىشتا ناھايىتى سەۋرچان ئىدىم. چۈنكى تەستە قولغا كەلتۈرگەن خىزمىتىم مېنىڭدىن ھەر ۋاقىت قىزغىن ۋە ئېھتىياتچان بولۇشۇمنى تەلەپ قىلاتتى. راستىنى دېگەندە، مۇشۇ كۈنلەردە ماڭا ئوخشاش ئوتتۇز ياشنىڭ قارىسىنى ئالغان، مەدەنىيەت سەۋىيەسى تۆۋەن قېرى قىزلارنىڭ ئۆزىگە مۇۋاپىق خىزمەت تېپىشى ئۇنچىلىك ئاسان ئىش ئەمەس ئەلۋەتتە!

مەن ئاخىرى ئۇنىڭ ئىنىسى بىلەن ئۇچرىشىشقا لى يانمۇ بىللە ئېلىۋېلىشنى لايىق تاپتىم. بۇ قېتىم بولسىمۇ مەن لى يانىڭ باشقىلارنى ئۆزىگە جەلپ قىلىۋېلىشىغا زادىلا ئىشەنمەيتتىم. چۈنكى ئۇ ئاللىبۇرۇن ئىككى بالىنىڭ ئانىسى بولۇپ قالغان ئادەتتىكى بىر تۇل خوتۇن! ناۋادا بۇ ئۇچرىشىش لى يا ئۇچۇن بەخت ئېلىپ كېلەلمەسە مەن ئەلۋەتتە ئۇلارنى تىلىكىگە يەتكۈزۈش ئۇچۇن ئۆزۈمنى چوقۇم چەتكە ئالمەن، دېگەن خىيال بىلەن مەنزىلگە قاراپ يۈرۈپ كەتتۇق. بوەك بىزنى ئىنىسى قاتنىشۋاتقان ماشىنا كۆرگەزمىسىگە خېرىدار سۈپىتىدە باشلاپ باردى ۋە شۇ پۇرسەتتە مېنى ئىنىسىغا تونۇشتۇردى...

4

ماشىنا كۆرگەزمىسى شىڭخەي كۆرگەزمە مەركىزىنىڭ چوڭ زالىدا ئۆتكۈزۈلۈۋاتقان بولۇپ، زىلۋا كەلگەن چىرايلىق مودا قىزلار تەشۋىقات ۋەرەقچىلىرىنى تارقىتىپ ئۇياقتىن - بۇياققا موكىدەك ئۆ-

تۇشۇپ تۇراتتى. رەڭگارەڭ ھەر خىل تىپتىكى كۆركەم، ئېسىل ما-شىنىلارنى كۆرۈپ، كۆزلىرىمىز ئالا چەكمەن بولۇپ كېتىۋاتاتتى. لى يانڭمۇ ھەيرانلىقتىن ئاغزى ئېچىلىپ قالغان بولۇپ، تۇرۇپ - تۇرۇپ يېنىك ئۆھ تارتىپ قويياتتى. مەن ئۇنىڭ شۇ پەيتتىكى تۇرقىغا قاراپ، ئۆزۈمنى خېلىلا تۇتۇۋالغانىدىم. بىر چاغدا بوەكىنىڭ ئاۋازى ئاڭلا-ندى.

— شياۋلى، ئەنە قاراڭ. ئاۋۇ ئۇزۇن چاچلىق، كۆك كاستۇم - بۇ-رۇلكىلىق يىگىت دەل مېنىڭ ئىنىم خۇاپېڭ. پەرزىمچە، بۇگۈن ئۇنىڭ سودىسى ياخشى ئوخشايدۇ.

مەن ئۇ ئىما قىلغان تەرەپكە قاراپ گۇمانسىراش ئىلكىدە سورىدىم.

— دېمەكچى بولغىنىڭىز ئاۋۇ ئېگىز بوي يىگىت بولمىسۇن يەنە؟

— دەل شۇ، مەن ئۇنى چاقىراي، - بوەڭ ئىنىسى تەرەپكە قاراپ ۋارقىرىدى، - خۇاپېڭ، ھەي خۇاپېڭ.

ھەيرانلىق ۋە ھاياجان ئىلكىدە يۇرىكىم خۇددى قاپقانغا چۈشكەن بۆجەندەڭ ئىختىيارسىز تېپىچەكلەيتتى. كۆڭلۈمنىڭ ئەڭ چوڭقۇر يەرلىرىدە ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان ئۇنتۇلۇپ قالغان «بىر كۆرۈپ ياخشى كۆرۈپ قېلىش»، «مەڭگۈلۈك»، «بىر ئۆمۈر»، «ئۇ دۇنيا، بۇ دۇنيا» دېگەندەڭ يالقۇنلۇق سۆزلەر بوەكىنىڭ «كېلىشكەن!» دېگەن تەسۈرىنىڭ دەل مۇشۇ دەقىقىلەردە ئۆز ئىپادىسىنى تېپىشى بىلەن روھىيىتىمگە، دىلىمغا، تىلىمغا، كۆزۈمگە، يۇرىكىمگە سىڭىپ كەتكەندى...

ئاھ، پەرۋەردىگارىم! بۇنداق كىشىكەن، جەزبىدار يىگىتنىڭ ئوتتۇز ياشقا كىرىپ قېلىپمۇ، ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ لايىق تونۇشتۇ-رۇشىغا قاراشلىق بولۇپ قېلىشى نېمىدېگەن كۆلكىلىك ئىش - ھە! قارىغاندا، ئۇنىڭ قەلب يارىسى ھەقىقەتەن ئېغىر ئوخشايدۇ. ئۇنداقتا كەچمىشلىرىمىزنىڭ ئوخشاشلىقى زادى نېمىدىن دېرەك بېرىدۇ؟

خۇاپىڭ ئىللىق تەبەسسۇم بىلەن ئالدىمىزغا كىشىپ، بىزدىن ئەدەپ بىلەن ئامانلىق سورىدى. ئۇنىڭ كۆزلىرى قاپقارا، تېرىسى ئاق، ئويناق كۆزلىرىدىن بىر خىل سەمىمىيلىك، جەزبىدارلىق ئەكس ئېتىپ تۇراتتى.

— خانىمزلار، كۆرگەزمىمىزگە قەدەم تەشرىپ قىلغىنىڭلارنى قىزغىن قارشى ئالىمەن! سىلەر ئۈچۈن خىزمەت قىلىش مېنىڭ شەرىپىم!

— ئۇنچىلىك تەكەللۇپ قىلىپ كەتمىسەڭمۇ بولىدۇ. بۇ ئىككىيلەن مېنىڭ يېقىن دوستلىرىم، - دېدى بۇدەك ئىنىسىغا ھەۋەس بىلەن تىكىلىپ، - سەن باشتا لى يا خانىم بىلەن سۆزلىشىپ باققىن. لېكىن مېلىڭنى زورلاپ سېتىشقا بولمايدۇ، جۇمۇ! - بۇدەك ماڭا قاراپ كۆزىنى قىسىپ قويۇپ، مەقسەتلىك قوشۇپ قويدى، - لى خانىمزنىڭ كۆزى ئەزەلدىن مال تونۇيدۇ.

— چاتاق يوق، - يىگىت قاپقارا سېھىرلىك كۆزلىرىنى ماڭا تىكتى، - ئەمەلىيەتتە، ئېسىل ماشىنىلارمۇ خۇددى نادىر سەنئەت ئەسەرلىرىدەك كىشىگە ئۆزگىچە بەدئىي زوق ئاتا قىلالايدۇ. قېنى خانىم، بۇ ياقتا مەرھەمەت.

يىگىتنىڭ ھەرىكەتلىرى سالماق، گەپ - سۆزلىرى تولىمۇ يېڭ

قىلىق ئىدى. شۇئان بالىلىق چاغلىرىمدىكى رادىيودىن داۋاملىق ئاڭلايدىغان بالىلار پىروگراممىسىدىكى رىياسەتچى ئاكاشىنىڭ «سۆيۈملۈك كىچىك دوستلار! مەن سىلەرگە قار مەلىكە ھەققىدىكى چۆچەكنى سۆزلەپ بەرسەم، ياقتۇرۇپ ئاڭلامسىلەر؟» دېگەندىكى يېقىملىق ئاۋازى ئېسىمگە كېلىپ، ھاياجان ئىلكىدە ئۆزۈمنى يوقىتىپ قويغىلى تاسلا قىلمۇاتاتتىم...

يىگىتنىڭ كېيىنكى سۆزلىرى قۇلىقىمغا پەقەتلا كىرمەيۋاتاتتى. دېمەك، ئەتراپىنى تەلتۆكۈس ئۇنۇتقانىدىم. كاللامنى پەقەت: ئۇ ھازىردىن باشلاپ پەقەت ماڭىلا مەنسۇپ. مەيلى قانداق بەدەل تۆلەشتىن قەتئىينەزەر، مەن ئۇنىڭ بىلەن تۇي قىلغىنىم قىلغان! دېگەندەك بىرلا ئۇقۇم چىرمىۋالغانىدى. دەرۋەقە، مەن ئەزەلدىن ھەرقانداق بىر نەرسىگە، بولۇپمۇ ئەر خەق زاتىغا بۇگۈنكىدەك قىزىقىپ باقمىغانىدىم. ئېتىراپ قىلمەنكى، مەن كىچىكىمدىن باشلاپ زاربقىپ كۈتۈۋاتقان ئاق ئاتلىق شاھزادە بىلەن ئاخىرى ئۇچراشقانىدىم!

كۆرگەزمىدىن قايتىپ كېلىۋېتىپمۇ بايىقى تۇيغۇنىڭ ئەللەيلىشىدە، خۇددى كىچىك بالىدەك قويغان ـ تۇتقۇنۇمنى ئاڭقىرالمايتتىم. قۇچىقىمنى كەڭ ئېچىپ، كۆككە قاراپ ۋارقىرىغۇم، مىننەتدارلىق بىلدۇرۇش ئۈچۈن تەڭرىنىڭ ئۆزىنىلا يېنىمغا چاقىرغۇم كېلەتتى. بوپەككە بولسا رەھمەت تەشەككۈرۈم چەكسىز ئىدى...

ئەمەلىيەتتە مەن تەڭرىگە ئەزەلدىن ئىشەنمەيتتىم. گەرچە تەڭرىنىڭ نامى تىلىمدىن چۈشمىسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭ نامىنى «ۋاي ئانا مەي!» دېگەن سۆز ئورنىدا ئىشلىتىپ، ئۆز خوشاللىقىمنى، نەپرىتىمنى شۇنداقلا بەزى ئىشلارغا بولغان ھەيرانلىقىمنى ئىپادىلەشكە كۆنە

گەنىدىم. تونۇشلىرىمنىڭ كۆپىنچىسى خىرىستىيان دىنىنىڭ سادىق مۇخلىسلىرىدىن ئىدى. ئۇلار يەكشەنبە كۈنلىرى چېركاۋغا بېرىپ، تەڭرىنى سېغىنىپ ئىبادەت قىلاتتى. كىرىستتىكى پۈت ـ قوللىرىغا مىخ قېقىلغان، ئاجايىپ سۇرلۇك سىياقتىكى سىرلىق بىر ئىنسانغا قاراپ گۈناھلىرىنى تىلەيتتى...

ئىنسانلار ئەزەلدىن گۈناھتىن ساقىت بولۇپ باققان ئەمەس! مانا بۇ ھەقىقەتەن ئەنە شۇ تەڭرىنىڭ ئىرادىسى، ئەمدىلىكتە مېنىڭ ئىرادەم ئىدى. چۈنكى، مەن بۇگۈندىن باشلاپ تەستە تاپقان ئاشۇ ئاق ئاتلىق شاھزادەم ئۈچۈن ھەرقانداق گۈناھ ئۆتكۈزۈشكە ھامان تەييار ئىدىم...

ئاجايىپ ئۆزگىچە بولغان بىر خىل ھاياجان ئىلكىدە غىڭشىپ ناخشا ئېيتىپ قويايتتىم:

يوللار بويلاپ ماڭماقتىمىز.
قەلبىمىزدە دولقۇنلايدۇ ئوتلۇق ئارمانلار ...

بۇ ئىنقىلابىي ناخشىنى مەھەللە كومىتېتىمىز دۆلەت بايرىمىنى تەبرىكلەش مۇناسىۋىتى بىلەن ئۆتكۈزگەن كېچىلىكتە، دەم ئېلىشقا چىققان تاغا ـ ھەدىلەر كوللېكتىپى ئېيتقان بولۇپ، بۇ مىسرالار مېنىڭ ھازىرقى روھىي كەيپىياتىمغا تولىمۇ ماس كېلەتتى. ئەكسىچە، بىچارە لى يا ھېچنېمىدىن خەۋەرسىز ھالدا ماڭا ھەيرانلىق ئىلكىدە قاراپ ـ قاراپ قويايتتى...

ـــ بۇنداق خوشال بولۇپ كەتكىنىڭىزگە قارىغاندا، ماشىنا سېتىـ

ۋېلىش ئىشىڭىز ئوڭغا تارتقان ئوخشىمامدۇ؟

مەن ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈپ قويدۇم.

ــ ماشىنا سېتىۋېلىش مەن ئۈچۈن مەڭگۈلۈك ئارمان بولۇپ قالىدۇ خالاس! ــ لى يا ئېغىر ئۇھ تارتىپ قويدى.

ــ بۇيۇك ئارمانلىرىڭىز ئۈچۈن داۋاملىق تىرىشىڭ، ــ دېدىم مەن ئۇنىڭ چۈشكۈن ھالىتىگە قاراپ بايىقى تەبەسسۇم بىلەن.

لى يا مىسكىن ھالدا سۆزىنى داۋاملاشتۇردى:

ــ مەن ئۆزۈمنى قانداقمۇ سىزگە سېلىشتۇراي. سىز دېگەن ھاياتىقى ئېسىلزادىلەر تائىپىسىگە تالىق بولغان خانىز. ئائىلە غېمىدىڭىز يوق نازىنىن. مەن بولسام ئاللىبۇرۇن ئىككى بالىغا ئانا بولۇپ قالغان بىر تۇل خوتۇن. توي قىلىش ئالدىدا مۇشۇنداق كۈنگە قالىدىغانلىقىمنى بىلگەن بولسام، بىر ئۆمۈر ياتلىق بولماي، قېرى قىز بولۇپ ئۆتۈپ كېتىشكە رازى ئىدىم.

سۆيگۈ رەقىبىمىڭ بىچارە ھالىتى بولۇپمۇ دىلىدىن، تىلىدىن، رەڭگى ــ روۇخسارىدىن تۆكۈلۈپ تۇرغان ھەسرەت ــ نادامەتلىرىنى ئاڭلاپ ۋە كۆرۈپ، روھىم تېخىمۇ كۆتۈرۈلۈپ كەتكەنىدى.

ــ ئاشۇ بەختكىمۇ ئۆزىڭىز ئارزۇلاپ ئېرىشكەن ئەمەسمۇ؟ ــ مەن چاقچاق ئارىلاش ئۇنىڭ يېغىرىغا تۇز سەپتىم.

لى يا بۇنى دەرھال سەزدى بولغاي، يەنە بىر قېتىم ئېغىر ئۇھ تارتىپ قويۇپ جىم بولدى. مەن ئۇنىڭ بۇ بىچارە چۈشكۈن ھالىتىگە قاراپ ئۇنىڭغا ئىچىم ئاغرىپ قالدى. چۈنكى، ھەرقانداق بىر ئادەمنىڭ ئۆز بەختىنى قوغلىشىش ۋە ئۇنىڭغا ئېرىشىش ئەركىنلىكى بار بولىدۇ ــ دە، ئەلۋەتتە! مانا ھازىر خۇددى لى يا ئىلگىرى سۇ لىنغا ئېرىدۇ

شش ئۇچۇن هەممىنى ئۇنتۇغان بولسا، مەنمۇ خۇاپىڭغا ئېرىشىش ئۇچۇن هەممە نەرسىمدىن كېچىشكە تەييار تۇرۇپتىمەنغۇ؟ قەلبىمدە كى راست گەپنى قىلغاندا، پەقەت خۇاپىڭغا ئېرىشەلىسەملا، هەتتا لى يانىڭ هازىرقى ئاقىۋىتىگە قېلىشقىمۇ چىن قەلبىمدىن رازى ئىدىم...

تۇرۇپلا ئۆز خىيالىمدىن ئەندىكىپ كەتتىم. ياق، ياق... مەن هەرگىز لى يانىڭ ئاقىۋىتىگە قالماسلىقىم كېرەك! چۇنكى، مەن لى ياغا قارىغاندا ئەقىللىك، ئۇنىڭ ئۇستىگە بېشىمدىنمۇ خېلى ئىسسىق ـ سوغۇقلار ئۆتۈپ، خېلىلا تەجرىبىلىكلەردىن بولۇپ قالدىم!

شۇ خىياللار بىلەن سابىق غوجايىنىمنىڭ هېلىقى توپاقتەك ئا ياللى ئېسىمگە كەلدى. راستىنى دېگەندە، ئۇنى ئاساسەن ئۇنتۇپ كەتكەنىدىم. ئەمدىلىكتە ئۇنىڭ بىلەن ئاز ـ تولا ئوخشاشلىق يەرلىرىمىنىڭ بارلىقىنى هېس قىلماقتا ئىدىم. چۇنكى، مېنىڭچە هەر ئىككىلىمىز هەرهالدا پاراسەتلىكلەردىن، ئەمەلىي كۇچكە ئىگە ئاياللاردىن سانىلاتتۇق. ئۇنىڭ تۇرمۇشتىكى مەسىلىلەرنى هەل قىلىش جەهەتتە ئۆزىگە خاس ئامالىمۇ بار ئىدى. بىراق، ئۇ ئامالىنى خاتا ئىشلىتىپ قويغانىدى، خالاس!

شۇ كۇنى ئاخشىمى مەن چۇش كۆردۇم، چۇشۇمدە يارىشىملىق ئاپئاق توي كۆينىكى كىيىپ، خۇاپىڭنى قولتۇقلىغىنىمچە قىپقىزىل، ئوتقاشتەك گىلەملەرنى دەسسەپ كېتىۋاتقۇدەكمىشمەن. ئارقىدىن توي گۇۋاهچىلىرىنىڭ ئالدىدا ئۇزۇك ئالماشتۇرۇۋاتقۇدەكمىز. خۇاپىڭ چوڭقۇر مېهر ـ مۇهەببەت بىلەن لېۋىمگە سۆيۈپ

قويۇۋاتقۇدەك...

ئىككىنچى كۈنى مەن زارىقىش ئىلكىدە تېلېفون كۈتتۈم. لېكىن كۈندە نەچچە رەت سايراپ تۇرىدىغان يانفونوم بۈگۈن خۇددى توكى تۈگەپ قالغاندەك تىۋىشسىز ئىدى. بىردەم يوقاپ كەتسەم، ھەتتا ھاجەتكە كىرىپ كەتسەممۇ تېلېفون بېرىپ ھارمايدىغان چېنىقىش سارىيىنىڭ قاپىقى يامان غوجايىنىمۇ خۇددى كېلىشۋالغاندەك مېنى ئىزدەپ بىرەر قېتىم بولسىمۇ تېلېفون ئۇرۇپ قويمىغىنى ھەممىدىن قىزىق ئىدى. روھىم چۈشۈپلا كەتكەنىدى. ھەتتا بوينۇمغا ئېسىۋالغۇدەك بولۇپ كەتكەن يانفونومنى نەچچە قېتىم كارىۋاتقا غەزەپ بىلەن تاشلىۋەتتىم. بۇزۇلۇپ قالمىغاندۇ؟ دېگەن گۇمان بىلەن غايىب نومۇرلارغا بىردەم ـ بىردەم تېلېفون ئۇرۇپ باقاتتىم. ئەمەلىيەتتە تېلېفون ساق، توكىمۇ تولۇق ئىدى. ئارلىقتىن خېلى ۋاقىتلار ئۆتۈپ يانفونوم تۈيۈقسىز سايراپ كەتتى، ھايا جان ۋە جىددىيلىشىش ئىلكىدە يانفوننى قولىغىمغا چىڭ ياقتىم. لېكىن يانفوندىكى ئاۋاز مەن ئالەمچە زارىقىپ كۈتكەن، ئۇمىد قىلغان كىشىنىڭ ئەمەس بەلكى، لى يانىڭ ئاۋازى ئىدى. ئۇنىڭ گەپ ـ سۆزلىرىنىڭ تۇتامى يوق، ئۆزى بىرئاز جىددىيلىشىۋاتقاندەك قىلاتتى.

ـــ شياۋكەي، بۈگۈن قىزىقلا بىر ئىش بولدى. مېنى خۇاپىڭنىڭ ئاچىسى ئىزدەپ ئۆيگە كەلگۈدەك. ئۇنىڭ ئېيتىشىچە، ئۇ كىچىك بالىلارغا تولىمۇ ئامراق ئىمىش!

ئېسىمدە قېلىشىچە، لى يا كۆرگەزمە زالىدا بوداككە ئۆزىنىڭ بالىلىرى توغرىسىدا سۆزلەپ بەرگەنىدە، بوداك بىر خىل ھەۋەس ئىلكىدە لى ياغا يەۋەتكۈدەك قاراپ كەتكەنىدى ۋە خۇددى قۇتقازغۇچى مۇ-

ئەككەلگە يولۇقۇپ قالغاندەك، تەكەللۇپ بىلەن لى يادىن: «قوش كېـ
زەكلەر بىر ـ بىرىگە بەكلا ئوخشامدۇ؟ ئاتا ـ ئانىلىرىدىن باشقىلار
ئۇلارنى راستىنلا ئايرىپ بېرەلمەمدۇ؟ ئۇلار ئوماقمۇ؟ ئادەتتە ئۇلارنى
ئوخشاش كىيىندۇرەمسىز؟ قوش كېزەكلەر راستىنلا چۆچەكلەردە
تەسۋىرلەنگەندەك تۇيغۇداشمۇ؟...» دېگەندەك سوئاللار بىلەن ئۇنى كۆـ
مۈژەتكەنىدى. گەرچە بوەكنىڭ: «بالىلىرىڭىزنى كۆرگۈم كېلمۇاتـ
دۇ، كۆرۈپ كەلسەم بولامدۇ؟...» دېگەندەك ئۆتۈنۈشلىرىنى ئاڭلىغان
بولساممۇ، لېكىن ئۆز قايغۇم بىلەن بۇ ھالنى ئانچە ئېتىبارغا ئېلىپ
كەتمىگەنىدىم. ئەمدىلىكتە بوەكنىڭ سۈرئىتىنىڭ مۇنداق چاققان
چىقىپ كېتىدىغانلىقىنى ئاڭلاپ ھەيران قالدىم. دېمەك، بويىدىن
ئاجراپ كېتىش سەۋەبى بىلەن بالا سارىڭى بولۇپ قالغان بىچارە بوەك
ھەقىقەتەن دېگىنىنى قىلغانىدى!

ـــ ئۇياقنى قانداق كۈتۈۋېلىشنى زادىلا بىلمەيۋاتىمەن، ـ دېدى لى
يا بىر پەستىن كېيىن، ـ ئەگەر مالال كۆرمىسىڭىز ئۇنى سىزلا
باشلاپ كېلەمسىز ـ يا؟

بوەكنىڭ لى يا بىلەن بىۋاستىلا ئالاقىلاشقانلىقىغا قارىغاندا،
ئۇنىڭ بۇ كۆرۈشۈشكە باشقىلارنى زادىلا ئارىلاشتۇرۇۋالغۇسى يوق ئى
كەنلىكىنى كۆرۈۋالغىلى بولاتتى.

تۇنۇگۈن خوشلىشىش ئارلىقىدا ئۇ بۇگۈن ماڭا تېلېفون بېرىپ،
مېنىڭ ئىنىسىغا قانداق تەسىر بەرگەنلىكىمنى، ئىنىسىنىڭ ماڭا
بولغان كۆز قاراشلىرى ھەققىدە سۆزلەشمەكچى بولۇشقانىدۇق.
لېكىن مەن زارىقىپ كۈتكەن ئۇ تېلېفون مانا ھازىرغىچە كەلمەيۋاتا
تى. بوەك بالا قايغۇسى بىلەن ماڭا تېلېفون بېرىشنى ئۇنتۇپ قالغا

مىدۇ ياكى ئىنسى ماڭا قىزىقمىغانمىدۇ؟ ئوتتۇز ياشلىق بىر ئەرنىڭ ئۆزى بىلەن تەڭ دېمەتلىك گۈزەلگە ئەمەس، ئەكسىچە ئۆزىدىن كىچىك بىر قىزغا قىزىقىشى تامامەن ئەقىلگە مۇۋاپىق. خۇاپېڭغا ئوخشاش تازا قۇرامىغا يەتكەن، پىشىپ يېتىلگەن ئەرلەرنىڭ بۇ خىل ھېسسىياتىنىڭ پەرۋانىسى ئىكەنلىكىنى بالدۇرلا ئويلىشىم كېرەك ئىدى...

ئاخشىمى زادىلا ئۇيقۇم كەلمىدى. يۇرىكىم ئازابتا، كۆڭلۈم يېرىم ئىدى. ئۆزۈمنىڭ 18 ياش ۋاقتىمدا، ھېچ بولمىغاندا 26 لەردىن ئاشقاندا بولسىمۇ، خۇاپېڭ بىلەن ئۇچرىشىپ قالمىغانلىقىمنى ئويلاپ قىلدەك تولغىناتتىم. چۈنكى ئۇ چاغلاردا مەن ھازىرقىغا قارىغاندا تېخىمۇ ياش، تېخىمۇ جەلپكار بولۇپلا قالماي، قۇرداشلىرىمنىڭ نەزىرىدىكى يېتۈك نازىنىنلاردىن ئىدىم. سۆرەتتەك چىرايىم، لۇۋىنلىكىم، ئەدەبىيات ۋە مۇزىكا جەھەتتىكى ئارتۇقچىلىقىم ئالدىدا قىز دوستلىرىم ھەسەت ئوتىدا پۈچىلانسا، شۆھرەتپەرەس ئاق پىشماقلار ئەتراپىمدا پەرۋانە ئىدى. ھەرقانداق بىر ئادەم، بولۇپمۇ بويىغا يەتكەن قىزلار ئۆزى تۇغرۇلۇق توختالغاندا، ئۆزىنى ئاشۇرۇپراق سۈپەتلەپ ماختىنىشتىن ساقلىنالمايدۇ ئەلۋەتتە. لېكىن مەن ئۆزۈمنىڭ چىرايىغا، ئارتۇقچىلىقلىرىمغا پۈتۈنلەي ئىشىنەتتىم. ئەينى چاغلاردا خۇاپېڭ بىلەن تونۇشۇپ قالغان بولسام، خۇددى ئالتۇن ئۈزۈككە ياقۇت كۆز دېگەندەك، تولىمۇ كۆڭۈلدىكىدەك ئىش بولغان بولاتتى.

كېيىنكى كۈنلەردە كەيپىياتىم چۈشكۈنلۈك بىلەن قويۇق ـ تۇنقىنىمنى بىلمەي دېگۈدەك يۇردۇم. لى ياغا تېلېفون ئۇرۇپ بوداقنىڭ ئۇنى راستىنلا ئىزدىگەن ـ ئىزدىمىگەنلىكىنى، ئىنىسىنى

تىلغا ئالغان ـ ئالمىغانلىقىنى سۈرۈشتۈرۈپ كۆرمەكچى بولغان بولـ
سامىۋ، پەقەتلا بىر قارارغا كېلەلمەي، روھىي بېسىمىم بودەكىنىڭ ئېـ
غىرلىقىدىنمۇ نەچچە قاداق ئېشىپ كەتكەندى...

5

بۇگۈن ئىشتىن چۈشۈپ ئۇدۇللا خۇاڭخې كوچىسىغا قاراپ چاپتىم. چۈنكى خۇاپېڭ ئىشلەيدىغان شىركەت دەل شۇ يەردە ئىدى. مەن بۇ ئۇچۇرغا ئۆزۈم ئىزدىنىپ، يەنى ئۇستىلىمدىكى تولا ئاختۇرۇـ لۇپ، جۇلدۇقى چىقىپ كەتكەن تېلېفون دەپتىرىدىن ئېرىشكەنىدىم. يولدا ماشىنىلارنىڭ كۆپلۈكىدىن تاكسى شوپۇرىمۇ ئامالسىز قالغانىـ دى. ئىچىم سىقىلىپ، زەردەم قاينايتتى. شوپۇرنىڭ ئېيتىشىچە، بۇ تاق لىنىيەلىك يول بولغاچقا، ئايلىنىپ كېلىپ يەنە بىر كوچىدىن ئۆتۈشۈمىزگە تۇغرا كېلىدىكەن. مەن ماشىنىدىن چۈشتۈم ـ دە، يولنى كېسىپ ئۆتۈپ، باشقا بىر تاكسىنى توسۇپ جىددىيلىك بىلەن نىشانغا قاراپ يۈرۈپ كەتتىم. ئادرېس بويىچە تىجارەت ئورنىغا يېتىپ كەلگىنىمدە، تىجارەت ئورنى خېرىدارلار بىلەن ئاۋات ئىدى. سالاپەتـ لىك بىر خېرىدار بىلەن نېمىلەرنىدۇر دېيىشۋاتقان خۇاپېڭنى كۆرۈپ، نەپەسلىرىم ئىتتىكلەپ، يۈرىكىم ئېغىپ كەتتى. ئەس ـ يادىمنى پۈتۈنلەي ئۆز ئىلكىگە ئېلىۋالغان خۇاپېڭ تولىمۇ خۇشخۇي، ئادەتتىن تاشقىرى سېھىرلىك ئىدى... ئارىلىقتىن ئاز ئۆتمەي، مېنى يۇلتۇز ساناتقان سېھىرلىك سېما كۆز ئالدىمدا پەيدا بولدى.

ـــ سىزنى قارشى ئالىمىز، لى خېنىم.

هاياجان ئىلكىدە ئۆزۈمنى يوقىتىپ قويغىلى تاسلا قالغانىدىم.

ـــ خېرىدارىمىزغا ماتېرىيال ئاپىرىپ بېرىش سەۋەبى بىلەن بۇ يەردىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ، كىرىپ كۆرۈپ باققۇم كەلدى. بۇ يەر ئەسلىي سىلەرنىڭ تىجارەت ئورنۇڭلار ئىكەن ـ دە؟

خۇاپېڭ يېقىملىق كۈلدى.

ـــ شۇنداق، سىزگە ھەمراھ بولاي.

ـــ رەھمەت، ۋاقتىڭىزنى ئېلىپ قويماي يەنە؟

ـــ ھېچقىسى يوق، ئەمەلىيەتتە مەنمۇ ئىشتىن چۈشەيمىكەن دەپ تۇرغان.

ـــ باياتىن بېرى مەنمۇ خېلى ئايلانغان بولدۇم. ئىشتىن چۈشۈپ مەكچى بولغان بولسىڭىز، ئۇنداقتا يېقىن ئەتراپتىكى بىرەر ئاشخانىغا كىرىپ، قورسىقىمىزنى ئاز ـ تولا ئەستەرلىۋالمامدۇق؟

ـــ مەنمۇ شۇ خىيالدا، ـ خۇاپېڭ تەشەببۇسكار ئورۇنغا ئۆتكەندى، ـ مۇشۇ ئەتراپتا بىر كىچىك ئاشخانا بار، چۈچۈرىسى بەك داڭلىق، قانداق، مەيلىڭىز تارتامدۇ؟

ـــ ئەلۋەتتە، مەن كىچىكىمدىن چۆچۈرە يېيىشكە ئامراق.

ـــ قارىغاندا بۇ جەھەتتە ئورتاقلىققا ئىگە ئىكەنمىز.

ـــ مېنى لى خېنىم دەپ چاقىرسىڭىز باشقىچىلا ئاڭلىنىدىكەن. ئەڭ ياخشىسى مېنى شياۋكەي دەپ ئۇدۇللا چاقىرىۋېرىڭ.

ـــ ئۇقتۇم، ئاچام ئىسمىڭىزنى دەپ بەرگەن. تېلېفون نومۇرىڭىزنىمۇ بىلەتتىم، لېكىن ئالدىراشچىلىقتا تېلېفونىمۇ ئۇرالمىدىم. ماقۇل كۆرسىڭىز بۇگۈن سىزنى مەن مېھمان قىلاي.

ـــ ره... رەھمەت، سىزنى ئاۋارە قىلمىدىغان بولدۇم.

ئېنىقكى، چىرايلىرىم گۈلدەك ئېچىلىپ، ۋۇجۇدۇم ھاياجاندىن ياپراقتەك تىترەيتتى.

يوللار بويلاپ ماڭماقتىمىز.

قەلبىمىزدە دولقۇنلايدۇ ئوتلۇق ئارمانلار...

تاماقتىن كېيىن ئۆيگە قايتىپ كەلدىم. خۇددى ھاراق ئىچىۋالغاندەك، تومۇرۇمدىكى قانلىرىم ئۆركەشلەپ، ئۆزۈمنى پەيدەك يېنىك سېزەتتىم. گەرچە ئەتراپىمدىكى نۇرغۇنلىغان ئوغۇللار چىراي ۋە قامەت جەھەتتە ئالاھىدە سانالسىمۇ، لېكىن ئۇلار گەپ - سۆز ۋە مىجەز - خۇلۇق جەھەتتە ئادەمنى ئاسانلا بىزار قىلىپ قويىاتتى. ئەكسىچە، خۇاپېڭ ئوچۇق - يورۇق، گەپ - سۆزلىرى تولىمۇ يۇمۇرلۇق، ھەقىقىي يىگىتلەرگە خاس سالاپەتكە ئىگە ئىدى. بۇدەكىنىڭ ئېيتىپ بېرىشىچە، خۇاپېڭنىڭ يەنە بىر ئالاھىدىلىكى مۇزىكا ئاڭلاشقا تولىمۇ ھېرىسمەن بولۇپ، تاماق ئارىلىقىدا ئۆزۈمنىڭمۇ مۇزىكىغا ئالاھىدە ھېرىسمەن ئىكەنلىكىمنى پۇرتىپ قويدۇم. خۇاپېڭ سۆزلىرىمنى ئاڭلاپ قىزىقىشىمىزنىڭ ئوخشاش ئىكەنلىكىدىن تولىمۇ خوشال بولۇۋاتقانلىقىنى شېپى كەلتۈرۈپ، بىر ھازا سۆزلىدى. مەنمۇ پۇرسەتنى قولدىن بەرمەي ھەتتا كەچمىشلىرىمىزنىڭمۇ ئوخشاش ئىكەنلىكىنى، ئوخشاش ئازابقا مۇپتىلا بولغانلىقىمىز توغرىسىدا گەپ يورغۇلاتتىم. خۇاپېڭ ماڭا بىر پەس تىكىلگەندىن كېيىن بېشىنى لىڭشىتتى.

ـــ قارىغاندا بىز ھەقىقىي يولداشلاردىن بولۇپ قالمىغاندەك تۇرىمىز!

مەن ئاللىبۇرۇن خۇاپېڭنىڭ مۇھەببىتىگە ئېرىشىش، ئۇنىڭغا تۇپتىن ماسلىشىش ئۈچۈن ھەرقانداق قۇربان بېرىشتىن باش تارتماي، تىرىشچانلىق كۆرسىتىش ئىرادىسىگە كەلگەنىدىم. ئەينى چاغدا بۇدەكنىڭ ئىنىسىنىڭ ئالاھىدىلىك ۋە ئارتۇقچىلىقلىرىنى سۆزلەۋاتقاندا نېمە ئۈچۈن كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلىمىغانلىقىم ئۈچۈن ئۆزۈمنى قارغايتتىم. لېكىن ماڭا يەنە پۇرسەت بار ئىدى. بۇگۈنكى ئەھۋالدىن قارىغاندا، نۇرغۇنلىغان ئىشلارنى باشتىن باشلاشقا ئىشەنچىم كامىل ئىدى. ئەپسۇسلىنارلىقى، تۇيۇقسىزلا بىر تېلېفون كېلىش سەۋەبى بىلەن قىزغىنلىق بىلەن داۋاملىشىۋاتقان سۆھبىتىمىز ئۈزۈلۈپ قالدى. مۇھىم تېلېفون بولسا كېرەك، خۇاپېڭ مېنىڭدىن ئەپۇ سورىدى ۋە ئۇنىمىغىنىمغا قارىماي ئالدى بىلەن مېنى ئاپىرىپ قويماقچى بولدى. بىز ماشىنىدا كېتىۋېتىپمۇ قىزغىن پاراڭلاشتۇق. ئۇ ئۆزى ياخشى كۆرۈپ ئاڭلايدىغان CD پىلاستىنكىسىنى قويۇپ بېرىشنى ئۇنتۇپ قالمىغانىدى. پىلاستىنكىدىكى ھەربىر مۇزىكا ئىنتايىن يېقىملىق ئىدى. مەن مۇزىكىلارنى ئاشۇرۇپ ماختاپ ھارمايتتىم. خۇاپېڭ رازىمەنلىك ۋە ئىپتىخارلىق بىلەن ماڭا قاراپ كۈلۈپ قويياتتى...

— يەنە بىر تەكىتلىسەم، بىز قارىغاندا راستىنلا ياخشى يولداشلاردىن بولۇپ قالمىغاندەك تۇرىمىز، — دېدى خۇاپېڭ بىر چاغدا يېقىملىق ئاۋاز بىلەن باشتىكى سۆزنىى يەنە بىر قېتىم ئېسىمگە سېلىپ.

ئۇنىڭ چوڭقۇر مەنىگە ئىگە بۇ بىر جۈملە سۆزنىى قايتىدىن ئاڭلاپ، ئۆزۈمنى يوقۇتۇپ قويۇشقا تاسلا قالدىم. بىر پەستىن كېيىن

خۇاپىڭ ماڭا كىچىك چاغلىرىدىكى مۇنداق بىر قىزىق ئىشنى سۆزلەپ مېنى تېلىقتۇرۇۋەتتى...

ــ ئۇ چاغلاردا تولىمۇ كەپسىز ئىدىم، ــ دېدى ئاق ئاتلىق شاھزادەم ھېكايىسىنى باشلاپ، ــ ئۆيىمىزدە بىر دانە رادىيو بولىدىغان. مەن ئەقلىمنى تاپقاندىن بۇيان بۇ رادىيوغا تولىمۇ ھەيران ئىدىم. ئۇنىڭدىكى سىرنىڭ تېگىگە يېتىش ئۈچۈن ئاخىرى بىركۈنى ئۇ رادىيونى چۈۋۈپ باقتىم. لېكىن مېنىڭ تەسەۋۋۇرۇمدىكى دۇنيا رادىيونىڭ ئىچىدە كۆرۈنمەيتتى. ئارقىدىن رادىيونى قانچە قۇراشتۇرۇپ باققان بىلەن سامىمۇ، لېكىن ئەسلىگە پەقەتلا كەلتۈرەلمەي، دادامدىن تەستەك يەپ ئاخىرى مۇرادىمغا يەتتىم...

ــ كىچىكىڭىزدىنلا ئەقىللىك ئىكەنسىز! ــ دېدىم مەن كۈلۈپ، ــ شەيئىلەرگە گۈمانىي نەزەر بىلەن قاراش تۈغما تالانتلىق بالىلارنىڭ ئالاھىدىلىكى.

ــ ئاشۇرۇۋەتتىڭىز، ــ خۇاپىڭ ماڭا قاراپ كۈلۈپ قويدى، ــ تۈغما تالانتلىق بولغان بولسام ئەمدىلىكتە سودا قىلىمەن دەپ قېقىلىپ ــ سوقۇلۇپمۇ يۈرمەس ئىدىم. سۆزۈمنى ئاڭلاپ مېنى مازاق قىلماڭ. مەن بەزىدە سىلەر قىزلارنىڭ مېڭىسىنى چۈۋۈپ نېمە ئوي بار ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ بېقىشنى ئويلاپ قالىمەن.

مەن قاقاھلاپ كۈلۈۋەتتىم. ئۇنىڭ سەمىمىي لېكىن گۆدەكلەرچە تەسەۋۋۇرى مېنى ئۆزىگە تېخىمۇ مەھلىيا قىلىۋالغاندى...

ــ ئادەمنىڭ مېڭىسى رادىيو ئەمەستە، لېكىن خالىسىڭىز مەن كاللامنى سىزگە ئاتا قىلاي!

سۆزۈمنى ئاڭلاپ خۇاپىڭمۇ ئىختىيارسىز كۈلۈپ تاشلىدى.

ـــ ئۆيگە كېلىپ قالدۇق، ـ دېدىم مەن بىر خىل ئىنتىزارلىق ئىلكىدە، ـ ئۆيگە كىرىپ بىرئاز ئولتۇرۇپ ماڭمامسىز؟

ـــ كېيىنكى قېتىم بولسۇن.

ـــ ئۇنداق بولسا شۇنداق كېلىشتۇق ئەمىسە.

ـــ چاتاق يوق.

مەن ماشىنىنىڭ قارىسى يېتكىچە قاراپ تۇردۇم. يۈرىكىم خۇددى ماشىنا بىلەن تەڭ كېتىپ قالغاندەك بىر خىل غەيرىي ھېسسىيات ئىلكىدە ئېغىر ئۇھ تارتىپ قويۇپ، ئۆيگە كىردىم. قەلبىمدىكى مەسۇم ئۇمىد يەنىلا مەن ئۈچۈن قىممەتلىك ئىدى. ئىستاكانغا قىزىل ھاراقتىن لىقلاپ قۇيدۇم. ئەمەلىيەتتە، مەن بۇ قىرتاق نەرسىنى ئىچىشنى زادىلا ياقتۇرمايتتىم. پەقەت تىزىپ قويۇش ئۈچۈنلا سېتىۋالغانىدىم. رومكىنى قولۇمدا ئوينىغاچ، ئۆيئىچىدە ئۇياقتىن ـ بۇ ياققا توختىماي ماڭاتتىم. مېھمانخانىدىن ئاشخانىغا، ئاشخانىدىن تازىلىق ئۆيگە توختىماي كىرىپ چىقاتتىم. نېمىلەرنىدۇر يۆتكىگىم يەنە قانداقتۇر بىر نەرسىلەرنى تاشلىغۇم كېلەتتى. كاللامدا ئىختىيارسىز مۇڭاپىق پەيتنى تاللاپ، خۇاپىڭ ئۈچۈن بىر قېتىملىق ھەقىقىي رومانتىكىغا تويۇنغان شام كېچىلىكى ئۆتكۈزۈش پىلانى ئاستا ـ ئاستا باش كۆتەرمەكتە ئىدى. ئېھتىمال نۇر چاقنىتىپ تۇرغان خىرۇستال ئىستاكاندىكى قىرتاق، لېكىن مېھرى ئىسسىق ئۈزۈم ھارىقى ئەتىر پۇراپ تۇرغان ياسىداق ھۇجرام، يۇمشاق كارىۋات مۇھەببەتسىمگە مەڭگۈلۈك گۇۋاھ بولۇپ قېلىشى مۇمكىن... چۈنكى مەن ئۇنى چىن قەلبىمدىن ياخشى كۆرىمەن. ئۇنىڭغا: «سىزنى مەڭگۈ ياخشى كۆرىمەن، سىزنىڭ ۋاپادار ئايالىڭىز، بالىلىرىڭىزنىڭ مېھرى-

بان ئاپىسى بولۇش مېنىڭ ئەڭ بۈيۈك ئارمىنىم...» دەپ قەلبىمنى ئاشكارىلاپلا قالماستىن، ئۇنىڭدىنمۇ مېنى ياخشى كۆرىدىغان ياكى كۆرمەيدىغانلىقىنى سوراشقا تامامەن ھەقلىقمەن. راستىنى ئېيتقاندا، خۇاپېڭنىڭ ماڭا تۇنقان پوزىتسىيەسىگە قاراپ ئۇمىدلىرىم ھەقىقەتەن قاناتلىنىپ قالغانىدى...

ئىلگىرى مېنىڭدە مېھرىبان مومامغا مۇناسىۋەتلىك مۇنداق بىر خىيال بار ئىدى. ئۇ بولسىمۇ ناۋادا دادامنىڭ ياكى ئاپامنىڭ ئۆلۈمى ۋەياكى ھەر ئىككىلىسىنىڭ ھاياتى بەدىلىگە مومامنى تىرىلدۈرگىلى بولسا مەن ئۇلارنىڭ ئۆلۈمىنى تىلەيتتىم. لېكىن ھازىر بولسا مېنىڭدىكى بۇ غەيرىي ئارمان پۈتۈنلەي ئۆزگەرگەن، پەقەت خۇاپېڭ بىلەن بىرگە بولالىسامىلا ھەرقانداق ئادەمنىڭ ئۆلۈمى ھەتتا ئاسمان ـ زېمىننىڭ كۆمتۇرۇلۇپ كېتىشى بىلەنمۇ كارىم يوق ئىدى...

مەن ئىستاكاندىكى ھاراقنى بىر كۆتۈرۈش بىلەن ئىچىۋەتتىم. بىرەرسى بىلەن مۇڭداشقۇم، ئىچىمدىكى ئارمانلىرىمنى تۆككۈم كېلەتتى... تۇرۇپلا لى ياغا تېلېفون ئۇرغۇم كېلىپ قالدى. مۇشۇ كۈنلەردە ئۇنى باشقىدىن يېقىن دوستۇم دەپ قاراپ كېلىۋاتاتتىم. ھەرقانداق بىر ئادەمنىڭ يېقىنلىرى بىلەن بولۇپمۇ دوستلىرى بىلەن بىر مەسىلە ئۈستىدە ئورتاقلىشىش، ئۆزئارا سىردىشىش ھوقۇقى بار ئەلۋەتتە. شۇ ئاردا تېلېفون تۈيۈقسىز جىرىڭلاپ كەتتى. تېلېفوننىڭ خۇاپېڭدىن كېلىش ئېھتىماللىقىنى ئويلاپ ئۆزۈمنى تېلېفون تەرەپكە قاراپ ئېتىۋەتكىلى تاسلا قالدىم. ھاياجان ئىلكىدە نەپەسلىرىم ئىتتىكلەپ يۈرىكىم تېپىچەكلەيتتى. شۇنداقتىمۇ ئۆزۈمنى تەستە بېسىۋېلىپ، تېلېفون تۇرۇپكىسىنى قولىمغا ياقتىم. ئەپسۇس، مىڭ

ئەپسۇس! ئۇمىدىم سۇغا چىلاشقانىدى. چۈنكى، تېلېفون خۇاپېڭدىن ئەمەس، لى يادىن كەلگەنىدى. لى يانىڭ ئاۋازىدىن ئۇنىڭ خوشاللىقىنى ھېس قىلىش تەس ئەمەس ئىدى.

ــ شياۋكەي، ئويلىمىغان ئاجايىپ بىر ئىش بولدى.

ــ قانداق ئىش دەيسىز؟ ــ مەن سوغۇقلا سورىدىم.

ــ ئويلىمىغان يەردىن بۇگۈن سىزنىڭ ھېلىقى پور سېمىز دوستىڭىز نۇرغۇنلىغان سوۋغىلار بىلەن قىزلىرىمنى يوقلاپ كەپتۇ. قىزلىرىم بۇگۈن ئىنتايىن خوشال. قارىغاندا، دوستىڭىز كېچىك بالىلارغا ھەقمەتەن ئامراق ئىكەن. ئۇنىڭ ئېيتىشىچە، قىزلىرىمنى تۇتۇق قىز قىلىۋېلىش ئارزۇسى بار ئىكەن.

ــ شۇ ئىشقىمۇ مۇنچىلىك خوش بولۇپ كەتكەن بارمۇ؟ تۇغماس خوتۇنلارنىڭ كېچىك بالىلارغا ئامراقلىق قىلىشى تەبىئىي ئەھۋالغۇ؟

ــ ئۇغۇ شۇ، لېكىن دوستىڭىز ئىنىسىنىمۇ بىرگە باشلاپ كەپتۇ. ئېنىقكى، ئۇلار ھەقمەتەن ئوچۇق ــ يورۇق ياخشى كىشىلەردىن ئىكەن. خۇاپېڭ قىزلىرىمنى سۆرەتكە تارتىپ، ئۇلارنى تېخىمۇ خوشال قىلىۋەتتى. لېكىن ئالدىن خەۋىرىم بولمىغاچقا، ئوسال ئەھۋالغا چۈشۈپ قالدىم. چۈنكى ئۆيىمچى بەكلا قالايمىقانىدى.

خۇاپېڭنىڭ ئىسمىنى لى يانىڭ ئېغزىدىن ئاڭلاپ، كۆڭلۈم باشقىچىلا بولۇپ قالدى. ئەكسىچە، لى يانىڭ ئېغزى زادىلا بېسىلىدىغاندەك قىلمايتتى.

ــ شياۋكەي راستىنى دېسەم، سىزگە رەھمىتىم كۆپ. چۈنكى سىز تونۇشتۇرغان دوستلىرىڭىز ماڭا غەمخورلۇق قىلىۋاتىدۇ. خۇاپېڭنىڭ ھەرقانداق بىر قېينىچىلىق بولسا ئۆزىنى ئىزدەش توغرىسىدا

قىلغان سۆزلىرىنى ئاڭلاپ، تەسىرلەنگىنىمدىن يىغلىۋەتكىلى تاسلا قالدىم.

ــ سۆزىڭىزگە قارىغاندا، خۇاپېڭمۇ قىزلىرىڭىزغا ئامراق بولۇپ قالغان ئوخشىمامدۇ؟ ـ مەن ئالدىراپ سورىدىم.

ــ ئۇنى بىر دېمەك. لى يانىڭ سۆزلىرى ئۇرغۇلۇق ئىدى، ـ ئۇلار ئۆزئارا ئىچەرىكىشىپلا كەتتى. بولۇپمۇ خۇاپېڭ ئۇلارغا سېھىرگەرلىك ئۇيناپ بېرىپ، ئۇلارنىڭ كۆڭلىنى تامامەن ئۆتۈۋالدى دېسەمۇ بولىدۇ. قىزلىرىم ئۇنىڭدىن ئايرىلىشقا قىيالمىغاچقا، ئامالسىز تېخى بايىلا ماڭدى.

خۇاپېڭنىڭ ئىسمىنىڭ لى يانىڭ ئېغىزىدىن خۇددى يىگىتنىڭ ھەتتا ئارزۇلاپ تەگكەن ئېرىنىڭ ئىسمىدەك ناھايىتى تەبىئىي چىقىۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ، قەلبىمدىكى بايىقى بىئاراملىقلار بىراقلا نەپرەتكە ئايلىنىپ كەتكەندى. مېنىڭ شۇ پەيتتىكى روھىي ھالىتىم، ئىچكى ھېسسىياتىمدىن تامامەن بىخەۋەر بولغان لى يانىڭ ئاغزىغا ئاللىنېمىلەرنى تىقىۋەتكۈم كېلەتتى. تۈيۈقسىز ئۆپكەم ئۆرۈلۈپ كۆزۈمنى ئازاب بىلەن يۇمۇۋالدىم. ئەھۋالدىن قارىغاندا، لى يانى ماشىنا كۆرگەزمىسىگە باشلاپ بېرىپ ئۇنى تونۇشتۇرۇشقا ئەسلا تېگىشلىك بولمىغان بوەككە، بولۇپمۇ خۇاپېڭغا تونۇشتۇرۇپ قويۇپ، تولدۇرۇۋالغۇسىز خاتالىققا يول قويغاندەك قىلاتتىم. چۈنكى، خۇاپېڭ ھېلىقى ئىككى شۇمتەككە ئامراق بولۇپ قالغان يەردە، ئۇلارنىڭ ئاپىسىنى ياخشى كۆرۈپ قالمايدۇ، دەپ ھېچكىم ئالدىن ئېيتالمايدۇ، ئەلۋەتتە!

لېكىن لى يا ئاللىبۇرۇن مېنىڭ كەلگۈسۈمگە، شۇنداقلا بەختىمـ
گە كاشىلا بولىدىغان ھەرقانداق بىر ئارتۇقچىلىقتىن ئاللىبۇرۇن
مەھرۇم ئىدى. چۈنكى ئۇ ھېچ بولمىغاندا، مېنىڭدىن بەش ئايلىق بولـ
سىمۇ چوڭ. يۇرۇش ـ تۇرۇشى ئاددىي، بولۇپمۇ زامانىۋىلىققا ئانچە ئېـ
تىبار بېرىپ كېتەلمەيدىغان ئادەتتىكى بىر تۈل خوتۇن ئىدى. ئەجەبا،
ھازىرقى يىگىتلەر ئۆزىدە مۇكەممەل بىر ئانىغا لايىق شەرتلەرنى
تولۇق ھازىرلىغان ئاياللارغا قىزىقامدىغاندۇ؟ لى يا ئادەتتە پادىچىلار
ئىشتىنى بىلەن ئاددىيلا بىر چاقماق كۆينەكنى زادىلا ئۆستىدىن سالـ
مايتتى. ئاددىي ـ سادىدا لېكىن يارىشىملىق كىيىنىش ئېسىلزادىلەرـ
نىڭ ئۆزىنى كۆرسىتىشتىكى يەنە بىر مۇھىم كوزىرى ئىكەنلىكى
مۇشۇ كۈنلەردە ھەممىگە ئايان. لېكىن لى يانىڭ ھال ـ ئەھۋالى
چاغلىق بولغىنى بىلەن ئۇنىڭ كىيىنىش جەھەتتىكى ئالاھىدىلىكى
باشقىلارنى ئۆزىگە جەلپ قىلىشتىكى تاكتىكىسىمىدۇر؟ پەقەت
ئۇنىڭ ئۆيىدىن ئاشۇ بىر جۈپ قوشماق قىزنىڭ راپاۋىتى بىلەن بىر
خىل ھاياتىي كۈچ بالقىپ تۇرغىنىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ئۇنىڭ
ئۆيى خۇددى نەچچە كۈنلەر سۈپۈرگە تەگمىگەن بولۇمسىز خوتۇنىنىڭ
ھۇجرىسىدەك دائىملا قالايمىغان تۇرىدۇ. ئېھتىمال، لى يا مۇشۇ جەـ
ھەتتىكى ئارتۇقچىلىقلىرى ۋە تۇرمۇشتا پىشقان بەزى بىر خاراكتېرـ
لىرى بىلەن مېنىڭدىن يەنىلا ئۈستۈن تۇرامدىغاندۇ؟

كۆزۈمگە زادىلا ئۇيقۇ كەلمەيتتى. كاللامنى نۇرغۇنلىغان جاۋابـ
سىز سوئاللار چىرمىۋالغان، ئۆزۈمنى ھامان بىر چەتتە قالغان تەنھا
يېتىمدەك بىچارە ھېس قىلاتتىم. خۇاپېڭنىڭ جەلپكار سىماسى

ئىككى قېتىملىق ئۇچرىشىش داۋامىدىكى ماڭا تۇنقان ئىللىق پوزىتسىيەسى ۋە سىرلىق تەكىلىشلىرىنى كۆز ئالدىمغا كەلتۈرۈپ ئۆمىدلىنىپمۇ قالاتتىم - يۇ، ئاز ئۆتمەي گۇماني خىياللار ئىلكىدە قىلدەك تولغۇناتتىم. خۇاپېك مۇھەببەتتىن ئازار يېگەن، دىلى سۇنۇق يىگىت بولغاچقا، ئەمدىلىكتە ھېسسىياتىدا بىراقلا بۇرۇلۇش بولۇپ، بۇندىن كېيىنكى مېھر - مۇھەببىتىنى بالىلارغا باغلاپ، ئۆزىگە تەسەللى ئىزدىگەن بولۇشىمۇ مۇمكىن. چۈنكى بالىلار باشقىلارنىڭ ھېسسىياتى بىلەن ئويناشمايدۇ. باشقىلارنى ھەرگىزمۇ ئالدىمايدۇ. ئەھۋال ھەقىقەتەن مېنىڭ قىياسىمدەك بولسا، ئۇنداقتا مەن زادى قانداق قىلىشىم كېرەك؟ تۇيۇقسىز ئورنۇمدىن سەكرەپ دېگۈدەك تۇرۇپ كەتتىم. مەيلى قانداقلا قۇربان بېرىشتىن قەتئىينەزەر، لى يانىڭ يىگىتىمنى يەنە بىر نۆۋەت مېنىڭدىن تارتىۋېلىشىغا ھەرگىز يول قويماسلىقىم كېرەك. بۇ لى يانىڭ ئۇخلاپ چۈشى!

ئەمدىلىكتىكى لى يا مېنىڭ نەزىرىمدىكى دەردىمەن تۇل ئايال، جاپاكەش ئانا ئەمەس، بەلكى مېنىڭ ھەقىقىي دۇشمىنىم ئىدى. مەن شۇ خىياللار ئىلكىدە لى يانىڭ خىيالىي تەسەۋۋۇرۇمدىكى مەككار سىماسىغا قاراپ ھومىيىپ قويۇپ ئاستا پىچىرلىدىم ...

— سەن مېنىڭ ئەزەلدىنلا دوستۇم بولۇپ باقمىغان. كەلگۈسىدىمۇ ھەم شۇنداق!

ھاردۇقۇم چىقىپ قالغاندەك ئۆزۈمنى باشقىدىن كارىۋاتقا تاشلىدىم. ئەمدىلىكتە مەن پۈرسەتنى قولدىن بەرمەي لى يا بىلەن يۈزمۈيۈز تۇرۇپ، ئۇنىڭدىن خۇاپېكىغا نىسبەتەن قانداق ھېس - تۇيغۇدا ئىكەنلىدىم

كىنى سوراپ بېقىش قارارىغا كەلگەنىدىم. ناۋادا ئۇنىڭ راستىنلا خۇا-
پېڭغا كۆڭلى چۈشۈپ قالغان بولسا، ئۇنىڭ ئاشۇ تويماس ئارزۇ - ئار-
مانلىرىنى بۆشۈكىدىلا ئۇجۇقتۇرۇۋېتىشىم، ئۇنىڭغا خۇاپېڭنى ياخشى
كۆرىدىغانلىقىمنى، شۇنداقلا ئۇنىڭ مۇشۇ ئوتتۇز نەچچە يىللىق ھايا-
تىمدا ھەقىقىي ياخشى كۆرگەن بىردىنبىر يىگىت ئىكەنلىكىنى، كەل-
گۈسى تۇرمۇشۇمنىڭ تۈۋرۈكى، كەلگۈسىدىكى بالىلىرىمنىڭ پەخىر-
لىك دادىسى ئىكەنلىكىنى، شۇڭا ھەرقانداق بىر كىشىنىڭ بولۇپمۇ،
ئۆزىنىڭ بۇندىن كېيىن مەن بىلەن ھەرگىزمۇ قېرىشماسلىقى توغرى-
سىدا چوقۇم ئۇنى سەگىتىپ قويۇشۇم كېرەك!

6

بۈگۈن بالدۇرراق ئىشتىن چۈشۈپ لى ياغا تېلېفون بەردىم.
لېكىن ئۇنىڭ يانفونى ئېتىك ئىدى. ئۆيدىكى تېلېفوننىمۇ ھېچكىم
ئالمىدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇنىڭ كىيىم - كېچەك دۇكىنىغا قاراپ
چاپتىم. بۈگۈن ھەپتە ئاخىرىسى بولغاچ لى يانىڭ دۇكىنى ئادەتتە
خېلى كەچكىچىمۇ ئېتىلمەيدىغانلىقى ماڭا ئايان ئىدى. لېكىن
دۇكان ئىشكى قۇلۇپلاقلىق تۇراتتى. بۇ ھال مېنى ئەجەبلەندۈردى.
مېنىڭچە لى يا ئۆيىدە بولمىسا چوقۇم دۇكىنىدا بولۇشى كېرەك
ئىدى. ئۇنىڭ يانفونىنى ئېتىۋېلىشى زادى نېمىدىن دېرەك بېرىدۇ؟
تەگسىز سوئاللار ئىلكىدە ئىچىم خۇددى قۇرۇت يەۋاتقاندەك، كۆڭلۈم
پەرىشان ئىدى. ئۆزگىچە سەرەمجانلاشتۇرۇلغان، خۇددى چىنىدەك

پاكىز ئۆيۈمگە قايتىشقا زادىلا رايىم يوق ئىدى. ئادەتتە ئۆيۈمگە بىلىپ ـ بىلمەي كىرىپ قالغان ھەرقانداق بىر كىشى ئۆيۈمگە كىرىپلا ئەيمىنىپ قالاتتى. مۇز يېغىپ تۇرغان قاپقىمغا قاراپ پەقەتلا ئېچىلالمايتتى. راستىنى دېگەندە، يېقىنقى يىللاردىن بۇيان باشقىلار بىلەن ئارىلاشماي كېلىۋاتاتتىم. ناگاندا بىرەر قېتىم تەشكىللىنىپ قالىدىغان ساۋاقداشلار ئۇچرىشىشلىرىغا بېرىشتىنمۇ ئۆزۈمنى ئامال بار قاچۇراتتىم...

گادىرماچ خىياللار بىلەن ئۆتكەن ـ كەچكەنلەرگە مەقسەتسىز قايتتىم. بۇگۈنكى بۇ ھال مېنى گاڭگىرتىپ قويغانىدى. ئاخىرى خۇا پېڭغا تېلېفون بەردىم. مېنىڭچە مۇھەببەت ئۇچۇن يىگىتلەر تەشەبىبۇسكار ئورۇندا تۇرىدىغان ۋاقىتلار ئاللىبۇرۇن ئۆتۈپ كەتكەنىدى. بىر پەستىن كېيىن خۇاپېڭ تېلېفونىنى ئالدى. پەرىزىمچە، خۇاپېڭ ماشىنىدا بولۇشى مۇمكىن، ماشىنىنىڭ رېتىملىق تىۋىشى، قانداق تۇر بىر مۇزىكىنىڭ لەرزان ئاۋازى قۇلىقىمغا كىرگەندەك قىلدى.

ــ ياخشىمۇ سىز، لى خېنىم! خۇاپېڭنىڭ ئاۋازى يەنىلا شۇنداق جارانلىق ۋە قىزغىن ئىدى.

ئۇنىڭ مېنى شىياۋكەي دەپ چاقىرمايى، يەنە لى خېنىم دەپ ئاتىشى ئەسلىدىنلا پەرىشان كۆڭلۈمنى تېخىمۇ يېرىم قىلىۋەتكەنىدى. شۇنداقتىمۇ ئۆزۈمنى دەرھال تۇتۇۋېلىپ، ئۇنى ئۇچرىشىشقا تەكلىپ قىلدىم.

ــ كەچۇرىسىز، ـ خۇاپېڭ تەكەللۇپ بىلەن تەكلىپىمنى رەت قىلىۋاتاتتى، ـ مەن ھازىر سىرتتا ئىدىم. باشقا كۇنى بولسا قانداق؟

ئۇنىڭ ئۇستىگە ھازىر قولۇم رولدا بولغاچقا، تېلېفوندا سۆزلىشىش بىرئاز قولايسىز بولۇۋاتىدۇ.

خۇاپېڭ مەن بىلەن ئاددىيلا خوشلىشىپ، تېلېفونىنى بېسىۋەتتى. كۆڭلۈم يېرىم ھالدا ئېغىر ئۇھ تارتىپ قويدۇم. گۇللۇك مەيدانىدا مەقسەتسىز ئۇچ سائەت ئەتراپىدا ئايلىنىپ يۈردۈم. ئەمدىلىكتە ئەتراپقا قاراڭغۇ چۈشۈپ سەيلىچىلەرنىڭمۇ ئايىغى بېسىققان، مەيدانىدا پەقەت يالغۇز دېگۈدەكلا قالغانىدىم. بىر چاغدا ناتونۇش بىرسى ئاستا يېنىمغا كېلىپ گەپ تاشلىغىلى تۇردى. ئۇنىڭ گەپ ـ سۆزلىرىگە قارىغاندا، بۇ يەرلىك ئەمەستەك قىلاتتى. ئېھتىمال، بۇ ئوۋچى يىگىت مېنى كېچە دىلبەرلىرىدىن ئوخشايدۇ، دەپ قالغان بولسا كېرەك، ئازراقلا رازى قويۇپ بەرسەم، ئوچۇق ـ ئاشكارىلا ھۇجۇمغا ئۆتىدىغاندەك قىلاتتى. ناۋادا شۇ چاغدا قولۇمدا ئوقلانغان تاپانچا بولغان بولسا ئالدىمدىكى ماۋۇ ئىشقىۋاز ئوۋچىنى ئىككىلەنمەيلا جەھەننەمگە يوللىۋەتكەن بولاتتىم. ئاغزىم چۆۋۈلۈپ كەتكەنىدى. تىل ـ ئاھانەت ئىلكىدە ھۇدۇقۇپ كەتكەن بۇ بىچارە بايقۇش مېنىڭ ئۆزىگە غەزەپ بىلەن ئېتىلىپ كەلگەنلىكىمنى كۆرۈپ، خۇددى ئۇركۈپ كەتكەن توشقاندەك نەگىدۇر غايىب بولدى. شۇنداللا قورسىقىمنىڭ ئاچقانلىقىنى ھېس قىلىپ ئورنۇمدىن قوزغالدىم. تۇرلۇك ـ تۇمەن، گادىرماچ خىيالار ئىلكىدە لى يانىڭ ئۆيى ئەتراپىغا كېلىپ قالغانلىقىمنى تۇيىلا قاپتىمەن. لېكىن لى يانىڭ يانفونى تېخىچىلا ئېچىلمىغان، ئۆيئىچىدىمۇ تېلېفونىنى ئالمىغان ئادەم يوق ئىدى. نېمىلا بولمىسۇن لى يانىڭ ئۆيىگە بېرىپ كۆرۈپ بېقىش ئىستىكىدە تاكسىغا ئولتۇرۇپ،

مەنزىل تامان يۇرۇپ كەتتىم. ئارىلىقتىن ئاز ئۆتمەيلا تاكسى لى يانىڭ ئۆيى تۇرۇشلۇق بىنانىڭ ئالدىغا كېلىپ توختىدى. لى يانىڭ ئۆيىنىڭ دېرىزىلىرى ھىم ئېتىك، ئۆيئىچى قاراڭغۇ ئىدى. بىنانىڭ ئالدىدىكى پىيادىلەر يولىنىڭ چىراغلىرى ئەتراپنى يورۇتۇپ تۇراتتى. مەن كاللامغا تۇيۇقسىز كەلگەن گۇمانىي ئوي بىلەن ئۆزۈمنى ئاستىلا چوڭ بىر دەرەخنىڭ ئارقىسىغا ئالدىم. بۇ يەردىن لى يانىڭ ئۆيىنى ھەمدە بىنا ئالدىدىكى ھەممە ئىشنى تامامەن كۆزىتىپ تۇرغىلى بولاتتى. شۇ پەيتتە مەن خۇددى تەجرىبىلىك رازۋېدچىكنىڭ توغرىسىنى دېگەندە، ئېھتىياتچان بىر ئوغرىنىڭ رولىنى ئېلىۋاتاتتىم. نېرۋىلىرىم جىددىيلىشىپ، پۈت ـ قوللىرىم ئىختىيارسىز تىترەيتتى. تۇيۇقسىز بىر كىچىك پىكاپ بىنانىڭ ئالدىغا كېلىپ توختىدى. گەرچە ئۇ پىكاپقا ئاران بىر قېتىم ئولتۇرۇش شەرىپىگە ئېرىشكەن بولسامۇ، لېكىن پىكاپنىڭ رەڭگى، شەكلى بولۇپمۇ مېھرى مېنىڭ يۇرىكىمگە مەھكەم ئورناپ كەتكەنىدى. كۆزۈمگە راستىنلا ئىشەنمەي قېلىۋاتاتتىم. چۈنكى خۇاپېڭ بىلەن لى يا پىكاپتىن ئىلگىرى ـ كېيىن بولۇپ چۈشۈپ، پىكاپنىڭ ئارقا ئىشىكىنى ئېچىشى بىلەن ھېلىقى قوشاق شەيتانچاقلارنىڭ سۈرەن ـ چوقانلىرى ئەتراپنى بىر ئالدى.

ـــ خۇاپېڭ تاغاڭلارغا خوش دەڭلار، ـ دېدى لى يا قىزلىرىغا.

كۈتۈلمىگەندە، بۇ بىر جۈپ شەيتان خۇددى مەسلىھەتلىشىۋالغاندەكلا ئاپىسىنىڭ قولىدىن ئاجراپ، خۇاپېڭ تەرەپكە قاراپ يۈگۈردى. خۇاپېڭمۇ مېھرىبانلىق بىلەن قىزلارنى قۇچاقلىدى، قىزلار بولسا خۇاپېڭنىڭ مەڭزىگە توختىماي سۆيەتتى.

— ئەمدى گەپ ئاڭلاپ ئۆيگە كىرىپ ئۇخلاڭلار، ئاپاڭلار ساقلاپ قالدى، — دېدى خۇاپېك كۆزى قىيمىغان هالدا.

— تاغا، مەن گېپىڭىزنى ئاڭلايمەن، — دېدى قىزچاقلارنىڭ بىرى قۇشقاچتەك ۋىچىرلاپ، — سىز ماشىنىڭىز بىلەن مېنى يەنە ئوينىتامسىز؟

— ئەلۋەتتە، ئەلۋەتتە، — خۇاپېڭنىڭ سۆزلىرى ئادەتتىن تاشقىرى يېقىملىق ۋە ئۇرغۇلۇق ئىدى، — بۇندىن كېيىن مەن سىلەرنىڭ مەخسۇس شوپۇرۇڭلار.

مەن ماغدۇرسىز هالدا دەرەخكە يۆلىنىپ قالغانىدىم. قەلبىمنى بىر خىل تەسۋىرلىگۈسىز ئاچچىق ئەلەم، پۇشايمان، غەزەپ — نەپرەت تامامەن ئىلكىگە ئېلىۋالغانىدى. ئەمدىلىكتە لى يا شەك — شۇبھىسىز هالدا مېنىڭ دۇشمىنىمگە ئايلىنىپ بولغانىدى. ئۇنىڭ يۈزىگە تۈكۈرگۈم، چاينىپ پۈركۈۋەتكۈم كېلەتتى. تۇمشۇقۇمغا يەپ تۇرۇپ يەنە لى يا بىلەن قايتىدىن ئىزدەشكىنىم ئۈچۈن ئۆزۈمنى كاچاتلايتتىم. پۇشايمان ئىلكىدە قىلدەك تولغۇناتتىم، نەگە كېتىۋاتقانلىقىم ئېسىمدە يوق ئىدى...

بىر چاغدا ئېسىمگە كېلىپ كۆز ئالدىمدىكى مەنزىرىگە قاراپ چۆچۈپ كەتتىم. چۈنكى مەن كېتىۋاتقان بۇ يولنى رېمونت قىلدى دېگەندىن كۆرە، باشقىدىن ياسىلىۋاتقان يول دېسە توغرا بولاتتى. ئالدىمدىلا تىرەن بىر ئورەك بولۇپ، ئورەك تۈۋىدىكى سانجىپ قويۇلغان بىر كىچىك ياغاچقا خىرە يېنىپ تۇرغان كىچىك بىر قىزغۇچ لامپۇچكا ئېسىپ قويۇلغانىدى.

ئەگەر مەن ئازراقلا دىققەت قىلمىغان بولسام، ئۇ چاغدا خۇاپىڭ-
نى لى ياغا ئوخشاپ تاشلاپ بېرىپ، بۇ ئالەمدىن ئەنە شۇنداق مەڭگۈ
ئۆمىد، ئاچچىق ئازاب ۋە تولدۇرۇلغۇسىز پۇشايمان ئىلكىدە كۆزۈم
ئوچۇق، نام ـ نىشانسىز كەتكەن بولاتتىم. مېنى پەرۋەردىگار ئۆز پانا-
ھىدا ساقلىغانىدى. چۈنكى ھېلىقى ئورەك خۇددى ئەزرائىلنىڭ ئېغىـ
زىدەك كالچاربغىنىچە، مېنى خۇددى ھاپلا قىلىپ يۇتۇۋېتىدىغاندەك
سۇرلۇك كۆرۈنەتتى...

ئاخىرى ئۆيگە قايتىپ كەلدىم. كۆزۈمگە زادىلا ئۇيقۇ كەلمەيتتى.
ئۇنسىز تۆككەن ياشلىرىم ياستۇقۇمنى ھۆل قىلىۋەتكەن بولۇپ، يۈرە-
كىم ئاغرىيتتى. ئورنۇمدىن سەھەر تۇرۇپ كەتتىم، پۈت ـ قولۇمدا
ماغدۇر يوق، بېشىم ئېغىر، كۆڭلۈم بىئارام ئىدى. گەرچە ياز پەسلى
بولسىمۇ توڭلاپ، تىترەيتتىم، سوغۇق تەرلەيتتىم، ناشتىغا كۆڭلۈم
زادىلا تارتمايۋاتاتتى. شۇنىڭ بىلەن، ئىككى تال ئاغرىق توختىتىش
كاپسۇلى بىلەن ئۆزۈمگە ئاز ـ تولا تەسەللى تاپقان بولدۇم. ئىشقا بار-
مىسام بولمايتتى. لېكىن ئىشقا بېرىشتىن ئاۋۇال ھەممىدىن مۇھىم
يەنە بىر ئىشنى پۈتتۈرۈۋالمىسام زادىلا بولمايتتى. چۈنكى، بۇ قارار
بىر ئاخشاملىق قاتتىق ئويلىنىشىنىڭ مەھسۇلى بولۇپ، لى يانىڭ
خۇاپىڭ ئىككىمىزنىڭ ئوتتۇرىسىغا داۋاملىق قىسىلۋېلىشىغا
ھەرگىز يول قويماسلىق بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئىدى. شۇنىڭ بىلەن،
ئادەتتىكى چاغلارغا قارىغاندا ئۇيدىن بىر سائەت بۇرۇن چىقىپ،
ئاخشام ھاياتىمدىن ئايرىلغىلى تاسلا قالغان ھېلىقى يول بۆلىكى تە-
رەپكە قاراپ يۈرۈپ كەتتىم. ئەمەلىيەتتە بۇ يول بۆلىكىنىڭ ياسالمايي

تاشلۇۋېتىلىپ، ئىككى تەرىپىنىڭ ئېتىۋېتىلگەنلىكىگە خېلى ئۇزۇن ۋاقىتلار بولۇپ قالغانلىقى چىقىپ تۇراتتى. مەن يان تەرەپتىكى كىچىك بىر تارچۇقتىنلا بۇ يول بۆلىكىگە كىرىپ كەلدىم. ھېلىقى ئورەكنىڭ ئېغىزى ئىككى مېتىر كەڭلىكتە، يول بۆلىكىنىڭ ئوتتۇرىسىغا توغرا كېلەتتى. پەرىزىمچە، ئۇ ئورەك يەتتە سەككىز مېتىر ئەتراپىدا چوڭقۇر، تاش، بېتون پارچىلىرى ۋە تۆمۈر ـ تەرسەكلەر بىلەن پەقەت شۇنچىلىكلا تىندۇرۇلغان بولۇپ، بۇ ئورەكنىڭ ئەينى چاغدا زادى نېمىگە ئىشلىتىلگەنلىكىنى زادىلا بىلگىلى بولمايتتى. ناۋادا تۇنۇگۈن ئاخشام بۇ ئورەككە راستىنلا چۈشۈپ كەتكەن بولسام ھاياتىمدىن ئايرىلمىغان تەقدىردىمۇ، ھېلىقى پارچە ـ پۇراتلار بەدىنىمنى ئۆتمە ـ تۆشۈك قىلىۋەتكەن بولاتتى. يولنىڭ ئىككى تەرىپىدىكى ئۆيلەر چېقىۋېتىلگەن، ئانچە يىراق بولمىغان يان تەرەپتە ئىشلىتىش-تىن توختىغان كونا بىر ياغاچ ماتېرىياللىرى پىششىقلاپ ئىشلەش زاۋۇتى چوقچىيىپ تۇراتتى. ئەتراپ خۇددى گۆرەڭ تىمتاس، ھەتتا بىرەر ئادەمنىڭمۇ قارىسىنى كۆرگىلى بولمايتتى. ئىچىمدە بولسا توختىماي پىچىرلايتتىم: مېنىڭدىن ئاغرىنمىغىن لى يا، چۈنكى كىم سېنى مېنىڭدىن يىگىت تالاش دەپتۇ؟ دەسلەپتىغۇ ئۆز تەقدىرىمگە تەن بېرىپ، ھەممە ئازابنى ئىچىمگە يۇتۇۋەتكەنىدىم. بۇ قېتىم ساڭا ھەرگىز يول قويمايمەن!

چېنىقىش ئورنىغا بارغۇچە بولغان ئارىلىقتا بارلىق پىلانلارنى ئىچىمدە تولۇق پىشۇرۇپ بولدۇم. لى يانىڭ كۆز قۇۋۇتىنىڭ ئاجىز-لىقىنى بىلەتتىم. ئادەتتە ئۇ گۈزەللىكىگە تەسىر يەتكۈزۈپ قويماس-

لىق ئۇچۇن كۆزەينەك تاقىمايتتى. نۆۋەتتىكى ئەك مۇھىم بولغان بىر ئىش، ھېلىقى ئورەك تۇۋدىكى قىزغۇچ لامپۇچكىنى كۆزدىن يوقىتىش ئىدى...

لى يانى ئۇ يەرگە باشلاپ بېرىشقا تامامەن كۆزۈم يەتمەتتى. چۈنكى ئۇ ماڭا ئىشىنەتتى. ئەگەر باشقىلارنەك گۇمانىنى قوزغاپ قويىمىسامىلا پىلانىمنەك ئەمەلگە ئېشىشىغا قىل سىغمايتتى. ناۋادا لى يانەك ھېلىقى يول بۆلىكىنەك ئەھۋالىدىن خەۋىرى بولۇپ قالسا ئۇنىڭغىمۇ ئامالىم بار ئىدى. ئەگەر لى يا ھېلىقى ئورەككە يىقىلىپ ئۆلمەي قالسا، بۇ ئىشنەك ئاقىۋىتى قانداق بولۇپ كېتەر؟ مەيلى قانداق بولۇپ كېتىشتىن قەتئىينەزەر، بۇ پىلاندىن ھەرگىز ۋاز كەچمەسلىك مېنەك ئاخىرقى قارارىم ئىدى. چۈنكى لى يا مېنەك يىگىتىمنى تارتىۋالىمەن دەيدىكەن، مېنىڭمۇ ئۆز بەختىمنى قايتۇرۇۋېلىش ھوقوقۇم بار ـ دە، ئەلۋەتتە !

7

لى يانەك دۇكىنى يەر ئاستى سودا شەھەرچىسى ئىچىدە بولۇپ، كۆلىمى چوڭ بولمىغان نەچچە يۈزلىگەن تىجارەت دۇكانلىرىغا ئوخشاش تىجارەتتە خانىم ـ قىزلار ئۇچۇن باھاسى ئانچە يۇقىرى بولمىغان كىيىم ـ كېچەك مۇلازىمىتى بىلەن شۇغۇللىناتتى. بۇگۇن شەنبە كۈنى بولغاچقا لى يا دۇكىنىنى كەچ سائەت سەككىزلەردىن كېيىن ئېتەتتى. قىزلىرىنى ئاپىسى ئېلىپ كەتمىگەنلا بولسا، دادىسىنەك قېشىغا كەتكەن بولاتتى. بۇگۇن مەن مەقسەتلىك ھالدا تەنھە-

ربكەت كىيىمى ۋە چوڭ رەزمىلىك سايامەت ئايىغى كىيىپ، تورت، مېڭە - چېڭە، مىنېرال سۇ قاچىلانغان سەپەر سومكىسى يۈدۈڭالدىم. بۇلار مېنىڭ پىلانىمنى ئەملگە ئاشۇرۇشتا كەم بولسا بولمايدىغان ئالامەتلەر ئىدى. تەييارلىقلارنى بىرەر قۇر پۈتتۈرۈپ، لى يا ئىشتىن چۈشۈپ چوقۇم ئۆتىدىغان تۆت كوچا ئېغىزىدا ئۇنى زارىقىپ كۈتۈشكە باشلىدىم. بىر چاغدا لى يانىڭ قارىسى كۆرۈنگەندەك قىلدى. مەن ئامال بار ئۆزۈمنى تەبىئىي تۇتۇپ، ئۇ كېلىڭاتقان تەرەپكە قاراپ قەدەم تاشلىدىم. كۈتكىنىمدەك كۆزلىرىمىز ئۇچرىشىپ قالدى، مەقسەتلىك ئورۇنلاشتۇرۇلغان «تەبىئىي ئۇچرىشىش» ھەققىقىي ئۇنۇم بەرگەنىدى...

ــ ھەي، شياۋكەي، سىزنى بۇ ياقلارغا قايسى شامال ئۇچۇرۇپ كەلدى؟

ــ بىرنەچچە دوستلىرىم بىلەن ئايلىنىپ كەلگەنىدىم. ئۇلارنىڭ ماشىنىسى مېنى مۇشۇ يەرگە چۈشۈرۈپ قويدى، - جاۋابىم تەييار ئىدى.

ــ ئەگەر ۋاقىت بالدۇرراق بولغان بولسا تېخىمۇ ياخشى بولغان بولاتتى. لى يا سائىتىگە قاراپ قويدى.

ــ بۇگۈن ھاۋامۇ يامان ئەمەس، قورسىقىم ئاچقاندەك قىلىدۇ، بىرنەرسە يەپ كەلسەك قانداق؟ - پۇرسەتنى قولدىن بەرمىگەنىدىم.

لى يانىڭ بىردەم - بىردەم سائىتىگە قارىغىنىغا قارىغاندا، ئىككىلىنىڭاتقانلىقى ئېنىق ئىدى. مەن بولسام تۆمۈرنى قىزىقىدا سوقۇش بىلەن ئاۋارە ئىدىم.

ــ ئېھتىمال قىزلىرىڭىز ئاپىڭىزنىڭ ئۆيىدە ئويناۋاتقان بولۇ-

شى مۇمكىن، يەنە نېمىدىن ئەنسىرەيسىز؟ ھەپتە ئاخىرىسى بولغاندىن كېيىن ھەرھالدا ئۆزىڭىزنىمۇ ئويلاپ قويۇڭ.

ــ ئۇنداق بولسا مەن ئۆيگە تېلېفون بېرىپ، ئۇلارنى خاتىرجەم قىلىپ قوياي.

گېپىم ئۇنىڭغا تەسىر قىلغاندەك قىلاتتى. مېنىڭچە بولسا لى يا ئۆيگە تېلېفون ئۇرمىسا تېخىمۇ ياخشى بولاتتى. ناۋادا ئۇنىڭ شەيتان چاقلىرى ئۇنى ھازىرلا قايتىپ كەل، دەپ جىدەل قىلىپ تۇرۇۋالسا، پۈتكۈل پىلانىم بىراقلا يوققا چىقاتتى. تەلىيىمگە لى يامۇ تېلېفون ئۇرۇش نىيىتىدىن ياندى.

ــ بولدىلا، بىرەر قېتىم كېچىكىپرەك بارغانغا ھېچنېمە بولۇپ قالماس. راست گەپنى قىلغاندا، قورسىقىمنىڭ دومباق چالغىنىغىمۇ خېلى بولۇپ قالغانىدى.

ــ ئەگەر چىدىيالماي قالغان بولسىڭىز ماۋۇ نەرسىلەر بىلەن قورسىقىڭىزنى ئاز ـ تولا ئەستەرلەپ تۇرۇڭ.

لى يا سومكامدىكى يېمەكلىكلەرنى كۆزلىرى خۇددى كىچىك بالىلارنىڭكىدەك چاقناپ كەتتى.

ــ پاھ، پاھ، كۆڭلۈمدىكىنى بىلىۋالغاندەكلا ـ ھە! ئۇنداق بولسا تارتىنىپ ئولتۇرمىدىم ئەمىسە.

ــ خالىغىنىڭىزچە ئىلىۋېرىڭ، ئەگەر تۇيۇقسىز ئۇچرىشىپ قالمىغان بولساق، بەربىر سىزنى ئىزدىگەن بولار ئىدىم. مۇشۇ ئىككى كۈندىن بۇيان كۆڭلۈم بەكلا پەرىشان.

ــ نېمە ئىشلار ئۈچۈن ئەمدى؟ ھە، راست، كەچلىك تاماقنى نەگە بېرىپ يەيمىز؟

— مۇشۇ ئەتراپتا بېلىق قورۇمىسى قىلىدىغان ياخشى بىر ئاشخانىنى بىلىمەن، ماڭغاچ پاراڭلىشايلى.

— ئەگەر ماۋۇ يېمەكلىكلەرنى ئېلىۋالمىغان بولسىڭىز، ئاللىبۇرۇن مادارىمدىن كەتكەن بولاتتىم.

مەن ئۇنىڭغا قاراپ مىيىقىمدا كۈلۈپ قويدۇم ۋە:

— تۇنۇگۈن ئۆيىڭىزدە يوق ئوخشىمامسىز؟ تېلېفون ئۇرۇپمۇ زادىلا ئالالمىدىم.

— قىياسىڭىز توغرا، ئۆيده يوق ئىدىم.

— يانفونىڭىزمۇ ئېتىك ئىكەن.

— توكى تۇگەپ قاپتىكەن، ئەمەلىيەتته مەن تۇنۇگۈن... — لى يا نېمە ئۇچۇنكى گەپنىڭ تېمىسىنى يۆتكىۋەتتى، — كۆڭلىڭىز نېمە ئۈچۈن پەرىشان؟

— ئەنسىرىگۈدەك ئۇنچىلىك چوڭ ئىشمىغۇ يوق. لېكىن، چېنىقىش ئورنىمىزدىكى پور كۆتەك خوتۇنلارنىڭ غەيۋەت — شىكايەتلىرى قۇلاق — مېڭەمنى يەپلا كېتىۋاتىدۇ. ھە راست، خۇاپېڭنىڭ ئاچىسى بالىلارنى كۆرگىلى يەنە باردىمۇ؟

لى يا بېشىنى ئاستا چايقىدى ۋە قوشۇپ قويدى:

— ئۇ خوتۇنىنىڭ قولى بەكلا ئوچۇقتەك قىلىدۇ.

— ئۇلار ئاچا — ئۇكا ئىككىسى ئازراقمۇ ماس كەلمەيدىكەن. ئىنىسى بولسا ئەڭ كېلىشكەن يىگىتلەرنىڭ تىپىك ۋەكىلى، ئاچىسى بولسا تولۇمدەك سېمىز ۋە كېلەڭسىز.

— راست دەيسىز، — لى يانىڭ ئېغىزى يەنە ئېچىلىپ كەتكەندى، — خۇاپېڭ ھەقىقەتەن كېلىشكەن يىگىت. ئۇلارنى كۆرگەن ھەر-

قانداق بىر كىشى ئۇلارنى ھەرگىزمۇ بىر قورساق قېرىنداش دېمەيدۇ، ـ لى يا مۇرەمگە شاپىلاقلاپ قويدى، ـ قورسىقىم تويۇپ قالدىمۇ قانداق؟ بىرئازدىن كېيىن بېلىق قورۇمىسىنى نەرىمگە يەرمەن؟

ـــ يول تېخى خېلى بار، يېتىپ بارغۇچە سىڭىپ كېتىدۇ.

ـــ گېپىڭىزگە قارىغاندا ئۇ ئاشخانا بۇ يەردىن خېلىلا يىراق ئوخشىمامدۇ؟

ـــ يىراق دەپ كەتكىلىمۇ بولمايدۇ.

ـــ مەن بۇ يولدىن مېڭىپ باقمىغانكەنمەن. بۇ يولدا چىراغمۇ يوق ئىكەن دېسە، قېرىشقاندەك كۆزەينىكىمنىمۇ ئېلىۋالماپتىكەنمەن.

ـــ ئازراقلا ماڭساق تۇز يولغا چىقىۋالىمىز، مېنى قولتۇقلىۋېلىڭ. بۇگۈن ئاخشام سىزگە ئۆزۈم يول باشلايمەن، ـ مەن ئۇنىڭ كۆڭلىنى تىندۇرۇپ قويدۇم.

ـــ ھېلىقى پور كۆتەك خوتۇنلار چىشىڭىزغا تېگىپ قويغان ئوخشىمامدۇ؟

ـــ ئۇ خوتۇنلارنىڭ دېيىشمەيدىغان سۆزى يوق، ئارقامدىن مېنى قېرى قىز دەپ مازاق قىلىپ يۈرۈشىدۇ.

ـــ دېمىسىمۇ شارائىتلىرىڭىز شۇنداق ياخشى تۇرۇپ، ئۆزىڭىزنىڭ ئىشىغا ھېچ ئىچىڭىز پۇشمايدۇ دېسە.

ـــ سىزمۇ ياش، بالىلىرىڭىزنىڭ كىچىك ۋاقتىدا بىرەر لايىق تېپىۋالسىڭىز بولاتتى. تۆمۈرنى قىزىقىدا سوقسىڭىز كېيىنچە بالىلىرىمۇ يېتىرقاپ يۈرمەيتتى.

لى يا ئېغىر ئۇھ تارتىپ قويدى.

ـــ ئەر خەق دېگەننىڭ ئۆگەيلىكى يامان، ئىشەنچسىز كېلىدۇ.

— سۇ لىن بىلەن ياردىشۇپلىش ئويىڭىز يوقمۇ؟ ئاڭلىسام سۇ لىن ھېلىقى ئۇچىنچى شەخس بىلەن توي قىلمىغان ئوخشايدىغۇ؟

— ئەمدى مەن ئۇنىڭغا ئالدىنىپ يۈرمەيمەن. بۇ يەر بەكلا قاراڭغۇ ئىكەن، بىرئاز قورقۇۋاتىمەن.

مەن گەپنى يەنە ئەگىتتىم.

— ئاڭلىسام، ھېلىقى بوۋەكنىڭ ئىنىسىمۇ توي قىلمىغان ئوخشايدۇ. ئۇنىڭ ئۇستىگە تېخى قىز دوستىمۇ يوق ئىمىش.

— خۇاپېڭنى دەمسىز؟ — لى يا كۈلۈپ قويدى، — ئەمەلىيەتتە تۇنۇگۈن بىز ...

— بىز؟ كىملەرنى دېمەكچىسىز؟ — مەن ئالدىراپ سورىدىم.

— بولدىلا، سىزگە كېيىنچە سۆزلەپ بېرەي.

لى يانىڭ سىرلىق سۆزلىرى يۈرىكىمگە شاپىلاق بولۇپ تەگكەندەك، تولغىنىپ كەتتىم. ئەگەر ھازىر سۆزلىۋالمىساڭ، كېيىنچە ساڭا مەڭگۈ پۇرسەت يوق دەپ پىچىرلايتتىم ئۆزۈمگە. ئەمدىلىكتە ئۇنىڭغا يەنە ئېغىز ئۇپۇرتۇپ يۇرۇشۇمنىڭ ھېچقانداق ئەھمىيىتى قالمىغاندى. شۇنىڭ بىلەن، ئايىغىمنىڭ بوغقۇشىنى چىگىۋېلىش باھانىسى بىلەن زوڭزىيىپ ئولتۇرۇۋالدىم. پەرىزىمچە، ھېلىقى ئورەك بىلەن ئارىلىقىمىز پەقەتلا بىر مېتىردەك قالغاندى. ھېلىقى قىزىل چىراغ غۇۋا يېنىپ تۇراتتى. مەن ئۇنى بىر تەرەپ قىلىۋەتمىگەنىدىم. چۈنكى باشقىلارنىڭ گۈمانىنى قوزغاپ قويۇش، پىلانىمنىڭ مەغلۇبىيىتىدىن دېرەك بېرىدۇ، ئەلۋەتتە! ئەمدىكى گەپ لى يانىڭ دىققىتىنى بۇراشتا قالغاندى.

— بۇ لامپۇچكىنى نېمە ئۈچۈن بۇ يەرگە ئورنىتىپ قويغاندۇ؟ قا-

ربغاندا، بۇ رېمونت قىلىنىۋاتقان يول بولسا كېرەك، ـ لى يا تىتىرەك ئاۋازدا سورىدى، ـ مېنى نېمىشقا بۇ يەرگە باشلاپ كەلدىڭىز؟

مەن لام ـ جىم دېمىدىم. لى يا ئالدىغىراق مېڭىپ، سەنتۇرۇلۇپ دېگۈدەك ئاران توختىۋالدى. مەن ئاستىلا ئورنىمدىن تۇرۇپ ئۇنىڭغا يېقىنلاشقان هامان بىچارە لى يا ئېچىنىشلىق ۋارقىرىغىنىچە ئورەك ئىچىگە چۈشۈپ كەتتى. بىرئازدىن كېيىن ئورەك ئىچىدىن ئاڭلىنىۋاتقان پەس لېكىن ئېچىنىشلىق ئاۋاز بېسىقىپ، ئەتراپ يەنە جىمجىتلىققا چۆمدى. تۇيۇقسىز قۇلىقىمغا كىملەرنىڭدۇر سۆزلىشىۋاتقان ئاۋازى ئاڭلانغاندەك قىلدى. قىياسىمچە، بۇ ئاۋاز يول ئېغىزىدىكى شاخماتچىلارنىڭ تالاش ـ تارتىش قىلىشقاندىكى ئاۋازىدەك قىلاتتى. بۇ يەردىن دەرهال ئايرىلمىسام بولمايتتى. پۈت ـ قوللىرىم تىترەپ قەدەملىرىم قولاشمايتتى. كىيىم ـ كېچەكلىرىم تەر دەستىدىن بەدىنىمگە چاپلىشىپ كەتكەن، چىشلىرىم قورقۇنچ ئىلكىدە خۇددى زېمىستاندا يالىڭاچ قالغان گادايىنىڭ چىشىدەك كاسىلدايتتى...

مەن لى ياغا قەست قىلغانىدىم. ياق، ياق، مەن ئەمەس ئۇ ئۆزى ئېھتىياتسىزلىقتىن ئورەككە چۈشۈپ كەتكەنىدى. ئېنىقكى، لى يا ئۆلگەنىدى. چۈنكى بايا ئورەك ئىچى تۇيۇقسىزلا جىمىپ كەتتى. ناۋادا ئۇ هوشىدىن كەتكەن بولسىچۇ؟ ئەتە باشقىلار ئۇنى قۇتۇلدۇرۇۋالسا تەقدىرىم قانداق بولۇپ كېتەر؟ هازىرلا ساقچىغا مەلۇم قىلغىنىم ياخشىمۇ قانداق؟ ئەگەر ساقچىغا مەلۇم قىلسام ئۇنىڭ هاياتىنى قۇتۇلدۇرۇپ قېلىشقا ئۇلگۈرۈشۈم مۇمكىن. لېكىن ئۇ هازىر ئۆلمىگەن بىلەن، ئەتىگىچە قانسىراپ ئۆلۈپ قېلىشى تامامەن ئەقىلگە مۇۋاپىق ئىدى. چۈنكى ئورەك ئىچىدىكى بۆرە چىشىدەك هېڭگىيىپ تۇرغان

پارچه ـ پۇرات نەرسىلەر ئادەمنىڭ ھۆسن ـ جامالى بىلەن نېمە ئىشى دەيسىز؟

شۇ پەيتتە كاللامدىكى گادىرماچ خىياللار بىلەن ھەقىقەتەن گاڭگىراپ قېلىۋاتاتتىم. بىراق قانداقلا ئىش يۈز بەرمىسۇن ماڭا كېرىكى لى يانىڭ ئۆلۈمى ئىدى. ناۋادا لى يانى پەرۋەردىگار ئۆز پاناھىدا ساقلاپ ھايات قېلىپ، ئەتىلىككە باشقىلار تەرىپىدىن قۇتۇلدۇرۇلۇپ قېلىنسا ئۆزۈمنى ئاقلاش ئۈچۈن ئەقىلگە مۇۋاپىق بىرەر باھانە تېپىۋېلىشىم كېرەك ئىدى.

ئەگەردە ئىش مەن كۈتكەندەك بولماي قالسا ئەينى چاغدا ئۆزۈمنىڭ قورقۇپ كېتىپ، خۇدۇمنى يوقىتىپ قويغانلىقىمنى باھانە قىلىپ تۇرۇۋېلىش ھەرھالدا ئاز ـ تولا بولسىمۇ قايىل قىلارلىق باھانىدەك قىلاتتى. يامىنى كەلسە «باشقىلارنى ئۆلۈمدىن قۇتۇلدۇرمىغان... » دېگەن يامان ئاتاقنى كۆتۈرۈپ يۈرەرمەن شۇ! سۈيىقەستىمنى ئىقرار قىلماي تۇرۇۋالساملا باشقىلار، ھەتتا ساقچىلارمۇ مېنى يەنە نېمە قىلالايتتى؟ چۈنكى مېنىڭ لى يا بىلەن ساۋاقداش شۇنداقلا يېقىن دوست ئىكەنلىكىم ھەممىگە ئايان.

ئەنە شۇنداق خىياللار ئىلكىدە ئاخىرى ئۆزۈمنى خىلىلا تۇتۇۋالغان بولدۇم. لېكىن پۈت ـ قوللىرىم خۇددى ئۆزۈمنىڭ ئەمەستەك يەنىلا توختىماي تىترەيتتى. ئارىلىقتىن قانچىلىك ۋاقىتنىڭ ئۆتكەنلىكى نامەلۇم، ئاخىرى ئۆيگە قايتىپ كەلدىم. بىنانىڭ ئالدىغا كېلىپ ئەتراپىغا يوشۇرۇنچە تەپسىلىي نەزەر تاشلىدىم. بەختىمگە يارىشا ئەتراپتا ھەتتا بىرەر كىشىنىڭ سايىسىمۇ كۆرۈنمەيتتى. ئۆيگە كىردىم ـ دە، ئۆزۈمنى كارىۋاتقا تاشلاپ، يوتقانغا پۈركۈنۈۋالدىم ۋە

ئىختىيارسىز ئۇن سېلىپ يىغلىۋەتتىم ...

ئەتىسى لى يانىڭ ئۆلگەنلىك خەۋىرىنى ئاڭلىدىم. ئورەك ئىچىدىكى پولات - چىۋىق ئۇنىڭ مەيدىسىنى تېشىپ كىرىپ دۈمبىسىدىن چىقىپ پاجىئەلىك ئۆلگەنىدى. ساقچى تەرەپ بۇ ئۆلۈم ۋەقەسىنى تەكشۈرۈپ ھېچقانداق يىپ ئۇچىغا ئېرىشەلمەي، ئاخىرى كۇتۇلمىگەن ھادىسە دەپ خۇلاسە چىقارغانىدى...

8

لى يا قازا قىلىپ بىر ھەپتە ئۆتۈپ، بىراۋ مېنى ئۆيۈمگە ئىزدەپ كەلدى. ئەمەلىيەتتە، مەن مۇشۇ بىر ھەپتىدىن بۇيان ھەربىر مىنۇت، ھەربىر سېكۇنتنى ئالەمچە تەشۋىش ئىچىدە، ھەتتا ئۆزۈمنىڭ سايىسىدىنمۇ چۆچۈپ دېگۈدەك، ئەنسىزچىلىك بىلەن ئۆتكۈزۈۋاتاتتىم. بولۇپمۇ، ۋەقە يۈز بېرىپ ئىككى كۈنگىچە ئۇخلىسام قارا بېسىپ، ئىشتىھايىم تارتىلىپ تۇگىشىپلا كەتكەنىدىم. چۈشۈمدە دائىم باش، كۆزى قانغا بويالغان بىر ئەرۋاھ قولىغا چوڭ بىر پىچاقنى ئېلىۋېلىپ، مېنى داۋاملىق يار تۇۋىگىچە قوغلاپ كېلەتتى. بەزى چاغلاردا مەن چوڭقۇر ھاڭغا چۈشۈپ كېتەتتىم. ئاۋازىم بەزىدە چىقسا، بەزىدە بوغۇلۇپ، چىلىق - چىلىق قارا تەرگە چۆمگىنىمچە چۆچۈپ ئويغىنىپ كېتەتتىم.

بۇگۈن مېنى ئىزدەپ كەلگەن بۇ كىشى دەل ئىلگىرى ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇتقۇچىسى، ھازىر بولسا بىرنەچچە كەسىپى ئوتتۇرا مەكتەپلەرنىڭ تەكلىپىلىك دوتسېنتى بولۇپ بېيىپ كەتكەن سابىق يىگى-

تىم سۇ لىن ئىدى!

ــ مەندە نېمە ئىشىڭىز بار ئىدى؟ ــ دەپ سورىدىم پەرۋاسىزلارچە.

ــ لى يا ئىلگىرى ماڭا سىزنىڭ خىزمىتىڭىز ھەققىدە سۆزلەپ بەرگەنىدى. بۇگۈن سىزنى خىزمەت ئورنىڭىزغا ئىزدەپ بارسام، سىزنى ئاغرىپ قالغاچقا رۇخسەت سورىغان دەيدۇ. ئادرېسىڭىز بويىچە ئۆدۈللا ئۆيىڭىزگە كەلدىم، قانداق، ياخشى بولۇپ قالغانسىز؟

ــ ئەنسىرەپ كەتكىچىلىكى يوق. بىرنەچچە كۈن ئىلگىرى تۇرۇپ قالغان دېڭىز مەھسۇلاتلىرى قورۇمىسى يەپ قويۇپ، ئاشقازىنىم يالليۇغلىنىپ قالغاچقا داۋالانغاچ دەم ئېلىۋاتىمەن. ھەرھالدا كېلىدىغانلىقىڭىزنى تېلېفون ئارقىلىق ماڭا دەپ قويغان بولسىڭىز بوپتىكەن.

ــ تېلېفون بېرىشىنىغۇ ئويلىغان. لېكىن، مەن بىلەن كۆرۈشۈشنى رەت قىلىۋېتەمدىكىن دەپ ئەنسىرىدىم.

ئۇنىڭ پەرىزى توغرا ئىدى. سۇ لىن ئادەتتىن تاشقىرى سەمىرىپ كەتكەن بولۇپ، تولىمۇ كېلەڭسىز كۆرۈنەتتى. مەن ئۇنى ئۆيگە باشلىدىم. لېكىن ساپما كەش كىيىۋېلىشقا يول قويمىدىم. بۇ مېنىڭ قارشى ئېلىنمايدىغان مېھمانلارنى كۈتۈۋېلىش ئادىتىم ئىدى. سۇ لىن كىرېسلوغا ئەمدىلا جايلىشىپ تۇرۇشىغا دەرھال سوئال سورىدىم.

ــ لى يانىڭ ئۆلۈمىدىن ۋاقىپلىنىپ تولىمۇ قايغۇردۇم، قوشاقلار ھازىر نەدە تۇرۇۋاتىدۇ؟

ــ ئۇلارنى لى يانىڭ ئاپىسى ئېلىپ كەتتى.

ــ ئۇلارغا ھەقىقەتەن تەس بولىدىغان بولدى.

سۇ لىن سۇكۇت بىلەن بىر پەس جىم ئولتۇرۇپ كېتىپ تۇيۇقسىزلا سورىدى:

ــ سىز مېنىڭدىن نەپرەتلىنەمسىز؟

مەن ياسالما ھەيرانلىق بىلەن ئۇنىڭ سوئالىغا سوئال بىلەن جاۋاب قايتۇردۇم:

ــ سىزدىن نېمە ئۈچۈن نەپرەتلەنگۈدەكمەن؟

ــ ئۇنداقتا سىز لى يادىن نەپرەتلىنەمسىز؟ ــ سۇ لىن يانداۋۇپلا سورىدى.

ــ بۇ سوئالىڭىز سەل ئېشىپ كەتتىمۇ قانداق؟

مەن ئۇنىڭغا دوستانىلارچە تىكىلدىم ــ يۇ، لېكىن ئاۋازىم كەسكىن ئىدى. راست گەپنى قىلغاندا تىلىم سۆزدە بولغىنى بىلەن كۆڭلۈم دەككە ــ دۈككىدە ئىدى. چۈنكى ئۇنىڭ ماڭا قاراشلىرى، سۆزلىرىگان سوئاللىرىنىڭ ئۆزگىچىلىكى مېنى خېلىلا تەمتىرتىپ قويۇۋاتاتتى. ئەھۋالدىن قارىغاندا، ئۇنىڭ مېنى تۇيۇقسىزلا ئىزدەپ كېلىشى ئۇنچىلىك ئاددىي ئەمەستەك قىلاتتى.

سۇ لىن ماڭا يەنە بىر قارىۋەتكەندىن كېيىن يانچۇقىدىن يېشىل رەڭلىك ئىككى دانە مارجاننى چىقىرىپ ئۈستەلگە قويدى. بۇ ھالدىن ئۆزۈمنى يوقىتىپ قويغىلى تاسلا قالدىم ۋە دەرھال ئۆزۈمنى تۇتۇۋالدىم. چۈنكى ئۇ مارجانلار مېنىڭ ئىدى. ئەينى چاغدا لى يا يېقىلىش ئالدىدا بىلىكىمگە ئېسىلغان بولۇپ، ئىككىنچى كۈنى مەن ئۇ مارجانىنىڭ غايىب بولغانلىقىنى بايقىغانىدىم. بىلىكىمدە ئۇنىڭ تىرناق ئىزى بولۇپ، ھازىر تەلتۇكۈس ساقىيىپ كەتكەنىدى. بېشىمىنىڭ قېيىۋاتقانلىقىنى، پۈت ــ قوللىرىمنىڭ مۇزلاپ كېتىۋاتقانلىقى-

نى هېس قىلىۋاتاتتىم. لېكىن چىراي ئىپادەسى ئامال بار ئۆزگەرتەلمەي تەمكىن هالدا سۇ لىنغا تىكىلدىم.

ــ بۇ مارجانلار لى يانىڭ يېنىدىن بايقالدى، ــ دېدى سۇ لىن مارجانلارنى ئىشارە قىلىپ، ــ ساقچىلار بۇ مارجانلارنى لى يانىڭ دەپ ئانچە دىققەت قىلىپ كەتمىدى. لېكىن، مەن بۇلارنىڭ ئەسلىي كىمنىڭ ئىكەنلىكىنى بەش قولدەك بىلىمەن.

مەن مارجانلارنى قولۇمغا ئېلىپ تەپسىلىي بىر قاراۋەتكەندىن كېيىن سۇ لىنغا قاراپ كۈلۈمسىرىدىم.

ــ بۇ مارجانلار ئەسلىي مېنىڭ، چۈنكى بۇ مارجانلارنى مەن خېلى يىللاردىن بۇيان يېنىمدىن ئايرىماي كەلدىم.

سۇ لىن خۇددى تەجرىبىلىك رازۋېدچىكتەك، جىددىي هالدا مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى.

ــ مارجانلارنىڭ ئەزەلدىنلا سىزنىڭ ئىكەنلىكىنى بىلىمەن. چۈنكى ئەينى چاغدا مەن ئۇنى سىزگە سوۋغا قىلغان. لېكىن، بۇلار لى يانىڭ يېنىدا قانداق پەيدا بولۇپ قالدۇ؟

مەن ئۇستىلىق بىلەن چۈشەندۈرۈشكە ئۇلگۈردۈم.

ــ مەن بۇلارنى قىزلىرىڭىزغا سوۋغا قىلغان. ئۇلار قولۇمدىكى مارجانلارنى كۆرۈپلا ياخشى كۆرۈپ تالاشقانىدى. ئەمەلىيەتتىغۇ بۇ مارجانلار هېچقانچە پۇلغىمۇ ئەرزىمەيتتى.

مەن مەقسەتلىك هالدا سۇ لىنغا قاراپ قويدۇم. بۇ مەسىلىگە كەلگەندە كاللام خېلىلا ئىشلىگەنىدى. چۈنكى، بالىلار تېخى كىچىك بولغاچقا، مەسىلە بەكلا چىگىشلىشىپ كەتمەيتتى.

ــ مۇنداق دەڭ، ــ سۇ لىن لاسسىدە بولۇپ قالدى.

مەن پۇرسەتنى قولدىن بەرمەي سۇ لىنغا قارىتا پىسخىكا ھۇجۇ-
مىنى باشلىدىم.

ــ ھە، ئەمدى بىلدىم. بايا سىزنىڭ مېنىڭدىن سورىغان تۇتۇرۇق-
سىز سوئاللىرىڭىز ئەسلىدە مەقسەتلىك ئىكەن ـ دە؟ قارىغاندا، سىز
مېنىڭدىن گۇمانلىنىۋاتقان ئوخشىمامسىز؟

سۇ لىن ھۇدۇققىنىدىن جايىدا ئولتۇرالمايلا قالغاندى.

ــ ياق، ياق، ھەرگىز خاتا چۈشىنىپ قالماڭ. لېكىن، لى
يانىڭ ئۇنداق خەتەرلىك يەرگە يالغۇز بېرىشى ھەقىقەتەن كىشىنى
ئەجەپلەندۇرىدۇ.

مەن قاقاھلاپ كۈلۈپ كەتتىم.

ــ سۇ مۇئەللىم، ئۇنداقتا مەن سىزگە ئېيتىپ بېرەي، مەن شۇ
كۈنى لى يانى ئۇ يەرگە باشلاپ بېرىپ، ئاندىن كېيىن ئۇنى ئورەككە
تۈيدۈرماي ئىتتىرىۋەتتىم. قېنى ئېيتىڭە؟ مېنىڭ شۇنداق قىلىشتى-
كى مەقسىتىم نېمە؟ دەل سىز بايا دېگەندەك مەن ئۇنىڭدىن نەپرەتلە-
نىمەن. چۈنكى، ئۇ مېنىڭ يىگىتىمنى تارتىۋالغان. قانداق، ھېكايەم
ئەقىلگە مۇۋاپىقمىكەن؟ لېكىن كۆڭلۈمدىكى راست گەپنى قىلسام،
مەن لى ياغا ئەزەلدىن ئۆچمەنلىك ساقلاپ باقمىدىم. چۈنكى، ئۇ
مېنىڭ نەزىرىمدە باشقىلار تەرىپىدىن ئەخمەق قىلىپ تاشلىۋېتىلگەن
بىر بىچارە تۇل خوتۇن. سىزگە يەنە بىر قېتىم ئېيتىپ قويايكى،
مەن ئۇنىڭغا ھېسداشلىق قىلسام قىلدىمكى، ئەزەلدىن ئۇنىڭغا سىز
گۇمانلانغاندەك ھېچقانداق غەيرىي خىيالدا بولۇپ باقمىدىم. سىزدىن
نەپرەتلىنىشىڭ تېخىمۇ ئورنى يوق. ئەڭ ياخشىسى ئەينەككە قاراپ
بېقىپ ئاندىن قېشىمغا كەلسىڭىز بوپتىكەن. ناۋادا بىرەر كوچىدا

ئۇچرىشىپ قالغان بولساق، سىزنى ھەرگىزمۇ تونۇيالمىغۇدەكمەن...

سۇ لىن قولياغلىقى بىلەن ھە دەپ تەرلىرىنى سۈرتەتتى. ۋاقىت-سىز سېمىزلىك كۆز ئالدىمدىكى بۇ بىچارىنى باشقىچىلا بىر بەندىگە ئايلاندۇرۇپ قويغانىدى...

ــ كەچۈرۈڭ، باشقىچە ئويلاپ قالماڭ. سىزنىڭ بايىقى بايانلىرى-ڭىزنىڭ ھەممىسى چاقچاق، شۇنداققۇ؟ مەن سىزدىن پەقەتلا گۇمانلا-غىنىم يوق، ــ سۇ لىننىڭ دىمى ئىچىگە چۈشۈپلا كەتكەنىدى.

مەن ئۇنىڭغا يەنە بىر قېتىم نەشتەردەك تىكىلدىم.

ــ مەن سىزگە چاقچاق قىلمىدىم. پەقەت سىزنىڭ كۆڭلىڭىزدە-كىنى ئەينەن سۈرەتلەپ بەردىم، خالاس! مەن لى يادىن نەپرەتلەنگەچكە، ئۇنىڭغا ئەنە شۇنداق قاتتىللىق قىلدىم.

سۇ لىن بېشىنى قاشلاپ قويدى.

ــ كەچۈرۈڭ، مەن بۇ مارجانىنىڭ ئىشىنى ساقچىلارغا دېمىدىم. لېكىن لى يانىڭ ئۆلۈمىدىن ھەقىقەتەن گۇمانلىنىمەن. چۈنكى، ئۇ ھەرگىز ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالمايدۇ. ئەگەر ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالماقچى بولغان بولسا مېنىڭچە، ئۇ يەرلەرگە بېرىپمۇ يۈرمىگەن بولاتتى. باش-قىلارمۇ ئۇنى قەستلىمىگەن بولۇشىمۇ مۇمكىن. چۈنكى ئۇ باشقىلار بىلەن ئەزەلدىن زىددىيەتلىشىپ باقمىغان. مەن ئۇنىڭ كېچە سەيلە-سىگە گىرىپتار ئىكەنلىكىنىمۇ پەقەتلا بايقاپ باقمىغان. بۇنىڭغا مەن گۇۋاھ بولالايمەن. دېمەك، ئۇنىڭ ئۆلۈمى ھەرقانداق كىشىنى ئەجەپ-لەندۈرمەي قالمايدۇ. دېمەكچىمەنكى، ئۇنىڭ ئۆلۈمى تولىمۇ سىرلىق. شىاۋكەي، مەن يېقىندىن بۇيان بۇ ئىشلارنىڭ تېگىگە زادىلا يېتەلمەي كاللام گاراڭ بولۇپ كەتتى. مېنى ئەيىبكە بۇيرۇماسلىقىڭىزنى ئۈمىد

قىلىمەن. چۈنكى سىز ھەرگىزمۇ ئۇنىڭغا زىيانكەشلىك قىلىپ يۈرمەيسىز. مەن پەقەت بۇ مارجانلار ھەققىدە... لېكىن مەن بايام ئېيتقاندەك، بۇ مارجانلىرىڭ ئىشى توغرىسىدا ھېچكىمگە تىنىپ باقمىدىم. سىز لى يا بىلەن يېقىن دوستلاردىن. مەن بولسام لى يانىڭ ... بىر كۈنلۈك ئەر - خوتۇنلىرىڭ يۈز كۈنلۈك مېھرى بولىدۇ، دەپتىكەن. ئۇنىڭ ئۈستىگە مەن ئۇنىڭ بالىلىرىنىڭ دادىسى. ئېيتىڭە، بۇ ئىشلار نېمە دېگەن مۇرەككەپ - ھە؟

مەن سۇ لىنغا ھېسداشلىق قىلغان قىياپەتتە بېشىمنى ئاستا لىڭشىتتىم.

— راست دەيسىز. لى يانىڭ ئۆلۈمىگە ھەرقانداق ئادەمنىڭ ئىچى ئاغرىيدۇ. بەختسىزلىك دېگەن ئەنە شۇنداق رەھىمسىز بولىدىكەن. سۇ لىن، كىچىك چاغلىرىمىزدا كۆرگەن ياپونىيەنىڭ «قوغلاپ تۇتۇش» دېگەن فىلىمى يادىڭىزدىمۇ؟ فىلىمدە بىر كىشى يەنە بىر كىشىگە مەقسەتلىك ھالدا بىخۇدلۇق دورىسى بېرىدۇ. ئاندىن ئۇنى قانداق قىل دېسە شۇنداق قىلىدۇ. نەگە بار دەپ بۇيرىسا ئۇ ياۋاشلىق بىلەن ئۇنىڭ بۇيرۇقىنى بەجانىدىل ئورۇندايدۇ...

سۇ لىن بېشىنى ئاستا چايقىدى.

— سىزنىڭ تەسەۋۋۇرىڭىزغا قايىلمەن. لېكىن قانۇن دوختۇرىنىڭ ئېيتىشىچە، ئۇنىڭ تېنىدە ئەكس تەسىر بېرىدىغان ھېچقانداق زەھەرلىك نەرسە بايقالماپتۇ.

— ئۇنداقتا... كاللامغا دەرھال بىر سوئال كەلگەندى، - ئۇنىڭ يېقىندىن بۇيان بىرەرسى بىلەن ئارىلىشىۋاتقانلىقىنى سەزگەنمىدىڭىز؟ بۇ ئىش ئېھتىمال...

ـــ ئېسىمده يوق. بەلكىم بىرەرسى بىلەن ئارىلىشىۋاتقان بولسىمۇ ئارىلىشىۋاتقاندۇ. ئۇنىڭ بىرەرسى بىلەن ئارىلىشىۋاتقانلىقىنى سىز بىلەمتىڭىز؟

ـــ مەنمۇ بىلمەيمەن. لېكىن بىركۈنى مەن لى يانىڭ بىر يىگىت بىلەن ماشىنىدا ئولتۇرغانلىقىنى كۆرۈپ قالغانىدىم. لېكىن ماشىنىنىڭ سۈرئىتى بەك تېز بولغاچقا، ئۇنى چوقۇم لى يا دەپ مۇتلەقلەشتۇرەلمىگەنىدىم. بۇ ئىش توغرىسىدا كېيىنچە لى يادىن سوراپمۇ يۇرمىگەنىدىم. لى يانىڭ ئۆز تۇرمۇشىنى قايتىدىن باشلاش هوقۇقى بار. ئېهتىمال ئۇ مۇهەببەت ئۇچۇن مۇشۇ قازاغا ئۇچرىغان بولۇشىمۇ مۇمكىن. بۇ تېخى بىزگە نامەلۇم. بىراق مەن لى ياغا ئىشىنىمەن، ئۇ هەرگىزمۇ بىردەملىك ئازابىنى دەپ بەل قويۇۋەتمەيدۇ.

سۇ لىن ئېغىر بىر ئۇھ تارتىۋەتكەندىن كېيىن، بىر تال تاماكا چىقىرىپ تۇتاشتۇراي دېدى ـ يۇ، ئۆيئىچىگە قاراپ قويۇپ يەنە قايتىدىن يانچۇقىغا سېلىۋالدى.

سۇ لىن، خوشلىشىش ئالدىدا ماڭا يېقىملىق تىكىلدى.

ـــ مەن سىزنى يوقلاپ تۇرسام بولامدۇ؟

مەن ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلىمىغاندەك پەقەت كۈلۈپلا قويدۇم.

ـــ بالىلارغا بەكلا ئۇۋال بولدى، ـ دېدى ئۇ ئىشىكتىن چىقىۋېتىپ ئېغىر ئۇھ تارتقان هالدا.

سۇ لىن كېتىپ ئاز ئۆتمەيلا كېلىشكەن بىر ساقچى يىگىتمۇ ئىشىكىنى چەكتى. ئۇ مېنىڭ لى يا بىلەن يېقىن دوستلاردىن ئىكەنلىكىنى ئاڭلاپ، ئەھۋال ئىگىلەپ بېقىش ئىستىكىده، مېنى

ئىزدەپ كەلگەنلىكىنى ناھايىتى ئەدەپ بىلەن ئەسكەرتىپ ئۆتتى. ئۇنىڭ سۆزلىرى يېقىملىق، ئۆزى ئىنتايىن سالماق بولۇپ، ئۆز خىزمىتىگە ئىستايىدىل مۇئامىلە قىلىدىغان تەجرىبىلىك ساقچىدەك قىلاتتى.

ساقچىنىڭ ئېيتقىنىچە، لى يانىڭ ئۆلۈم سەۋەبى ئاللىبۇرۇن مۇقىملاشتۇرۇلغان بولسىمۇ، لېكىن لى يانىڭ ئائىلىسىدىكىلەر، جۈملىدىن ئۇنىڭ ئالدىنقى ئېرىمۇ بۇ ۋەقەنى كۈتۈلمىگەن ئۆلۈم ھادىسىسى دەپ قارىمايدىكەن. لېكىن نۆۋەتتىكى ئەھۋالدىن قارىغاندا، بۇ ھادىسىنى پەقەت شۇنداق دەپ مۇقىملاشتۇرماستىن باشقا ھېچقانداق يېپ ئۇچى يوق ئىكەن.

ــ ئېھتىمال لى يانى ئۇ يەرگە بېرىشقا پەرۋەردىگار بۇيرىغان ئوخشايدۇ، ــ دېدى مەن دىمەتلىك بۇ ساقچى يۈمۇرلۇق قىلىپ، ــ لى يانىڭ ئۆلۈمى ھەقىقەتەن يېشىلمەس بىر سىر بولۇپ قېلىشى مۇمكىن.

ساقچى سۆھبەت داۋامىدا مېنىڭ شېن خۇاپېڭ ئىسىملىك بىر-سىنى تونۇيدىغان ــ تونۇمايدىغانلىقىمنى سورىدى.

ــ مەن ئۇ يىگىتنىڭ ئاچىسى بىلەن يېقىن تونۇش. چۈنكى ئۇنىڭ ئاچىسى چېنىقىش سارىيىمىزنىڭ دائىملىق مېھمىنى، ــ دېدىم مەن سالماقلىق بىلەن.

ــ لى يانىڭ يانفونىدا ئۇنىڭمۇ تېلېفون نومۇرى بار ئىكەن. بىز ئۇنىڭ بىلەنمۇ يۈزلەشتۈق. خۇاپېڭ ئۆزىنىڭ ھادىسىدىن بىر كۈن ئىلگىرى لى يا بىلەن كۆرۈشكەنلىكىنى تەشەببۇسكارلىق بىلەن ئېتىراپ قىلدى، ــ ساقچى نېمە ئۈچۈندۇر دەرھال سۆزىدىن توختاپ ئۆيۈد-

چىگە تەپسىلىي بىر قارىۋەتكەندىن كېيىن تۈيۈقسىز سورىدى، ـ مەن ئەزەلدىن بۇنداق چىرايلىق سەرەمجانلاشتۇرۇلۇپ، كىشىنى ئەيمەندۇرگىدەك پاكىز تۇتۇلغان ئۆينى كۆرۈپ باقمىغانكەنمەن، سىزگە ھەقىقەتەن قايىلمەن.

ـــ ئاشۇرۇپ ماختىۋەتتىڭىز، ـ مەن كەمتەرلىك بىلەن يانغا قارىۋالدىم.

ساقچى كۈلۈپ قويۇپ سۆزىنى داۋاملاشتۇردى.

ـــ شېن خۇاپېڭنىڭ ئېيتقىنىچە، ئۇ لى يا بىلەن سىز ئارقىلىق تونۇشۇپتىكەن، شۇنداقمۇ؟

ـــ ئەھۋال دەل شۇنداق. بىز ماشىنا كۆرگەزمىسىگە بېرىپ خۇاپېڭ ۋە ئۇنىڭ ئاچىسى بىلەن ئۇچرىشىپ قالغان. لېكىن مېنىڭچە، خۇاپېڭنىڭ لى يا بىلەن ئۇنچىلىك قويۇق مۇناسىۋىتى يوق دەپ قارايمەن.

ياش ساقچى بېشىنى ئاستا لىڭشىتتى.

ـــ خۇاپېڭمۇ شۇنداق دېگەن. ئۇنداق بولسا بۇگۈنكى سۆھبىتىمىز مۇشۇ يەرگىچە بولسۇن. بىز سىز بىلەن يەنە ئالاقىلىشىمىز.

ـــ تامامەن بولىدۇ، قارشى ئالمەن، ـ ئىپادەم ھەقىقەتەن ياخشى بولۇۋاتاتتى.

ساقچى چاقچاق ئارىلاش قوشۇپ قويدى.

ـــ قارىغاندا، بىزنى قارشى ئالمايدىغاندەك قىلىسىز. چۈنكى، ئۆيىڭىزنى پاسكىنا قىلىۋېتىشىمىزدىن ئەنسىرەيسىزغۇ دەيمەن؟ مېنىڭ ئايالىم سىزنى ئازراق بولسىمۇ تارتقان بولسا ئۆزۈمنى ھەقىقەتەن بەختلىك سانايتتىم. بالىلار ماڭقىسىنى ئېقىتىپ، ئۆيئىچىگە

سىيىپ، بېزەپ قىلىۋەتسىمۇ ئۆزى ئەتكەن ئوخشىمىغان تاماقتا دۇم چۈشكىنى چۈشكەن. قارىسام سىز ھەرگىزمۇ مېنىڭ ئايالىمنىڭ خىلىدىن ئەمەس ئىكەنسىز.

— مەن تېخى ھازىرچە مۇكەممەل بىر ئائىلىگە ئېرىشكىنىم يوق، — دېدىم مەن خىجىل ئاڑىلاش.

— ئۇنداق بولسا دەرھال توي قىلىۋېلىڭ. بولمىسا قېرى قىز دەپ نام كۆتۈرۈپ قالماڭ يەنە، — دېدى ساقچى مەن بىلەن خوشلىشىۋېتىپ ئوچۇق — يورۇقلۇق بىلەن.

9

چېنىقىش ساىيىمىزنىڭ غوجايىنى ماڭا ئاخىرقى ئۇلتىماتومىنى تاپشۇرغانىدى.

— مەن خىزمەتچى خادىم قوبۇل قىلغاندا، تىزىمغا ئالدۇرغان يۈز نەچچە نازىنىنلار ئاىسىدىن سىزنى لايىق كۆرۈپ تاللىغانىدىم. ھازىر ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئىشىك تۈۋىدە ماىلاپ تۇرۇپتۇ. سۆزۈمنىڭ مەنىسىنى چۈشەندىڭىزمۇ؟

مەنمۇ ئۆز نۆۋىتىدە چۈشەنچە بېرىپ، ئۆزۈمنى ئاقلاشنى لايىق تاپتىم.

— كەچۈرىسىز خانىم. ئالدىڭىزدا خىجىلمەن. ئالاھىدە ئەھۋال ئاستىدىلا بىرنەچچە كۈن رۇخسەت سوراپ ئارام ئېلىشقا مەجبۇر بولدۇم. چۈنكى يېقىندىن بۇيان مىجەزىم يوق بولغاچقا، بېشىم قېيىپ دىققىتىمنى زادىلا يىغالمىدىم. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئاشقازىنىم

ئاغرىپ، ئىشتىيىممۇ تارتىلىپ كەتتى. بولۇپمۇ دوستۇم لى يانىڭ ئۆلۈمىدىن كېيىن ئۇيقۇسىزلىق كېسىلىگە گىرىپتار بولۇپ قېلىپ، ھەتتا ئۇيقۇ دورىسىمۇ كار قىلمايدىغان بولۇپ قالدى. شۇ سەۋەپتىنمىكىن زېھنىم چېچىلىپ ئاسانلا چارچاپ قالىدىغان، ئىچىم تىتىلدايدىغان، باشقىلار ھەتتا ئىشكىمنى چەكسىمۇ چۆچۈيدىغان ھالەتكە بېرىپ قالدىم.

ئەمەلىيەتتە ھەممە ئىشلار بېسىققان، لى يانىڭ جەسىتىمۇ كۆيدۈرۈلۈپ ئاخىرەتلىك ئىشلىرى ئاخىرلاشقان، ساقچى تەرەپنىڭ ھۆكۈمىمۇ قارارلاشتۇرۇلۇپ ئارخىپقا ئېلىنىپ بولغانىدى. دېمەك، ئەمدى ئەنسىرەپ دەككە ـ دۈككىدە يۈرۈشۈمنىڭ ئورنىمۇ قالمىغانىدى. لېكىن، سۇ لىننىڭ قولىدىكى ھېلىقى مارجان يەنىلا مەن ئۈچۈن يوشۇرۇن تەھدىت ئىدى. گەرچە مەن ھېلىقى كۈنى سۇ لىننىڭ كۆزىنى بويىاپ، ئۆتكەلدىن ئۆتۈۋالغان بولسامۇ، لېكىن كۈنلەرنىڭ بىرىدە سۇ لىن بۇ ئىشنى باشقىدىن كۆتۈرۈپ چىقىپ ساقچى تەرەپنىڭ دىققىتىنى قوزغاپ قويۇشىدىن ئەنسىرەيتتىم. چۈنكى سۇ لىنداك تۈتۈرۈقسىز كىشىلەرنىڭ قولىدىن ھەرقانداق بالالارنىڭ كېلىشى تۇرغانلا گەپ.

ھەممىدىن مۇھىمى لى يانىڭ ئۆلۈمى خۇاپىڭ ئىككىمىزنىڭ مۇناسىۋىتىگە ھەرھالدا تەسىر يەتكۈزمىگەنىدى. بۇگۈن ئۇنىڭغا تېلېفون ئۇرۇپ كۆرۈشۈشنى ئېيتقانىدىم، لېكىن ئۇ سەممىيلىك بىلەن مېنىڭدىن كەچۈرۈم سورىدى.

ــ توغرا چۈشىنىڭىزنى ئۈمىد قىلىمەن، چۈنكى مۇشۇ كۈنلەردە خىزمىتىم بەكلا ئالدىراش بولۇپ كېتىۋاتىدۇ. بىرنەچچە كۈندىن

كېيىن ئۆزۈم سىزگە تېلېفون بېرىمەن.

مەن ئامالسىز تېلېفونىنى بېسىۋەتتىم. شۇنداقتىمۇ ئۇنى يىراقتىن بولسىمۇ كۆرۈۋېلىش ئۈچۈن ئۇلارنىڭ شىركىتى ئەتراپىغا نەچچە قېتىم بېرىپ كەلگەن بولسامۇ، لېكىن ئۇنىڭ سايىسىنىمۇ كۆرەلمىدىم. مۇشۇ كۈنلەردە خۇاپېڭنىڭ ئاچىسىمۇ خۇددى سۇغا چۈشكەن تاشتەك يوقاپلا كەتكەنىدى.

غوجايىن ماڭا ئۆچ بولۇپ كەتكەنىدى. بۇ خوتۇندا قىلچىلىكمۇ ئادەمگەرچىلىكتىن ئەسەر يوق، پەقەت پۇل بولسىلا ئاندىن ئۇنىڭ كۆڭلى تىناتتى. ئەمەلىيەتتە، مېنىڭ يالغاندىن كېسەل بولۇۋالغانلىقىم ئۇنىڭغا بەش قولدەك ئايان. ھېچ بولمىغاندا، ئۇ مېنىڭ كۈندىن ـ كۈنگە سارغىيىپ ئورۇقلاپ كېتىۋاتقانلىقىمنى ئاللىبۇرۇن سېزىپ بولغان. مەن ئۇنىڭغا ئۆچ بولۇپلا قالماي تېخى ئۇنىڭغا ئىچ ـ ئىچىمدىن نەپرەتلىنەتتىم. ئۇمۇ خۇددى ماڭا ئوخشاش بىر ئاجىز ئايالغۇ؟ مۇشۇ كۈنلەردە مەنمۇ ئۇنىڭغا بۇرۇنقىدەك خۇشامەتگۆيلۈق بىلەن چىراي ئاچماس بولۇۋالدىم. مۇۋاپىق خىزمەت ئورنىغا ئېرىشىش مەن ئۈچۈن ھەقىقەتەن ئىنتايىن مۇھىم. ناۋادا مەن يەنىلا بوينۇمنى قاتتىق قىلىپ، ئۇنىڭ چىشىغا تېگىۋەرسەم زىيان تارتىدىغىنى يەنىلا ئۆزۈم. شۇنىڭ بىلەن، يەنىلا چىشىمنى چىڭ چىشلەپ دەم ئېلىش كۈنلىرىدىمۇ ئىشلەپ يۈرۈپ ئۇنى رازى قىلىدىغانلىقىم توغرىسىدا ۋەدە بەردىم. ئەمەلىيەتتە، مەن بىر ھەپتىدە پەقەت بىر كۈنلا دەم ئالاتتىم. دېمەك غوجايىننىڭ ئەمگەك، كاپالەت قائىدە ـ تۈزۈملىرى بىلەن ئەزەلدىن كارى يوق ئىدى. كۆڭلۈمدىكى راست گەپنى قىلسام بۇ پۈلغا تويماس، كۆڭلى قارا غوجايىننى بوغۇپلا

قويغۇم كېلەتتى.

بۇگۈن ئىشتىن چۈشۈپ ئۆيگە قايتىپ كېلىپ تاماق ئېتىشكە زادىلا قۇلۇم بارماي، تەييار چۆپ بىلەن قورسىقىمنى ئاز ـ تولا ئەسـ تەرلەپ، كىرېسلوغا قىيسايدىم. تېلېۋىزوردا قاتناش ۋەقەسى توغرىـ سىدىكى خەۋەر بېرىلىۋاتاتتى.

خىيالىم يەنە خۇاپلىك تەرەپكە قاراپ ئۇچۇپ كەتتى. شۇ پەيتتە كۆڭلۈمدىكى راست گەپنى قىلسام، خۇاپلىنىك قاتناش ۋەقەسىگە ئۇچراپ يېنىك يارىلىنىپ دوختۇرخانىدا يېتىپ قېلىشىنى ئارزۇ قىـ لىۋاتاتتىم. شۇنداق بولغاندا مەن ئۇنىڭ قىز دوستى سالاھىيىتى بىلەن ئۇنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئالالايتتىم. ئۆزۈمنىڭ ساداقىتى ۋە مېھر ـ مۇھەببىتى ئارقىلىق ئۇنى تەسىرلەندۈرەلەيتتىم.

ئىشىك تۆيۈقسىز يېنىك چېكىلدى. لېكىن، مەن بۇنىڭغا تازا ئىرەن قىلىپ كەتمىدىم. چۈنكى ئادەتتە ئىشىكىمنى چېكىدىغانلار ئاـ ساسەن سۇ، توك سائىتى تەكشۈرگۈچىلەر ۋەياكى ساختا مەھسۇلاتلىـ رىنى ماختاپ، زورلاپ ساتىدىغان يەككە تىجارەتچىلەر، ھېچ بولمىسا ئىشىكنى خاتا چېكىپ قويىدىغانلار ئىدى. لېكىن، ئىشىك بۇ قېتىم خېلى قاتتىق چېكىلىپ سەپرايىمنى تۆيۈقسىز ئۆرلىتىۋەتتى.

ــ كىم؟

ئېھتىمال تېلېۋىزورنىڭ ئاۋازىدىن ئىشىك چەككۈچىنىڭ نېمە دېگەنلىكىنى ئاڭلىيالماي قالغان بولۇشۇم مۇمكىن، ساپما كەشمىنى ئالدىراپ كىيىپ ئىشىكنى ئاچقاچ غەزەپ بىلەن ۋارقىرىدىم:

ــ مەن گاس ئەمەس. ئاستىراق چەكسىڭىزمۇ ئاڭلايدىغۇ كىشى... ئادەمنىڭ زىتىغا...

ئىشىكنى چەككەن كىشى ئەسلىي خۇاپىڭ ئىدى. شۇئان تىللىرىم كالۋالىشىپ، بېشىم پىررىدە قايغاندەك بولدى. دېمەك، سۆيگۈنۈم ئالدىدا ئىنتايىن ئوسال ئەھۋالغا چۈشۈپ قالغانىدىم.

— بۇ، بۇ راستىنلا سىزمۇ؟ قى ... قېنى ئۆيگە مەرھەمەت.

خۇاپىڭ ساپما كەشنى كىيگەچ مېنىڭدىن ئەپۇ سورىدى.

كەچۈرۈڭ، ئەمەلىيەتتە مەن يولغا چىقىشتىن ئاۋۋال سىزگە نەچچە رەت تېلېفون ئۇرغان بولساممۇ، لېكىن زادىلا ئالمىدىڭىز. بىنا ئالدىغا كەلسەم چىرىغىڭىز يورۇقكەن. شۇڭا ئۇدۇللا كېلىپ ئىشىكىڭىزنى چەكتىم.

— تەكەللۇپ قىلماڭ. سىز مەن ئۈچۈن ئەڭ ئېزىز مېھمان.

مەن خۇاپىڭنى ئۆيگە باشلىدىم. يانفونومنى چېنىقىش ئورنىدا ئۇنتۇپ قالغانلىقىم ئۈچۈن ئۆزۈمنى ئىچىمدە مەڭنى تىللىدىم. ناۋادا ئۆزۈمنى ئالدىنئالا تۇزەشتۇرۇۋالغان بولسام خۇاپىڭنىڭ ئالدىدا بۇنچىلىك ئوسال ئەھۋالغا چۈشۈپ قالمىغان بولاتتىم. مانا ھازىر كىيىنىشىلىرىم خۇددى بولۇمسىز خوتۇنىنىڭ ئۆزىلا ئىدى. چاچلىرىمۇ قالايمىقان، گىرىملىرىمۇ ئۆچۈپ چىرايىم خۇددى ئەرۋاھنىڭ چىرايىدەك بولۇپ كەتكەندۇ؟ ھېچ بولمىغاندا، چىراغنى بولسىمۇ خىرەلەشتۇرۇپ قويغان بولسام بىر تەرەپتىن ئۆزۈمنىڭ ئاجىزلىقىرىلىمنى ئاز - تولا بولسىمۇ يېپىشىمغا، يەنە بىر تەرەپتىن قارشى تەرەپكە ئازراق بولسىمۇ رومانتىكىراق تۇيغۇ بېرىشتە پايدىسى بولۇپ قالار ئىدى. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇستەلدىكى يېرىملانغان تەييار چۆپ قاچىسى چوخ چىيىپ تۇراتتى. ئۇنىڭ ئورنىدا قىزىل ئۈزۈم ھارىقىدىن بىرەر رومكا بولۇپ قالسىچۇ كاشكى. ئەمدىلىكتە كېچىككەن، تولىمۇ كېچىككەنلە-

دىم. شۇڭا ئۆزۈمنى ھەرھالدا ئازادە تۇتۇپ، ئەمەلىيىتىم ئارقىلىق ئۇنىڭغا ياخشى تەسىر بېرىش نىيىتى بىلەن ھەممىنى ئۇنۇتتۇم. ئالدى بىلەن قېنىق قەھۋە دەملەپ خۇاپىڭغا ئەدەپ بىلەن سۇندۇم. تاللاپ تۇرۇپ بىرنەچچە قىزىل ئالمىنى پاكىزە يۇيۇپ، چىرايلىق خىرۇستال تەخسىگە سېلىپ ئۈستەل ئۈستىگە تىزدىم. تەخسىدىكى ئالما ئاقلاش ئۈچۈن سېلىپ قويۇلغان پىچاق كۈچلۈك چىراغ نۇرىدا پارقىراپ تۇراتتى. بۇ پىچاقنى ئەسلىدە ئىلگىرى ئارىلاشقان بىر ئوغۇل دوستۇم سوۋغا قىلغان بولۇپ، پولاتتىن تۈجۈپلەپ ياسالغان كۆركەم ئىككى بىسلىق، تولىمۇ ئۆتكۈر پىچاق ئىدى. بۇ پىچاقنى تۇنجى ئىشلەتكەن كىشى تازا كۆنەلمەي قېلىشى مۇمكىن، لېكىن مەن بۇ پىچاقتىن خېلى ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان ئايرىلماي كېلىۋاتاتىتىم. ئۇنىڭغا بىر خىل ئازادىلىك بېغىشلاش ئۈچۈن قۇشقاچ تىللىرىم چىقىپ كەتكەنىدى.

ــ يېقىندىن بۇيان ئاچىڭىزنىڭ سايىسىنىمۇ كۆرگىلى بولمايدۇ دېسە. چېنىقىش ئورنىمىزغىمۇ كەلمەيدىغان بولۇۋالدى.

خۇاپىڭ ماڭا ئادەتتىكىدەك بىر قاراپ قويۇپ تۇيۇقسىز سورىدى.

ــ دوستىڭىزنىڭ ئاخىرەتلىك ئىشلىرى ئاخىرلاشقاندۇ؟

ــ لى يانىڭ؟ شۇنداق، بىچارىنى ئويلىسامىلا بەكلا ئازابلىنىپ كېتىمەن.

ــ ساقچى تەرەپ مېنى شۇ ئىش ئۈچۈن ئىككى قېتىم ئىزدەپ كەلدى.

ــ مۇنداق دەڭ. لېكىن لى يانىڭ ئۆلۈمى بىلەن سىزنىڭ نېمە مۇناسىۋىتىڭىز بولسۇن؟ ــ مەن پەرۋاسىزلارچە سورىدىم.

— ئۇغۇ شۇ، — خۇاپىڭ ھەسرەتلىك تىنىپ قويدى، — پىچارە تېخى تولىمۇ ياش ئىدى. بالىلىرىمۇ كىچىكلا تۇرۇپ يېتىم قالدى. بەلكىم سىز بىلمەسلىكىڭىز مۇمكىن، لى يا ھادىسىگە ئۇچراشنىڭ ئالدىنقى كۈنى ئاخشىمى بىز كۆرۈشكەنىدۇق. كېيىن ئۇ ... ھەي نېمىدېگەن قورقۇنچلۇق — ھە! قارىغاندا، ئۆلۈم بىزنىڭ ئەتراپىمىزدا چۆرگۈلەپلا يۈرۈيدىغان ئوخشايدۇ.

مەن خۇاپىڭغا سىرلىق نەزەر بىلەن تىكىلدىم ۋە قوشۇپ قويدۇم:

— مەن سىلەرنىڭ ئۇچراشقانلىقىڭلارنى ساقچىدىن ئاڭلىدىم.

خۇاپىڭ قەھۋە ئىستاكانىنى قولىغا ئالدى — يۇ، يەنە جايىغا قويۇپ قويدى.

— ئەمەلىيەتتە مەن دەسلەپكى قېتىم ساقچىلارغا لى يا بىلەن سىز ئارقىلىق تونۇشقانلىقىمنى دېگەندىن سىرت ھېچنېمە دېمىگەنىدىم. لېكىن، ئىككىنچى قېتىم ھەممىنى تولۇق ئېيتىپ بەردىم.

— نېمىلەرنى دېدىڭىز؟ — خۇاپىڭغا قىزىقسىنغان قىياپەتتە تىكىلدىم.

— ئەمدى بۇ ئىشلارنى تەكرارلاپ يۈرۈشنىڭ ھاجىتى بولمىسا كېرەك. لى خېنىم، سىزمۇ بىلىسىز. ئاچام تېخى بالىلىق بولالمىدى. ئۇ بالىلىق بولۇشنى ئويلاپ سارىڭ بولايلا دەپ قالدى. راستىنى دېگەندە، ئاچامنىڭ دوستىڭىزنىڭ قوشماقلىرىدىن بىرسىنى بېقىۋېلىش ئويى بار ئىدى. شۇ كۈنى ئاخشىمى مەن ئۇلارنى ئاچامنىڭ ئۆيىگە تەكلىپ قىلىپ، مۇشۇ ھەقتە مۇزاكىرىلەشكەنىدۇق. ۋاقىت كەچ بولۇپ كەتكەچكە مەن ئۇلارنى ئۆيىگە ئاپىرىپ قويغانىدىم. لېكىن ھېچ ئويلىمىغان يەردىن ئىككىنچى كۈنى ...

ـــ نېمە، نېمە دېدىڭىز؟ ـ ئۇنىڭ سوئاللىرىنى ئاڭلاپ يۈرىكىم ئېغىپ، ئۆپكەم ئاغزىمغا تىقىلىپ قالغاندەك ئازاب ئىلكىدە ئوستەلگە تايىنىپلا قالغانىدىم.

ـــ ئەمەلىيەتتە، ئاچام دائىلئېتاملار بىلەن ئالاقىلاشسىمۇ بولاتتى. لېكىن ئۇ قوشماقلارنى بىر كۆرۈپلا مېھرى چۈشۈپ قاپتىكەن.

ـــ ئۇنداقتا لى يا ئاچىڭىزنىڭ تەلىپىگە قوشۇلغانمىدى؟

خۇاپېڭ بېشىنى ئاستا چايقىدى.

ـــ كىممۇ ئۆزىنىڭ يۈرەك پارىسىنى قاراپ تۇرۇپلا ياتلارغا بېرىۋېتىدۇ دەيسىز؟ لېكىن دوستىڭىز ئاچامنىڭ كۆڭلىنى ئاياپ، قىزلىرىغا تۇتۇق ئاپا بولۇشقا قوشۇلغانىدى. لېكىن، كىممۇ بۇ قاباھەتلىك ئاقىۋەتنى ئالدىن مۆلچەرلىگەن دەيسىز؟ گەرچە ئۇنىڭ ئۆلۈمى بىز بىلەن قىلچىمۇ مۇناسىۋەتسىز بولسىمۇ، لېكىن... لى خېنىم، سىزنىڭ كۆڭلىڭىزنىڭ تېخىمۇ يېرىم ئىكەنلىكىنى مەن ئوبدان بىلىمەن. چۈنكى، لى يا سىزنىڭ ئۇزۇن يىللىق دوستىڭىز تۇرسا. راست گەپنى قىلسام، سىزنىڭ بۇ دوستىڭىز ھەقىقەتەن ئوچۇق ـ يورۇق، قەيسەر شۇنداقلا بالىلىرىغا ئانىلىق مېھرىنى ھەقىقىي ئاتا قىلالايدىغان مېھرىبان ئانا ئىدى.

شۇ پەيتتە يۈز تېرىلىرىم تارتىشىپ، تىللىرىم قۇرۇپ، ئۆزۈمىنى خۇددى ھېلىقى ئورەككە چۈشۈپ كېتىۋاتقاندەك ھېس قىلماقتا ئىدىم. تۇرۇپلا مېنى يىغا تۇتتى. ئۆزۈمنى مەڭگۈ كەچۈرەلمەيتتىم. چۈنكى مەن لى يانى خاتا چۈشىنىپ قېلىپ، ئۇنىڭ شۇنداقلا يېتىم قالغان بىچارە ئوماق قىزلىرىنىڭ ئۇۋالىغا قالغانىدىم...

خۇاپېڭنىڭ تۆۋەندىكى سۆزلىرى قۇلىقىمغا كىرگەندەك قىلدى.

ـــ لى خېنىم، بۇگۈن مەن ئۆيىڭىزگە ئاچامنىڭ تەۋسىيەسى بىلەن كەلدىم. چۈنكى ئاچام جۇملىدىن مەنمۇ ئاپىسىدىن يېتىم قالغان بىچارە قوشاقلارنىڭ دادىسى بىلەن ئەزەلدىن ناتونۇش. سىز ئارقىلىق... ئەلۋەتتە ئۇلار قوبۇل قىلماسلىقى مۇمكىن. ئاچامنىڭ قىزچاقلارغا ئازراق كۆڭلى بار ئىدى، يەنى ئاز ـ تولا بالىلار ئويۇنچۇقلىرى تەييارلاپتىكەن. ئەگەر چۈشەندۈرۈشكە ئامالسىز قالسىڭىز ئۆزىڭىزنىڭ نامى بىلەن سوۋغا قىلسىڭىزمۇ بولىۋېرىدۇ. يېغىنچاقلىغاندا، ئاچام قىزچاقلارنى بەكلا ياخشى كۆرۈپ قاپتىكەن.

ئۆزۈمنى راستىنلا تۇتۇۋالالمىغانىدىم. ئازابلىق ياشلىرىم توختىماي سىرغىيتتى.

ـــ كەچۈرۈڭ، لى خېنىم، بۇگۈن سىزنى ئىزدەپ كېلىپ كۆڭلىڭىزنى تېخىمۇ بىئارام قىلىۋەتتىم. ھازىر مەن قايتاي، ـ خۇاپېڭ ئورنىدىن تۇردى، ـ كەيپىياتىڭىز بىرئاز نورمالىلاشقاندا قايتىدىن ئالاقىلىشايلى.

ـــ ياق، ياق، سىز كەتمەڭ، ـ ئورنۇمدىن چاچراپ دېگۈدەك تۇرۇپ ئۇنى قۇچاقلىۋېلىش ئۈچۈن ئۇنىڭغا قاراپ ئېتىلدىم.

خۇاپېڭ ھەيرانلىق ئىلكىدە ئارقىسىغا بىرنەچچە قەدەم چېكىنىگەچ، ئۆزىنى مەندىن چەبدەسلىك بىلەن قاچۇردى. كەڭ يېيىلغان ئىككى قولۇم ھاۋادا ئېسىلىپ قالغانىدى.

ـــ لى خېنىم، چارچاپ قالغان ئوخشايسىز. قېنىپ بىر ئۇخلىۋېلىڭ، ـ دېدى خۇاپېڭ ھەيرانلىق ئىلكىدە.

مەن خۇاپېڭغا بىر پەس تىكىلگەندىن كېيىن ئېغىر بىر ئۇھ تارتىپ قويۇپ، كۆزلىرىمدىكى ياشلىرىمنى سۈرتۈۋەتتىم.

ـــ خۇاپاك، سىزنىڭ بۇگۈن كەلگەنلىكىڭىزنى كۆرۈپ ئىنتايىن خوشال بولدۇم. سىز مېنى مەيلى قانداق سەۋەبتىن ئىزدەپ كەلمەك، مەن هامان سىزنى ساقلايمەن. سىزنى چىن قەلبىمدىن قارشى ئالـمەن. چۈنكى، مەن سىزنى تۈنجى كۆرۈپلا ياخشى كۆرۈپ قالغانىدىم. دېمەكچىمەنكى، پەقەت سىز بولغاچقىلا مەن بۇ دۇنيادا خوشال ـ خۇرام، بەختلىك ياشيالايمەن. سىز مېنىڭ ئوتتۇز يىللىق هاياتىمدا تۇنجى ياخشى كۆرگەن يىگىتىمسىز. مەن هاياتىڭىزنىڭ بىر قىسمى بولۇشنى خالايمەن. ئىشىنەمسىزكىن؟ ئاچىڭىز بىزنى مەقسەتلىك هالدا تونۇشتۇرغان. شۇنداقلا ئۇ ماڭا تەشەببۇسكار بولۇشۇمنى ئېيتقان، چۈشەندىڭىزمۇ خۇاپاك!

خۇاپاك ئارقىسىغا داجىيىتتى. مەن ئۇنى قىستاپ كېلەتتىم.

ـــ ئىشىنەمسىز، خۇاپاك؟ مەن ئەزەلدىن باشقىلارنى سىزنى ياخشى كۆرگەندەك بۇنداق هەقىقي ياخشى كۆرۈپ باقمىغان. هەتتا چۈشلىرىمدىمۇ سىز هامان مەن بىلەن بىللە.

خۇاپاك ئەمدىلىكتە ئىشىككە تىرىلىپ قالغانىدى. شۇنداقتىمۇ ئۇ مەجبۇرىي دېگۈدەك كۈلۈمسىرىگەن هالدا بېشىنى ئاستا چايقىدى.

ـــ لى خېنىم، قارىغاندا ئارىمىزدا بىرئاز ئۇقۇشماسلىق بولۇپ قالغاندەك قىلىدۇ. ئەمەلىيەتتە، مەن ئاز ئۆتمەي چەت ئەلگە چىقىپ كېتىمەن.

گەپ ئارىلىقىدا مەن ئۆزۈمنى خېلىلا تۇتۇۋالغانىدىم. خۇاپاك هېلىھەم ئىشىككە يۆلىنىپ تۇراتتى. مەن ئۇنىڭغا قاراپ نازلىق تـەكىلدىم.

ـــ قارىڭە سىزنى، چەت ئەلگە چىقىدىغانلار توي قىلمامدىكەن؟

مەن سۆيگەن كىشى مەيلى ئاسمانغا چىقسۇن ۋەياكى يەرگە كىرىپ كەتسۇن مەن ھامان ئۇنىڭدىن بىر قەدەممۇ ئايرىلمايمەن، ئېھتىمال خەۋىرىڭىز بولمىسا كېرەك، مېنىڭ ئىنگلىز تىلى سەۋىيەم ھەرھالدا خېلى يۇقىرى، بولۇپمۇ ئېغىز تىلىدىن زادىلا قىينالمايمەن. قانداق، شەرتىڭىزگە توشامدىكەنمەن؟

خۇاپېڭ ئىككى مۇشتۇمىنى چىڭ تۇگۇپ كۆكسىگە قويدى.

ــ كەچۈرىسىز، لى خېنىم. بۇ ئۇقۇشماسلىقلارنىڭ ھەممىسىگە مەن ئەيىبلىك. ئەمەلىيەتتە، مېنىڭ چەت ئەلدە قىز دوستۇم بار.

ــ سىز يەنە مېنى ئالداۋاتىسىز؟ ــ مەن بايىقى قىياپەت بىلەن سۆزۈمنى داۋاملاشتۇردۇم، ــ ئاچىڭىزنىڭ ئېيتىشىچە، قىز دوستىڭىز سىزگە ۋاپاسىزلىق قىلغاچقا سىلەر ئاللىبۇرۇن ئايرىلىپ كېتىپتىكەنسىلەر. قارىغاندا، كونىلارنىڭ «بىر قېتىم يىلاندىن قورقۇپ كەتكەن كىشى ئارقاندىنمۇ ئېھتىيات قىلىدۇ!» دېگەن ھېكمىتى سىز ئۈچۈنلا ئېيتىلغان ئوخشايدۇ جۇمۇ. سىزنىڭ نۆۋەتتىكى ھېسسىياتىڭىزنى چۈشىنىمەن، چۈنكى ئىلگىرى مەندىمۇ ئاشۇنداق كەچمىشلەر بولغان. مېنىڭچە سىز مېنى پەقەتلا ياخشى كۆرمەيمەن دېيەلمەيسىز، شۇنداقمۇ، چۈنكى مېنىڭ ئالتىنچى سەزگۈم مېنى ھەرگىز ئالدىمايدۇ.

خۇاپېڭ ئەدىلىكتە ھەقىقەتەن جىددىيلىشىپ كېتىۋاتاتتى.

ــ مېنىڭچە، بۇ ئىشتا ئاچام بىر تەرەپنىلا كۆزدە تۇتۇپ، ئىشنىڭ ھەقىقىي ماھىيىتىنى پەقەتلا ئىدراك قىلالمىغان. ئېتىراپ قىلىمەنكى، قىز دوستۇم قىسقا بىر مەزگىل شەيتاننىڭ ئارقىغا كىرىپ مېنىلا ئەمەس بەلكى ئائىلىمىزدىكىلەرنىڭمۇ كۆڭلىنى قاتتىق ئاغرىتقانىدى. لېكىن ئۇ ئاز ئۆتمەيلا ئۆزىنىڭ ئەتمىشلىرىگە

توۋا قىلىپ، مېنىڭدىن ئەپۇ سورىدى. بۇ دۇنيادا كىممۇ ئۇنداق ياكى مۇنداق خاتالىقلاردىن ساقلىنالايدۇ دەيسىز؟ سەممىيلىك بىلەن ئېتىراپ قىلسام مەن ئۇنى تولىمۇ ياخشى كۆرىمەن. شۇنداقلا باشقىلارنىڭ ھېسسىياتى بىلەن ئويىنىشىشنى نومۇس دەپ بىلىمەن. لېكىن، مەن سىزنى تونۇشقىنىمىزدىن بۇيان خېرىدار دەپ قاراپ كەلدىم. ئەمەلىيەتتە خېرىدارلارغا ئىللىق مۇئامىلە، قىزغىن مۇلازىمەت قىلىش بىز تىجارەتچىلەرنىڭ كەسپىي مىزانىمىز. كەچۈرىسىز، سىزگە خاتا چۈشەنچە بېرىپ قويغانلىقىم ئۈچۈن سىزدىن سەممىي ئەپۇ سورايمەن. شۇنداقلا ئۆز نۆۋىتىدە سىزنىڭ ماڭا بولغان سەممىي دوستلىقىڭىزغا چوڭقۇر مىننەتدارلىق بىلدۈرىمەن. ناۋادا... دېمەكچى مەنكى، مەن ھازىرقى قىز دوستۇم بىلەن تونۇشۇشتىن ئىلگىرى سىز بىلەن ئۇچراشقان بولسام ئېھتىمال ... چۈنكى بىز نۇرغۇن جەھەتلەردە ئورتاقلىققا ئىگە ئىكەنمىز. لېكىن، ھازىر مەن ھەقىقەتەن سىزنىڭ مۇھەببىتىڭىزنى قوبۇل قىلىشقا ئاجىزمەن.

خۇاپېڭغا بولغان پۈتۈن ئۈمىد، ئارزۇلىرىم كۆپۈككە ئايلىنىپ، خۇددى توزغاقتەك توزۇپ كەتكەندى. ئەمەلىيەتتە، خۇاپېڭ ئىككىمىز ئارىسىدىكى توسالغۇ بىچارە لى يا ئەمەس بەلكى نەچچە مىڭ تاغ ـ دەريالار نېرىسىدىكى ناتونۇش قىز ئىدى. مەن ئۆز مۇھەببىتىمنى، كەلگۈسۈمنى دەپ بىگۈناھ بىر ئانىنىڭ جېنىغا زامىن بولۇپ، ئۇنىڭ ئىككى بالىسىنى ناھەقتىن ـ ناھەق قارا يېتىمغا ئايلاندۇرۇپ قويغانىدىم. ئاھ، تەڭرىم! ئەگەر سەن راستىنلا بۇ دۇنيادا مەۋجۇت بولساڭ مەن سېنىڭ ئالدىڭدا تىزلىنىپ تۇرۇپ گۇناھىمنى سېنىڭدىن تىلەيمەن. لېكىن، مېنىڭ ئۆز بەختىمنى قوغلاشقىنىم گۇناھمۇ؟

مەن ئالدىمدىكى يىگىتكە يەنە بىر قېتىم ھەۋەس بىلەن تىكىلـ

دىم. ئۇنى مەن بىر كۆرۈپلا ياخشى كۆرۈپ قالغانىدىم. ئۇ مېنى ئۆزى-گە تامامەن جەلپ قىلىۋالغانىدى. مەن مۇشۇ قارىشىمدا ئۇنىڭ تاشقى قىياپىتى ئارقىلىق ھەقىقىي ساختا ماھىيىتىنى كۆرۈشنى ئارزۇ قىلاتتىم. چۈنكى ئۇ مېنىڭ قوغلىشىشىمغا، مېنىڭ ساپ مۇھەببى-تىمگە ئېرىشىشكە، شۇنداقلا مەن ھەقىقىي ياخشى كۆرۈشكە ئەزەل-دىن ئەرزىمەيدىغان ئالدامچى ئىدى. بىز يارالمىشىمىزدىن تارتىپ بىر يولدىكى ئادەملەردىن ئەمەس ئىدۇق. بىراق، مەن ئۇنىڭغا قانچىكى ئىنچىكە قارىغان بولسامۇ لېكىن ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن، ھەقىقىي يى-گىتلەرگە خاس كېلىشكەن سالاپىتىدىن مەن گۇمان قىلغان بايقى ساختىلىقلارنى پەقەتلا چېلىقتۇرالمىدىم. مەن ئالدىمدىكى بۇ سېما ئالدىدا تامامەن ئامالسىز قېلىۋاتاتتىم. ئۇ سېما ھېلىھەم كۆز ئالدى-دا خۇددى لاۋۇلداپ كۆيۈپ تۇرغان بىر پارچە يالقۇنلۇق ئوتتەك ئەق-لىمنى لال، يۇرىكىمنى گۇلخان قىلىۋاتماقتا ئىدى. ئەگەر مەن ئۇنى قولدىن بېرىپ قويسام، ئۇ چاغدا مېنىڭ بۇ ئالەمدە يەنە ئىلگىرىكى-دەك مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇشۇمنىڭ ھېچقانداق ئەھمىيىتى يوق ئىدى...

مەن قايتىپ بېرىپ ئەڭ قىزىرىپ پىشقان بىر دانە ئالمىنى ئاقلاش ئۈچۈن ھېلىقى قوش بىسلىق پىچاقنى ئاستا قولۇمغا ئالدىم. لېكىن، نېمە ئۈچۈندۇر قولۇمدىكى پىچاق قولۇمدىن ئاجراپ ئەينەك-لىك چاي ئۈستىلىگە قاتتىقىپ چۈشۈپ كېتىپ، ئەينەك ئۈستەلگە گۇل شەكىلدە دەز كەتكەنىدى. خۇاپىڭ ئىككىمىز بۇ ئاۋازدىن ئىختى-يارسىز چۆچۈپ كەتتۇق. نېمە ئۈچۈندۇر دەل شۇ ئاۋاز بىلەن تەڭ مەندە تۇيۇقسىز زامان ئاخىرلىشىۋاتقاندەك غەيرىي بىر تۇيغۇ شەكىل-لىنىۋاتاتتى. مەن كۆز ئالدىمدىكى بۇ سېما ئۈچۈن ھەرقانداق بەدەل

تۆلەشكە تەييار ئىدىم. ئۇنىڭ ئۇچۇن ئادەم ئۆلتۈرۈشكىمۇ ھەتتا جەننەتنى تەسەددۇق قىلىشقىمۇ تەييار ئىدىم. مەلۇم بىر ئادەمنى ئۆلتۈرۈش ئۇچۇن چوقۇم غايەت زور دەرىجىدىكى ئۆچمەنلىك، تەسۈرلىگۈسىز دەرىجىدىكى سۆيگۈ ـ مۇھەببەتنىڭ قۇدرىتى بولۇش كېرەك، ئەلۋەتتە. پەقەت ئالدىمدىكى سېمالا ماڭا ئاشۇ غەيرەتنى، نەپرەتنى، مۇھەببەتنىڭ ھەقىقىي كۈچ قۇدرىتىنى ئاتا قىلالايتتى!

كۆزلىرىم ئىختىيارسىز كۆچلۈك چىراغ نۇرىدا ۋالىلداپ چاقناپ تۇرغان ھېلىقى قوش بىسلىق پىچاققا چۈشتى...

جۇ خەيلياڭ

كۆك يىلان

(پوۋېست)

بۇگۈن ھاۋا ئەتىگەندىن باشلاپلا ئىسسىپ كەتكەن، ئوتقاشتەك پارلاپ تۇرغان قۇياشنىڭ كۈچلۈك ھارارىتىدە، ئادەمنىڭ كۆزلىرى ئىختىيارسىز قىسىلىپ، نەپەس ئېلىشمۇ قىينىلىشىپ كەتكەندى.

زاكۇ چې ۋوگزال ئېغىزىدىكى كىتاب بوتكىسىدىن سېتىۋالغان كەچلىك گېزىت بىلەن بىردەم ئۆزىنى يەلپۈسە، بىردەم بېشىغا قويۇۋېلىپ ئىسسىقتىن دالدىلىناتتى. لېكىن قانداقلا ئامال قىلمىسۇن، پېژغىرىم ئىسسىقنىڭ ئازابى ئۇنى ئوخشاشلا ئارامسىزلاندۇراتتى. ئۇ تاكۇ ناغا قايتا تېلېفون بېرىپ، ئۇ ئولتۇرغان پويىزنىڭ شەرقىي ۋوگزالغا يېقىنلاپ قالغانلىقىنى بىلدى. قارشى تەرەپنىڭ يانفونىدىكى ئازىدىن ئۇنىڭ ھارغىنلىقى، شۇنداقلا بىر خىل ھاياجانلىق ھېسسىياتىمۇ ئوخشاشلا ئەكس ئېتىپ تۇراتتى. پويىزنىڭ شەرقىي ۋوگزالىدىن غەربىي ۋوگزالغا يېتىپ كېلىشىگە تەخمىنەن ئون نەچچە مىنۇت ۋاقىت كېتەتتى. زاكۇ چې ئىچ پۈشۈقىنى چىقىرىش ئۈچۈن بىر تال تاماكا تۇتاشتۇردى ۋە تەرلەپ ھۆل بولۇپ كەتكەن چاچلىرىنى قولى بىلەن تاراپ قويدى.

ئەتراپ يەنىلا جىمجىت ئىدى. ئۇنىڭ كۆزى ئىختىيارسىز قولىدىكى گېزىتىنىڭ كۆرۈنەرلىك يېرىگە بېسىلغان «شەھىرىمىزدە غەيرىي شەكىلدىكى كۆك يىلان بايقالدى!» دېگەن تېمىدىكى سۈرەتلىك خەۋەرگە چۈشۈپ قالدى ـ دە، قىزىقىش ئىلكىدە دىققىتىنى دەرھال سۈرەتكە مەركەزلەشتۈردى. سۈرەتتىكى يىلاننىڭ بېشى يۇپيۇمىلاق، كۆزلىرى دۇپدۇگىلەك، پۇتۇن بەدىنى قېنىق كۆك رەڭدە بولۇپ، گۈل

شېخىغا يۆگىشىۋالغان ھالەتتە بېشىنى كۆتۈرۈپ، زاكۇ چېغا مەختەك قادىلىپ تۇراتتى. زاكۇ چې سۇرەتتىكى ھېلىقى كۆك يىلاننى خۇددى تەجرىبىلىك تەتقىقاتچىلاردەك خېلى تەپسىلىي كۆزەتتى، دەل شۇ پەيتتە ناتونۇش بىر قىزنىڭ زىل ئاۋازى ئۇنىڭ دىققىتىنى بۆلۈۋەتتى.

ــ ھەي، مەن كەلدىم!

ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ ئاۋاز كەلگەن تەرەپكە قارىدى ۋە ئەپچىلگىنە سايادەت سومكىسى يۇدۇۋالغان تاكۇ نانى كۆردى. ئۇ خۇددى كىچىك بالىلاردەك قولىنى توختىماي پۇلاڭلىتاتتى...

* * *

زاكۇ چې كېسەلخانىنىڭ ئىشىكىنى ئاۋايلاپ ئاچتى. بىمار كېسەل كارىۋىتىدا ھالسىز ئىڭراپ ياتاتتى. بىچارە گۇ رۇيجۇەن مۇشۇ بىرنەچچە ئاي ئىچىدىلا ئورۇقلاپ خۇددى ئىسكىلىتقىلا ئوخشاپ قالغانىدى. ھايات شامى ئۆچۈش ئالدىدىكى بۇ بىچارە قىز قانداقتۇر بىر خىل خىرە ئۇمىد ئىلكىدىلا بۇگۈنگىچە ياشاپ كەلگەنىدى. ئۇنىڭ بېشى ياستۇقتىن چۈشۈپ كېتەيلا دەپ قالغان، تاراش داۋامىدا چۈشۈپ كەتكەن چاچلىرىنى يىغىپ، لېنتا بىلەن چىگىپ بىر چەتكە قويۇپ قويغانىدى. ئۇنىڭ ئىلگىرىكى يۇمران، پارقىراق، خۇددى سۇتتەك ئاپئاق يۇزلىرى ئەمدىلىكتە خۇددى مۇردىنىڭكىگىلا ئوخشاپ قالغانىدى. ئىڭەكلىرى بولسا ئۇچلىنىپ، كۆز چاناقلىرى ئولتۇرۇشۇپ كەتكەن، بىر جۈپ نۇرسىز كۆزى تورۇسقا تىكىلگەنىدى. كارىۋاتنىڭ يېنىغا بىر دانە قىزىل رەڭلىك جاۋۇر قويۇلغان، بولۇپ ئىچىـ

ده ئازراق سۇ باردەك قىلاتتى. داجۇن بولسا ياندىكى ئورۇندۇقتا بارماق-لىرىنى ئويناپ ئولتۇراتتى. ئۇ زالڭ چېنى كۆرۈپلا دەرھال ئورنىدىن تۇرۇپ سورىدى.

— مېھمانىنى كۈتۈۋالدىڭمۇ؟

زالڭ چې بېشىنى ئاستا لىڭشىتتى. گۇ رۇيجۇەن كۈچەپ دېگۈ-دەك ئۇنىڭغا يۈزلەندى ۋە بىلىنەر - بىلىنمەس كۈلۈمسىرىدى - يۇ، قۇرۇپ كەتكەن لەۋلىرىدىكى تەبەسسۇم جىلۋىسى ھەش - پەش دېگۈچە غايىب بولدى. قارىغاندا، ئۇنىڭ كۈلۈپ قويۇشقىمۇ مادارى قالمىغان-دەك قىلاتتى، زالڭ چې پەس ئاۋازدا سورىدى:

— ياخشىمۇسىز رۇيجۇەن؟ مېنىڭچە، خېلى ياخشى بولۇپ قالغان-دەك تۇرىسىز...

ئۇ بىگىز بارمىقىنى ھىلال ئاي شەكلىگە كەلتۈرۈپ، بىمارنىڭ بۇرنىنى يېنىك تۇرتۇپ قويدى ۋە داجۇنگە قاراپ كۈلۈپ قويدى. ئې-نىقكى، ئۇ مۇشۇ خىل ئۇسۇل بىلەن بىمارنىڭ روھىنى كۆتۈرۈپ، كېسەلخانىنىڭ كەيپىياتىنى تەڭشىمەكچى ئىدى. بىراق ئۇ ئۆز ھەر-كىتىنىڭ تەبىئي چىققان ياكى چىقمىغانلىقىغا بىرنەرسە دېيەلمەيتتى. ياسالمىلىق قىلىپ بىمارغا ئەكس تەسىر بېرىپ قويۇشتىن تېخىمۇ ئەنسىرەيتتى...

زالڭ چې ئۆز نۆۋىتىدە ئۇلارغا ئۆزىنىڭ باشقا شەھەرلەردىكى كۆرگەن - ئاڭلىغانلىرىنى قىزىقارلىق قىلىپ سۆزلەپ بەردى. ئەك-سىچە، داجۇننىڭ كۆڭلى نېمە ئۈچۈندۇر زادىلا بىر يەردە ئەمەس ئىدى. شۇنداقتىمۇ ئۇ سۆز ئارىسىدا بېشىنى ئانچە - مۇنچە لەڭشە-تىپ قويىاتتى. گۇ رۇيجۇەن بولسا كۆزلىرىنى يۇمۇۋالغان، پەقەت رەس-

مىيەت يۈزىسىدىنلا كۆزىنى ئېچىپ ئۇنىڭغا پات ـ پات قاراپ قويياتتى. شۇ ئارىدا سېستىرا ئاسما ئوكۇلنى ئالماشتۇرۇپ قويدى. راستىنى دېگەندە، ئۇنىڭ بۇرنىدىكى ئاشۇ ئوكسىگېن شىرلانكىسىلا ئۇنى بۇ دۇنيا بىلەن باغلاپ تۇرغان بىردىنبىر ۋاستە ئىدى. ئۇلار تاماكا چېكىش ئۈچۈن زالغا چىقتى. بۇ چاغدا ۋاقىت چۈشكە يېقىنلىشىپ قالغان، قۇياش ھېلىھەم ئۆز كارامىتىنى كۆرسىتىۋاتاتتى. بىر تۇپ قىزغۇچ تىۋىتلىق سېرىس دەرىخى ئەتراپقا قارىغانلىكى كىشىنىڭ دىققىتىنى ئۆزىگە ئىختىيارسىز جەلپ قىلىپ تۇراتتى. داجۇن زاڭ چېنىڭ تاماكىسىنى تۇتاشتۇرۇپ بېرىۋېتىپ سورىدى:

ــ ئۇنى ئورۇنلاشتۇرۇپ قويدۇڭمۇ؟

ــ ئورۇنلاشتۇرۇپ قويدۇم.

ــ سەن ئەمدى كەتسەڭ بولىدۇ.

ــ ھېچقىسى يوق، مېنىڭ كەچكىچە ۋاقتىم بار.

ــ كەچتە سەن ئۇنىڭغا ھەمراھ بولماقچىغۇ دەيمەن؟

ــ شۇنداق، ـ زاڭ چې مۇرىسىنى قىسىپ قويدى، ـ بۇ لاۋ شۇنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى، بويسۇنماسلىققا ھەددىمۇ؟

ــ كۆڭلۈڭدىكىدەك بوپتۇغۇ! ـ داجۇن مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى، ـ پەمىچە، سېنىڭمۇ ئۆيۈڭگە قايتىپ ياستۇق قۇچاقلاپ يانقۇڭ يوققۇ دەيمەن؟

ــ راست دېدىڭ، ـ زاڭ چې مۇغەمبەرلىك بىلەن كۈلدى، ـ چىرايلىق بىر قىزغا ھەمراھ بولۇش ئەلۋەتتە تورۇسقا قاراپ ساناق ساناپ يانقاندىن مىڭ ئەۋزەل، شۇنداق ئەمەسمۇ؟ ـ زاڭ چې تۇيۇقسىز ئۇنىڭ كۆزىگە مىختەك تىكىلدى، ـ ئېيتە، ئەھۋال نېمىشقا مۇشۇنداق بولىدۇ؟

ـــ سەن نېمە دېمەكچى؟ ـ داجۇن ئۇنىڭ سۆز ئورامىنىڭ تەرەپبا-
للا ئۆزگىرىپ كېتىشىدىن ئەندىكىپ كەتتى.

ـــ گۇ رۇيجۇەن قانداق قىلىپ مۇشۇ ھالغا چۈشۈپ قالدى دېمەك-
چىمەن!

ـــ ھە، مۇنداق دېگىن، خىمىيەلىك داۋالاشنىڭ ھازىرغىچە ھېچ-
قانداق رولى بولمايۋاتىدۇ، ـ داجۇن قولىدىكى تاماكا كۆتىكىنى دېرىزە
تەكچىسىگە بېسىپ كۈچەپ يىمىردى، ـ راستىنلا ئازراقمۇ رولى بول-
مايۋاتىدۇ، سەن ماڭغان ۋاقتىدا دوختۇرلار بەشىنچى قېتىملىق
داۋالاش باسقۇچىنى ئېلىپ بېرىۋاتاتتى. لېكىن مۇتەخەسسىسلەر
ئۈمىد قىلغاندەك ھېلىقى مۆجىزىدىن تاكى ھازىرغىچە ھېچقانداق
ئەسەر يوق. ئەكسىچە، كېسەل بارغانسېرى ئېغىرلاپ كېتىۋاتىدۇ.
ئەگەر ئالتىنچى قېتىملىق داۋالاش جەريانى ئېلىپ بېرىلسا، ئۇ ئېھ-
تىمال بەرداشلىق بېرەلمەسلىكى مۇمكىن. سەنمۇ بىلىسەن، رۇيجۇەن-
نىڭ سالامەتلىكى ئەسلىدىنلا ئانچە ياخشى ئەمەس. پەرىزىمچە، بۇ
خىل كېسەلنى قانچىلىك داۋالىمىسۇن، ئۇنۇمى يوق دېيەرلىك. بىر-
نەچچە كۈن ئىلگىرىكى ئومۇمىيۈزلۈك داۋالاشنىڭ نەتىجىسىدىن
مەلۇم بولۇشىچە، ئۇنىڭ تېنىدىكى راك ھۈجەيرىلىرى يۇقىرىسى مې-
ڭگە، تۆۋىنى پۈتكۈل ئۇستىخان ۋە بەل ئومۇرتقىلىرىغىچە يامراپ
بوپتۇ. مۇتەخەسسىسلەرنىڭ دېيىشىگىنوزىچە، گۇ رۇيجۇەن ھازىر ھەرىكەت-
لەنسە زادىلا بولمىغۇدەك، بولمىسا پالەچ بولۇپ قېلىش ئېھتىمالى
قاش بىلەن كىرپىكنىڭ ئارىسىدىكىدەكلا ئىش ئىكەن. دېمەك، راك
ھۈجەيرىلىرى ھازىر ئۇستىخان پەردىلىرىنى يەۋېتىپتىمىش. ئاناڭ-
نى، راك ھۈجەيرىسى دېگەن زادى قانداق نەرسىدۇر؟ ئىشتىھاسىنىڭ

يامانلىقىنى قارا ئۇ نېمىنىڭ! ئەمەلىيەتتىمۇ ئۆپكە راكىنى داۋالاش ھەقىقەتەن قىيىن. سەنمۇ ئاڭلىغان بولۇشۇڭ مۇمكىن، ئۆپكىدە نېرۋا بولمايدۇ، شۇڭا بىمار ئاغرىق ھېس قىلمايدۇ. ئەھۋالدىن قارىغاندا، رۇيجۇەننىڭ كېسىلى ئاخىرقى باسقۇچقا يېرىپ بولغان ئوخشايدۇ.

ــ زادىلا ئامال يوقمىكەن؟ ــ زالڭ چىي ئېغىر ئۇھ تارتىپ قويدى.

ــ ئەھۋال بۇ دەرىجىگە يەتكەندە يەنە قانداق ئامال بار دەيسەن؟

ــ ماڭا تېلېفون ئارقىلىق بولسىمۇ خەۋەر بەرگەن بولساڭ بولاتتى. مەن ئۇنى ئاۋۋالقىدەكلا ئەھۋالدا دەپ ئويلاپتىمەن.

ــ ساڭا خەۋەر بەرگەنىڭ نېمە رولى بار دەيسەن؟ سەن ئۇنىڭ ئازابىنى كۆتۈرۈشۈپ بېرەلەمتىڭ؟ ياكى بولمىسا قەرز بېرىپ تۇرالمىتىڭ؟

زالڭ چىي سېرىس دەرىخىگە تىكىلگىنىچە تۇرۇپلا قالدى. زال ئىچى جىمجىت، ئەتراپتىن بىلىنەر ــ بىلىنمەس دورا ھىدى كېلەتتى. ئۇ قولىدىكى تاماكا كۆتىكىنى سىرتقا قاراپ ئېتىۋېدى، تاماكا كۆتىكى بېرىپ دېرىزە يېنىدىكى بىر تۇپ ئەتىرگۈلنىڭ شېخىغا قىسىلىپ قالدى ۋە بىر پەستىن كېيىن يوپۇرماقلار ئارىسىدىن قويۇق تاماكا ئىسى كۆتۈرۈلۈشكە باشلىدى.

زالڭ چىي شۇئان ھېلىقى سۈرەتتىكى يۇمىلاق باشلىق كۆڭ يىلاننى ئەسلەپ قالدى. ئۇنىڭ تەسەۋۋۇرىچە، ھېلىقى خەۋەرنىڭ ئۆزى بىر كۆز بويامچىلىق ئىدى. بەلكىم بىراۋ بۇ ئىچكى قۇرۇقلۇقتىكى شەھەردىن غەلىتە يىلان بايقالدى، دەپ ئويۇن ئوينىغان بولسا، پۈرسەتپەرەسلىكتە ئاجايىپ تەدبىرلىك بولۇپ كەتكەن مۇخبىرلار بۇ ئىشنى

ئەنە شۇنداق كۆپتۈرۈپ خەۋەر قىلغان بولۇشى مۇمكىن! ئۇنداقتا بۇ ئىش چوقۇم باشقا گېزىت ۋە تور بېكەتلىرىنىڭ دىققەت ـ ئېتىبارىنى قوزغاپ، قىزىق خەۋەر نۇقتىسىغا ئايلىنىپ، بۇ شەھەرنىڭ نامىنى بىراقلا چىقىرىۋېتىشى تۇرغانلا گەپ. شۇنىڭ بىلەن بۇ شەھەرگە كېلىدىغان ساياھەتچىلەر كۆپىيىپ، ئىقتىساد تەرەققىي قىلىدۇ. ئېھتىمال، مال باھاسىنىڭ ئۆرلىشى ئۆي باھاسىنىڭ ئۆرلەپ كېتىشىگە بۇ بىۋاستە تەسىر كۆرسىتىشى مۇمكىن! بەلكىم ئىشلار مەن ئويلىغاندەك ئۇنچىلىكمۇ مۇرەككەپلىشىپ كەتمەس، كۆك يىلان توغرىسىدىكى بۇ خەۋەر ئاخىرىدا بىمەنە بىر چاقچاق بولۇپ چىقىشىمۇ مۇمكىن. بىمەنە چاقچاقنىڭ ئۆزى بىر خىل رەزىل قىلمىش، گەرچە ئۇنى ئىجاد قىلغۇچىنىڭ نىيىتى ئۇنچىلىك رەزىل بولمىسىمۇ...

تۈيۈقسىز كېسەلخانىدىن رۇيجۇەنىڭ قىينىلىپ يۆتەلگەن ئاۋازى ئاڭلاندى. شۇئان ئۇلار كېسەلخانا تەرەپكە قاراپ چاپتى. بۇ چاغدا رۇيجۇەن كارىۋات يېنىدىكى ھېلىقى قىزىل جاۋۇرغا ئېڭىشىۋالغان، گۇرەن تومۇرلىرى كۆپۈپ، يۈزلىرى قىزىرىپ كەتكەنىدى. ئۇ ئىككى قولى بىلەن كارىۋات گىرۋىكىنى چىڭ قاماللىۋالغان، كۆزلىرىدىن توختىماي ياش قۇيۇلاتتى. شۇ تۇرقىدا ئۇ بارلىق ئىچكى ئەزالىرىنى قۇسۇپ چىقىرىۋېتىدىغاندەك قىينىلاتتى ـ يۇ، لېكىن ھېچ ياندۇرالمايتتى...

★ ★ ★

زالڭ چې چۇشتىن كېيىن ئۆيگە قايتىپ كېلىپ مەقسەتسىزلا بىر پەس تىمىسقىلاپ يۈردى. تام سائىتى ئاللىبۇرۇن توختاپ قالغان،

ئۇچ ئايدىن بۇيان بۇ سائەت ئۆزىنىڭ سائەتلىك رولىنى پۈتۈنلەي يو-
قىتىپ قويغانىدى. زالڭ چې ئېغىر ئۇھ تارتىپ قويدى ۋە يۈز - كۆز-
لىرىنى يۇماقچى بولۇپ تازىلىق ئۆيىگە كىردى. جۇمەكتىن توختى-
ماي سۇ تامچىلايتتى. راستىنى دېگەندە، بۇ جۇمەكمۇ خېلى بۇرۇنلا بۇ-
زۇلۇپ قالغان بولۇپ، كىشىگە خوددى سۇ سائىتىدەكلا تۇيغۇ بېرەت-
تى. ئۇنداقتا بۇ بۇزۇق جۇمەك بىلەن توختاپ قالغان ھېلىقى تام سا-
ئىتىنىڭ بۇ خىل ئاقىۋىتى زادى نېمىدىن دېرەك بېرىدۇ؟ ۋەياكى
بۇ ئائىلە كىشىلىرىنىڭ بۇ ئۆي بىلەن زادىلا كارى يوقلۇقىنى
چۈشەندۈرۈپ بېرەمدۇ؟ ياكى بۇ ئائىلىنىڭ كەلگۈسىدىن بىشارەت
بېرىۋاتقانمىدۇ؟

گادىرماچ خىياللار ئىلكىدىكى زالڭ چې مۇنچىنىڭ سوغۇق سۈ-
يىنى تولۇق ئېچىۋەتتى ۋە راھەتلىنىپ يۇيۇنۇۋالدى. تېلېفوندا لاۋشۇ-
گە ئۆزىنىڭ تالڭ نانى «قەدىمىي ئورمان» مېھمانخانىسىغا ئورۇنلاشتۇ-
رۇپ قويغانلىقىنى دوكلات قىلىپ بولۇپ، كېيىنكى قەدەمدە قانداق
قىلىش لازىملىقى توغرىسىدا ئۇنىڭدىن كۆرسەتمە سورىدى.

— شۇنچىلىك ئىشنىمۇ سوراش كېتەمدۇ؟ - دېدى لاۋشۇ ئاچ-
چىقلىنىپ، - بارلىق ئىشلار ئىلگىرىكى پىلان بويىچە بولسۇن، ھەم-
مىدىن مۇھىمى، سەن يەنىلا ئۇنىڭغا ئىدىيەۋى خىزمەت ئىشلەپ،
ئۇنى ئامال بار بۇ شەھەردىن تېزرەك يوقات. سۈرئىتىڭ قانچە تېز
بولسا شۇنچە ياخشى. نېمە، نېمە دېدىڭ؟ بۇ ئىشنى بەك تەس
دەمسەن؟ - لاۋشۇنىڭ جۇدۇنى تازا ئۆرلىدى - يۇ، لېكىن دەرھال ئۆز-
نى تۇتۇۋالدى، - ساڭا بۇنچىلىك ئىش نېمىتى! بولدى، بولدى، مەن
سېنىڭ ئىقتىدارىڭغا تولۇق ئىشىنىمەن، شۇڭا بۇ ۋەزىپىنى مەن

ساڭا ئىشىنىپ تاپشۇرغان.

ئەمەلىيەتتىمۇ بۇ دۇنيادا لاۋشۇ ئۇچۇن ئەڭ ئىشەنچلىك ئادەم كىم دېيىلسە، ئۇ ئادەم دەل زاڭ چې ئىدى! شۇنداقلا زاڭ چېنى بۇ دۇنيادا زادى كىمگە ئەڭ ئىشىنىدۇ دېسە، ئۇ ئىشەنچلىك ئادەم دەل لاۋشۇ ئىدى. ئۇلار ئىلگىرى پويىز ئىستانسىسىغا يۈك ساقلاش ئىسكىلاتىدا ئىشلەپ يۈرۈپ تونۇشقان، ئارىلىقتىن ئاز ئۆتمەي ئۇلار ھەتتا بىر تال تاماكىنىمۇ تەڭ چېكىپ، تاپقانىنى تەڭ تالىشىپ يەيدىغان، بىر - بىرىدىن ئايرىلمايدىغان، تەقدىرداش ئاكا - ئۇكىلاردىن بولۇپ كەتكەنىدى. كۈتۈلمىگەندە، بىركۈنى لاۋشۇ زاڭ چېغا بىر پارچە خەت قالدۇرۇپ، نەلەرگىدۇر غايىب بولدى. خەت قىسقىلا يېزىلغان، ئۆزىنىڭ ئىگىلىك تىكلەش ئۇچۇن تەۋەككۇل قىلىپ باققۇسى بارلىقىنى، ئەگەر بىر كۈنلەردە باش كۆتۈرۈپ قالسىلا، ئۇنى چوقۇم ئىزدەپ كېلىدىغانلىقىنى ئېنىق يازغانىدى...

دەرۋەقە، لاۋشۇ ئارىدىن دەل ئۇچ يىل ئۆتۈپ قايتىپ كەلدى. ئۇ ھەقىقەتەن بېيىپ كەتكەنىدى. ئەمەلىيەتتە، زاڭ چېنىڭ قولىدىن ھېچقانچە ئىش كەلمەيتتى. چۈنكى ئۇنىڭ بىلىم سەۋىيەسى تۆۋەن، ئۇنىڭ ئۇستىگە تولىمۇ قورقۇنچاق، ئۆڭى قارا، ئۆزى ئورۇق، ئادەتتىكىلا بىر ئادەم ئىدى. لېكىن لاۋشۇ ۋەدىسىدە تۇرۇپ، ئۇنى شىركىتىنىڭ مۇئاۋىن دىرېكتورلىقىغا تەينىلەپ، يۇقىرى مائاش ۋە ئىمتىيازدىن بەھرىمان قىلدى. شۇنىڭدىن ئېتىبارەن زاڭ چېغا ئانچە - مۇنچە ھال كىرىپ، قىز - چوكانلارغا قانات سۆرىگۈدەك بولدى. ئاز ئۆتمەي بىنادىن ئۆي سېتىۋېلىپ، بىر چىرايلىق تويىنىمۇ قىلىۋالدى. دېمەك، ئۇنىڭ تۇرمۇشىنىڭ يېڭى بىر بېتى شۇنىڭ بىلەن ئېچىلغان بولدى.

«زاك دىرېكتور» دېگەن بۇ يېقىملىق ئىبارىنى ھەربىر قېتىم ئاڭلىغىنىدا ئۇنىڭ يۈرەكلىرى ئۇيناپ كېتەتتى. لېكىن، ۋاقىت ئۆزارغانسېرى ئۇ بۇ جەلپكار ئاتالغۇنىڭ يەنە بىر مەنىسىنىڭمۇ بارلىقىنى ئاستا ـ ئاستا تونۇپ يېتىشكە باشلىدى. چۈنكى ئۇ ئۆزىنى باشقىلار ئالدىدا قانداقلا چوڭ تۇتمىسۇن، ئۇ ھامان يەنىلا باش دىرېكتورنىڭ قولچومىقى، مالىيە ھەتتا ۋاپادار ئىتى ئىدى. خالاس! ئەكسىچە، باشقىلار ئۆزى خالاپ ھەتتا قۇربان بېرىپمۇ ئاشۇ ئىتچىلىك ئورۇنغا ھەرگىز نائىل بولالمايتتى. چۈنكى ئۇ ئىشىنىڭ يۇقىرى تەمىناتى، باشقىلارنىڭ كۆزىنى قىزارتقۇدەك ئورنى بار ئىدى، ئۇ بۇ ئامەتتىن ھەيران، شۇنداقلا لاۋشۇدىن مىننەتدار ئىدى. گەپنىڭ راستىنى دېگەندە، بۇ دۇنيادا ئاشۇ ئىتچىلىك ئورۇنغا ئىگە بولۇشنى ئويلىمايدىغان ئادەم يوق دەپ كىممۇ ئېيتالايدۇ دەيسىز؟ ئۇ ئۆزىنىڭ يۇقىرىقىدەك تەھلىلى ئارقىلىق ئۆزىگە ھەر ۋاقىت تەسەللى بېرەلەيتتى...

ئالدىنقى قېتىملىق كاماندىروپكا ئۈچ ئايغا ئۇزىراپ كەتتى. ئەسلىدە، لاۋشۇ زاك چېنى ئۆزى باشقا بىر شەھەردە يېڭىدىن ئاچقان شۆبە شىركەتكە ئەملىي يېتەكچىلىك قىلىشقا ئەۋەتكەنىدى. ئەمەلىيەتتە، زاك چې ئۆز ئىقتىدارىنىڭ شىركەتتىكى ھېلىقى تازىلىقچى مومايىنىڭ ئىقتىدارىغىمۇ يەتمەيدىغانلىقىنى ئېنىق بىلەتتى. ئىسمى ـ جىسمىغا لايىق بىر شىركەتكە ئەملىي يېتەكچىلىك قىلىش ئۇنىڭ قولىدىن ئەسلا كەلمەيتتى... ھەش ـ پەش دېگۈچە ئارىلىقتىن بىر ئاي ۋاقىت ئۆتۈپ كەتتى. دېمەك، كاماندىروپكىنىڭ ۋاقتى توشقانىدى. ئەكسىچە، ئۇنىڭ بۇ شەھەردىن ھېچلا ئايرىلغۇسى يوق ئىدى. ئۇنى ھەممىدىن خوشال قىلغىنى، لاۋشۇ ئۇنىڭ كاماندىروپكا ۋاقتىنى ئۇ-

زارتىش توغرىسىدىكى ئىلتىماسىنى تېزلا تەستىقلىدى ۋە قاچان قايتىپ كېلىشنى ئۆزى ئەھۋالغا قاراپ قارار قىلسا بولىدىغانلىقى توغرىسىدا ئېنىق كۆرسەتمە بەردى.

شۇنىڭ بىلەن زاڭ چې ئۆزى بەگ، ئۆزى خان بولۇپ، بۇ شەھەر-نىڭ بارلىق كۆڭۈل ئېچىش سورۇنلىرىنى ئالا قويماي تىمىسقىلاپ راسا ئويناندى. خالىغانچە كۆڭۈل ئېچىپ، ھاياتنىڭ پەيزىنى سۈردى. بولۇپمۇ ئۇ شۇ كۈنلەردە لاۋشۇنىڭ كىشى قەلبىنى بۇنچىلىك چۈشەن-گەنلىكىدىن ئىنتايىن مەمنۇن ئىدى. قايتىپ كېتىشتىن ئىبارەت بۇ سۆز ئۇنىڭ خىيالىغا ئەسلا كىرىپ چىقمايتتى. چۈنكى ئۇ ئاشۇ شە-ھەرگە ئۆچ، بولۇپمۇ ئۆز ئائىلىسىگە تېخىمۇ ئۆچ!

ئۇ ئايالى بىلەن دەسلەپكى قېتىم ئازارلىشىپ قالغان ۋاقىتنى ئېسىگە ئالالمايتتى. لېكىن ھازىرچۇ؟ ھازىر ئۇلار ئوتتۇرىسىدىكى ئا-زارلىشىش ھالىتى ئاللىبۇرۇن سوغۇق مۇناسىۋەتلەر ئۇرۇشى دەرىجە-سىگە كۆتۈرۈلۈپ بولغانىدى. ئۇ ئادەتتە ئۆيگە كېلىپلا قولىغا گېزىت ئالاتتى ياكى بولمىسا ئېلېكتىرونلۇق ئويۇنچۇققا باشچىلاپ كىرىپ كېتەتتى. ئايالى بولسا ھۇجرىسىغا بېكىنىۋېلىپ تېلېۋىزور كۆرەتتى ياكى بولمىسا ئۇچ ياشلىق قىزىغا «بۆرە مومای» نامىلىق چۆچەكنى ئېيتىپ بېرىشنى باشلايتتى. زاڭ چې بەزى چاغلاردا قىزىنىڭ سەبىي كۆزلىرىدىن ئۆزىگە بولغان قانداقتۇر بىر خىل ئۆچمەنلىكنى بايقاپ قالاتتى ۋە چەكسىز بىئارامىلىق ئىچىدە تولغىنىپ كېتەتتى: ئېھتە-مال قىزىم مېنى ئۆزى دائىم ئاڭلاپ كېلىۋاتقان چۆچەكتىكى ھېلە-قى بۆرە مومايغا ئوخشىتىۋاتقان بولۇشى مۇمكىن، ئۇنداق بولمىسا ئۇنىڭ ئادەمنىڭ تېنىنى شۇركەندۇرىدىغان ھېلىقى قاراشلىرى ئاپە-

سىنىڭكىگە ئوخشايتتىمۇ؟

زاڭ چېغا مەلۇمكى، بۇ ھال يەنە شۇنداق داۋاملىشىپ كېتىۋەرسە، ئېنىقكى بۇ كەيپىيات پەرزەنت تەربىيەلەشتىكى تولدۇرۇۋالغۇسىز مەغلۇبىيەت بولۇپ قالاتتى. ئايالىنىڭ قىزىغا ئۆز دادىسىنى قەستەن يامان كۆرسىتىشىنىڭ ئۆزىلا بىر پاجىئە ئىدى...

لاۋشۇ بۇ جەريانلاردا ئۇلار ئۇچۇن كۆپ پايپېتەك بولدى. سوقۇشۇپ قالسا ئېرىنمەي كېلىپ ئاجراتتى، ياراشتۇردى، ئۇلارنى تاماققا، كۆڭۈل ئېچىش سورۇنلىرىغا تەكلىپ قىلدى، ئۇلارنىڭ ياخشىلىشىپ قېلىشى ئۇچۇن نۇرغۇنلىغان پۇرسەت ۋە شارائىتلارنى يارىتىپ بەردى، لېكىن بارلىق ئۇرۇنۇشلار ئوخشاشلا بىكارغا كەتتى. ئۇلار ھېلىھەم تىللىشاتتى، ئۇرۇشاتتى، ھەتتا بەزىدە نەچچە كۇنلەپ گەپمۇ قىلىشمايتتى...

زاڭ چې تېلېۋىزورنى ئاچتى. ئويلىمىغان يەردىن تېلېۋىزوردا ھېلىقى كۆك يىلان توغرىسىدىكى خەۋەر بېرىلۋاتاتتى. ئېكراندىكى ھېلىقى يىلان بىر تۇپ ئەتىرگۇل تۇۋىدە يۆگىلىپ ياتقان، پۇتكۇل تېنى خۇددى كۆپكۆك مەرۋايىتتەك پارقىراپ كىشىنى ئۆزىگە مەھلىيا قىلاتتى. ئەمدىلىكتە ھېلىقى يىلان يەرنى بېغىرلاپ مېڭىشقا باشلىدى. ئۇنىڭ شۇ چاغدىكى ھالىتى كىشىگە خۇددى لەرزان ئۇسسۇل ئويناۋاتقاندەك تۇيغۇ بېرەتتى. يىلاننىڭ ھەتتا كۆزلىرىمۇ قېنىق كۆك رەڭدە، تولىمۇ سۇزۇك ئىدى. بىر پەستىن كېيىن ھېلىقى يىلان تۇيۇقسىز كۆزدىن غايىب بولدى. زاڭ چې ئېكراندىكى ھېلىقى ئەتىرگۇلگە تىكىلگىنىچە، ئۆز ـ ئۆزىگە پىچىرلىدى: ئەجەبا، كۆك يىلان راستىنلا مەۋجۇتمىدۇ؟

زاڭ چې ئېكرانغا قاراپ خېلى بىر پەس ئولتۇرغاندىن كېيىن سائىتىگە قاراپ قويۇپ، تازىلىق ئۆيىگە كىردى ۋە ساقال ـ بۇرۇتلىرىنى پاكىز ئېلىپ كىيىملىرىنى يۆتكەپ، تاكسى بىلەن «قەدىمىي ئورمان» مېھمانخانىسى تامان يۈرۈپ كەتتى.

قۇياش ئاللىبۇرن تاغ كەينىگە مۆككەن، لېكىن ھاۋا يەنىلا ئىسسىق ئىدى. دەل شۇ ۋاقىتتا ئۇ چۈشكەن تاكسىنىڭ ئالدىدا كېتىۋاتقان بىر يۈك ئاپتوموبىلى ۋېلىسىپىتلىك بىر ئەرنى سوقۇۋەتكىلى تاسلا قالدى. ھېلىقى ئەر بىر چەتتە يىقىلىپ ياتقان ۋېلىسىپىتىنى يۆلەپ تۇرغۇزۇپ، يۈك ئاپتوموبىلى كەتكەن تەرەپكە قاراپ ھومىيىپ قويدى ـ دە، يولىغا راۋان بولدى. ئەتراپ جىمجىت، ھاۋا ئوخشاشلا تىنچىق ئىدى ...

★ ★ ★

زاڭ چې بىلەن تاڭ نا «قەدىمىي ئورمان» مېھمانخانىسىنىڭ 4 ـ قەۋىتىدىكى قەھۋەخانىدا پاراڭلىشىپ ئولتۇراتتى. ئېھتىمال تاڭ نا يۇيۇنۇپلا چىققان بولۇشى مۇمكىن، چاچلىرى ھېلىھەم ھۆل، پۈتۈن بەدىنىدىن بىر خىل خۇش پۇراق ھىد دىماغقا ئۇرۇلاتتى. تاڭ نانىڭ سۆتتەك ئاق تېرىسى، زاڭ چېنى پۈتۈنلەي ئۆزىگە مەھلىيا قىلىۋالغانىدى.

ئۇ سۆزلىگەندە بېشىنى پەس قىلىپ سۆزلەشكە، گىلاستەك لەۋلىرىنى تۇرۇپ ـ تۇرۇپ چىشلەپ قويۇشقا ئادەتلەنگەن بولۇشى مۇمكىن، كىشىنىڭ مەستلىكىنى كەلتۈرەتتى. شۇ پەيتتە زاڭ چې

لاۋشۇنىڭ مۇشۇنداق ئۆزگىچە جەلپكار تۇسكە ئىگە گۈزەل قىزدىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ يۇرۇشىنىڭ تېگىگە زادىلا يېتەلمەيۋاتاتتى.

ــ سىزنىڭچە بولغاندا لاۋشۇ ئۆگۈنلۈككە قايتىپ كېلىدىكەن ــ ده؟ ــ تاڭ نا ئىستاكاندىكى قەھۋەدىن ئوتلاپ قويدى.

ــ ئۇ سىزگە دېمىدىمۇ؟ ــ زاڭ چې تاماكىسىنى تۇتاشتۇرغاچ سۆزىنى داۋاملاشتۇردى، ــ بۇ يەردە ئۇنىڭ بېجىرىشىگە قاراشلىق ئىشلار چاچتەك تولا، سىز بۇ يەرگە يىللىق دەم ئېلىشىڭىزنى ئېلىپ كەپسىز ــ ده؟

ــ مېنىڭ خىزمىتىم يوق، ــ تاڭ نا مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى، ــ مەن بولسام ئوقۇغۇچى، لاۋشۇ سىزگە دېمەپتۇ ــ ده؟

ــ بىز ئەزەلدىن شەخسىي ئىشلىرىمىز توغرىسىدا سۆزلەشمەيمىز، ــ زاڭ چې ئۆز نۆۋىتىدە قوشۇپ قويدى، ــ ئەمەلىيەتتە بىز خىزمەتتىن باشقا ئىشلار توغرۇلۇق ناھايىتى ئاز پىكىرلىشىمىز، ئەلۋەتتە خىزمەت توغرىسىدىمۇ ئانچە كۆپ ئەمەس.

ئىككىيلەن بىر ــ بىرىگە قارىشىپ كۈلۈپ قويۇشتى. تاڭ نا كۈلسە تېخىمۇ چىرايلىق بولۇپ كېتەتتى. كۈلگەندە غىل ــ پال كۆرۈنۈپ قالىدىغان قوزۇق چىشى ۋە ئىلىپتەك بۇرنىنىڭ ئىككى تەرىپىدىكى پەقەت كۈلگەندىلا ھاسىل بولىدىغان سىزىقچىلار تولىمۇ سۆيۈملۈك ئىدى. زاڭ چې ئىلگىرى قايسىدۇر بىر ژۇرنالدىن «يوشۇرۇن قوزۇق چىشى بار بولغان قىزلار سەبىي، پاك كېلىدۇ، كۈلكە سىزىقچىلىرى بار قىزلار چوقۇم يېتىلگەن بولىدۇ...» دېگەن يازمىلارنى ئوقۇغانىدى. ئۇنداقتا بۇ ئىككى شەرتنى تولۇق ھازىرلىغان تاڭ نانى قانداق چۈشىنىش كېرەك ئەمدى؟

ـــ مەن ئۇنى قايتىپ كەلگۈچە ساقلايمەن! ـ دېدى تاڭ نا مەيۈس ھالدا، ـ لېكىن ھېچ چۈشىنەلمىدىم، ئۇنىڭ يانغونى دائىم ئېتىك.

ـــ مەنمۇ ئۇنىڭ بىلەن ھېچ ئالاقىلىشالمايۋاتىمەن، ـ دېدى زاڭ چېمۇ قوشۇمچە قىلىپ، ـ سىز ئۇنى ساقلىغاچ شەھىرىمىزنى ئايلىنىپ چىقىڭ. شەھىرىمىزنىڭ تەرەققىياتى خېلىلا بولىدۇ. مەن سىزگە سايادەت يېتەكچىسى بولاي، لاۋشۇنىڭ ئۇمىدىمۇ شۇ!

تاڭ ناغا ھەمراھ بولۇشنى لاۋشۇ ئۇنىڭغا تەكرار ـ تەكرار جېكىلىگەن، مەقسىتى بولسا زاڭ چې ئارقىلىق تاڭ نانىڭ يۇرۇش ـ تۇرۇش، ئىش ـ ھەرىكەتلىرىدىن تولۇق خەۋەردار بولۇپ تۇرۇش ئىدى. زاڭ چې بۇنچىلىك ئەستايىدىل بولۇپ كېتىشىنىڭ سەۋەبىنى سورىغاندا، لاۋشۇ ئۇنىڭ مۇرىسىنى يېنىك ئۇرۇپ قويۇپ قىسقىلا قىلىپ: «ئۇ دېگەن قىز بالا ئەمەسمۇ!» دەپلا گەپنى تۇگەتكەنىدى. لاۋشۇنىڭ شۇ پەيتتىكى ھالىتى زاڭ چېنىڭ كۆزىگە خۇددى تۇن نىسپىدىكى ئەركەك مۇشۇككىلا ئوخشاپ قالغاندەك كۆرۈنۈپ كەتكەنىدى...

شۇ كۈنى ئۇلار خېلى كەچكىچە پاراڭلاشتى. پاراڭلاشقاندىمۇ بۇ شەھەرنىڭ كىلىماتى، ھېلىقى كۆك يىلان، يۇقىرى ئاۋازلىق ئايال ناخشىچىلار، سادام ھاكىمىيىتى، فىرانسىيەنىڭ ئۇزۇم ھارىقى، شۇنداقلا بېيجىڭ ئولىمپىك مۇسابىقىسى قاتارلىق چوڭ تېمىلار ئوستىدە ئۆز سەۋىيەلىرىگە ماس ھالدا ئوچۇق ـ يورۇق، ئېچىلىپ ـ يېيىلىپ كۆڭۈلدىكىدەك پاراڭلاشتى. بۇ جەريانلاردا ئۇلار ئىككى ئىستاكاندىن قەھۋە، سىنگاپورنىڭ داڭلىق ھارىقىدىن ئىككى رومكا، ئىككى ئىستاكاندىن مارگارىت سوغۇق ئىچىملىكى ۋە بىرنەچچە ئىستاكاندىن لىمون سۇيى ئىچىۋەتكەنلىكىنىمۇ، ئۆز نۆۋىتىدە يەنە قۇرۇ-

تۇلغان كالا گۆشىدىن ئىككى چوڭ تەخسىنى قۇرۇقداپ قويغانلىقىنى. مۇ تۇيمايلا قېلىشتى. بۇنىڭغا جەمئىي 672 يۈەن كەتكەنىدى، لاۋشۇنىڭ ئېيتىشىچە، كارتا ئىچىدە ئاز دېگەندىمۇ 100 مىڭ يۈەن نەق پۇل بار ئىدى. دېمەك، ئۇلارنىڭ بۇنچىلىك چىقىمى دېگىز سۈيىنىڭ بىر تامچىسىلا ئىدى، خالاس!

زاڭ چې تاڭ نا بىلەن خوشلىشىپ بىنادىن چىقىپ، كىملەرنىدۇ بىر پەس تىللىدى ۋە يىراققا قاراپ بىرنى تۈكۈردى ـ دە، تاكسى توسۇپ ئۆز يولىغا راۋان بولدى. ئەسلىدە ئۇنىڭ تىللىغىنى بۈگۈنكى چىقىم بولۇپ، ئەمەلىيەتتە ئۇ ئوبدانلا كەيپ بولۇپ قالغانىدى...

★ ★ ★

بۈگۈنكى چۈشلۈك تاماقتىن كېيىنكى ۋاقىت گۈ رۇيجۇەن ئۈچۈن ئەڭ تىنچ ۋاقىت بولدى. ئۇ ھېلىھەم نۇرسىز كۆزلىرىنى تۇرۇسقا تىكىپ جىمجىت ياتاتتى. زاڭ چې بىلەن داجۇن زالدا تاماكا چەككەچ پاراڭلىشۋاتاتتى. دېرىزە ئارقىلىق كىرگەن ھېلىقى سېرىس دەرىخىنىڭ خۇش پۇراقلىرى زال ئىچىدىكى دورا پۇراقلىرى بىلەن قوشۇلۇپ كەتكەنىدى...

ـــ بۈگۈن ئۇنىڭغا بېرىلىدىغان دورا ـ ئوكۇللار تامامەن توختىتىلىدۇ، ـ دېدى داجۇن ئېغىر تىنىپ.

ـــ بۇ نېمە دېگىنىڭ؟ ـ زاڭ چې تەئەججۈپ بىلەن سورىدى.

ـــ بۇنىڭ سەۋەبى بەكلا ئېنىق، پۇل تۈگىدى! ـ داجۇن پۇتىنىڭ ئۇچىغا قارىۋالدى.

ـــ لېكىن دوختۇرنىڭ بۇرچى كېسەلنى داۋالاپ، ئادەم قۇتقۇزۇشقۇ؟

ـــ بۇ يەر بولسا ئۆسمە كېسەللىكلەر دوختۇرخانىسى، ئۆپكە راك كىغا گىرىپتار بولغانلار كۆندە دېگۈدەك ئۆلۈپ تۇرىدۇ. ئەمەلىيەتتە، ئۇلارنىڭ ھەممىسى دېگۈدەك نامراتلار، كېسەلنى بىكارغا داۋالىغىلى ئەلۈەتتە بولمايدۇ ـ دە.

ـــ قەرز تاپالمىدىڭمۇ؟ ـ زاكۇ چې تاماكىسىنى قاتتىق تارتىۋەتكەچكە قېقىلىپ كەتتى.

راستىنى دېگەندە، زاكۇ چې ئۇلارغا ھېچقانداق ماددىي ياردەم قىلالمىغانلىقىدىن ئويۇلاتتى. ئەمەلىيەتتە، ئۇنىڭ داجۇنگە ئاز ـ تولا قەرز بېرىپ تۇرۇشىغا تامامەن قۇربى يېتەتتى. لېكىن، بۇنچىلىك پۇلنىڭ زادى قانچىلىك رولى بار؟ بۇ ياردەم پەقەت رۇيجۇەننىڭ ئۆمرىنى بىرنەچچە كۈن ئۇزارتىشقىلا مۇمكىن بولار، داجۇن ھازىرغىچە كەم بولغاندىمۇ 200 مىڭ يۈەنگە قەرز بولدى. ناۋادا رۇيجۇەن ئۆلۈپ كەتسىچۇ؟ قەرز ھامان قايتۇرۇلۇشى كېرەك ـ تە، داجۇننىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى ئەھۋالى قانداق بولۇپ كېتەر؟

زاكۇ چېمۇ ئوخشاشلا ئۆزىنىڭ كېيىنكى تۇرمۇشىنى ئويلايتتى. ئۇ ئايالى بىلەن قاچان ئاجرىشىپ كېتىدىغانلىقىنى ھازىرچە بىلمىگىنى بىلەن بۇ كۈننىڭ ھامان يېتىپ كېلىدىغانلىقى ئۇنىڭغا ئېنىق. شۇڭا ئۇ قېشىدىكى پۇلنى ھەر ھالدا نېرىراق قويۇپ قويغىنى تۇزۇك.

ـــ نېمىدېگەن ئادالەتسىز جاھان بۇ؟ ـ داجۇن پىچىرلىدى، ـ ئاسماندىن ئازراقلا مۆلدۈر چۈشسە پەقەت بىزنىڭ ئۆگزىگىلا چۈشىدىغاندۇ؟ رۇيجۇەن تېخى ئەمدىلا 29 ياشقا كىرگەن تۇرسا، ئەمەلىيەتتە ئۇ

ئۆزىنىڭ ساقىيالمايدىغانلىقىنى ئاللىبۇرۇن سېزىپ بولدى. ھەممە-دىن يامىنى، ئۇنىڭ بىرەر كاپام نەرسە يېمىگىنىگىمۇ يېرىم ئاي بولۇپ قالدى، ـ ئۇ زاڭ چېغا قارىغىنىچە سۆزىنى داۋاملاشتۇردى، ـ سەن بىلەمسەن؟ ئۆپكىدە نېرۋا يوق، شۇڭا بىمار ئاغرىق سەزمەيدۇ، ئۇنىڭ كېسىلى ھازىر ئاخىرقى باسقۇچتا! ئاناڭنى، ئۆپكىدە نېرۋا بولمىغىنى بىلەن مېنىڭدە بار! ـ ئۇنىڭ گۇرەن تومۇرلىرى كۆپۈپ كەتكەنىدى، ـ كېسەل دېسە مانا مېنى دېسە بولىدۇ. مەن ھازىر پۈتۈن-لەي تۈگەشتىم!

كېسەلخانىدىن قاتتىق يۆتەل ئاۋازى ئاڭلىنىشقا باشلىدى. بۇ-گۈنكى بۇ يۆتەل ئاۋازى تۈنۈگۈنكىدىنمۇ قاتتىق، ۋەھىمىلىك ئىدى. ئۇلار كېسەلخانىغا كىرگەندە رۇيجۇەن ھەدەپ قۇسۇۋاتاتتى. قارىغاندا، ئۇ ئۆزىنىڭ ئۆت سۈيىنى ياندۇرۇۋاتقاندەك قىلاتتى. شۇ پەيتتە ئۇنىڭ بەدىنىدىكى ھەربىر ئورگانىزمى، مۇسكۇللىرى، ھەتتا ھەربىر تال چاچلىرىدىن تارتىپ ھەربىرىتلىنەتتى، چايقىلاتتى، تىترەيتتى. ئۆزى بولسا خۇددى بەدىنىدىكى ھەربىر راك ھۈجەيرىلىرىنى بىراقلا قۇسۇپ چىقىرىۋېتىدىغاندەك تىركىشەتتى. يۈزلىرى كۆكىرىپ، كۆزلىرى پولتىيىپ قالغانىدى...

زاڭ چېنىڭ ئېسىگە تۇيۇقسىز داجۇننىڭ «راك ھۈجەيرىلىرى ھازىر ئۇنىڭ ئۈستىخان پەردىلىرىنى يەۋاتىدۇ» دېگەن سۆزى كېلىپ سەسكىنىپ كەتتى. داجۇن ئاستا بېرىپ ئۇنىڭ دۈمبىسىنى ئاۋايلاپ مۇشتلاشقا باشلىدى. ئەمەلىيەتتە، داجۇننىڭ قولىدىن ئەمدىلىكتە بۇ-نىڭدىنمۇ ئارتۇق ئىش كەلمەيدىغاندەك قىلاتتى. رۇيجۇەن ئاستا ـ ئاستا ئۆزىگە كېلىشكە باشلىدى. ئۇ باشقىدىن ياستۇققا بېشىنى سە-

كايان قىلىپ كارىۋات ئايىغىغا قويۇلغان كىچىككىنە شامالدۇرغۇچقا تىكىلدى. ئۇنى قىزى سۇۋغا قىلغان بولۇپ، قىزى ئۇنى چۈشتىن بۇرۇن يوقلاپ كەتكەنىدى.

ــ ئۇلار ئەمدى كەلسە قېشىمدا ھەرگىز ئۇزاق تۇرمىسۇن، ــ رۇيجۇەننىڭ ئاۋازى تولىمۇ پەس ۋە مەيۈس ئىدى، ــ مەن ئۇلارنىڭ قىينىلىۋاتقانلىقىمنى كۆرۈپ قېلىشىنى ھەرگىز خالىمايمەن.

زاكۇ چې ماقۇللۇق بىلدۈرۈپ بېشىنى لىڭشىتتى.

ــ لېكىن مەن قىزىمنى ھەر مىنۇت، ھەر سېكۇنت سېغىنىمەن، ــ رۇيجۇەن كۆزىنى چاقۇ يۇمۇۋالغان شۇ پەيتتە ئىككى تامچە ياش تۆۋەنگە قاراپ سىرغىدى، ــ مەن ئۇنى جىقراق كۆرۈۋېلىشنى ئارزۇ قىلاتتىم.

بۇ سۆزلەرنى ئاڭلاپ زاكۇ چېنىقۇ كۆڭلى بىر قىسىملا بولۇپ قالدى. داجۇن گۇ رۇيجۇەنگە ئۇسسۇزلۇق تەييارلىغاچ تەسەللى بەردى.

ــ ئۇنداق قالايمىقان خىياللاردا بولماڭ، بۇ كۈنلەرمۇ ئۆتۈپ كېتىدۇ.

گۇ رۇيجۇەن لام ــ جىم دېمىدى.

ــ ئۇسسۇزلۇقتىن بىر يۈتۇم بولسىمۇ ئىچۈۋېلىڭ، ــ دېدى دا جۇن ئۇنىڭ بېشىنى يۆلىمەكچى بولۇپ، ــ ناشتىدىكى يېرىم چىنە شورپىنىمۇ، چۈشتە ئىچكەن سۈتىنىمۇ ياندۇرۇۋەتتىڭىز، بۇنداق كېتىۋەرسە بەرداشلىق بېرەلمەيسىز.

گۇ رۇيجۇەن كۆزىنى يۇمغىنىچە ئاستا پىچىرلىدى.

ــ مېنىڭ بىلەن كارىڭلار بولمىسۇن، سىرتقا چىقىپ شامالداپ كىرىڭلار، مەن بىر پەس ئارام ئېلىۋالاي.

ــ ئەڭ ياخشىسى ئۇسسۇزلۇقتىن ئازراق ئىچىۋېلىڭ، داجۇن يەنە بىر قېتىم ئۇنىڭدىن ئۆتۈندى.

ــ ھۇ، خۇمپەر، سەن مېنىڭ ئىچەلمەيدىغانلىقىمنى بىلىپ تۇرۇپ زورلاۋېرەمسەن؟ ـ كۆزىنى يۇمۇپ ھالسىز يانتان رۇيجۇەنگە خۇددى غايىبتىن كۈچ كەلگەندەك ۋارقىرىغىنىچە داجۇنگە تىل سالدى، ـ ئۇچ كۈندىن بۇيان، سەن ھەر كۈنى ئەتىگىنى مېنى پەقەت پۇرچاق قىيامى يېيىشكىلا زورلايسەن. ماڭا ئوخشاش بۇ ھالدىكى ئالىنىڭ قانداقمۇ ئۇنداق نەرسىلەرگە كۆڭلى تارتسۇن؟ چۈشلۈكى بولسا سۈت ئىچىشكىلا قىستايسەن، مېنىڭ ھېچ چىدىغۇچىلىكىم قالمىدى، بىلەمسەن؟ مېنىڭ تۇزۇكرەك تاماق يېمىگىنىمگە ساق 15 كۈن بولدى. ماڭا ئېيتىپ قويايي، ئەمدى مېنى قىستىما، مەن ئاچلىقتىن ئۆلۈپلا تۇگىشەي، مەن ئۆلسەم كۆڭلۈڭدىكىدەك بىرەرسىنى تېپىۋېلىشىڭغا پۇرسەت چىقىدۇ، ـ ھالسىزلىنىپ كەتكەن رۇيجۇەنىڭ كۆزلىرىدىن ياش قۇيۇلاتتى.

بۇ تۇيۇقسىزلىقتىن زاڭ چېنىڭ يۇرىكى ئېغىپ كەتتى. ئىچىدە بولسا ئۆز ـ ئۆزىگە سوئال قويياتتى: بۇ ئەينى چاغلاردا مەكتەپنىڭ گۈلى دەپ ئاتالغان. مەن ـ مەن دېگەن يىگىتلەرنى ھەر خىل سەۋدالارغا سالغان ھېلىقى گۈ رۇيجۇەنمىدۇر؟ كۆڭلۈمدىكى راست سۆزنى قىلسام، مەنمۇ ئىلگىرى ئۇنى ياخشى كۆرەتتىم. داجۇندىن ئۇنى قىزغىناتتىم. شۇ چاغلاردىكى گۈ رۇيجۇەن نەقەدەر جەلپ قىلارلىق، نەقەدەر مۇلايىم قىز ئىدى ـ ھە! ئۇنىڭ قاپقارا سۇمبۇل چاچلىرى، يارىشىملىق، ئۇزۇن لەپلىمە كۆڭلەكلىرى... ھەتتىگىنەي! ئۇنىڭ لەۋلىرىچۇ تېخى، ئۇنىڭ لەۋلىرى خۇددى سەھەردىكى شەبنەم قونغان گۈل

بەرگىگىلا ئوخشايتتى. ئۇ ھەمىشە سىنىپنىڭ بۇلۇڭىغا بېكىنىۋېلىپ تاتلىق خىياللارغا غەرق بولاتتى. ناۋادا بىراۋ ئۇنىڭغا قاراپ قويىدىمۇ بولدى، يۈزلىرى شۇئان ئاناردەك قىزىرىپ، خۇش تەبەسسۇم بىلەن بېشىنى تۆۋەن سېلىۋالاتتى. مانا ئەمدىلىكتە ئۆز ئېرىنى ئەيمەنمەي ھاقارەتلەۋاتقان ھازازۇل بۇ خوتۇن ئەينى چاغدىكى ھېلىقى ئوماق، مۇلايىم گۈ رۇيجۇەن شۇمۇ؟

رۇيجۇەننىڭ ئۆز ھاياتىدىن ئۈمىدىنى تۈپتىن ئۈزۈۋەتكەنلىكى زاڭ چېغا ئايدىڭ ئىدى. دېمەك، ئۇ ئەنە شۇنداق ئۈسۈللار ئارقىلىق رېئاللىقنىڭ بۇ خىل تەڭسىزلىكىگە، تەقدىرنىڭ مۇشۇنداق كاجلىقىغا قارىتا نەپرىتىنى، ئۆچمەنلىكىنى ئۆزىنىڭ ئەڭ سۆيۈملۈك كىشىسىنى ئازابلاش ئارقىلىق چىقىرىۋاتقاندەك قىلاتتى. داجۇن بولسا ھېلىھەم ئۇنىڭ قېشىدا لام ـ جىم دېمەي تۇراتتى. ئەمەلىيەتتە ئۇ ئۆزىنىڭ لېۋىنى چىشلەپ قانىتىۋەتكەن، قولىدىكى ئىستاكاننى چىڭ قاماللىۋالغانىدى. بىر پەستىن كېيىن ئۆيىگىچىگە سالقىن شامال كىرگەندەك قىلدى ۋە ھېلىقى شامالدۇرغۇچتىكى قىزىل، كۆل رەڭ، سېرىق رەڭدىكى چاقپەلەك يىپراقچىلىرى باشتا ئاستا، كېيىنچە ئىتتىك ـ ئىتتىك پىرقىرىغىنىچە ئاخىر كۆل رەڭ تۇستىكى بىر گەۋدىگە ئايلىنىپ كەتتى...

★ ★ ★

چۈشتىن كېيىن تاڭ نا مېھمانخانىدىكى ياتقىدا ئارام ئالدى. زاڭ چې بۇ پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ لاۋشۇنى ئىزدەپ ئۇنىڭ بىلەن تاڭ

نا ھەققىدە سۆزلىشىشنى كۆڭلىگە پۈكتى. ئەملىيەتتە بۇ بىر باھانە بولۇپ، تاڭ نا توغرۇلۇق ئۇنىڭ بىلەن سۆزلەشكۈدەك ھېچقانداق بىر ئالاھىدە ئىشمۇ يوق ئىدى. ئۇنىڭ لاۋشۇ بىلەن كۆرۈشۈشتىكى ھەقىقىي مەقسىتى بولسا راستىنى دېگەندە، گۈ رۈيجۇەن ئۈچۈن ئىدى. چۈنكى ئۇ لاۋشۇدىن داجۇننىڭ ئورنىدا قەرز ئېلىشنى ئاللىبۇرۇن ئويلاپ قالغانىدى. ئۇ ئاخىرى لاۋشۇنى ئىزدەپ تېپىپ، ئۇنىڭغا ئۆزىنىڭ تاڭ نا بىلەن تۇنجى كۆرۈشكەندىن باشلاپ تاكى ھازىرغىچە بولغان بىر پۈتۈن جەريانىنى، ھەتتا تاڭ نانىڭ ئادەتتە قانداق كىيىم كىيىپ، قانداق لەۋ سۈرۈخ ئىشلىتىدىغانلىقىدىن تارتىپ تىرنىقىنى قايسى رەڭدە بويايدىغانلىقىغىچە چالا قويماي تولۇق دوكلات قىلدى. سورالغان سوئاللارغا قارىتا ئۆزىنىڭ قانداق ئۇستاتلىق ئىشلىتىپ جاۋاب بەرگەنلىكىنى بولسا نۇقتىلىق تەكىتلەپ ئۆتتى. لاۋشۇ پۈتۈن ئىچكىچ ئۇنىڭ بايانلىرىنى قىزىقسىنىپ ئاڭلىدى ۋە ئاخىرىدا قوشۇپ قويدى:

ــ جاپا چەكتىڭ، قالغان ئىشلارنىمۇ ئەھۋالغا قاراپ بىر تەرەپ قىلارسەن.

ــ ھەممىدىن يامىنى ئۇ ئىنتايىن جاھىل ئىكەن، سەن بىلەن كۆرۈشمىگىچە ھەرگىز قايتىپ كەتمەيدىغاندەك قىلىدۇ.

ــ ئۇنىڭ مېنىڭ بىلەن كۆرۈشۈشى ھەرگىز مۇمكىن ئەمەس!

ــ ئۇنداقتا سەن ئۇنىڭغا ئوتتۇراڭلاردىكى مۇناسىۋەتنىڭ تامامەن ئۇزۇلگەنلىكىنى ئېنىق ئېيتساڭلا ئىش پۈتمىدىمۇ؟ ئۇ چاغدا ماڭمۇ ئاسان بولاتتى.

لاۋشۇ ئۇنىڭغا قاراپ مەسخىرىلىك كۈلۈپ قويدى ۋە قايتۇرۇپلا

سورىدى:

ــ شۇ خىلدىكى سۆزنى سەن ئايالىڭغا بىۋاستە دېيەلەمسەن؟

زاكۇ چې ئۇنىڭ سوئالىدىن ئەندىكىپ كەتتى ۋە پەس ئاۋازدا پې-چىرلىدى:

ــ ئۇنداق دېيىشكە ھەرگىزمۇ جۇرئەت قىلالمايمەن.

ھەببەللى، ــ لاۋشۇ بايىقى ئاھاڭ بىلەن سۆزىنى داۋاملاشتۇردى، ــ شۇنداق بولغاندىن كېيىن مېنىڭ شەخسىي ئىشلىرىمغا ئۇنچىلىك باش قاتۇرۇپ كەتمە، سېنىڭ ۋەزىپەڭ پەقەت بىرلا، ئۇ بولسىمۇ ئۇنى بىر ئامال قىلىپ بۇ شەھەردىن بالدۇ rراق كەتكۈزۈۋېتىش.

ئارىنى بىر پەس جىمجىتلىق باستى. ئارقىدىن ئۇلار بىردەم تاغدىن ــ باغدىن سۆزلەشكەنمۇ بولدى. زاكۇ چې قەرز سوراش توغرى-سىدا ئۇنىڭغا نېمە ئۈچۈندۇر زادىلا ئېغىز ئاچالمايۋاتاتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ يۈرىكىنى توختىتىۋېلىش ئۈچۈن لاۋشۇنى دوراپ پىۋىدىن خېلى ئىچكەن بولسىمۇ، ئەكسىچە ھېچ تەسىر قىلاي دېمەيتتى.

ــ ئۇكام، بولدى ئىچمىگىن، ــ لاۋشۇ ئۇنىڭ قولىدىكى ئىستا-كاننى تارتىۋالدى، ــ مۇشۇنداق ئىچىۋەرسەڭ تاڭ ناغا ئوخشاش جاھان-كەزدى بولۇپ كېتىسەن جۇمۇ!

ــ سەن تاڭ نانى تاشلىۋەتكەن ئەمەسمىدىڭ؟

ــ توغرا دېدىڭ، مەن ئۇنى تاشلىۋەتتىم. لېكىن، مەن ئۇنى تاش-لىۋەتكەن بىلەن سېنىڭ ئۇنىڭغا ئوخشاش جاھانكەزدى بولۇپ كېتە-شىڭنى ھەرگىز خالىمايمەن! ــ لاۋشۇ پەيلاسوپلارچە سۆزىنى داۋاملاش-تۇردى، ــ چۈنكى بىز دېگەن قېرىنداش، قېرىنداش ئىكەنمىز چوقۇم بىر ــ بىرىمىزگە تولۇق ئىشىنىشىمىز، ئۆزئارا ھەمدەمدە بولۇشىمىز

لاۋشۇنىڭ مۇشۇنداق ئۆزگىچە جەلپكار تۇسكە ئىگە گۈزەل قىزدىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ يۇرۇشنىڭ تېگىگە زادىلا يېتەلمەيۋاتاتتى.

ــ سىزنىڭچە بولغاندا لاۋشۇ ئۆگۈنلۈككە قايتىپ كېلىدىكەن ــ ده؟ ــ تاڭ نا ئىستاكاندىكى قەھۋەدىن ئوتلاپ قويدى.

ــ ئۇ سىزگە دېمىدىمۇ؟ ــ زاڭ چې تاماكىسىنى تۈتاشتۇرغاچ سۆزىنى داۋاملاشتۇردى، ــ بۇ يەردە ئۇنىڭ بېجىرىشىگە قاراشلىق ئىشلار چاچتەك تولا، سىز بۇ يەرگە يىللىق دەم ئېلىشىڭىزنى ئېلىپ كەپسىز ــ ده؟

ــ مېنىڭ خىزمىتىم يوق، ــ تاڭ نا مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى، ــ مەن بولسام ئوقۇغۇچى، لاۋشۇ سىزگە دېمەپتۇ ــ ده؟

ــ بىز ئەزەلدىن شەخسىي ئىشلىرىمىز توغرىسىدا سۆزلەشمەيمىز، ــ زاڭ چې ئۆز نۆۋىتىدە قوشۇپ قويدى، ــ ئەمەلىيەتتە بىز خىزمەتتىن باشقا ئىشلار توغرۇلۇق ناھايىتى ئاز پىكىرلىشىمىز، ئەلۋەتتە خىزمەت توغرىسىدىمۇ ئانچە كۆپ ئەمەس.

ئىككىيلەن بىر ــ بىرىگە قارىشىپ كۈلۈپ قويۇشتى. تاڭ نا كۈلسە تېخىمۇ چىرايلىق بولۇپ كېتەتتى. كۈلگەندە غىل ــ پال كۆرۈنۈپ قالىدىغان قوزۇق چىشى ۋە ئىلىپتەك بۇرنىنىڭ ئىككى تەرىپىدىكى پەقەت كۈلگەندىلا ھاسىل بولىدىغان سىزىقچىلار تولىمۇ سۆيۈملۈك ئىدى. زاڭ چې ئىلگىرى قايسىدۇر بىر ژۇرنالدىن «يوشۇرۇن قوزۇق چىشى بار بولغان قىزلار سەبىي، پاك كېلىدۇ، كۈلكە سىزىقچىلىرى بار قىزلار چوقۇم يېتىلگەن بولىدۇ... » دېگەن يازمىلارنى ئوقۇغانىدى. ئۇنداقتا بۇ ئىككى شەرتنى تولۇق ھازىرلىغان تاڭ نانى قانداق چۈشىنىش كېرەك ئەمدى؟

ـــ مەن ئۇنى قايتىپ كەلگۈچە ساقلايمەن! ـ دېدى تاڭ نا مەيۈس ھالدا، ـ لېكىن ھېچ چۈشىنەلمىدىم، ئۇنىڭ يانفونى دائىم ئېتىك.

ـــ مەنمۇ ئۇنىڭ بىلەن ھېچ ئالاقىلىشالمايۋاتىمەن، ـ دېدى زاڭ چېمۇ قوشۇمچە قىلىپ، ـ سىز ئۇنى ساقلىغاچ شەھىرىمىزنى ئايلىنىپ چىقىڭ. شەھىرىمىزنىڭ تەرەققىياتى خېلىلا بولىدۇ. مەن سىزگە سايادەت يېتەكچىسى بولاي، لاۋشۇنىڭ ئۇمىدىمۇ شۇ!

تاڭ ناغا ھەمراھ بولۇشنى لاۋشۇ ئۇنىڭغا تەكرار ـ تەكرار جېكىلىگەن، مەقسىتى بولسا زاڭ چې ئارقىلىق تاڭ نانىڭ يۈرۈش ـ تۇرۇش، ئىش ـ ھەرىكەتلىرىدىن تولۇق خەۋەردار بولۇپ تۇرۇش ئىدى. زاڭ چې بۇنچىلىك ئەستايىدىل بولۇپ كېتىشىنىڭ سەۋەبىنى سورىغاندا، لاۋشۇ ئۇنىڭ مۇرىسىنى يېنىك ئۇرۇپ قويۇپ قىسقىلا قىلىپ: «ئۇ دېگەن قىز بالا ئەمەسمۇ!» دەپلا گەپنى تۇگەتكەنىدى. لاۋشۇنىڭ شۇ پەيتتىكى ھالىتى زاڭ چېنىڭ كۆزىگە خۇددى تۇن نىسپىدىكى ئەركەك مۇشۇككىلا ئوخشاپ قالغاندەك كۆرۈنۈپ كەتكەنىدى...

شۇ كۈنى ئۇلار خېلى كەچكىچە پاراڭلاشتى. پاراڭلاشقاندىمۇ بۇ شەھەرنىڭ كىلىماتى، ھېلىقى كۆك يىلان، يۇقىرى ئاۋازلىق ئايال ناخشىچىلار، سادام ھاكىمىيىتى، فىرانسىيەنىڭ ئۇزۇم ھارىقى، شۇنداقلا بېيجىڭ ئولىمپىك مۇسابىقىسى قاتارلىق چوڭ تېمىلار ئوستىدە ئۆز سەۋىيەلىرىگە ماس ھالدا ئوچۇق ـ يورۇق، ئېچىلىپ ـ يېيىلىپ كۆڭۈلدىكىدەك پاراڭلاشتى. بۇ جەريانلاردا ئۇلار ئىككى ئىستاكاندىن قەھۋە، سىنگاپورنىڭ داڭلىق ھارىقىدىن ئىككى روملا، ئىككى ئىستاكاندىن مارگارىت سوغۇق ئىچىملىكى ۋە بىرنەچچە ئىستاكاندىن لىمون سۇيى ئىچىۋەتكەنلىكىنىمۇ، ئۆز نۆۋىتىدە يەنە قۇرۇ-

غاچ ئاللىقاياقلارغا قاراپ ئولتۇراتتى. زاك چې لاۋشۇنىڭ تاماكا ئىسىدىن سارغىيىپ كەتكەن چىشلىرىغا قاراپ كۆڭلىنىڭ ئېلىشىۋاتقانلىقنى ھېس قىلدى...

★ ★ ★

شۇ كۈنى ئاخشىمى زاك چې تاك نا بىلەن قەھۋە ئىچكەچ ئولتۇرۇپ، شۇ كۈنلۈك كەچلىك گېزىتتىن ھېلىقى كۆك يىلان ھەققىدىكى ئەك يېڭى خەۋەرنى كۆرۈپ قالدى. خەۋەردە ئېيتىلىشىچە، بۇ قېتىم ئۇ يىلاننى ئون نەچچە كىشى كۆرگەن بولۇپ، ئۇ يىلاننى تەلەتۆكۈس كۆپكۆك دېگىلى بولمىغۇدەك. ئەكسىچە، ئۇنىڭ بەدىنىدە بەلىنەر ـ بىلىنمەس ئاچ سۆسۈن رەڭلىك گۈل شەكىللىرى ۋە قىزغۇچ رەڭلىك سىزىقچىلارمۇ كۆرۈنەرلىك ئىكەن. ئۇنىڭ ياشاش خاراكتېرىمۇ ئۆزگىچە، كەيپىياتىدىكى ھۆرۈنلۈق بىلەن ھەرىكىتىدىكى چېۋەرلىك ئۆزئارا زىچ ماسلاشقانلىكەن. ئۇ يىلان گۈل شاخلىرىغا يۆگىلىۋېلىشقا ئامراق بولۇپ، ئۆزگىچە ھەرىكەتلىرى بىلەن كىشىنى ئۆزىگە جەلپ قىلسا، بەزىدە تۇيۇقسىزلا نەلەرگىدۇ غايىب بولۇپ كېتىدىكەن. ھەممىدىن سىرلىقلىقى شۇ يەردىكى، كۆك يىلان پەيدا بولغان ۋاقىتتا، ئەتراپىنىڭ ھاۋا تېمپېراتۇرىسى تۇيۇقسىزلا تۆۋەنلەپ كېتەرمىش...

ــ سىز بۇ خەۋەرنىڭ راستلىقىغا ئىشىنەمسىز؟ ـ دەپ سورىدى زاك چې تاك نانىڭ قولىدىن گېزىتنى ئېلىۋېلىپ.

ــ ئەك ياخشىسى ئۆزىڭىز بېرىپ ئاشۇ يىلاننىڭ ئۆزىدىن

سوراپ بېقىڭ، ـ دېدى تاڭ نا قوللىرىنىڭ بارماقلىرىنى گىرەلەشتۇر-گەچ ئۇنىڭغا سىرلىق تىكىلىپ.

زاڭ چې ئۇنىڭغا قاراپ دوستانە ھومىيىپ قويدى ـ دە، ئاخشام بۇيرۇتقان ئىچىملىك ۋە قورۇمىلارنى ئۆز ئەينى بويىچە تولۇق بەجا كەلتۈردى. تاڭ نانىڭ ئىشتىھاسى تولمۇ ياخشى، ھاراققىمۇ ئوبدانلا كۆتۈرۈشلۈك ئىدى. چوكىسى بىردەممۇ جىم تۇرمايتتى...

ـــ سىلەر قانداق تونۇشۇپ قالغان؟ ـ زاڭ چېنىڭ مەقسىتى ئۇنى گەپكە تۇتۇپ، لاۋشۇنىڭ تاپشۇرۇقى بويىچە ۋاقىتنى 11 يېرىمغىچە سۈرۈش ئىدى.

تاڭ نا ھېكايىسىنى باشلىدى...

ـــ شۇ كۈنى مەن بەزمىخانىدا ھاراق ئىچكەچ ئولتۇراتتىم. تۇيۇق-سىزلا قىڭغىراق كۆتۈرۈۋالغان بىر ھارامزادە ئىشىكتىن كىرىپلا ماڭا قاراپ ئېتىلدى...

زاڭ چې قىزىقسىنىپ دەرھال سورىدى:

ـــ بۇ ئىش قەيەردە بولغان؟

ـــ شەندۇڭ ۋېيخەيدە. مەن ئۇ يەردىن زادىلا ئايرىلىپ باقمىغان، دەل شۇ خەتەرلىك پەيتتە، لاۋشۇ ئوتتەك ئېتىلىپ كېلىپ...

ـــ لاۋشۇمۇ شۇ بەزمىخانىدا ئىكەن ـ دە، تەلەيلىك ئىكەنسىز.

ـــ شۇنداق، ئۇ كامانىروپكىغا كەپتىكەن، كونىچە قىلىپ ئېيتىقاندا، ئۇنى بىز «ئەزىمەتنىڭ سايىپجامالىنى قوتۇلدۇرۇشى» دەيمىز. بۇمۇ تەقدىرنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى.

ـــ ئارقىدىن قانداق بولدى؟

ـــ قوغداش ساقچىلىرى ھېلىقى خۇمپەرنى ساقچىخانىغا ئېلىپ

كەتتى.

ــ لاۋشۇنىڭ ئەھۋالى قانداق بولدى؟

ــ لاۋشۇنىڭ دۇمبەسىدىكى تارتۇق شۇ چاغنىڭ يالدامسى! بەلكىم سىز ئۇ تارتۇقنى كۆرمىگەن بولۇشىڭىز مۇمكىن.

زاڭ چېنىڭ ئېسىگە كەلدى. چۈنكى ئۇ تارتۇقنى كۆرگەنىدى. لاۋشۇ هاراقنى كۆپ ئىچكەندە، ئادەتتە يالىڭاچ بولۇۋالاتتى. هېلىقى تارتۇق خۇددى سەكسەنپۇتنىڭ شەكلىگىلا ئوخشاش بولۇپ، هاراقنىڭ تەسىرىدە ئاچ سۆسۈن رەڭگە كىرىپ قالاتتى. تۈيۈقسىز پەيدا بولۇپ قالغان تارتۇق هەققىدە زاڭ چېمۇ سوراپ يۈرمىگەنىدى.

ــ هېلىقى يىگىت نېمە ئۈچۈن سىزگە قىڭغىراق كۆتۈرىدۇ؟ ــ زاڭ چې ئىچكىرىلەپ سوراشقا باشلىدى.

ــ ئۇ مېنىڭ ئىلگىرىكى يىگىتىم ئىدى، ــ تاڭ نا بىغەملەرچە هاراقتىن بىر رومكا ئوتلىدى، ــ مەن ئۇنى تاشلىۋەتكەنىدىم.

ــ ئوغۇل بالا تۇرۇپ شۇنچىلىك ئىشقىمۇ تېغ كۆتۈرگەن بارمۇ ئەمدى؟

تاڭ نا ئۇنىڭ سوئالىنى جاۋابسىز قالدۇرۇپ، مىيىقىدا كۈلگىنىچە سائىتىگە قارىدى.

ــ ئەتە بارىدىغان سایاھەت ئورۇنلىرى خېلى بارغۇ دەيمەن؟ ــ زاڭ چې ئېزىلەڭگۈلۈك بىلەن ئورنىدىن تۇردى، ــ شۇنداق، ئەڭ يېخىمسى بالدۇرراق ئارام ئېلىڭ.

★ ★ ★

ئىككىنچى كۈنى كەچقۇرۇنلۇقى زاكۇ چې دوختۇرخانىغا يەنە كەلدى.

ئەھلىيەتتە، بۇ چاغ كېسەل يوقلاشقا تازا مۇۋاپىق ئەمەس ئىدى. لېكىن، يەنىلا بىمارنى يوقلاش ئارقىلىق بولسىمۇ ئۆزىگە تەسەللى تېپىشنى ئويلىغان زاكۇ چې ھارغىن پۇتلىرىنى دوختۇرخانا تەرەپكە قاراپ يۆتكىدى. بۇگۈن ئۇ پۈتۈن بىر كۈن تاكۇ ناغا ھەمراھ بولۇپ، خۇددى پىشقان، تەجرىبىلىك سایاھەت يېتەكچىسىدەك، ئېنىقراق دېگەندە، خۇددى ئۇنىكۇ يالىلۇالغان چاكىرىدەك پىژغىرىم ئىسسىقتا ئۇنىكۇ ئۇچۇن پايپېتەك بولدى. نەگە بارىمەن دېسە ئېرىنمەي شۇ يەرگە ئاپاردى. نېمە يەيمەن، نېمە ئىچىمەن دېسە دەرھال ھازىر قىلدى.

40 گىرادۇسلۇق بۇنداق ئىسسىقتا بىچارە گۇ رۇيجۇەننىكۇ ھالى قانداق بولۇپ كېتىۋاتقاندۇ؟ زاكۇ چې يەنىلا رۇيجۇەنگە ھېسداشلىق قىلاتتى. ئۇنىكۇ ئاشۇ بىچارە ھالىتىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ ئازاب ئىلكىدە تولغىناتتى. بولۇپمۇ داجۇندىن ئۆزىنى قاچۇرۇشنى ئويلايتىتى. گەرچە ئۇلار زاكۇ چېدىن قەرز ئېلىش توغرىسىدا تېخى ئېغىز ئاچمىغان بولسىمۇ، لېكىن زاكۇ چې ئۇلارنىكۇ كۆڭلىدىكىنى بىلىپ تۇراتتى. ئۇلارغا ياردەم قىلىشنى ئويلايتتى ـ يۇ، لېكىن شۇ سەۋەبتىن لاۋشۇنىكۇ چىشىغا تېگىپ قويۇشنى ھەرگىز خالىمايتتى. چۇنكى ۋاپادار ئىت دېگەن غوجايىننىكۇ رايى بويىچە قاۋاشنى بىلىشى

كېرەكتە...

گۇ رۇيجۇەن يەنىلا ئىلگىرىكىدەك نۇرسىز كۆزلىرىنى تورۇسقا تىككىنىچە كېسەل كارىۋىتىدا ھالسىز تىنىپ ياتاتتى. زاك چې ئۇ- نىڭغا بىر ئىستاكان ئۈسسۈزلۈق تەييارلاپ ئۇنى مۇزلىتىش ئۈچۈن كارىۋاتنىڭ يېنىدىكى تومپۇچكىنىڭ ئۈستىگە قويۇپ قويدى. رۇيجۇەن ئۇنىڭغا قاراپ سۇس كۈلۈمسىرەپ قويدى. ئاسما ئوكۇل يەنىلا ئۆز رىتىمىدا يېنىك تامچىلاۋاتاتتى. ئەھۋالدىن قارىغاندا، داجۇن پۇلنىڭ ئامالىنى قىلغان ئوخشايدۇ - دە، دەپ ئويلىدى زاك چې ئىچىدە.

— دادام يوقلاپ كەپتىكەن، - دېدى رۇيجۇەن ئۇنىڭ كۆڭلىدىكى- نى بىلىۋالغاندەكلا، - ئون مىڭ يۈەن ئالغاچ كەپتۇ!

زاك چې ئالدىراپ سورىدى:

— دادىڭىز ھازىر قەيەردە؟

— ئۇ قايتىپ كەتتى، - رۇيجۇەننىڭ ئاۋازى پەس ئىدى، - دادام دېھقان، ھازىر ئۇلارنىڭ تازا ئالدىراش مەزگىلى.

— بۇ ئىشتىن داجۇننىڭ خەۋىرى بارمۇ؟

— ئۇ تېخى بىلمەيدۇ.

— بىلمەيدۇ؟ - زاك چې ھەيرانلىق ئىلكىدە سورىدى.

— ئۇ ئەتتىگەندىلا چىقىپ كەتكەن، تېخى قايتىپ كەلمىدى.

— دېمەك ئۇنى پۈتۈن بىر كۈن كۆرمىدىڭىز؟ - زاك چې ئىختى- يارسىز ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى. داجۇننىڭ بۇ قىلىقى ئۇنى ئەنسىرە- تىپ قويغانىدى.

— ئەتىگەنلىك ناشتىدىن كېيىنلا بېجىرىدىغان جىددىي ئىشىم

بار دەپ ئالدىراپلا چىقىپ كەتكەن، ھېلىمۇ سېستىرالارنىڭ بولۇپ قالغىنى، بولمىسا يالغۇز چىلىقتا قانداق قىلاتتىمكىنتاڭ؟ ـ رۇيجۇەننىڭ قاپاقلىرى تۇرۇلۇپ كەتكەندى.

ـ ئۇ سىز بىلەن تېلېفوندا سۆزلەشمىدىمۇ؟

ـ ئۇ يانفونىنى ئالمىدى.

ـ ئۇ سىزگە ئۆزىنىڭ نەگە بارىدىغانلىقى ھەققىدە بىرنەرسە دېمىگەنمۇ؟

ـ ياق.

ـ بۇ ئۇنىڭ نېمە قىلغىنى ئەمدى؟ ـ زاڭ چېنىڭ كۆڭلى خۇددى بىر شۇملۇقنى سەزگەندەك بىر قىسمىلا بولۇپ يۇرىكى ئېغىپ كەتتى. شۇنداقتىمۇ رۇيجۇەننىڭ كۆڭلىنى ياساشنى ئۇنۇتمىدى، ـ خاتىرجەم بولۇڭ، داجۇن ھېچيەرگە بارمايدۇ. مۇشۇ كۇنلەردە بىچارىنىڭ پۈتۈن ئەس ـ يادى پەقەت سىزدىلا. مەن چىقىپ قاراپ باقاي.

زاڭ چې سۆزىنى تۈگىتىپلا ئۆزىنى سىرتقا ئاتتى. راستىنى دېگەندە، ئۇنىڭ ئەمدىلىكتە كېسەلخانىدا زادىلا تۇرغۇسى يوق ئىدى. سىرتقا چىقىپلا داجۇننى تىلغا ئالغۇسىز تىللار بىلەن تىللىۋەتتى. چۈنكى، داجۇن جېنى تۇمشۇقىغا كېلىپ قالغان ئايالىنى كېسەلخانىغا يالغۇز تاشلىۋېتىپ، ئۇنىڭ زەردىسىنى قاينىتىۋەتكەندى. ئۇ داجۇننى تىللاپ ھاردى بولغاي، ئىختىيارسىز ئۇھسىنىپ قويدى. ئەمىلىيەتتە، ئۇنى يىغا تۇتقاندى. ئۇ دەرمانسىز ھالدا سىرتقا ماڭغاچ ئۆز ـ ئۆزىگە پىچىرلىدى: ۋىجدانسىز خۇمپەرنىڭ جاجىسىنى چوقۇم بەرمەسەم، ھۇ، تاش يۈرەك خۇمسى؟؟!

★ ★ ★

ـــ ماڭا ئەمدى بولسىمۇ راست گەپ قىلىڭ. لاۋشۇ ئەتىلىككە كېلەمدۇ ـ يوق؟ ـ تاڭ نا زاڭ چېغا مىختەك تىكىلدى، ئۇ قولى بىلەن قەھۋە قاچىسىنى تەخسىگە قويۇپ توختىماي غىچىرلىتاتتى.

ـــ كەچۈرۈڭ، سوئالىڭىزغا ھېلىھەم ئېنىق جاۋاب بېرەلمەيمەن، ئۇنىڭ بىلەن ئالاقىلىشالمىدىڭىزمۇ؟

ـــ ئاخشام تېلېفوندا سۆزلەشكەنىدىم، كۈتۈلمىگەن باشقا مۇھىم ئىش چىقىپ قالمىسىلا قايتىمەن دېگەن.

ـــ ئۇ ئادەتتىمۇ ئەنە شۇنداق ئالدىراش، ـ زاڭ چې ھاراقتىن بىر يۇتۇم ئوتلىغاچ گەپنىڭ تېمىسىنى يۆتكىدى، ـ بايا مەن بىر پارچە گېزىت سېتىۋالغانىدىم. خەۋەردە ئېيتىلىشىچە، بىراۋ ئورمانلىقتىن مۇپەسسەل ساقلانغان غەيرىي بىر يىلاننىڭ تېرىسىنى بايقاپتۇ.

ـــ يەنە شۇ كۆك يىلاننىڭمىكەن؟

ـــ شۇنداق، ئۇنىڭ تېرىسىدىكى ئاچ سۆسۈن رەڭلىك سىزىقچىلارمۇ كۆرۈنەرلىك ئىكەن. ئېيتىشلارغا قارىغاندا، بۇ خىل يىلان پەقەت ئامېرىكا ئورمانلىقلىرىدىلا ئۇچرايدىكەن، ئۇنىڭ تېرىسى ئايالچە ئاياغلارنى ئىشلەپچىقىرىشقا تازا مۇۋاپىق كېلەرمىش، بۇ خىل يىلاننىڭ رايونىمىزدا بايقىلىشى بۇ خىل مۇقەررەرلىكنى ئاغدۇرۇۋېتىشكە تامامەن پاكىت بولالايدۇ.

دەل شۇ پەيتتە زاڭ چېنىڭ يانفونى سايراپ كەتتى. تېلېفون ناتونۇش نومۇردىن كەلگەنىدى. زاڭ چېنىڭ يۈرىكى تۇيدى ـ دە، كۈنۈپە

كىنى بېسىپلا ۋارقىردى:

ــ داجۇنمۇ سەن؟ ھۆ، ۋىجدانسىز خۇمپەر!

ــ شۇنداق، مەن داجۇن، ــ قارشى تەرەپنىڭ ئاۋازى بەكلا تۆۋەن ئىدى.

ــ نەلەرگە بېرىۋالدىڭ؟ ــ زاڭ چې ئاچچىقتىن يېرىلغۇدەك بولۇپ كەتكەندى.

ــ مېنىڭ نەدىلىكىم بىلەن چاتىقىڭ بولمىسۇن، مەن تېخى بايىلا پويىزدىن چۈشتۇم، ساڭا مۇھىم بىر ئىشنى ھاۋالە قىلماقچى ئىدىم.

ــ سەن رۇيجۇندىن ۋاز كەچمەكچىمۇ؟ ئۇنىڭغا ئىچىڭ ئاغرىمسۇن، سەن ھازىر زادى نەدە؟

ــ گېپىمنى ئاڭلا بۇرادەر. مەن زادىلا بەرداشلىق بېرەلمىدىم، چۈشەندىڭمۇ؟ ئۇنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى ھالىدىن ياخشى خەۋەر ئېلىپ قويارسەن. ئەلۋەتتە، ئۇنىڭ ئاتا ــ ئانىسىمۇ ھەرگىز قاراپ تۇرمايدۇ. مېنىڭ قايتىپ كېتىشىمنىڭ ئەمدىلىكتە ھېچقانداق رولى يوق دەپ قارايمەن!

ــ سەن ئۆزۈڭنى ئويلىغىنىڭ بىلەن، لېكىن بىچارە رۇيجۇەن ھازىر نېمە ھالەتتە بىلەمسەن؟ ئۇنىڭ ھازىر پەقەت بىرنەچچە كۈنلۈك كىلا قالدى. سېنىڭ بۇ قىلىقىڭ ئىنسانىي پەزىلەتكە، ئەر ــ خوتۇن ئۇقۇمىغا مۇھەببەتكە تامامەن يات بولغان جىنايى قىلمىش. مەن سېنى ئوغۇل بالا دەپ يۇرۇپتىكەنمەن. ئىسىت!

زاڭ چې قولىدىكى ئىستاكاننى غەزەپ بىلەن ئۈستەلگە ئۇرۇشى ھامان ئالىقىنىدىن سىرغىغان قان ئۈستەل ئۈستىنى بويىۋەتتى. بۇ

تۇيۇقسىزلىقتىن باشقا ئۇستەلدىكىلەر ھەيرانلىق ئىلكىدە ئۇلارغا تىكىلدى، تاڭ نانىڭ يۇزلىرىمۇ تاتىرىپ كەتكەندى.

— مەن پەقەتلا چىداشلىق بېرەلمىدىم، مەن ئەمدى ھەرگىز قايتىمايمەن. ئۇنىڭ كۆز ئالدىمدىلا ئۆلۈپ كېتىشىنى زادىلا كۆرگۈم يوق. مەن ساڭا كەچۈرۈم سوراپ تېلېفون بەرمىدىم، سەن بولساڭمۇ مېنى چۈشەنسىكەن دەيمەن!

— تېز قايتىپ كەل، ئالجىغان سارىڭ، ھايۋاندىنمۇ بەتتەر نەمە ئىكەنسەن.

— گېپىم تۈگىدى، تېلېفوننى قويۇۋەتتىم ئەمىسە.

— رۇيجۇەن سېنىڭ خوتۇنۇڭ، ئۇنىڭغا ئىچىڭ ئاغرىسۇن!

قارشى تەرەپ تېلېفوننى قويۇۋەتكەندى. زاڭ چېنىڭ غەزەپتىن چىشلىرى كىرىشىپ كەتكەن، سول قولىنىڭ ئالقىنىدىن ئېقىۋاتقان قان تېخى توختىمىغانىدى. كۈتكۈچىلەردىن بىرى يۈگۈرۈپ كېلىپ ئۇنىڭدىن تەكەللۇپ بىلەن سورىدى:

— ئەپەندىم، ياردىمىم كېرەكمۇ؟

— يوقال كۆزۈمدىن! ـ زاڭ چې ئۇنىڭغا نەشتەردەك تىكىلدى.

— نېمە بولدى سىزگە؟ ئادەمنى قورقۇنۇپ، ـ ھېلىھەم ئالاقزەدىلىك ئىلكىدىكى تاڭ نا تازلىق قەغىزىدىن بىر تۇتامنى ئېلىپ ئۇنىڭغا يېقىنلاشتى. ئەمما، زاڭ چې ئۇنىڭ قولىنى سىلكىۋەتتى.

— مېنىڭ بىلەن چاتىقىڭ بولمىسۇن، ـ زاڭ چې بىر چەتتە ھاڭۇيقىپ تۇرغان بايىقى كۈتكۈچىگە قاراپ ئاڭلانغۇدەك ئاۋازدا، ـ باقى قوپاللىقىمنى كەچۈرۈڭ، كۆڭلىڭىزگە رەھمەت! ـ دېدى ۋە تاڭ ناغا يۈزلەندى، ـ بىردەم ساقلاپ تۇرۇڭ، ھېسابات قىلىۋېتەي.

★ ★ ★

زاڭ چېنىڭ قىياسىچە، ناۋادا داجۇن مۇشۇ ئۇچ كۈن ئىچىدە قايتىپ كەلمىسە، ئۇنىڭدىن يەنە ئۈمىد كۈتۈشنىڭ ھاجىتى يوق ئىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ بۇ خىل خىيالغا قانداق كېلىپ قالغانلىقىنى بىلمەيتتى. لېكىن، ئۇ نېمە ئۈچۈندۇر ئۆزىنىڭ بۇ پەرىزىگە قەتئىي ئىشىنەتتى.

بۈگۈن يەنى داجۇن غايىب بولۇپ ئۈچىنچى كۈنى زاڭ چې تاڭ نانى شەھەردىكى ئەڭ ئاخىرقى بىر ساياھەت رايونىغا ئاپىرىپ ئايلاندۇردى. تۇنۇگۈن چۈشتىن كېيىن تۇيۇقسىزلا گۈلدۈرماملىق يامغۇر يېغىپ كەتكەنىدى. بۇ چاغدا ئۇلار ئەمدىلا مېھمانخانىدىن چىقىپ تاكسى ساقلاۋاتاتتى.

زاڭ چې ئامالسىز تاڭ نانى مېھمانخانىدا ئارام ئېلىشقا، ساياھەتنى بىر كۈن ئارقىغا سۈرۈشكە ماقۇل قىلدى. راستىنى دېگەندە، كۈتۈلمىگەن بۇ يامغۇردىن زاڭ چېنىڭ كۆڭلى ئاز ـ تولا ئېچىلىپ قالغاندەك قىلاتتى. ئۇنىڭ پەرىزىچە، مۇشۇ يامغۇرنىڭ سەۋەبى بىلەن بۇ نەچىنكى ھاۋانىڭمۇ سالقىنداپ قېلىشى مۇمكىن ئىدى. تاڭ نا ئۇنىڭ تەسەۋۋۇرىدىكىدىنمۇ جاھىل بولۇپ چىقتى، ئۇنىڭ نەسىھىتىلىرى تاڭ ناغا پەقەتلا كار قىلمايۋاتاتتى. مۇشۇ كۈنلەردە ئۇ خۇددى شۇنداق بىر ئۆزگىچە سىرلىق ئۆسۈملۈكتەك بۇ مېھمانخانىنىڭ ھەتتا ئەڭ ئۇلىغىچە يىلتىز تارتىپ بولغاندەكلا قىلاتتى...

لاۋشۇ تېلېفوندا ئۇنىڭغا ئۆزىنىڭ يەنە بىر مۇھىم ئىشى

چىقىپ قالغاچقا، ھازىرچە قايتالمايدىغانلىقىنى، ئەگەر ئالدىرىسا ئۇنىڭ قايتىپ تۇرسا بولىدىغانلىقىنى، ئۇزىنىڭ ئۇنى چوقۇم يوقلاپ بارىدىغانلىقىنى ئېنىق دېگەن بولسىمۇ، لېكىن تاڭ نا بىر ئېغىز سۆز بىلەن گەپنى ئۇزۇۋېتتى.

— بولمايدۇ، مەن سىز بىلەن كۆرۈشمىگىچە، بۇ شەھەردىن بىر قەدەممۇ ئايرىلمايمەن.

ئۇنىڭ سۆزى ئىنتايىن كەسكىن، ئىرادىسى ھېلىمھەم ئەنە شۇنداق مۇستەھكەم ئىدى.

★ ★ ★

زاڭ چې تاڭ نا بىلەن سوغۇق ئىچىملىك ئىچىش ئۈچۈن چوڭ بىر سايۋەنلىك ئاستىغا كېلىپ جايلاشتى. ئۇلار بۇ مەنزىرە رايونىنى ئايلىنىپ بولغۇچە چىلىق - چىلىق تەرلەپ، ھېرىپ ھېچ مادارى قالمىغانىدى. زاڭ چېنىڭ پەرزى تامامەن يوققا چىققانىدى. چۈنكى، تۇنۈگۈن ياغقان يامغۇر بۇگۈنكى تېمپېراتۇرىغا ھېچقانداق تەسىر كۆرسىتەلمىگەن، ھاۋا يەنىلا ئىنتايىن ئىسسىق ئىدى. توڭلاتقۇدا تۇرۇپ مۇزلاپ ۋايىغا يەتكەن كۆلا ئۇلارنى ھوزۇرلاندۇرۇۋېتتى. ئاجايىپ بىر خىل سوغۇق ئېقىم كۆلا بوتۇلكىسىنى قاماللىۋالغان تاڭ نانىڭ قولىنىڭ بارماق ۋە ئالقانلىرىدىن پۈتۈن بەدىنىگە تاراپ ئۇنى تېتىكلەشتۇرۇۋېتكەنىدى. ئاڭلاشلارغا قارىغاندا، ئىلگىرىكىلەر كۆلا بوتۇلكىسىنى ئاياللارنىڭ بەدىنىگە تەقلىد قىلىپ ياسىغانمىش! ئۇنداقتا ئاياللارنىڭ قولىنى كۆلا بوتۇلكىسىغا تەگدى دەپ پەرەز قىلساق، ئۇ

چاغدا ئۇلارنىڭ قەلبى قانداق ھېسلارغا ئەسىر بولار؟

ــ بىز بۇ شەھەرنىڭ ھەممە يەرلىرىنى تولۇق بىر قېتىم دېگۈدەك ئايلىنىپ بولدۇق، ــ دېدى زاكۇ چې تەرلىرىنى سۈرتكەچ، ــ لاۋشۇ كەلگۈچە بولغان ئارىلىقتا نېمە ئىشلار بىلەن مەشغۇل بولاي دەيسىز؟

ــ ماڭا بەرىبىر، ــ دېدى تاكۇ نا قاشلىرىنى يىمىرىپ، ــ خالىسام قانغۇچە ئۇخلايمەن، خۇشياقسا بازار ئايلىنىمەن، نەرسە ــ كېرەك سېتىۋالمەن، ئىشقىلىپ، لاۋشۇ كەلمىگۈچە ھەرگىز بۇ شەھەردىن كەتمەيمەن.

زاكۇ چې كۈلادىن يەنە بىر يۈتۈم ئوتلىدى. بۇگۈن ئۇ دوختۇرخانىغا بالدۇرراق بېرىشنى كۆڭلىگە پۈكۈپ قويغان، كۆڭلى بىئارام ئىدى. ناۋادا داجۇن يەنىلا قايتىپ كەلمىگەن بولسا، ئۇنداقتا ئۇ بۇ ئىشنى رۇيجۇەنگە يەنە نېمىدەپ چۈشەندۈرۈشى كېرەك؟ ئالدىنقى قېتىمغۇ داجۇننى مەلۇم بىر زاۋۇتنىڭ ئۈزۈن يوللۇق مال توشۇش ئاپتوموبىلىنى ھەيدەشكە يارىدەملىشىپ، قوشنا شەھەرگە مال يۆتكىگىلى كەتتى دەپ رۇيجۇەننى ئىشەندۈرگەنىدى. زاكۇ چې بۇ رولنى يەنە قانچىلىك ئېلىشنى ئۆزىمۇ بىلمەيتتى. بەلكىم رۇيجۇەن ئۇنىڭ يالغان سۆزلىرىنىڭ تېگىگە ئاللىبۇرۇن يېتىپ بولغان بولۇشى مۇمكىن. پەقەت رۇيجۇەنلا ئەمەس، دوختۇرخانىدىكى بارلىق دوختۇر ــ سېستىرالارمۇ، ھەتتا ئۇنىڭ قىزىمۇ ئۇنىڭ نومۇسسىزلارچە قېچىپ كەتكەنلىكىنى پەرەز قىلىپ بىلىۋالغان بولۇشى ئېھتىمالغا يېقىن. داجۇننىڭ قېچىپ كېتىشى پەقەت رۇيجۇەننىڭلا ئەمەس، بەلكى بارلىق ئۇرۇق ــ تۇغقانلارنىڭ، ئۇنىڭ ئوماق قىزىنىڭ، دوختۇر ــ سېستىرالارنىڭ، شۇنداقلا زاكۇ چېنىڭلا مەغلۇبىيىتى بولۇپلا قالماي، ئەكسىچە،

پۈتكۈل تەببىي ساھەنىڭ، ھەتتا جەمئىيەتنىڭمۇ مەغلۇبىيىتى بولۇپ قېلىشى مۇمكىن. لېكىن، ئۇلارنىڭ بۇ رېئاللىقنى ئېتىراپ قىلىشى ئۇنچىلىك ئاسان ئەمەس! ئۇنىڭدىن باشقا، زاڭ چېنىڭ لاۋشۇ توغرۇلۇق تاڭ ناغا دەپ كېلىۋاتقان يالغان ـ ياۋداقلىرىنى تاڭ نامۇ ئاللىبۇرۇن سېزىۋالغان بولۇشى مۇمكىن. چۈنكى، تاڭ نا ھەرگىزمۇ ئادەتتىكى ھىجايغاق قىزلارغا ئوخشىمايدىغان، ئەكسىچە خېلى ـ خېلى ئىشلارنى كۆرۈپ، كۆزى ئېچىلىپ، بېشى پىشىپ قاقاش بولۇپ كەتكەن چېچەن، شۇنداقلا ھېيلىگەر قىزلارنىڭ تېپىك مىسالى! بەلكىم ئۇ مۇشۇ كۈنلەردە لاۋشۇ بىلەن زاڭ چېنىڭ ئاجىزلىقىنى بىلىۋېلىپ، شۇ ئارقىلىق ئۇلارنى ئالقىنىدا ئويناتقۇسى، ئۆز كۆڭلىنى خوشال قىلىپ يۈرگەن بولۇشىمۇ مۇمكىن. ئەمەلىيەتتە، بۇ دۇنيادا ئېچىلمايدىغان سىر يوق. لېكىن ھەممىدىن خەۋەرسىز، باشقىلارنىڭ دېپىغا ئۇسسۇل ئويناپ ھارمايدىغىنى يەنىلا شۇ يالغانچى، نادان ۋاسىتىچى! زاڭ چېنىڭ يۈرىكى ئازاب ئىلكىدە تېپىچەكلەپ كەتتى...

تاڭ نا ئەينەككە قاراپ لەۋ سۈرۈخ بىلەن لەۋلىرىنى قېنىقلىغاچ ئارىدىكى جىمجىتلىقنى بۇزدى:

ــ لاۋشۇ ئىككىمىزنىڭ ھېكايىسىنىڭ داۋامىنى ئاڭلاشنى خالايسىزغۇ دەيمەن؟ بىز شۇ كۈنى ھېلىقى بەزمىخانىدا ھاراق ئىچىۋاتاتتۇق.

ــ دەل شۇ پەيتتە قىڭغاق كۆتۈرۈۋالغان بىر ھارامزادە شىددەت بىلەن ئېتىلىپ كەلدى، شۇنداقمۇ؟ ـ زاڭ چې ئۇنىڭ سۆزىنى تولۇقلاپ قويدى.

ــ شۇنداق، ئۇ لاۋشۇگە قاراپ ئېتىلىپ كەلدى.

زاكۇ چې ئۇنىڭ سۆزىنى دەرھال رەت قىلىۋەتتى:

— ئۇ خۇمپەر لاۋشۇگە ئەمەس، بەلكى سىزگە قاراپ ئېتىلىپتىكەن.

— ئۇنداق ئەمەس، — تاكۇ نامۇ بوش كەلمىدى، — شۇ چاغدا ئۇ دەل لاۋشۇگە قاراپ ئېتىلىپ كەلگەنىدى.

زاكۇ چې مەسخىرىلىك كۈلدى:

— ھېكايىڭىزنىڭ ۋەقەلىكى ئاستىن — ئۈستۈن بولۇپ كەتتىغۇ ئەمدى، ئەكسىچە لاۋشۇ دەرھال كېلىپ پىداكارلىق بىلەن ئۆز بەدىنى ئارقىلىق سىزنى قوغداپ قالغان ئەمەسمىدى؟

تاكۇ نا ئىختىيارسىز قاقاھلاپ كۈلۈۋەتتى ۋە تازىلىق قەغىزى بىلەن ئۆزىنى يەلپۈگەچ ھېكايىسىنى داۋاملاشتۇردى:

— لاۋشۇنىڭ مېنىڭ ئۈچۈن يارىلانغىنى بىرىنچى قېتىملىق ئىش. ئارىدىن بىرنەچچە كۈن ئۆتۈپ بىز يەنە ھېلىقى بەزمىخانىغا كېلىپ ھاراق ئىچىۋاتاتتۇق. مېنىڭ ھېلىقى چىدىماس يىگىتىم يەنە بىر قېتىم بەزمىخانىغا بېسىپ كىردى.

بۇ سۆزلەرنى ئاڭلاپ ھەيرانلىق ئىلكىدە زاكۇ چېنىڭ كۆزلىرى پارقىراپ كەتتى.

— ياپىرىم، يىگىتىڭىز رەشك ئوتىدا ھەقىقەتەن ئەقلىدىن ئېزىپتۇ. ئاقىۋەت قانداق بولدى؟

— مەنمۇ شۇئان ئۆزۈمنى لاۋشۇنىڭ ئۈستىگە تاشلىدىم. شۇنىڭ بىلەن...

— ئۇنداقتا سىزنىڭمۇ دۈمبىڭىز يارىلىنىپتۇ — دە؟

— ئەلۋەتتە، — تاكۇ نا مۇغەمبەرلىك بىلەن كۈلۈپ قويدى، — ھە-

لىقى چىدىماسلىقى بىزگە ئاتا قىلغىنى نەپرەت ئەمەس، بەلكى بىر جۈپ مۇھەببەت يالدامىسى بولدى.

زاكۇ چې پەقەت كىنو ۋەقەلىكلىرىدىلا ئۇچرايدىغان تاكۇ نانىكۇ بالا يانلىرىنى ئاڭلاپ، باشتا ئىشەنمىگەن بىلەن ئۇنىكۇ دۇمبىسىدىكى خۇددى لاۋشۇنىڭكىگە ئوخشاش چوڭلۇقتىكى شەكلىمۇ ئوخشاش بولغان تارتۇقنى كۆرۈپ ھېكايىسىنىكۇ راستلىقىغا تولۇق ئىشەندى.

ــ سىزنىكۇ ھېلىقى ئاشقىنىڭىز ھازىر نەدە؟ ــ زاكۇ چې قىزىقىش ئىلكىدە سورىدى.

ــ ئۇ بايقۇش ھېلىقى قىڭراق بىلەن ئۆزىنى ئاللىبۇرۇن ئۆلتۈرۈۋالدى، ــ تاكۇ نا قولىدىكى كۇلا بوتۇلكىسىنى ئەخلەت ساندۇقىغا تاشلىدى ۋە زاكۇ چېغا قاراپ پىسسىڭىدە كۇلۇپ قويدى.

* * *

دەرۋەقە، داجۇن قايتىپ كەلمىگەنىدى. زاكۇ چې كېسەلخانىغا كىرىپ كەلگەن ۋاقىتتا ئاللىبۇرۇن قاراڭغۇ چۈشۈپ كەتكەنىدى. ئۇ قولىدىكى مېۋە ــ چېۋىلەرنى تومپۇچكا ئۈستىگە قويدى. ئەمەلىيەتتە، بۇ مېۋە ــ چېۋىلەرنىكۇ بىمارغا نىسبەتەن ھېچقانداق پايدىسى ۋە ئازراقمۇ رولىنىكۇ يوقلىقى زاكۇ چېغا چۈشىنىشلىك ئىدى. لېكىن كېسەلنى قۇرۇق قول يوقلاۋېرىشمۇ ياخشى ئىش ئەمەستە، ئەلۋەتتە!

كېسەلخانىنىكۇ چىرىغى غۇۋا نۇر چېچىپ تۇراتتى. گۇ رۇيجۇەن بولسا بېشىنى كارىۋاتتىن پەسكە ساڭگىلىتىۋالغان، يانداۋرالماي تازا قىينىلىۋاتاتتى. زاكۇ چې ئاستا بېرىپ ئۇنىكۇ دۇمبىسىنى يېنىك

مۇشتلاشقا باشلىدى. بىر پەستىن كېيىن رۇيجۇەن ئاستا ـ ئاستا ئۆزىگە كېلىپ زاكۇ چېنىكۇ يارىدەمدە ياستۇقتا يۆلەندى ۋە ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈپ قويۇپ كۆزىنى يۇمۇۋالدى. لېكىن رۇيجۇەننىڭ ئەھۋالىدا تۇيۇقسىزلا ئۆزگىرىش يۈز بېرىپ، نەپەسلىرى قىيىنلىشىپ، يۈزلىرى خۇددى چويۇندەك كۆكىرىپ كەتتى. بوغۇزىدىن بولسا بىر خىل يېقىمسىز ئاۋاز چىقىۋاتاتتى. زاكۇ چې دەرھال مەسئۇل دوختۇرنى چاقىرىپ كىردى. بىردەملىك جىددىي داۋالاشتىن كېيىن رۇيجۇەن بىرئاز ياخشىلىنىپ قالدى ۋە بايىقىدەكلا زاكۇ چېغا قاراپ كۈلۈپ قويۇپ، كۆزىنى ئاستا يۇمۇۋالدى.

ــ يۇك ئاپتوموبىلى يېرىم يولدا بۇزۇلۇپ قالغان ئوخشايدۇ، ـ زاكۇ چې رۇيجۇەننىڭ بىردەملىك كۆڭۈل ئارامى ئۈچۈن بولسىمۇ يالغان سۆزىنى باشلىدى، ـ ئەنسىرىمەكۇ، ئۇ بەلكىم ئەتە قايتىپ كېلىدۇ.

گۇ رۇيجۇەن تۇيۇقسىز كۆزىنى ئېچىپ زاكۇ چېغا باشتىن ـ ئاياغ بىر پەس قارىۋەتكەندىن كېيىن كۆزىنى يەنە يۇمۇۋالدى. زاكۇ چې ئۇنىڭ بۇ خىل قاراشلىرىدىن ئەندىكىپ كەتتى. شۇنداقتىمۇ ئۆزىنى دەرھال تۇتۇۋېلىپ سۆزىنى داۋاملاشتۇردى:

ــ سىرتلاردا بىرنەچچە كۈن ئارتۇق تۇرۇپ قالغانلىقىڭ كارايىتى چاغلىق. داجۇنلىقىڭ مەقسىتى ئازراق بولسىمۇ پۇل غەملەپ، كېسىلىڭىزنى داۋالىتىش ئەمەسمۇ؟

ــ مەن ئۇنىڭدىن ئاغرىنمايمەن، ـ گۇ رۇيجۇەن ئېغىر تىنىپ قويدى، ـ بىر ھېسابتا ئۇنىڭ كەتكىنىمۇ ياخشى بولدى.

ــ نېمىلەرنى دەۋاتىسىز رۇيجۇەن؟ ـ زاكۇ چې ئىختىيار قوللىرى

نى ئىشقىلىدى، ـ ئۇنىڭ ئەسلىي مەقسىتى سىزنى داۋالىتىش ئۈچۈن، خالاس!

ـــ مەن راستىنلا ئۇنىڭدىن ئاغرىنمايمەن، ـ رۇيجۇەن نۇرسىز كۆزلىرىنى تورۇسقا تىكتى، ـ ئۇنىڭدىمۇ نېمە ئامال بار دەيسىز؟

ـــ بىراق...

ـــ مەن بىلمەن، سىزمۇ ئالدىراش، بۇنىڭدىن كېيىن مېنى يوقلايمەن دەپ ئاۋارە بولماڭ، ـ رۇيجۇەننىڭ ئاۋازى ئىنتايىن پەس ئىدى.

زاڭ چې ئۆز ئورنىدا خۇددى قېتىپ قالغاندەك لام ـ جىم دېمەي ئولتۇراتتى. مۇشۇنداق پەيتتە ئۇ يەنە نېمىمۇ دېيەلمىسۇن؟ ئىلگىرى ئۆزى ئارزۇلاپ ياخشى كۆرگەن بىر قىزنىڭ بېشىغا شۇنچىلىك ئېغىر كۈنلەر كەلسىمۇ، لېكىن ئۇ ئۆزىنىڭ مەنپەئىتىدىن كېچەلمىدى، ئوغۇل بالىچىلىق قىلالمىدى، ناۋادا ئۇ ھېلىقى كۈنى لاۋشۇگە ئەھۋالنى ئېنىق چۈشەندۈرۈپ، ئۇنىڭدىن قەرز سورىغان بولسا، ھېچ بولمىغاندا، ئۆز يېنىدىكى پۇلدىن بولسىمۇ داجۇنگە ئازراق قەرز بېرىپ تۇرغان بولسا، ئەھۋال بۇنچىلىك دەرىجىگە بېرىپ يەتمىگەن بولار ئىدى. ئەمدىلىكتە بولسا داجۇن ۋاپاسىزلىق قىلىپ ئۆلۈم ئالدىدىكى بىچارە ئايالىنى تاشلاپ كەتتى. بۇ دۇنيا ئەزەلدىنلا ئەنە شۇنداق تەڭسىزمۇ ياكى ئىنسانلار رەھىمسىزمۇ؟

ـــ گېپىمگە ئىشىنىڭ رۇيجۇەن، داجۇن ھامان قايتىپ كېلىدۇ، ـ زاڭ چېنىڭ ئاۋازى تولىمۇ پەس، روھى ئىنتايىن سۇلغۇن ئىدى.

گۇ رۇيجۇەننىڭ رەڭگى ـ روھىدىن ئۇنىڭ بەكلا چارچاپ كەتكەنلىكى بىلىنىپ تۇراتتى. زاڭ چې ئاستا ئورنىدىن تۇرۇپ قارا‌ڭغۇ

زالغا چىقتى ۋە يانچۇقلىرىنى تەكرار ـ تەكرار ئاختۇرۇپ، تەستە دېگۈدەك چاقمىقى بىلەن تاماكىسىنى تاپتى. ئېنىقكى، شۇ پەيتتە ئۇنىڭ زېھنىنى تازا جايىدا دېگىلى بولمايتتى، تۇيۇقسىز كېسەلخانا تەرەپتىن رۇيجۇەننىڭ هالسىز ئۈنى ئاڭلاندى.

ـــ زالڭ چې، سىز تېخى كەتمىگەنسىز؟ ـ سىزنىڭچە داجۇن راستىلا قايتىپ كېلەرمۇ؟ ـ رۇيجۇەننىڭ ئاۋازى گەرچە پەس بولسىمۇ، لېكىن يەنىلا ئېنىق ئىدى.

زالڭ چې بۇ سوئالدىن ئىلهاملىنىپ، قولىدىكى تاماكىسىنى دەرهال دەسسەپ يېمىرىۋەتتى ـ دە، كېسەلخانا تەرەپكە قاراپ چاپتى. رۇيجۇەن ئىشىك تەرەپ قاراپ ياتاتتى. زالڭ چې ئورۇندۇقنى سۆرۈپ، ئۇنىڭ قېشىدا ئولتۇردى ۋە تەسەللى بېرىشكە باشلىدى. لېكىن ئېغىزىدا تەسەللى بەرگىنى بىلەن ئىچىدە ئۆز ـ ئۆزىگە پىچىرلايتتى: ئۇ ئېهتىمال ئەمدى هەرگىز قايتىپ كەلمەيدۇ...

★ ★ ★

بۇ ئائىلە ئۇنىڭ ئۈچۈن ئېيتقاندا، بەئەينى بىر مۇزخانىغا ئوخشايتتى. چۈنكى، ئۇ ئايالى بىلەن ئوتتۇرىسىدا ئەمدىلىكتە هېچقانداق ئۇمىدىنىڭ قالمىغانلىقىنى تېخىمۇ ئېنىق هېس قىلماقتا ئىدى. دېمەك، ئۇنىڭ بۇ ئائىلىدىن رايى بىراقلا يېنىپ كەتكەن، روهىي هالىتى ۋە يۈرۈش ـ تۇرۇشلىرىدىن ئۆز ئۆيىنى ئاللىبۇرۇنلا ئۇنتۇپ كەتكەندەك قىلاتتى.

ئۇ ئادەتتە ئۆيىگە پەقەت يۇيۇنۇش، ئۇخلاش ئۈچۈنلا قايتاتتى.

دېمەك، تەنها يۇيۇنۇپ، يالغۇز ئۇخلاش، تاماكا چەككەچ ئولتۇ-رۇپ تېلېۋىزور كۆرۈش ئۇنىڭ بۇ ئائىلىدىكى ئاساسلىق مەشغۇلاتى ئىدى. ئايالىنىڭ ئۇنىڭغا ھەربىر تىكىلگەندىكى كۆزلىرىدىن ئەكس ئېتىپ تۇرغان سوغۇق نۇر بۇ ئائىلىگە تېخىمۇ سۇرلۇك تۇس ئاتا قىلىپ تۇراتتى. ئەكسىچە، ئۇنىڭ ئايالى قوشنا - قۇلۇملار بىلەن ئۇچرىشىپ قالغاندا بولسا خۇددى گۈلدەك ئېچىلىپ كېتەتتى. ئاخ-شاملىرى بولسا ھۇجرىسىغا بېكىنىۋېلىپ كىملەر بىلەندۇ تېلېفوندا تىنماي سۆزلىشاتتى. بەزىدە بولسا ئاۋازىنى قويۇۋېتىپ كۈلۈپ كېتەت-تى. مۇشۇ كۈنلەردە ئۇنىڭ چىشىغا تېگىپ، كۆڭلىنى بىئارام قىلى-ۋاتقان يەنە بىر ئىش بار، ئۇ بولسىمۇ ھېلىقى يۇمىلاق باشلىق كۆك يىلان ھەققىدىكى خەۋەرلەر ئىدى. ئۇنىڭ بۇ خەۋەرلەرگە زادىلا ئىشەن-گۈسى كەلمەيتتى، ئۇنىڭچە بولسا، ھېلىقى يىلان تەجرىبىخانىغا ئېلىپ بېرىلسىلا ياكى ئۇنى بىر قېتىم پاكىز يۇيۇۋەتسىلا ھەممە ئىش ئايدىڭ بولاتتى. چۈنكى، يېقىنقى كۈنلەردىن بۇيان كىشىلەرنى ئۆزىگە مەھلىيا قىلىۋالغان بۇ يىلان ھەقىقەتەنمۇ ئادەتتىكى يىلان بولۇپ قالماستىن، بەلكى بىر تۈركۈم كۆز بويامچىلارنىڭ كاللا قاتۇ-رۇپ پىلانلىشىدا بويىاق بىلەن ۋۇجۇدقا كەلگەن ئۆزگىچە يىلان ئىدى. ئەكسىچە، بەزى كىشىلەر ھېلىقى يىلاننى ئۆز كۆزلىرى بىلەن ئېنىق كۆرگەنلىكى ھەققىدە ماختىنىپ، باشقىلارنى ئەخمەق قىلىش بەدىلىگە ئۆزلىرىنىمۇ ئالداپ يۈرەتتى.

راستىنى ئېيتقاندا، بۇگۈن ئۇنىڭ بۇ ئىشلار ھەققىدە باش قاتۇر-غۇسى يوق ئىدى. لېكىن، پىروگراممىا رىياسەتچىسىنىڭ روھىي ھا-لىتى ۋە گەپ - سۆزلىرى ئۇنىڭ ئوغىسىنى قاينىتىۋەتتى ۋە ئۆزى-

نىڭ ئىختىيارسىز ساپادىن سەكرەپ چۈشۈپ، رىياسەتچىنى تىللىغىنىچە تېلېۋىزورنى بىر مۇشت قويغانلىقىنى سەزمەيلا قالدى. بۇ ھال ئۇنىڭ ئايالىنىڭ دەققىتىنى قوزغاپ قويغانىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ھۇجرىسىنىڭ ئىشىكىنى قىيا ئېچىپ، سەت بىر ئالايدى ـ دە، ئىشىكنى «جالاقىدە» يېپىۋەتتى ۋە ئۇنلۇك ئاۋازدا ۋارقىرىدى:

ــ مەن بىلەن ئۆتكۈسى بولمىسا گەپنى ئۇزۇۋەتسىلا بولمىدىمۇ؟ ـ كىچىك بالىدەك ئاچچىقىنى تېلېۋىزوردىن چىقىرىپ يۇرگۈچە.

بۇ ئايالنىڭ مۇشۇ بىرنەچچە كۈندىن بۇيان ئۇنىڭغا قىلغان تۇنجى جۈملە سۆزى ئىدى. ئۇ بىر پەس تېڭىرقاپ تۇرغاندىن كېيىن قوللىرىنىڭ ئىختىيارسىز تىترەۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى ۋە ئۆز ـ ئۆزىگە پىچىرلىدى: ئاجراشساق ئاجراشتۇق! بۇنداق بۇرۇقتۇرمىلىق بىلەن ئۆتكەننىڭ نېمە ئەھمىيىتى بولسۇن ئەمدى!

★ ★ ★

شۇنداق قىلىپ تاڭ نا زاڭ چېنىڭ ھەمراھلىقىدا بۇ شەھەردىكى بارلىق ساياھەت ئورۇنلىرىنى يەنە بىر قېتىم ئايلىنىپ چىقتى. لاۋشۇ بولسا ئۇلارغا ھېلىھەم سايىسىنىمۇ كۆرسەتمەيۋاتاتتى.

بىر كۈنى زاڭ چې ئىناۋەتلىك كارتىنى تەكشۈرۈپ، كارتىدا پەقەت 30 مىڭ يۈەنلا نەق پۇل قالغانلىقىنى كۆرۈپ چۆچۈپ كەتتى. پەقەت بىرنەچچە كۈن ئىچىدىلا تاڭ نانىڭ ياتقى، تامىقى، كۆڭۈل ئېچىش، نەرسە ـ كېرەك سېتىۋېلىشى ئۈچۈن 70 مىڭ يۈەنىنىڭ بىرا-قلا خەجلىنىپ تۈگىگەنلىكى، ئەلۋەتتە ھەيران قالارلىق ئىش ئىدى.

شۇنداق بىلەن، زاكۇ چې قايتا ـ قايتا ئىنچىكە ھېسابلاپ ھەتتا بىر تەـ يىننىڭمۇ ئورۇنسىز خىجلەنمىگەنلىكىنى ئېنىقلاپ چىقتى ۋە دەرھال لاۋشۇگە دوكلات قىلدى:

ــ ئەنسىرەپ كەتمە، خىجلەش توغرا كەلسە ھەرگىزمۇ پىخسىقـ لىق قىلما، تۇگىسە يەنە مەن بار، مەن بۇ كىچىك ئالۋاستىنىڭ مېنى بىر ئۆمۈر كۈتۈشىگە ھەرگىز ئىشەنمەيمەن.

لاۋشۇنىڭ بىر قىز ئۈچۈن، يەنە كېلىپ ئۆزى ياخشى كۆرمەيدىـ غان ئادەتتىكى بىر ئاشنىسى ئۈچۈن بۇنچىلىك ئىسراپخورلۇق قىلىـ شى زاكۇ چېنى ئىجىپلەندۇرمەكتە ئىدى. ئۇ ئىختىيارسىز ھالدا ئىككى تال پۇلغا خار ـ زار بولۇپ كېتىۋاتقان داجۇن بىلەن گۇ رۇيـ جۇەننى ئەسكە ئېلىپ، يۈرىكى ئازابتىن ئۆرتىنىپ كەتتى...

تاكۇ نا قەھۋەخانىدا لاۋشۇ ئىككىسى ھەققىدىكى ھېكايىسىنى ئاللىبۇرۇن باشلىۋالغانىدى:

ــ شۇ قېتىم لاۋشۇ ۋېيخەيدە ساق يېرىم يىل تۇرۇپ قالدى. بۇ جەريانىدا بىز بىر ـ بىرىمىزدىن زادىلا ئايرىلمىدۇق. قانداق مۇڭدىشاتـ تۇق، كوچا ئايلىناتتۇق ياكى بولمىسا ياتاقتا بىكىنىۋېلىپ ھەممىنى ئۇنتۇيتتۇق. بەخت ئىلكىدە زادىلا زېرىكىشلىك ھېس قىلمايتتۇق... كېيىنچە، لاۋشۇ قايتماقچى بولۇپ قالدى. مەن ئۇنىڭغا خېلى يېلىنـ غان بولساممۇ، لېكىن ئۇ يەنىلا شىركىتىگە تارتىشتى. چۈنكى، تىجاـ رەت دېگەن لاۋشۇدەك ئىسمى ـ جىسمىغا لايىق بىر سودىگەر ئۈچۈن ئېيتقاندا، ئىنتايىن مۇھىم ئەلۋەتتە! بىز خوشلىشىش ئالدىدىكى شۇ ئاخشىمى راسا ئىچىشتۇق. ئارىلىقتا ئۇ ماڭا بىر دانە ئالماس كۆزلۈك ئۈزۈك سوۋغا قىلدى. راستىنى دېگەندە، مەن شۇ ياشقا كەلگۈچە

بۇنداق چىرايلىق ئۇزۇكنى ئەسلا كۆرۈپ باقمىغانىدىم. لاۋشۇنىڭ قولۇمغا ھېلىقى ئۇزۇكنى سېلىۋاتقاندىكى ھالىتى ئىنتايىن تەبئىي ئىدى. شۇ چاغدا مەن ھاياجىنىمنى پەقەتلا باسالماي ئۇنى قۇچاقلاپ، توختىماي سۆيۈپ كەتكىنىم ھېلىھەم يادىمدا! چۈنكى، ئۇنىڭ ماڭا سۇۋغا قىلغىنى ئۇزۇك ئەمەس، بەلكى كۆكتىكى پارلاپ تۇرغان قۇياش ئىدى!

زاڭ چې قولىدىكى شۇ كۇنلۇك كەچلىك گېزىتنى قاتلىغاچ، ئۇنىڭدىن سورىدى:

— ئۇ سىزگە توي قىلىش تەكلىپى قويدىمۇ؟

— ياق، لېكىن ئۇنىڭ ماڭا ئۇزۇك سۇۋغا قىلغىنى بۇ بىر ھەقىقەت!

— بۇنى قانداق چۈشىنىش كېرەك ئەمدى؟ ـ زاڭ چې كۆزلىرىنى چىمچىقلىتىپ قويدى.

— مەيلى قانداق چۈشىنىشىڭىزدىن قەتئىينەزەر، مەن ئۇنىڭ بىلەن چوقۇم كۆرۈشىمەن. ئۇنى زېرىكمەي ـ تېرىكمەي ساقلايمەن. چۈنكى، مەن ئەزەلدىن دېگىنىمنى ئەمەلىيەتتىمدە ئىسپاتلاپ كەلگەن قىزمەن!

— سىز ئۇنى چوقۇم ساقلامسىز؟

— ئەلۋەتتە، چۈنكى مەن ئۇنىڭغا توي قىلىش تەكلىپى قويماقچى.

— نېمە، نېمە؟ نېمە دېدىڭىز؟ ـ زاڭ چېنىڭ كۆزلىرى ھەيرانلىقتىن پارقىراپ كەتكەندى، ـ سىز راستىنلا ئۇنىڭغا توي قىلىش تەكلىپى قويماقچىمۇ؟

ـــ شۇنداق، سىزنىڭچە تۇيۇ قىلىش تەكلىپىنى قوبۇش پەقەت ئەرلەرنىڭلا ھوقوقىمۇ؟ ـ تاڭ نا نازلىق كۈلۈپ قويدى ۋە نامسىز بار-مىقىدىن كىچىككىنە بىر تال ئالماس ئۈزۈكنى چىقىرىپ ئۇستەلگە قويدى، ـ قانداق، چىرايلىقمىكەن؟

زاڭ چې بېشىنى ئاستا چايقاپ قويدى.

ـــ مېنىڭچە، سىزمۇ ئەقلىڭىزدىن ئېزىپ قالغان ئوخشايسىز؟

تاڭ نا ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈۋېدى، شۇئان ئۇنىڭ ھېلىقى بىر جۈپ يوشۇرۇن قوزۇق چىشى بىلەن كۈلكە سىزىقچىلىرى تولۇق ناما-يان بولۇپ، زاڭ چېنىڭ كۆزلىرىنى ئالاچەكمەن قىلىۋەتتى.

ـــ گېزىتتە يەنە قانداق يېڭىلىقلار بار ئىكەن؟ ـ ئۇ زاڭ چېغا سوئال نەزىرىدە تىكىلدى.

زاڭ چې ئىختىيارسىز قاينىپلا كەتتى.

ـــ خەۋەردە ھېلىقى كۆك يىلان ھەقىقەتەن مەۋجۇت دېيىلمېتۇ. مېنىڭچە، يىلان قاسىرىقىنىڭ ساختا بولۇشى ئېھتىمالغا يېقىن. كۆك يىلاننى تۇتۇش شەرىپىگە ئېرىشىپ باشقىلارنى، بولۇپمۇ تېخىمۇ كۆپ كىشىلەرنى قايمۇقتۇرۇش مەقسىتىگە يېتەلمىگەن قىسمەن كىشىلەر يىلان قاسىرىقىنى ئۇستىلىق بىلەن بويياپ، كۆز بويامچىلىق قىلغان-لىقىدا گەپ يوق! بۇ ئىشتا مەلۇم بىر ئۆي ـ مۇلۇك شىركىتى دېرىكـ-تورىنىڭمۇ قولى بار ئوخشايدۇ. ئامېرىكىنىڭ مەلۇم بىر كىنو فىلىـ-مىدىكى مۇنداق بىر سۆز ھېلىمھەم يادىمدا: «گەرچە بۇ يەردە كۆك يىلان مەۋجۇت بولمىغىنى بىلەن، لېكىن بىزدە سۈپەتلىك بويالقلار تەلتۆكۈس!» تۇنۇگۈنمۇ بىراۋ ھېلىقى كۆك يىلاننى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرۈپتۇ. ئۇ كىشىنى مەنمۇ تونۇيمەن. ئۇ كىشى بىز بىلەن بىر بىنا-

دا ئولتۇرىدىغان پېشقەدەم پىروفېسسور. ئۇ دېگەن ئىلمىي ئادەم، ئەزەلدىن يالغان سۆزلەپ باقمىغان، قارىغاندا، شەھىرىمىزدە ھېلىقىدەك كۆك يىلان راستىنلا بار ئوخشايدۇ.

زاك چې سۆزلەپ هاردى بولغاي، بىر پەس جىمىپ كەتتى ۋە تاماكىدىن بىر تال ئېلىپ تۇتاشتۇرغاچ بايىقى سوئالىنى تەكرارلىدى:

— سىز راستىنلا لاۋشۇگە توي قىلىش تەكلىپىنى قويماقچىمۇ؟

تاك نا ئۇنىڭغا قاراپ ئىشەنچ بىلەن بېشىنى ئاستا لىڭشىتتى ۋە قوشۇپ قويدى:

— شۇنداق، مەن ئۇنىڭ بىلەن دەل مۇشۇ شەھەردە داغدۇغىلىق توي مۇراسىمى ئۆتكۈزمەكچى.

★ ★ ★

ئۇ گۇ رۇيجۇەننى ئۇمىدلەندۇرۇۋاتاتتى:

— خاتىرجەم بولۇڭ، داجۇن چوقۇم قايتىپ كېلىدۇ!

ئۇ لاۋشۇنى ئۆز سۆزىگە ئىشەندۇرمەكچى بولاتتى:

— خاتىرجەم بول، ئۇ چوقۇم قايتىپ كېتىدۇ!

ئۇ تاك ناغا تەسەللى بېرىۋاتاتتى:

— خاتىرجەم بولۇڭ، لاۋشۇ چوقۇم قايتىپ كېلىدۇ!

ئۇ مەيلى نەگىلا بارمىسۇن، يۇقىرىقى سۆزلەر ئۇنىڭ قۇلاق تۈۋىدە تەكرار ـ تەكرار ياڭرىماقتا ئىدى:

— چوقۇم قايتىپ كېلىدۇ!

— چوقۇم قايتىپ كېتىدۇ!

— چوقۇم قايتىپ كېلىدۇ!

— چوقۇم قايتىپ كېتىدۇ! ...

ئۇ ئامالسىز ئىككى قولى بىلەن قۇلىقىنى چىڭ ئېتىۋېلىپ، ئاسمانغا قاراپ ۋارقىرىدى:

— ئاناڭنى، مەن بۇ جاندىن جاق تويدۇم!

★ ★ ★

«ئېھتىمال ئايالىمنىڭ ئاشنىسى بولۇشى مۇمكىن!»

زاكۇ چې ئۆزىنىڭ كۆتۈلمىگەن بۇ خىيالىدىن ئۆزى چۆچۈپ كەتتى. ئەلۋەتتە، بۇ گۇمانىنى ئىسپاتلىغۇدەك يېتەرلىك پاكىت ھازىرچە ئۇنىڭ قولىدا يوق ئىدى. لېكىن، ئۇنىڭ بۇ غەيرىي خىيالغا تۇيۇقسىز كېلىپ قېلىشىغا مۇناسىۋەتسىز بولغانىدى...

شۇ كۈنى چۈشلۈكى ئۇ ئۆيىگە يۈيۈنغىلى بېرىپ ئايالىنىڭ يۈزلىرىنىڭ ئانارەڭ قىزىرىپ، كۆزلىرىنىڭ ئادەتتىن تاشقىرى نۇرلىنىپ كەتكەنلىكىنى بايقاپ قالدى. بۇ خىل ھالەت ئەمەلىيەتتە ئۇلار قىزغىن سۆيۈشكەندە، بولۇپمۇ بىر ياستۇققا باش قويغاندىلا ئاندىن يۈز بېرەتتى ۋە خېلى بىر ھازاغىچە ئايالىنىڭ جامالىدىن يېتىمەيتتى، بىراق بۈگۈنچۇ؟ زاكۇ چېغا شۇنىسى ئېنىقكى، بۇ ھەرگىز ھاۋانىڭ ئىسسىقلىقىدىن بولغان ئەمەس! ئېھتىمال، ئايالى مۇشۇ كۈنلەردە ئۆزىنىڭ ئېچ پۈشۈقىنى چىقىرىش ئۈچۈن، بولۇپمۇ ئۇنىڭ بىلەن قېرىشىش ئۈچۈن بولسىمۇ بىرەر ئىشقىۋاز ئەرنى تېپىۋالغان گەپ!

زاكۇ چېنىڭ يۇرىكى ئازاب ئىلكىدە تېپچەكلەيتتى. كۆچىلاردا

قول تۆتۈشۈپ كېتىۋاتقان ئاشىق ـ مەشۇقلارنى كۆرگەن هامان ئايالـ
ـنىڭ مەڭزىدىكى هېلىقى قىزىللىق، كۆزلىرىدىكى بەخت جىلۋىسى،
لەۋلىرىدىكى تەبەسسۇم ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا كېلىۋالاتتى. بۇ چاغلاردا
ئۇ بۇ ئىشلارنى ئويلىماسلىققا ئۆزىنى شۇنچىلىك مەجبۇرلىسىمۇ،
لېكىن هېچقانداق رولى بولمايتتى، يۈرىكى ئاغرىيتتى...

بۇگۈن ئۇ ئاخىرى قېتىمى نىيەتكە كېلىپ، هورداقخانىدىن لاۋ-
شۇنى ئىزدەپ تاپتى ـ دە، ئايالى هەققىدىكى گۇمانلىرىنى ئۇنىڭغا تە-
سىلىي بايان قىلدى ۋە ئۆزىنىڭ بۇ تاغدەك هېمايىچىسىگە ئۇمىد
بىلەن تىكىلدى.

ـــ يېقىندىن بۇيان ئارام ئېلىشىڭ تازا ياخشى بولماي قېلىپ،
زېھنىڭ ئاجىزلاپ، قالايمىقان سۆزلەيدىغان بولۇپ قالدىڭمۇ ـ نېمە؟ ـ
دەپ مەسخىرە ئارىلاش چاقچاق قىلدى لاۋشۇ ئۇنىڭ مۇرىسىنى
شاپىلاقلاپ.

ـــ لېكىن ئۇنىڭ مەڭزىدىكى هېلىقى قىزىللىق پەقەت...

لاۋشۇ ئۇنىڭ سۆزىنى بەلدىن ئۇزۇۋەتتى.

ـــ هەي ئەخمەق، ـ لاۋشۇ قولى بىلەن ئۆزىنىڭ تاۋاقتەك چوڭ-
لۇقتىكى يۈزىنى ئۇنىڭغا كۆرسەتتى، ـ سىنچىلاپ قاراپ باقە، مېنىڭ
يۈزۈم هازىر قانداق تۇرىدۇ؟ قىزىلمۇ ئەمەسمۇ؟

زاڭ چې لاۋشۇنىڭ توغاچتەك قىزىرىپ كەتكەن يۈزلىرىدىن كۆ-
زىنى قاچۇرغاچ ئەلەم بىلەن ئاچچىق كۈلۈپ قويدى، لاۋشۇ ئۇنىڭغا تا-
ماكا تەڭلىدى.

ـــ ئەگەر تاڭ ناغا هەمراه بولۇپ هەقىقەتەن بەكلا چارچاپ
كەتكەن بولساڭ، بىر مەزگىل ئارام ئالساڭمۇ بولىدۇ، مەن باشقا

بىرسىنى تەكلىپ قىلاي.

ــ ھېچقىسى يوق، بەرداشلىق بېرەلەيمەن، ــ زاڭ چې تاماكىسىنى كۆچەپ شوربدى.

ــ ئۇنداق بولسا ساڭا يەنە بىر قېتىم رەھمەت، ــ لاۋشۇ ئۇنىڭغا ئۆتۈنۈش ئىلكىدە تىكىلدى، ــ سېنىڭدىن خۇش بولۇپ كېتەي بۇرادەر، سەن ئۇ قانجۇقنى بىر ئامال قىلىپ ئۈچ كۈن ئىچىدە بۇ شەھەردىن كەتكۈزۈۋەت!

★ ★ ★

«ئۇ قانجۇقنى بىر ئامال قىلىپ ئۈچ كۈن ئىچىدە بۇ شەھەردىن كەتكۈزۈۋەت!»

بۇ بىر جۈملە سۆز غوجايىنىنىڭ ئۇنىڭغا تاپشۇرغان ئەڭ ئاخىرقى ئۇلتىماتومى ئىدى. ئەگەر ئۇ بۇ ۋەزىپىنىڭ ھۆددىسىدىن چىقالمىسا زادى قانداق قىلىش كېرەك؟ ياكى بولمىسا داجۇنگە ئوخشاش توقۇمىنى قارىغا ئېلىپ بۇ يۇرتنى بىراقلا تاشلاپ كەتكۈلۈكمۇ؟

ھەممىدىن قىزىقارلىقى، ھېلىقى كۆك يىلان توغرىسىدىكى بۇ گۇنكى يېڭى خەۋەر بۇ شەھەرنى يەنە بىر قېتىم لەرزىگە سېلىۋەتكەندى. ئەسلىدە، مەلۇم بىر گېزىتنىڭ مۇخبىرى بۇ ئىشنىڭ ھەقىقىي تەپسىلاتىنى تولۇق ئىگىلەپ بېقىش ئۈچۈن يوشۇرۇن ھالدا تەكشۈرۈش ئېلىپ بارغان، ھېلىقى يىلاننى ئۆز كۆزۈم بىلەن كۆردۈم دېگۈچىلەر ئوتتۇرىسىدا ئادەمنى ھەيران قالدۇرغۇدەك دەرىجىدىكى ئۇلپەتداشلىق، قېرىنداشلىق، ئاكا ــ ئۇكا، ئاتا ــ بالىلىق مۇناسىۋەتنىڭ

مەۋجۇتلۇقى بۇ مەسئۇلىيەتچان مۇخبىرنى ھەقىقەتەن چۆچۈتۈۋەتكەندى. ئەلۋەتتە، بۇ بايقاشنى بىراقلا مۇتلەقلەشتۈرۈۋەتكىلىمۇ بولمايتى. چۈنكى، بۇ بىر تۈركۈم كۆز بويامچىلار ئارىسىدا يەنە ھېلىقى ئۆي - مۇلۇك شىركىتىنىڭ ئىشچى - خىزمەتچىلىرى، شۇنداقلا ئۇلارنىڭ دوست - بۇرادەر، ساۋاقداش ۋە سەپداشلىرى ھەتتا ئائىلە تاۋابىئاتلىرىمۇ بار ئىدى. ھېچ ئويلىمىغان يەردىن كىشىلەر نەزىرىدىكى ھېلىقى مۆھتەرەم پىروفېسسورمۇ دەل مۇشۇ ئۆي - مۇلۇك شىركىتىنىڭ مەسلىھەتچىسى بولۇپ چىققانىدى ...

زاكۇ چې بۇ خەۋەرنى تاكۇ نا بىلەن لىفىت ساقلاۋېتىپ زالدىكى ئاسما تېلېۋىزوردىن كۆردى ۋە بىر - بىرىگە قاراپ كۈلۈپ قويۇشتى.

بۇ كىشىلەر مۇشۇنداق نادانلارچە ئۇسۇل ئارقىلىق زادى نېمە مەقسەتكە يەتمەكچىدۇ؟ ياكى بولمىسا بۇ شەھەرنىڭ نامىنى مانا شۇنداق كۈلكىلىك تەشۋىقاتلار ئارقىلىق دۇنياغا، كەلگۈسىگە يۈزلەندۇرمەكچىمۇ؟ ھېلىقى ئۆي - مۇلۇك شىركىتى دېرىكتورىنىڭ مەقسىتى بولسا، مۇشۇنداق ۋاستىلەر ئارقىلىق تىجارىتىنى تېخىمۇ يۇقۇرىغا كۆتۈرمەكچى بولۇشى مۇمكىن. لېكىن ئۇ قورقۇنچلۇق، رەھىمسىز يىلان ھەرگىزمۇ گۈزەللىككە، شۇنداقلا كەلگۈسىگە ۋەكىللىك قىلالايتىتىغۇ؟ بۇ ئىش كىشىلەردىكى ئىنسانىيەتنىڭ سەممىيلىكىنىڭ سۇسلاپ كېتىۋاتقانلىقىدىن دېرەك بېرەمدۇ، قانداق؟

زاكۇ چې شۇنچە ئويلاپمۇ بۇ ئىشلارنىڭ تېگىگە زادىلا يېتەلمەيۋاتاتتى. بېشى بولسا چىڭقىلىپ ئاغرىيتتى، ئۇنىڭ بېشىنىڭ ئاغرىشىغا پەقەت بۇ ئىشلارلا ئەمەس، بەلكى ئىستاكانلاپ ئىچكەن قاڭسىق پىۋىمۇ سەۋەب ئىدى...

ئۇلار بۇگۈن تۆتىنچى قەۋەتتىكى ھېلىقى قەھۋەخانىغا كىرمەدى. ئەكسىچە، خۇددى باشتىلا كېلىشىۋالغاندەك مېھمانخانىغا يېقىنلا يەردىكى بىر كىچىك قاۋاقخانىغا كىرىپ، بىرنەچچە تەخسە ئاددىي قوۋما ۋە ئىستاكانلاپ خام پىۋا بۇيرۇتتى.

ــ ئاناڭنى، قانغۇدەك ئىچمىگىلىمۇ خېلى زامانلار بوپتۇ دېسە! ــ زالۇ چې پىۋىنى ئاچ كۆزلۈك بىلەن سۈمۈردى.

ــ ماڭمۇ شۇ! ــ تالۇ نامۇ بوش كېلىدىغاندەك ئەمەس ئىدى.

ئۇلار بۇگۈن ئۆزلىرىمۇ سەزمىگەن ھالدا جىق ئىچىپ قويدى. قارىغاندا، بۇ قاۋاقخانا ئۇلارغا بەكلا ياققاندەك قىلاتتى. چۈنكى، ئۇلار قەھۋەخانىدا بۇنچىلىك ئېچىلالمىغانىدى. بۇگۈن ئۇلار ئىچكەنسېرى گەپدانلىشىپ، ئادەتتىن تاشقىرى خۇشخۇيلىشىپ، يۈز ــ كۆزلىرى پوكاندەك قىزىرىپ كەتكەنىدى...

ــ سىز يۈرتىڭىزغا قايتىپ كېتىشىنى ئويلاپ باقمىدىڭىزمۇ؟ ــ زالۇ چې ھېلىھەم ئۆزىنىڭ ھېلىقى مۇقەددەس ۋەزىپىسىنى ئەستىن چىقارمىغانىدى، ــ مېنىڭچە، لاۋشۇ يەنە يېرىم يىللارغىچە قايتىپ كېلەلمەيدۇ.

ــ ئۇنداقتا، مەن ئۇ خۇمپەرنى يەنە بىر يىل ساقلايمەن، مېنىڭ تاقىتىم چەكسىز، ــ تالۇ نا پۇددىن چوڭ بىر يۇتۇم ئوتلىدى.

ــ توي قىلىش تەكلىپىنى تېلېفوندا بېجىرىشكىمۇ بولىدىغۇ؟

ــ بولمايدۇ، قەتئىي بولمايدۇ! بۇ ئىشنىڭ ئەلۋەتتە يۈز تۇرانە بولغىنى ياخشى.

ــ لاۋشۇ بەلكىم ھاياجانلىنىپ كېتەر؟

بۇ سۆزنى ئاڭلىغان تالۇ نا ئىختىيارسىز ئورنىدىن تۇرۇپ

كەتتى. كۆزلىرىدىن نەپرەت ياشلىرى سىرغىيتتى.

ــ ئۇنىڭ ھاياجانلىنىشى ئۇسۇرۇققا تەڭ، ئەگەر ئۇنىڭدا ئاز ـ تولا ۋىجدان بولغان بولسا، بۇ ۋاقتىچە قايتىپ كەلگەن بولار ئىدى.

ئىستاكانلار توختىماي دېگۈدەك سوقۇشتۇرۇلاتتى، كۆزلەر خۇمارلىشىپ كەتكەنىدى.

ــ سىز مېنىڭ لاۋشۇ بىلەن نېمە ئۈچۈن چوقۇم توي قىلماقچى ئىكەنلىكىمنىڭ تېگىگە يېتەلمىدىڭىزمۇ؟

زاڭ چې بىر پەس ئويلانغاندىن كېيىن ئىشەنچ بىلەن جاۋاب بەردى:

ــ مېنىڭچە، بۇنىڭ سەۋەبى بەك ئاددىي، چۈنكى سىز ئۇنى ياخشى كۆرىسىز!

ــ جاۋابىڭىزنى تامامەن قوللاپ كېتىشكىمۇ بولمايدۇ، ـ تاڭ نا ئېغىر ئۆھ تارتتى، ـ بۇنىڭدىن يەنە ئاساسلىق سەۋەب شۇكى، مەن يۈرتۇمدىن بىزار بولۇپ كەتتىم، ئۇ يەردە زادىلا ياشغۇم يوق، ئەگەر مەن لاۋشۇ بىلەن توي قىلسامىلا مەقسىتىمگە يېتكەن بولاتتىم.

ــ مۇشۇ كۈنلەردە ھەممىلا كىشى ئۆز يۈرتلىرىدىن چاندىغان بولۇپ كېتىۋاتامدۇ، نېمە؟

ــ قانداق دەيسىز؟

ــ چۈنكى، مەن دېگەن بىر پاھىشە! ـ تاڭ نانىڭ بېشى ساڭگىلاپ كەتكەنىدى، ـ ۋېيخەي شەھىرىدە مېنىڭ نامىم ياخشى ئەمەس.

كۈتۈلمىگەن جاۋابتىن چۆچۈپ كەتكەن زاڭ چې ئۆزىنى تۇتۇۋالالماي ئورۇندۇقتىن سىيرىلىپ چۈشۈپ كەتكىلى تاسلا قالدى. چۈنكى، كۆز ئالدىدىكى پەرىشتىدەك سايىپجامال بىر قىزنىڭ ئەسلە-

ده بىر پاھىشە ئىكەنلىكى ئۇنىڭ ئويلاپ چۈشىگىمۇ كىرمىگەنىدى. ئۇنداقتا لاۋشۇچۇ؟ ئۇنىڭ بۇ ئىشلاردىن خەۋىرى بارمىدۇ؟

زاڭ چېنىڭ نېرۋىلىرى قالايمىقانلىشىپ كەتكەنىدى...

— مەن سىزنى ئالدىمىدىم، — تاڭ نا قىزىرىپ كەتكەن كۆزلىرىنى ئەستايىدىللىق بىلەن ئۇنىڭغا تىكتى، — مەن تولۇق ئوتتۇرىنى پۈتكۈزۈپلا مۇشۇ يولغا كىرىپ قالدىم. راستىنى دېسەم تاكى لاۋشۇ بىلەن تۇنۇشقىچە بۇ كەسىپتىن قول ئۈزمىدىم. كېيىنچە بىز تاسادىپىي پۇرسەتتە تۇنۇشۇپ قالدۇق. ئۇ مېنى ئۆز تېنى بىلەن قوغداپ مېنى ھەقىقەتەن تەسىرلەندۈردى. ئەمەلىيەتتە، مېنىڭ ئىلگىرىكى يىگىتىمۇ مېنىڭ ئەھۋالىمدىن تامامەن خەۋەرسىز ئىدى. كېيىن ئۇ سىزىپ قېلىپ مېنىڭدىن قول ئۈزگەن بولسىمۇ، لېكىن ئارىدىن بىر مەزگىل ئۆتۈپ يەنە مېنى ئىزدەپ كەلدى. ماڭا يېلىنىدى، كەسىپىمدىن قول ئۈزۈشۈم ھەققىدە ماڭا تىزلىنىپ يالۋۇردى، يىغلىدى، قاقشىدى، پەقەت توغرا يولغا قايتسامىلا مېنى مەڭگۈ سۆيىدىغانلىقى، بەختلىك قىلىدىغانلىقى ھەققىدە قەسەم بەردى، لېكىن ئۇ مېنىڭدىن ھېچقانداق ئىشەنچلىك جاۋابقا ئېرىشەلمىدى. چۈنكى، مەن شۇ چاغلاردا پۈلغا تولىمۇ ئېھتىياجلىق ئىدىم. شۇ سەۋەبتىن مەن مۇھەببەتنى ئەمەس، پۈلنى تاللىدىم. كەسىپىمدىن قول ئۈزۈشنى خالىمىدىم. مېنىڭ جاھىللىقىم ئالدىدا تامامەن ئامالسىز قالغان ھېلىقى يىگىتىم ئاخىرى ماڭا يول قويدى، مەن ئۇنىڭ تەلىپى بىلەن ھاياتىمدا ئۇنىلا ياخشى كۆرۈش شەرتى ئاستىدا داۋاملىق كېچە دىلبىرى بولۇپ يۈرۈۋەردىم، لېكىن كۆتۈلمىگەندە لاۋشۇنى ياخشى كۆرۈپ قالدىم. يىگىتىم بۇ قېتىم راستىنلا بەرداشلىق بېرەلمىدى، باشتا ماڭا يېلە-

ئىپ يالۇۋردى، كىيىنچە مېنى راسا ئۇردى، ماڭا تەھدىت سالدى، ھەتتا لاۋشۇدىن دەرھال ئايرىلىپ كەتمىسەم لاۋشۇنىمۇ قوشۇپ بوغۇز-لۇۋېتىدىغانلىقىنى قايتا - قايتا ئەسكەرتتى.

— قارىغاندا، سىلەر ھېلىقى كۇتۇلمىگەن ۋەقەدىن ئىلگىرىلا تو-نۇشۇپ بوپتىكەنسىلەر - دە؟

— شۇنداق، مەن ئۇنى باشتىلا ياخشى كۆرۈپ قالغانىدىم، لاۋشۇ ھازىر مېنى ئۇنتۇپ كەتكەندەك قىلىدۇ. ئېھتىمال، مەندىكى ئۇنىڭغا بولغان باشتىكى ھېلىقى ھېسسىياتىمۇ ئىلگىرىكىدەك يالقۇنلۇق ئە-مەستۇ! لېكىن بۇنىڭ كارايىتى چاغلىق! مېنىڭ ئويلايدىغىنىم پەقەت ئۇنىڭ بىلەن توي قىلىش، شۇڭا مەن بۇ شەھەرگە كەلگۈچە ئۆزۈمگە تەۋە بولغان بارلىق تەئەللۇقاتلىرىمنى، ھەتتا چىش چوتكىلىرىمنىمۇ بىراقلا يىغىشتۇرۇپ كەلدىم. ئەمدى مەن ھېلىقى كەسىپتىن بىراقلا قول ئۈزمەكچى! ئەمەلىيەتتىمۇ مەن لاۋشۇ بىلەن تونۇشقاندىن بۇيان ئۇ ئىشنى قايتا تەكرارلاشنى پەقەتلا ئويلاپ باقمىدىم.

— ناۋادا لاۋشۇ ھازىر سىزنى راستىنلا ياخشى كۆرمەس بولۇپ قالغان بولسا ... كەچۈرۈڭ، بۇ بىر ئېھتىماللىق! ئۇ چاغدا سىزنىڭ ئۇنىڭ بىلەن توي قىلىشىڭىزنىڭ يەنە نېمە ئەھمىيىتى بولسۇن؟ سىزدەك چىرايلىق قىزلارغا يىگىت دېگەن ئازمۇ بۇ جاھاندا؟

تەبىئىيلىك ئىلكىدىكى دىيالوگلار بىرپەس ئۇزۇلۇپ قالدى، زاڭ چېنىڭ كۆڭلى پەرىشان، تاڭ نانىڭ كۆزلىرى ياشتا ئىدى.

— سۆزىڭىزنىڭ ئاساسى بار، - تاڭ نا ئۇنىڭغا تىكىلدى، - مېنىڭ ئۇ شەھەرگە نېمە ۋەجدىن شۇنچىلىك ئۆچ بولۇپ كەتكەنلە-كىمنى بىلەمسىز؟ چۈنكى، ئۇ شەھەر بەكلا كىچىك، ئىشكىتىن چە-

قىشمغىلا ئۇچرايدىغىنى مەن ئىلگىرى بىرگە بولغانلارنىڭ ماڭا قاراپ ھىجىيىپ تۇرغان مەسخىرىلىك چىرايى. گەرچە مەن بىر پاھىشە بولساممۇ، لېكىن مەندىمۇ ئۆزۈمگە خاس كۆڭۈل، ئارزۇ ـ ئۇمىد بار! شۇڭا ئۇ شەھەرنى تاشلاپ بۇ شەھەرگە كېلىپ تۇرمۇشۇمنى يېڭىدىن باشلاش مېنىڭ بۇ قېتىمقى ھەقىقىي تاللىشىم.

ـــ سىز ئۆزىڭىزنى باشتا ماڭا ئوقۇغۇچى دەپ تونۇشتۇرغانىدىڭىز، ـ زاڭ چې تاماكا تۇتاشتۇردى.

ـــ ئۇ چاغدا مەن سىزنى ئالداپ قويغانىدىم. چۈنكى، مەن ئۆزۈمنى ئويلىمىسامۇ، لېكىن لاۋشۇنىڭ ئابرۇيىنى قەدىرلىشىم كېرەك ـ تە.

ـــ سىرلىرىڭىزنى نېمە ئۈچۈن ماڭا دېيىشنى ئويلاپ قالدىڭىز؟ ـ زاڭ چې ئۇنىڭغا سوئال نەزەرى بىلەن تىكىلدى:

ـــ چۈنكى، مەن بۇگۈن جىق ئىچىپ قويدۇم، ئۆزۈمنى تىزگىنلىيەلمەي قالدىم. ئۇنىڭ ئۈستىگە، مەن مۇشۇ شەھەردە بولساملا، لاۋشۇنىڭ ماڭا ئۆزىنىڭ سايىسىنىمۇ كۆرسەتمەيدىغانلىقى ماڭا ئايدىڭ، ـ تاڭ نانىڭ كۆزلىرىدىن سىرغىغان ئىككى تامچە ياش ئۇنىڭ ئالدىدىكى يېرىمدالغان ئىستاكانغا تامچىلاپ چۈشتى.

زاڭ چېنىڭ بۇ گۈزەل قىزچاققا ھەقىقەتەن ئىچى ئاغرىپ قالدى ۋە پۈرسەتنى چىڭ تۇتۇپ ئۇنىڭ كۆڭلىنى ياساشقا باشلىدى.

ـــ گېپىمگە كىرىڭ تاڭ نا، سىز ھازىر قايتىپ تۇرۇڭ، ئەگەر لاۋشۇ قايتىپ كەلسىلا، مەن تېلېفوندا سىزگە دەرھال خەۋەر قىلىمەن، ماڭا ئىشىنىڭ.

ـــ ياق، مەن ئۇ خۇمپەرنى داۋاملىق ساقلايمەن! ـ تاڭ نا سەنتۈرۈ-

لۇپ دېگۈدەك ئورنىدىن قوپتى، ـ چۈنكى مەندە تاقەت دېگەن چەكسىز، ئاناڭنى، قېنى زادى كىم ئاخىرىغىچە بەرداشلىق بېرەلەيدىكىن؟

★ ★ ★

تاڭ نا بىلەن لاۋشۇ، داجۇن بىلەن گۇ رۇيجۇەن، زاڭ چې بىلەن ئۇنىڭ ئايالى، شۇنداقلا بۇ شەھەر بىلەن ھېلىقى يۇمىلاق باشلىق كۆك يىلان ئوتتۇرىسىدىكى زىددىيەتلىك مۇناسىۋەت ۋە ئۆزئارا يۇز بېرىۋاتقان ئىشلارنىڭ ئۆزگىچە جەريانى يەنە قانداق مۇمكىنچىلىكلەرنىڭ پىلتىسى بولۇپ قالار؟

بۇگۈن زاڭ چې تاكسىدا كېتىۋېتىپ رادىيونىڭ «قىزىق نۇقتا» پروگراممىسىدىن ھېلىقى سىرلىق كۆك يىلان توغرىسىدىكى تالاش ـ تارتىش، بەس ـ مۇنازىرىلەرنى يەنە بىر قېتىم ئاڭلىدى. كىشىلەر تېلېفون ئارقىلىق بۇ ھەقتىكى ئۆزلىرىنىڭ پىكرى قاراشلىرىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، پروگراممىنى قىزىتىۋەتكەنىدى. بەزى ئىنكاسچىلارنىڭ قارىشىچە، ھېلىقى مۇخبىر پەقەت ئۆز قارىشىدىلا چىڭ تۇرۇۋالغان. ناۋادا سىز كوچىدا ئادەتتىكى بىر كىشىنى ئۇچرىتىپ قالغان بولسىڭىز، ئېھتىمال ئۇ سىزنىڭ ئايالىڭىزنىڭ خىزمەتدېشى ياكى يولدىشىڭىزنىڭ دوستىنىڭ خىزمەتدىشى، ياكى بولمىسا ئايالىڭىزنىڭ ئىنىسىنىڭ ساۋاقدىشى ۋە ياكى ئۆزىڭىزنىڭ ساۋاقدىشىنىڭ تونۇش ـ بىلىشى، ھەتتا ئاتا ـ ئانىسى بولۇپ چىقىشى تامامەن مۇمكىنغۇ؟ جەمئىيەتنى، بولۇپمۇ ئىجتىمائىي ئالاقىنى قىسمەن تەرەپتىنلا ئۆز ئىدىيەسىگە ئاساسلىنىپ تەھلىل قىلىپ، يېڭى بايقاشلارنى

ئاستىن - ئۈستىن قىلىۋېتىشنىڭ نېمە ئاساسى بار؟ يەنە بەزى تەھلىلچىلەرنىڭ ئىنكاسىنىڭمۇ پاكىتچانلىقى كۈچلۈك ئىدى. ئۇلار بۇ كۆك يىلان توغرىسىدىكى خەۋەرلەرنى پۈتۈنلەي ساختا، بۇنى تېلېۋىزىيە ئىستانسىسىلىرى ۋە گېزىتخانىلار ئويدۇرۇپ چىققان، دەپ ئۆز قاراشلىرىنى دەلىللەشتى...

زادى چې ئىختىيارسىز مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى. قارىغاندا، ئۇ بۇ شەھەردە ھېلىقى كۆك يىلاننىڭ راستىنلا بايقالغان ياكى بايقالمىغانلىقىنى زادىلا بىلەلمەي بۇ دۇنيادىن گۇمان بىلەن ئۆتۈپ كېتىدىغاندەكلا قىلاتتى. خۇددى تاڭ نا بىلەن لاۋشۇ، داجۇن بىلەن گۇ رۇيجۇەن، شۇنداقلا ئۆزى بىلەن ئايالى ئوتتۇرىسىدىكى ھېسسىياتنىڭ تېگىگە شۇنچە ئويلىنىپمۇ زادىلا يېتەلمىگەندەك ...

ئۇ ئادەتتى بويىچە كەچلىك گېزىتتىن بىر نۇسخا سېتىۋالدى ۋە شۇنچە تەپسىلىي ئاختۇرۇپمۇ كۆك يىلان توغرىسىدىكى بىر پارچە خەۋەرنىمۇ ئۇچرىتالمىدى. گېزىتنىڭ باش بېتىگە بېسىلغان قاتتىللىق دېلوسى ھەققىدىكى خەۋەر بولسا، ئۇنى تەبىئىي ھالدا ئۆزىگە جەلپ قىلىۋالدى. خەۋەردە يېزىلىشىچە، «قەدىمىي ئورمان» مېھمانخانىسىنىڭ ئەتراپىدىكى بىر ئەخلەتخانىدىن ناتونۇش بىر قىزنىڭ جەسىتى بايقالغان بولۇپ، ئۆلتۈرۈلۈش ئالدىدا باسقۇنچىلىق ياكى باشقا تەن جازاسىغا ئۇچرىمىغان، لېكىن يېنىدىكى پۇلغا يارىغۇدەك نەرسىلەرنىڭ بۇلانغانلىقى ئالاھىدە قەيت قىلىنغان. ساقچىلار يەنە ئانچە يىراق بولمىغان يەردىن قۇرۇقدالغان بىر دانە ئايالچە سومكىنى ئۇچراتقان، سومكىدا زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىنىڭ بارماق ئىزلىرى بايقالغان، تەھلىل قىلىنىشىچە، بۇ دېلو نوقۇل ھالدىكى بۇلاڭچىلىق تۈسىنى ئالغان قاتتىللىق ۋەقەسى بولۇپ، ئۆلگۈچىنىڭ ياقا يۇرتلۇق ئىكەنلىگى

كى ئالاهىده ئەسكەرتىلگەن ۋە شەھەر ئاھالىلىرىگە بۇ دېلو ھەققىدە قانۇن ئورۇنلىرىنى يېپ ئۇچى بىلەن تەمىنلەشكە چاقىرىق قىلىنغان ...

زاك چېنى تۇيۇقسىز تىترەك بېسىپ، قورققىنىدىن پۈت - قولىرىدا جان قالمىدى. چۈنكى، ئاخشام ئۇلار ھېلىقى قاۋاقخانىدىن نائايىتى كەچ قايتقان بولۇپ، زاك چې تاك نانى ئاپىرىپ قويماقچى بولغان بولسىمۇ، لېكىن تاك نا ھاۋا يېگەچ يالغۇز ئايلىنىپ قايتىشنى باھانە قىلىپ زادىلا ئۇنىمىغانىدى ...

زاك چې ھەر ئېھتىمالغا قارشى تاك ناغا تېلېفون بېرىپ كۆرۈۋېدى، ئاز ئۆتمەيلا تېلېفوندىن تاك نانىڭ تونۇش ئاۋازى ئاڭلاندى. زاك چې يېنىك ئۈھ تارتىپ قويۇپ، قولياغلىقىنى چىقىرىپ تەرلىرىنى سۈرتتى ھەمدە ئەمدىلىكتە بولسىمۇ تاك ناغا لاۋشۇنىڭ ھېلىھەم مۇشۇ شەھەردە ئىكەنلىكىنى، لېكىن ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشۈشنى مەڭگۈ خالىمايدىغانلىقىنى ئېيتىپ قويۇشنى ئىختىيارسىز ئويلاپ قالدى. ئەمەلىيەتتە بۇ ئىش ئاشكارىلانسا، ھەر ئىككىلا تەرەپكە پايدىسىز ئىكەنلىكى، ئۆزىنىڭمۇ بالاغا قالىدىغانلىقى ئۇنىڭغا بەش قولدەك ئايان ئىدى. لېكىن ئۇنى يەنە قاچانغىچە ئالدىغۇلۇق؟ ئاجىز بىر قىزنىڭ يات بىر شەھەردە نەتىجىسىز كۈتۈشنىڭ قۇربانى بولۇپ، تەمتىرەپ يۈرۈشنىڭ ئۆزىمۇ بىر ئازابلىق ئىشقۇ، ئاخىر!

— بۇگۈنكى كەيپىياتىڭىز قانداق تۇرىدۇ؟ ياتاقتا ئارام ئېلىۋاتامسىز قانداق؟ - زاك چې گەپنى ئەگىتىپ باشلىدى.

— بېشىم ئاغرىپلا تۇرىدۇ، - تاك نا ئاددىيلا جاۋاب بەردى، - مەن ھازىر پويىز ئىستانسىدا.

— نېمە، نېمە دېدىڭىز؟ سىز ھازىر پويىز ئىستانسىدىمۇ؟

تاڭ نا بىر پەس جىمىپ كەتتى، زاڭ چې بولسا ئىشىنىڭ تەپسىلاتىنى ئاڭلاشقا تەقەززا ئىدى، بىر چاغدا يانفوندىن تاڭ نانىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى:

ــ شۇنداق، مەن كەتمەكچىمەن، ئىشكىتىن چىقساملا ئاخشاملىرى بىرگە بولغانلار بىلەن ماڭدامدا بىر ئۇچرىشىپ قالمىغان ھېلىقى شەھەرگە قايتىپ كەتمەكچىمەن. مەن ئۆزۈمگە تەئەللۇق دەپ قاراپ يىغىشتۇرۇپ كەلگەن بارلىق نەرسىلىرىمنى، ھەتتا چىش چوتكىلىرىمغىچە ھەممىسىنى ئېلىپ كەتتىم.

شۇ پەيتتە زاڭ چې بۇ ھالدىن تولىمۇ ھەيران ئىدى. چۈنكى، تېخى ئاخشاملا تاڭ نا لاۋشۇنى مەڭگۈ ساقلايدىغانلىقى توغرىسىدا قەسەم ئىچكەنىدى. ئەمدى بولسا ئۇ بۇ شەھەر بىلەن مانا شۇنداق ئۇن ـ تىنسىزلا خوشلاشماقچى.

ــ مەن تۈيۈقسىزلا بۇ ئىشلارنىڭ ھېچقانداق ئەھمىيىتىنىڭ يوقلۇقىنى ئويلاپ قالدىم. گەرچە مەن لاۋشۇ بىلەن قېرىشىپ، ئۇنى ئىقتىسادىي جەھەتتىن زىيانغا ئۇچراتسامۇ، لېكىن ئاقىۋەتتە بۇنىڭ يەنە قانچىلىك ئەھمىيىتى بولسۇن؟ ـ تاڭ نانىڭ ئاۋازى ئوخشاشلا ئىنتايىن تەبىئىي ئىدى.

ــ مەن سىزنىڭ سۆزلىرىڭىزنى تازا چۈشىنەلمەيۋاتىمەن.

ــ سىز مېنى ئالداپ كەلدىڭىز، سىلەر مېنى ئىزچىل ئالداپ كەلدىڭلار، ئەمەلىيەتتە لاۋشۇ ھېلىھەم مۇشۇ شەھەردە مېنىڭدىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ يۈرۈيدۇ. چۈنكى، ئۇ ھازىر مېنى سۆيمەيدۇ، ئېھتىمال مەنمۇ ھازىر شۇ خىل ھېسسىياتتا مەن. مېنىڭ ئۇنى ئىزدەپ كېلىپ ئۇنىڭ بىلەن توي قىلىشمىدىكى مەقسىتىم سىزگە تېخىمۇ ئېنىق، شۇنداقمۇ؟

ـــ سىز بۇلارنى قانداق سېزىۋالدىڭىز؟

ـــ يولغا چىقىشىنىڭ ئالدىدىلا مەندە شۇنداق تۇيغۇ بار ئىدى.

ـــ ئۇنداقتا سىز قاچان لاۋشۇنى مۇشۇ شەھەردە دەپ مۇئەييەنلەشتۈردىڭىز؟

ـــ بۇ شەھەرگە كېلىپ ئىككىنچى كۈنى، شۇ كۈنى ئەتىگەن مەن لاۋشۇ بىلەن تېلېفوندا سۆزلەشكەنىدىم. شۇ چاغدا مەن ئۇنىڭ يانفونىدىكى ئاۋازى بىلەن بىرگە يەنە سائەتنىڭ قۇڭغۇراق ئاۋازىنىمۇ ئاڭلىغانىدىم. ئۇ ئاۋاز كاككۇكنىڭ ئاۋازىغا بەك ئوخشايتتى. چۈشتىن كېيىنلىكى مەن سىز بىلەن بىكەت ئالدىدىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ، ئۇ ئاۋازنى ئۆز قۇلىقىم بىلەن يەنە بىر قېتىم ئاڭلىدىم.

ـــ بۇ بىر تەبىئىي ئەھۋالغۇ؟

ـــ ئىككىڭلار بىرلىشىپ مېنى ئالداپ كەلدىڭلار، ئەجەبا سىز تىنىۋالماقچىمۇ؟ مېنىڭ سېزىمىمدىن گۇمانلىنىۋاتامسىز؟

زاڭ چې ئىختىيارسىز دوختۇرخانىنىڭ 2 ـ قەۋىتىدىكى گۈ رۇيجۇەن يانقان كېسەلخانىنىڭ دېرىزىسىگە تىكىلدى. ئۇنىڭغا شۇنىسى ئېنىقكى، بىچارە گۈ رۇيجۇەن مۇشۇ پەيتتە بىر بولسا تەنھالىق ئىلكىدە پۈچىلىنىپ تورۇسقا ئۇمىدسىزلىك ئىلكىدە تىكىلىپ ياتىدۇ، بىر بولسا كارىۋاتتىن بېشىنى ساڭگىلىتىۋېلىپ ئۆز تېنى بىلەن شىددەتلىك ئېلىشىۋاتىدۇ. راستىنى دېگەندە، رۇيجۇەنمۇ خۇددى تاڭ ناغا ئوخشاش بىر بىچارە مەغلۇبىيەتچى! تاڭ نا لاۋشۇگە يېڭىلدى. مۇشۇ شەھەرگە، ھەربىر ئەر جىنىسقا، ئۆز كەسپىگە يېڭىلدى، ئۆز ـ ئۆزىگە يېڭىلدى...

ـــ سىز بۇ شەھەردىن كەتمەڭ، ئەگەر سىز ئىرادىڭىزدىن يانمىسىڭىزلا لاۋشۇ چوقۇم بىركۈنى ئۆز ئايىغى بىلەن ئالدىڭىزغا كېلىدۇ.

دۇ، ـ زاڭ چې بۇ سۆزنىڭ ئېغىزىدىن قانداق چىقىپ كەتكەنلىكىنى ئۆزىمۇ سەزمەيلا قالدى.

ـــ ياق، مەن ئەمدى قايتىپ كېتىشىم كېرەك. تۇنۇگۈندىن باشلاپ مەن بەزى ئىشلارنىڭ تېگىگە ھەقىقىي يەتكەندەك بولدۇم. مەن ئويلاپ قويدۇم، قايتىپ بېرىپ يەنىلا ئۆز كەسپىم بىلەن شۇغۇللىنىمەن.

قارشى تەرەپ تېلېفونىنى ئۇزۇۋېتىكەن بولۇپ، ئەمدىلىكتە زاڭ چېنىڭ يانفونىدىن خودىدى بىراۋنىڭ يىغىسىدەك قانداقتۇر بىر خىل يېقىمسىز ئاۋاز ئاڭلىنىشقا باشلىدى. يېقىندىن بۇيانقى ھېرىش ـ چارچاش ئىلكىدە كاللىسى گاديراپ بولۇپ كەتكەن زاڭ چېنىڭ ئېسىگە تۇيۇقسىز ھېلىقى يۇمىلاق باشلىق كۆك يىلان كەلدى ۋە بىر خىل پەرىشانلىق ئىلكىدە ئېغىر ئۇھ تارتىپ قويدى...

★ ★ ★

مۇشۇ بىرنەچچە كۈندە گۇ رۇيجۇەنىڭ ھالىدىن ئەترايلىق خەۋەر ئېلىشنى كۆڭلىگە پۈككەن زاڭ چې دوختۇرخانىنىڭ ئىككىنچى قەۋىتىگە قاراپ قەدەم تاشلىدى. ئۇ بۇ قېتىم قەتئىي نىيەتكە كېلىپ، گۇ رۇيجۇەنىڭ داۋالىنىشى ئۈچۈن ئاز ـ تولا پۇلمۇ غەملىدى ۋە پۇلىلارنى ئۇنىڭغا داجۇنىڭ ئەۋەتكەنلىكىنى، گەرچە ئۇ يوقاپ كەتكەندەك قىلسىمۇ، ئەمەلىيەتتە ئۇنىڭ كۆپرەك پۇل تېپىپ ئۇنى ياخشى داۋالىتىش ئۈچۈن كېچە ـ كۈندۈز ئارامسىز ئىشلەۋاتقانلىقىنى چۈشەندۇرۇپ رۇيجۇەنگە روھىي تەسەللى بەرمەكچى بولدى. ئۇ بۇ قارارغا كەلگۈچە ئايالى بىلەنمۇ، ھەتتا لاۋشۇ بىلەنمۇ مەسلىھەتلەشمىدى، ئۇلارغا

مەسلىھەت سېلىشنىڭمۇ ھېچقانداق ئەھمىيىتى يوق ئىدى...

زاك چې ئىشكتىن كىرىپلا ئۆز كۆزىگە ئىشىنەلمەيلا قالدى. چۈنكى داجۇن كارىۋات يېنىدا ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈپ تۇراتتى. زاك چې شۇئان ئېتىلىپ بېرىپ ئۇنى چىڭ قۇچاقلىۋالدى.

ــ ھۇ، گەدەنكەش، ئاخىرى قايتىپ كەلدىڭمۇ؟

داجۇن كۆرسەتكۈچ بارمىقىنى لېۋىگە بېسىپ، زاك چېنى تىۋىش چىقارماسلىققا ئاگاھلاندۇردى. چۈنكى، گۇ رۇيجۇەن ئۇخلاۋاتقانەك قىلاتتى.

ــ ئۇ مېنىك قايتىپ كەلگىنىمنى تېخى بىلمەيدۇ، ــ داجۇن پەس ئاۋازدا زاك چېغا پىچىرلىدى، ــ مەن كىرگەندە ئۇ ئاللىبۇرۇن ئۇخلاپ قاپتىكەن.

زاك چېمۇ ئېغىزىنى داجۇننىڭ قۇلىقىغا ياقتى:

ــ سەن خۇمپەردە ھېلىھەم ئاز ــ تولا بولسىمۇ ۋىجدان بار ئىكەن!

داجۇن خىجىللىق ئارىلاش كۈلۈپ قويدى.

ــ قاچان قايتىپ كەلدىڭ؟

ــ تۈنۈگۈن ئاخشام.

ــ ئۇ تاكى ھازىرغىچە ئويغانمىدىمۇ؟

ــ بىلمىدىم، مەنمۇ كېسەلخانىغا تېخى بايىلا كىرىشىم.

بۇ چاغدا گۇ رۇيجۇەن ئويغىنىپ كەتكەندەك قىلدى، لېكىن كۆزىنى تېخى ئاچمىغان، كېسەلخانىدىكى كۆرۈنۈشلەرنى ئۆز ئىدراكى ئارقىلىق ھېس قىلىۋاتقاندەك قىلاتتى. ئارىلىقتىن ئاز ئۆتمەي ئۇنىڭ مەڭزىگە ئاز ــ تولا قىزىللىق يۈگۈرۈپ، لەۋلىرىدە بىلىنەر ــ بىلىنمەس تەبەسسۇم جىلۋە قىلىشقا باشلىدى.

— داجۇن، — بۇ ئاۋاز كىشىگە ئىنتايىن يىراقتىن ئاڭلىنىۋاتقان- دەكلا تۇيغۇ بېرەتتى، گۇ رۇيجۇەن كۆزىنى تەستە ئېچىپ، يەنە بىر قېتىم غەيرەتكە كېلىپ كۇچەپ چاقىردى، — داجۇن!

داجۇن دەرھال گۇ رۇيجۇەننىڭ قولىنى ئېلىپ يۇزىگە ياقتى.

— مەن سىزگە يۇز كېلەلمەيمەن، رۇيجۇەن!

— ئۇنداق دېمەڭ، — گۇ رۇيجۇەننىڭ ئاۋازى ئوخشاشلا ئىنتايىن پەس ئىدى، — سىز كېسىلمىنى داۋالىتىش ئۇچۇن پۇل تاپمەن دەپ باشقىلارغا ياللىنىپ ئىشلەپ كۆپ جاپا چەكتىڭىز، — گۇ رۇيجۇەن سۆز ئارىسىدا داجۇننىڭ كۆزلىرىگە مېھرلىك تىكىلىپ تۇرۇپ، ئۇنىڭ يۇزلىرىنى ئاستا سىلاپ قويدى، — قارىڭە، ئورۇقلاپ كەتكىنىڭىزنى...

داجۇن گۇ رۇيجۇەننىڭ مەڭزىگە سۆيۇپ قويدى ۋە زاڭ چېغا قو- لىنى تەڭلىدى:

— رەھمەت، بۇرادەر!

راستىنى دېگەندە، خىجىللىقتىن زاڭ چېنىڭ يۇزىنى ئوت ئېلىپ كەتتى. داجۇن سومكىسىدىن بىر دانە قىزىل بولاقنى ئاۋايلاپ چىقىرىپ، رۇيجۇەننىڭ قولىغا تۇتقۇزۇپ قويغاچ ماختىنىپ قويدى.

— بۇ قېتىمقى مال يۆتكەش سەپىرى گەرچە جاپالىق بولغان بول- سىمۇ، لېكىن تاپاۋەتلىمۇ ئاز ئەمەس.

زاڭ چېنىڭ پەرىزىچە، بۇ پۇللار ھەرگىزمۇ 40 — 50 مىڭ يۇەندىن ئەسلا كەم ئەمەس ئىدى. ھېچ ئويلىمىغان يەردىن شۇ پەيتته ئۇنىڭ كاللىسىغا تۇيۇقسىز گېزىتته ئېلان قىلىنغان ھېلىقى قاتىل- لىق ۋەقەسى كىرىۋېلىپ، بەدەنلىرى ئىختىيارسىز تىكەنلىشىپ كەتتى. لېكىن داجۇن بولسا ئىنتايىن خاتىرجەم، كەيپىياتىمۇ نورمال، سۆز — ھەرىكىتىدىن ھېچقانداق غەيرىي، گۇمانلىق ئەھۋاللار

سېزىلمەيتتى. شۇنداق بولسىمۇ زاكۇ چېنىكۇ خىيالىغا ھەر خىل قورقۇنچلۇق خىياللار كىرىۋېلىپ، زادىلا ئولتۇرالماي قېلىۋاتاتتى. ئۇنىڭچە بولسا، دەرھال داجۇنگە نەسىھەت قىلىپ، ئۇنى بۇ شەھەردىن كەتكۈزۈۋېتىش ھەممىدىن مۇھىم ئىدى. لېكىن، بۇنى قانداق ئېغىزدىن چىقىرىش كېرەك؟

زاكۇ چې ئۇلار بىلەن ئۇنسىز خوشلىشىپ، تۇنۇشسىزلا زالىغا چىقتى ـ دە، ئادىتى بويىچە دوختۇرخانا باغچىسىغا نەزەر تاشلىدى ـ يۇ، ھېلىقى سېرىس دەرىخىنىكۇ يېنىدا گۈمانلىق ئىككى كىشىنىكۇ مۇشۇ تەرەپنى يوشۇرۇن كۆزىتىۋاتقانلىقىنى بايقاپ، يۈرىكى ئەنسىز چىلىك ئىلكىدە ئېغىپ كەتتى. ھېلىقى ئىككىسى ئوخشاشلا ئاق كۆڭلەك كىيىۋالغان، ئېگىز بويلۇق، تەمبەل كىشىلەردىن بولۇپ، خۇددى ئولجىسىنىكۇ ئىزىغا چۈشكەن تەجرىبىلىك ئوۋچىلارغىلا ئوخشايتتى. زاكۇ چې ئىختىيارسىز پىچىرلاپ قويدى. بۇنداق پىشقان، تەجرىبىلىك ئوۋچىلارنىكۇ قولىدىن ھەتتا يۇز باشلىق ھېيلىگەر تۇلكىنىڭمۇ قېچىپ قۇتۇلالىشى ھەرگىز مۇمكىن ئەمەس...

زاكۇ چې پەلەمپەيدىن چۈشۈپ ئۇلار تەرەپكە قاراپ ئاستا يېقىنلاشتى. چۈنكى، ئۇ گۇ رۇيجۇەن ئۇچۇن، ئۇنىكۇ سالامەتلىكى ئۇچۇن ئۇلارغا يېلىنىپ، داجۇننى رۇيجۇەننىكۇ ئالدىدا قولغا ئالماسلىقنى، ئىمكان بولسا كويزا سالغاندا قولىغا چاپىنىنى ئارتىۋېلىشقا يول قويۇشنى ئۆتۈنمەكچى ئىدى، لېكىن ئۇ نېمە ئۈچۈندۇر ئۇلارغا ھېچنېمىمۇ دېيەلمىدى. ئۇلارنىكۇ قېشىدا بىر پەس تىكىرقاپ تۇرغاندىن كېيىن ئاستا ـ ئاستا ئۇلاردىن يىراقلاشتى ۋە مەقسەتسىز ھالدا كوچىغا قاراپ قەدەم تاشلىدى، ئىچىدە بولسا توختىماي پىكىر يۈرگۈزەتتى: ئېھتىمال مەن ئارتۇقچە گۈمانلىنىپ كەتكەندىمەن. بەلكىم دا-

جۇننىڭ ھېلىقى دېلو بىلەن ھېچقانداق چېتىشلىقى يوقتۇ ...

زاكۇ چې شۇ مېڭىشىدا ئۆز ئۆيىنىڭ، لاۋشۇنىڭ شىركەت دەرۋا-زىسىنىڭ ھەمدە «قەدىمكى ئورمان» مېھمانخانىسىنىڭ ئالدىدىن ئۆتتى. بىر چاغدا تولا مېڭىپ ھېرىپ قالدى بولغاي، يول بويىدىكى كىچىك بىر رېستۇرانغا كىرىپ، دېرىزىنىڭ يېنىغىلا جايلاشتى ـ دە، بىر ئىستاكان مۇزدەك پىۋا بۇيرۇتتى ۋە ھاردۇقىنى ئالغاچ ئولتۇرۇپ، تاكۇ نانىنىڭ قايتىپ كەتكەنلىكىنى، ئۆزىنىڭ بىرنەچچە كۈن ئارام ئېلىش ئارزۇسىنىڭ بار ئىكەنلىكىنى لاۋشۇگە خەۋەر قىلىپ قويۇش ئۈچۈن ئۇنىڭ يانفون نومۇرىنى باستى. لېكىن، خېلى ساقلىغان بولسىمۇ قارشى تەرەپ تېلېفوننى ھېچ ئالاي دېمەيتتى. زاكۇ چې يانفوندىكى ئۆزىگە ئاللىبۇرۇن يادا بولۇپ كەتكەن مۇزىكىنىڭ ئاۋازىدىن زېرىكىپ نەزىرىنى كوچىغا يۆتكىدى. لېكىن كۆتۈلمىگەندە ئۇنىڭ كۆزى يولنىڭ قارشى تەرىپىگە توختىتىپ قويۇلغان پىكاپتىن سالاپەت بىلەن چۈشۈۋاتقان لاۋشۇگە چۈشۈپ ئىختىيارسىز ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى. زاكۇ چې دەرھال ئۇنىڭ ئالدىغا بېرىپ ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشۇشنى ئەمدىلا كۆڭلىگە پۈكۈپ، قەدىمىنى يۆتكەي دەپ تۇرۇشىغا، تېخىمۇ ئۆزگىچە بولغان كۆتۈلمىگەن يەنە بىر كۆرۈنۈش ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا نامايان بولدى. چۈنكى، ئەمدىلىكتە پىكاپتىن چۈشۈۋاتقىنى دەل زاكۇ چېنىڭ چىرايلىق ياسىنىۋالغان ئايالى ئىدى، زاكۇ چې ئۆز كۆزىگە ئىشىنەلمەي داكۇ قېتىم تۇرۇپلا قالدى ...

زاكۇ چې يانفوننىڭ كۇنۇپكىسىنى بېسىۋەتتى ۋە تاكۇ نانىڭ ئۆزىگە دېگەن ھېلىقى سۆزىنى ئەلەم بىلەن ئېسىگە ئالدى: «مەن ئۇنىڭ يانفونىدىن ئۇنىڭ ئاۋازى بىلەن بىرگە يەنە قانداقتۇر كاككۇكنىڭ سايرىشىغا ئوخشاش بىر خىل سائەت قوڭغۇرىقىنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلى-

غاندىم، چۈشتىن كېيىنلىكى مەن سىز بىلەن بىكەت ئالدىدىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ ئۇ ئاۋازنى ئۆز قولىقىم بىلەن يەنە بىر قېتىم ئاڭلىدىم...»

زاك چې ئازاب بىلەن تولغىنىپ كەتتى. چۈنكى، ئەمدىلىكتە بەزى ئىشلار ئۇنىڭغا بارغانچە روشەنلەشمەكتە ئىدى. تۇغرا، ھېلىقى سائەت دەل زاك چېلارنىڭ ئۆيى تۇرۇشلۇق بىنانىڭ قارشى تەرىپىدىكى بىكەتتىكى ئۆگزىسىدىكى سائەت! ئۇنىڭ ئاۋازى دەل كاككۇكنىڭ ئاۋازىغا ئوخشايدۇ. زاك چېنىڭ ئۆيىدە تۇرۇپ بۇ ئاۋازنى تېخىمۇ ئېنىق ئاڭلىغىلى بولىدۇ...

بۇ چاغدا لاۋشۇ زاك چېنىڭ ئايالىغا قاراپ بىر نەرسىلەرنى دېگەندەك قىلىۋېدى. زاك چېنىڭ ئايالىنىڭ شۇئان گۈلقەقەلىرى ئېچىلىپ كەتتى ۋە قولى بىلەن ئاغزىنى ئېتىۋالغىنىچە لاۋشۇگە ئەگىشىپ، يول بويىدىكى ياسىداق مېھمانخانىنىڭ ئىشىكىدىن ئالدىراپ كىرىپ كەتتى. بۇ مېھمانخانا دەل مۇشۇ شەھەردىكى ئەڭ داڭلىق بولغان «قوشماق ئۆردەك» سارىيى ئىدى...

زاك چې لاسسىدە ئولتۇرۇپ قالدى. ئەمدىلىكتە ئۇنىڭ ئۇچۇن ھەممە ئىشلار، يەنى لاۋشۇ بىلەن تاك نا، داجۇن بىلەن گۇ رۇيجۇەن، ئۆزى بىلەن ئايالى، بۇ شەھەر بىلەن ھېلىقى كۆك يىلان، ھەتتا لاۋشۇ بىلەن ئايالى ئوتتۇرىسىدىكى ھەممە ئىشلار تامامەن ئاخىرلاشقانىدى، ئەمەلىيەتتىمۇ بۇ ئىشلار خېلى بۇرۇنلا ئاخىرلىشىشى كېرەك ئىدى!

زاك چې لاۋشۇنىڭ يانفون نومۇرىنى يەنە بىر قېتىم، يا‌ق، ئەڭ ئاخىرقى قېتىم باستى. بۇ قېتىم لاۋشۇ يانفونىنى ناھايىتى تېزلا ئالدى. زاك چې ئۇنىڭ ھازىر نەدە ئىكەنلىكىنى سوراپ كۆرۈۋېدى، ئۇ ئۆزىنىڭ ھورداقخانىدا ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭ يەنىلا تاك ناغا ياخشى

ھەمراھ بولۇشىنى قايتا - قايتا تاپلاپ كەتتى.

— سەنمۇ ئايالىمغا ئوبدان ھەمراھ بولغىن، بۇرادەر! - زاك چېنىك چىشلىرى غەزەپتىن غۇچۇرلايتتى.

— بۇ سېنىك نېمە دېگىنىك ئەمدى؟ - قارشى تەرەپنىك ئاۋازى تۇيۇقسىز تىترەپ كەتتى، - كۆپ ئىچىۋالدىڭمۇ - قانداق؟

— ھۇ نومۇسسىز، بەچچىخەر! تېلېفوننى دەرھال يېنىڭدىكى ئاۋۇ پەسكەش قانجۇقتا بەر، ئاڭلىدىڭمۇ - يوق؟

بۇ زاك چېنىك لاۋشۇ بىلەن تونۇشۇپ ئۇنى تۇنجى قېتىم تىللىشى ئىدى. خېلى بىر پەستىن كېيىن يانفوندىن ئىنتايىن زەئىپ بىر خىل ئاۋاز ئاڭلاندى. بۇ دەل ئۇنىك ئايالىنىك ئاۋازى ئىدى. زاك چې ئۇنى تىللىمىدى ياكى ئۇنى قىستاپ سوراقتا تارتىپمۇ يۈرمىدى، پەقەت بىرلا ئېغىز سۆز بىلەن گەپنى ئۇزۇۋەتتى - دە، دەرھال يانفونىنىك كۇنۇپكىسىنى بېسىۋەتتى.

— مەن بىر قارارغا كېلىپ بولدۇم، بىزنىك مۇناسىۋىتىمىز ئەمدى مۇشۇ يەرگىچە بولسۇن!

زاك چې ئالدىدىكى بىر ئىستاكان مۇزدەك پېۋىنى بىرلا كۆتۈرۇۋىشىدە ئىچىۋەتتى ۋە ئۇستەلنى چېكىپ تۇرۇپ كۇتكۇچىگە قاراپ ۋارقىرىدى.

— ماڭا يەنە بىر ئىستاكان پېۋا كەلتۈرۈك!

زاك چې ئىختىيارسىز تېلېۋىزورغا تىكىلدى. بۇ چاغدا تېلېۋىزوردا يەنە ھېلىقى يۇمىلاق باشلىق كۆك يىلان توغرىسىدىكى خەۋەر قويۇلۇۋاتتى...

شۆ يەن

مېهىرلىك پونكىت

(پوۋېست)

مېھرى ئىللىق بۇ ماي قاچىلاش پونكىتى شەھەرنىڭ غەربىي جەنۇب تەرىپىدىكى دەريا ئەتراپىغا جايلاشقان بۇلۇپ، سول تەرەپتە تېخى ئەمدىلا پۈتكەن بىر ئائىلىكلەر قورۇسى قەد كۆتۈرۈپ تۇراتتى. دەريانى بەكمۇ چوڭ دېگىلى بولمىغان بىلەن سۈيى پاكىز ھەم ئەلۋەك بولۇپ، شەھەرنىڭ يېرىمىنى دېگۈدەك ئايلىنىپ ئۆتەتتى. ۋاھالەنكى، ھازىرغىچە ھېچكىممۇ تېخى بۇ دەريانىڭ ئەسلى نامىنىڭ زادى نېمە ئىكەنلىكىنى بىلمەيتتى. دەريانىڭ شەھەرگە يېقىن بۆلىكىگە خېلى كۆركەم قىلىپ توسما ياسالغان بۇلۇپ، ئادەتتە كىشىلەر كەچلىك تاماقلىرىنى يېيىشىپ بولۇپ، بۇ يەرگە كېلىپ سەيلە قىلغاچ، ئۆتكەن ـ كەچكەن، تونۇش ـ بىلىشلىرى بىلەن ھال ـ مۇڭ قىلىشىپ، تاماق سىڭدۈرگەچ ئىچ پۈشۈقىنى چىقىراتتى. ھالبۇكى، بۇ شەھەر ۋە شەھەر ئاھالىسى ئۈچۈن بولمىسا زادى بولمايدىغان بۇ دەريا-غا ئەزەلدىن نام قويۇلمىغانلىقى ھەقىقەتەن كىشىنى ئەجەبلەندۈرەتتى. بۇنىڭدىن ئىچى پۈشقان بەزى كىشىلەر قېرى بوۋاي ـ مومايلارنى ئىزدەپ يۈرۈپ، بۇ ئىشنىڭ سەۋەبىنىڭ تېگىگە يەتمەكچى بولغان بولسىمۇ، لېكىن قايىل قىلارلىق ھېچقانداق جاۋابقا ئېرىشەلمىگەنىدى...

ماي قاچىلاش پونكىتىنىڭ دەريا بىلەن بولغان ئارىلىقى ئانچە يىراق ئەمەس ئىدى. پونكىت ئىشخانا بىناسى گەرچە ئۇچ قەۋەتلىك ئاددىيلا كونا بىنا بولسىمۇ، لېكىن ئەينى چاغدا ياپونلۇقلار سالغان،

سېرىق سىر بىلەن تۇجۇپلەپ سىرلانغان ئۆزگىچە ئالاھىدىلىككە ئىگە ئىمارەت بولۇپ، ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان رېمونت قىلىنمىغاچقا خېلى ئوبدانلا كونىرىغانىدى. بىنانىڭ كىشىنى قايىل قىلىدىغان يەنە بىر تەرىپى، بىنا پەلەمپىيى ۋە تۇنقۇچلىرى پولات نەيچە بىلەن ئۆزگىچە گېئومېتىرىك ئايلانما شەكىلدە ئاجايىپ ئۇستىلىق بىلەن لايىھەلەنگەن، بىنانىڭ تېمىغا نەقىش كەبى چاپلاپ دېگۈدەك كۆركەم جايلاشتۇرۇلغانىدى.

ماي قاچىلاش پونكىتىنىڭ دىرېكتورى ما ۋېنبو بۇ پەلەمپەيگە باشقىچىلا ھېرىسمەن بۇلۇپ، سايىسى چۈشكۈدەك پارقىراپ تۇرغان خۇرۇم شىبلىتى بىلەن پەلەمپەينى تارسىلدىتىپ ھەربىر دەسسىگەنىدە، ئۆزىنى خۇددى بۇ شەھەرنىڭ غوجىسىدەك مەغرۇر ھېس قىلاتتى...

ما ۋېنبو ھەر كۈنى كەچلىك تاماقتىن كېيىن پونكىتقا كېلىپ بىرەر قۇر ئايلىنىپ كېتىشنى ياخشى كۆرەتتى. ئەمىلىيەتتە بۇنى خىزمەت تەكشۈرۈپ ئەھۋال ئىگىلەش دېگەندىن كۆرە، ئۆزىگە خاس بىر خىل ئىشتىياق دېگەن تېخىمۇ تۇزۇك ئىدى. پونكىتتا ئۆزى قوشۇلۇپ پەقەت يەتتە نەپەر خادىم بولغاچقا، ئىسمېنا ئالمىشىش ئۆز ۋاقتىدا، كۈندىلىك خىزمەتلەر ناھايىتى تەرتىپلىك ئېلىپ بېرىلاتتى. ما ۋېنبو نېفىت شىركىتى تەرىپىدىن بۇ يەرگە مەسئۇل قىلىپ تەيىنلەنگەندىن بۇيان، پونكىتنىڭ شوپۇرى لاۋلىيۇنى پەقەتلا ئۇچرىتىپ باقمىدى. سۇرۇشتۇرۇش ئارقىلىق ئۇنىڭ ئاپىسىنىڭ كېسىلى ئېغىر بولغاچقا، يېرىم يىلدىن بۇيان ئىشقا كەلمىگەنلىكى مەلۇم

بولدى. ئىشقا خالىسا كېلىپ، خالىمىسا كەلمەيدىغان بۇنداق تەشكىلـ سىزلىك ھەرقانداق بىر رەھبەرنىڭ ئوغىسىنى قاينىناتماي قالمايدۇ، ئەلۋەتتە. لېكىن، ما ۋېنبو لاۋلىيۇنىڭ ۋاقىتلىق ئىشچى ئىكەنلىكىنى ئېنىقلاپ بىلگەندىن كېيىن ئۆزىنى خېلىلا بېسىۋالدى. چۈنكى، بىر ئادەمنىڭ مائاشى بولسىمۇ تېجىلىپ قالسا ئەلۋەتتە ئەرزىيدىغان ئىش. شۇنىڭ بىلەن، ما ۋېنبو قاغجىراپ يانقان ھېلىقى سانتانا مارـ كىلىق كونا پىكاپىنى ئومۇمىيۈزلۈك بىر قېتىم رېمونت قىلدۇرغاندىن كېيىن، شوپۇرلۇق ۋەزىپىسىنىمۇ ئۆز ئۈستىگە ئالغان بولدى. ما ۋېنبو ھەر ئاخشىمى ئادىتى بويىچە بىنانىڭ ئۈچىنچى قەۋىتىدىكى باـ لىخانىدا تۇرۇپ، خادىملارنىڭ خۇددى باپكارنىڭ موكىسىدەك ئۆز ئىشى بىلەن ئۇياقتىن ـ بۇياققا يۈگۈرۈپ يۇرگەنلىكىنى تاماشا قىلغاچ ئىپتىخارلانغان ھالدا مىيىقىدا كۈلۈپ قويياتتى...

ما ۋېنبو ھەر ھالدا ئوچۇق مىجەزلىك، ئانچە ئېگىزمۇ ئەمەس، سېمىز‌رەك كەلگەن قىرىق ياشلار چامىسىدا بولۇپ، قارىماققا خېلىلا روھلۇق كۆرۈنەتتى. ئايالى تاشقى كېسەللىكلەر دوختۇرى بولۇپ، بەختكە قارشى ئۇچ ئاي ئىلگىرى كېسەل سەۋەبى بىلەن ئۆلۈپ كەتكەـ نىدى. ئۇنىڭ مەرھۇم ئايالى ھەقىقەتەن نەمۇنىلىك، ياخشى ئاياللارـ نىڭ تىپىدىن ئىدى. ئۇ بۇنى پەقەت مەرھۇم ۋاپات بولغاندىن كېيىنلا تېخىمۇ ھېس قىلدى. مەرھۇم ئىشچان ئىدى، ئېرىنىڭ ھەرقانداق ئىشىنى زادىلا يارىتالمايتتى. ئۇنىڭ ئۈستىگە مەرھۇم ئادەتتىن تاشقىـ رى پاكىز بولۇپ، ئېرىنىڭ قولىنى سوپۇنلاپ يۇيغۇزماي تۇرۇپ تاماق تارتمايتتى.

دىرېكتور ئەنە شۇنداق پاكىز بىر ئايالنىڭ، بىر ئاق خالاتلىق پەرىشتىنىڭ ئۆز كېسىلىگە ئامال قىلالماي، تۇيۇقسىزلا ئۆلۈپ كېتىشىگە ئەقلى ھەيران ئىدى. شۇڭا ئۇچ ئايدىن بۇيان ئۇ كۆزىنى يۇمسىلا ئايالىنىڭ ئارتۇقچىلىقلىرىنى ئويلاپ، ئىچى ـ ئىچىدىن ھەسرەت چېكەتتى، ئازابلىناتتى... بۇنداق چاغلاردا ئۆزىنىڭ كىچىك بولسىمۇ بىر پونكىتقا دىرېكتور بولۇپ قالغانلىقىدىن سۆيۈنۈپ كېتەتتى. چۈنكى ئۆيدە ھەسرەت چېكىپ، ئاھ ئۇرۇپ يۇرگەندىن كۆرە پونكىتقا كېلىپ، قول ئاستىدىكى خادىملارغا قاراپ ھەرھالدا كۆڭلى ئازراق بولسىمۇ ئېچىلىپ قالاتتى... شىياۋجۇ پونكىتتىكى 23 ـ 24 ياشلار چامىسىدىكى چىرايلىق قىز ئىدى. بولۇپمۇ ئۇنىڭ كۆزىنىڭ يېغىنى يىگۈدەك چىرايى، لىغىرلاپ تۇرغان بىر جۈپ كۆكسى ھەرقانداق كىشىنىڭ دىققىتىنى تارتماي قالمايتتى. ئۇنىڭ ئۇستىگە بۇ قىزنىڭ مىجەزى بەكلا ئوچۇق، دائىم كۈلۈپلا تۇراتتى. شىياۋجۇ دەم ئالغان كۈنلىرى ما ۋېنبو ئۇنىڭغا قەستەن تېلېفون بېرىپ، ئۇنىڭ ھالىنى سوراپ قويىاتتى. بۇنداق چاغلاردا شىياۋجۇ ئۆزىنىڭ ھۆسن تۇزەش ئورنىدا ئىكەنلىكىنى ئەسكەرتىشىنى زادىلا ئۇنتۇپ قالمايتتى...

ما ۋېنبو بالىخانىدا تۇرۇپ خادىملارنىڭ ئىش ـ ھەرىكەتلىرىنى كۈزەتكەندە، تولاراق شىياۋجۇ يېكى ۋاڭ لىمىن، تاڭ يىڭ قاتارلىق ئايال خادىملارنىڭ مىقىدە كەلگەن كۆكسىگە، تولغان ساغرىسىغا قاراپ ھوزۇرلىنىشىنى قەۋەتلا ياخشى كۆرەتتى. بۇنداق چاغلاردا ئۇنىڭ تومۇرلىرىدىكى قانلار ئۆركەشلەپ، ھېسسىياتىنى باسالماي، شېرىن

خىياللارغا غەرق بولۇپ كېتەتتى. ئۇلارنىڭ بىرەرسىگە بولسىمۇ، تېخىچە «ماي قاچىلالمىغانلىقى»نى ئويلاپ، ئېغىر ئۇھ تارتىپ قويياتتى ـ يۇ، ئۆز خىيالىدىن ئۆزى چۆچۈپ ئەندىكىپ كېتەتتى. شۇنداقتىمۇ يېتىلگەن بىر ئەرنىڭ ئايالار بىلەن ئارىلىشىشى، ئۇلار بىلەن بىللە بولۇشى نورمال ئىش، دەپ ئۆزىگە تەسەللى بېرەتتى.

شۇنداق شېرىن خىياللارنىڭ ۋەسۋەسىدە ئۇ ئىشخانىسىدا گېزىت ۋاراقلىغاچ ئولتۇرۇپ، «مايغا هاجەتمەن ئوبيېكتلار» توغرىسىدا توختىماي باش قاتۇراتتى. بۇنداق چاغلاردا ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا تولاراق شياۋجۇ بىلەن ۋاڭ لىمىن كېلىۋالاتتى. چۈنكى شياۋجۇ بولسا ئادەتتە شۆھرەتپەرەسرەك، ۋاڭ لىمىن بولسا تېخى يېقىندىلا يولدىشى بىلەن ئاجرىشىپ كەتكەن تۇل خوتۇن ئىدى. دېمەك، ئۇنىڭغا نىسبەتەن ئېيتقاندا، ئۇلارغا قاش ئوينىتىش هەرهالدا باشقىلارغا قارىغاندا ئوڭاي، پۇرسەتنى قولغا كەلتۈرۈش هەرقانداق ئىشنىڭ ئاساسى دەپ قارايتتى. بۇنداق چاغلاردا ئەلەرگىدۇر مىختەك قادىلىپ، يادىغا قايسى بىر كىتابتا ئوقۇۋالغان مۇنداق جۈملىلەرنى خۇددى كىنو لېنتىسىدەك بىر ـ بىرلەپ كۆز ئالدىدىن ئۆتكۈزەتتى: پۇرسەت دېگەن خۇددى بىر ئاسفالىت يولدىكى ماشىنا، ناۋادا سەن سەپەرگە چىقساڭ، چوقۇم ئۇنىڭغا ئۇچرايسەن...

ئۇ ئاشۇ شېرىن خىياللار بىلەن بەزىدە مەست ۋە بەزىدە قىلدەك تولغۇنۇپ يۈرگەن چاغلاردىكى سىم ـ سىم يامغۇرلۇق كۈنلەرنىڭ بىر-كۈنى، ئاخىرى ئۇنىڭغا پۇرسەت قۇچاق ئاچتى. شۇ كۈنى ئىشتىن چۈشۈش ئارىلىقىدا، ئۇ قول ئاستىدىكى خۇاڭ داليا‌ڭ ئىسىملىك بىر

ئىشچىنىڭ تېلېفونىنى قوبۇل قىلدى. ئۇنىڭ ئېيتىشچە، ئاپىسىنىڭ تۇيۇقسىز كېسىلى قوزغىلىپ قېلىپ، جىددىي قۇتقۇزۇش بۆلۈمىگە كىرىپ قالغاچقا، مۇڭاپىق بىرسى بىلەن ئىسمېنا ئالمىشىشنى ئۆتۈنگەنىدى. ما ۋىنبۇ تېلېفوندا ئۇنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ، دەسلەپتە تازا جۇدۇنى تۇتتى. چۈنكى، بۇ خۇمپەر ئادەتتە پونكىتىنىڭ تەشكىلىي تۈزۈملىرىگە ئانچە بوي سۇنۇپ كەتمەيتتى. قىمار ئوينايتتى، مەجەزى ئىتتەك چۈس بولۇپ ئاسانلا باشقىلارنى رەنجىتىپ قويااتتى. لېكىن ما ۋېنبو بۇگۈن ئاخشام خۇاڭ دالياڭنىڭ دەل ۋاڭ لىمىن بىلەن بىر ئىسمېنىدا ئىكەنلىكىنى جەدۋەلدىن كۆرۈپ، بايىقى خاپىلىقلىرى نەرگىدۇر ئۇچۇپ كەتتى...

ــ ئالاھىدە ئەھۋال بولغاندىن كېيىن، ئەلۋەتتە توغرا چۈشىنىشكە بولىدۇ. خاتىرجەم بول، مەن ئورۇنلاشتۇراي، سەن ئاپاڭنىڭ ھالىدىن ئوبدان خەۋەر ئال.

ئەمەلىيەتتە ئۇ جەدۋەلگە قارىغان چېغىدىلا، ئۆزىنىڭ قانداق قىلىش لازىملىقىنى ئويلاپ بولغانىدى. چۈنكى، ئۇ ھېلىقى كىتابتا ئېيتىلغان ئاسفالىت يولدىكى ماشىنىغا ھەقمەتەن ئۇچراش ئالدىدا ئىدى. ئۇ يەنە بىر پەس ئويلانغاندىن كېيىن، دەرھال ئۈستەل تارتمىسىنى ئېچىپ شاراقشىپ تۇرغان 100 يۈەنلىك پۇلدىن تۆتنى قايرىدى ـ دە، لېپاپقا سالدى. ئاندىن كېيىن يېقىن ئەتراپتىكى بىر رېستورانغا بېرىپ، بىر بوتۇلكا پىۋا بىلەن ئاددىيلا تاماقلىنىپ، دەرھال ئىشخانىسىغا قايتىپ كەلدى. شۇ تاپتا ئۇنىڭ خىياللىرى ئاللىبۇرۇن قاناتلىنىپ بولغانىدى. ئۇ بىر ئىستاكان چاينى كۆتۈرۈپ، بالكونىغا

چىقىپ، ۋاڭ لىمىننىڭ ئۆز ئىشى بىلەن ئالدىراش چېپىپ يۈرگەنلىكىنى كۆرۈپ، مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى.

ۋاڭ لىمىن 36 ـ 37 ياشلار قۇرامىدىكى بەللىرى ئىنچىكە، ساغرىسى چوڭ، ئاز ـ تولا قىچىقى بار ئايال ئىدى. ما ۋېنبو بۇ ئايالنىڭ بەزى ئەھۋاللىرىدىن خەۋەردار ئىدى. ئۇنىڭ ئېرى ئەسلىدە بىر ئاددىي ساقچى بولۇپ، ئەر ـ خوتۇنلۇق مۇناسىۋىتى ياخشى ئىدى. لېكىن، بىر يىل ئىلگىرى ئۇنىڭ ئېرى سىياسىي قوغداش بۆلۈمىدىن جەمئىيەت ئامانلىقى باش ئەترىتىگە يۆتكەلگەندىن كېيىن، خىزمەت قوليلىقىدىن پايدىلىنىپ، كېچە ـ كۈندۈز ئۇ يەر، بۇ يەرلەردە تىمىسقىلاپ يۈرۈپ، مەلۇم بىر ئايال غوجايىن بىلەن ئىچ پەش تارتىشىپ قالغانىدى. بۇ ئىشتىن خەۋەر تاپقان ۋاڭ لىمىن تەكرار ـ تەكرار يىغلاپ، قاخشاپ يالۋۇرغان بولسىمۇ، لېكىن ئېرى خاتالىقىنى تونۇپ، تۈزىتىشنىڭ ئورنىغا ئۇنى دۈمبالاشنى ئادىتىگە ئايلاندۇرۇۋالغاچقا، ئاخىرى ئىككى ئايغا قالمايلا ئاجرىشىپ، ئوغلىنىمۇ ئېرىگە ئوڭچە تاشلاپ بېرىپ، ئاپىسىنىڭ ئۆيىگە كېلىۋالغانىدى. ما ۋېنبو ئۇلارنىڭ ئائىلە ئىقتىسادىنىڭ ئانچە ياخشى ئەمەسلىكىنى، سىڭلىسىنىڭ شۇ سەۋەبتىن تېخى ياتلىق بولالمىغانلىقىنى ئاڭلىغاچقا، پۇلنى يەمچۈك قىلىپ، ئۇنىڭغا ياخشى تەسىر بېرىپ، مەقسىتىگە يەتمەكچى ئىدى. ما ۋېنبو ئىشخانىسىغا قايتىپ كىرىپ، تاماكا چەككەچ بىردەم تېلېۋىزور كۆردى. ئارىلىقتىن يېرىم سائەتلەر ئۆتكەندىن كېيىن، بىراۋنىڭ پەلەمپەينى دەسسەپ چىقىۋاتقان ئاياغ تىۋىشىنى ئاڭلىدى. دىرېكتور ئۇنىڭ خۇاڭ دالياڭنى سۈرۈشتۈرۈش ئۈچۈن چىققانلىقىنى قىياس

قىلىپ بولغاندى. ئاز ئۆتمەيلا ئىشىك يېنىك چېكىلىپ، ۋاڭ لىمىن كىرىپ كەلدى ۋە تەبەسسۇم بىلەن:

ــ دىرېكتور خاپا بولماي خۇاڭ داليانڭغا تېلېفون ئورۇپ قويغان بولسىڭىز، ئۇنىڭ تېخىچە سايىسىمۇ كۆرۈنمەيدۇ. ئۆزۈم يالغۇز بولغاچ، پەقەتلا يېتىشەلمەي قېلىۋاتىمەن، ــ دېدى.

ما ۋېنبو مۇلايىملىق بىلەن ئەھۋالنى چۈشەندۈرۈپ، يېقىنچىلىق بىلەن ئۇنىڭغا تىكىلدى:

ــ مەن ھازىرلا ئارقىڭىزدىن چۈشۈپ سىزگە يارەملىشەي، جاپا تارتتىڭىز!

ــ رەھمەت، دىرېكتور. سىز ئارام ئېلىۋېرىڭ، خاتىرجەم بولۇڭ، ئۆزۈم چوقۇم يېتىشىپ كېتەلەيمەن.

ما ۋېنبو دەرھال تېلېۋىزورنى ئۆچۈردى ــ دە، ئۇنىڭغا ئەگەشتى. بىرەملىك ئالدىراشچىلىقتىن كېيىن، ماشىنىلارنىڭ ئايىغى خېلىلا بېسىققان بولدى. ناگاندا بىر ئاڭلىنىپ قالمىغان ماشىنىلارنىڭ سىگناللىرىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ئەتراپ گۈرەڭ جىمجىت، كىشىنىڭ قورقىسى كەلگۈدەك قاراڭغۇ ئىدى.

ۋاڭ لىمىن يۆلەنچۈكلۈك بىر ئورۇندۇقنى ئېلىپ چىقىپ، پەس لېكىن يېقىملىق ئاۋازدا ئۇنى ئارام ئېلىۋېلىشقا تەكلىپ قىلدى.

ما ۋېنبو ئاتاكىغا ئۆتكەندى:

ــ شياۋۋاڭ، يېقىندىن بۇيان ئائىلە ئەھۋالىڭىز قانداق؟ ئاڭلىسام ئاپىڭىز ئاغرىپ قاپتۇ، ياخشى بولۇپ قالدىمۇ؟

ۋاڭ لىمىن دىرېكتورغا ئىچ ــ ئىچىدىن قايىل بولغان ھالدا، يې-

قىملىق كۈلۈمسىرىدى:

ــ رەھمەت دىرېكتور، ئاپامنىڭ كېسىلى خېلى ياخشى بولۇپ قالدى.

ما ۋېنبو ئەتراپقا بىر قۇر قارىۋەتكەندىن كېيىن، يانچۇقىدىن ھېلىقى لېپاپنى چىقىرىپ ۋاڭ لىمننىڭ قولىغا تۇتقۇزدى.

ــ بۇ پونكىتىمىزنىڭ سىزگە قىلغان ئازراق كۆڭلى. ئائىلىڭىزدە مەيلى قانداقلا قىينىچىلىق بولمىسۇن، چوقۇم ماڭا بىۋاستە ئېيتىڭ. پونكىتتىكىلەر سىزدىن يارىدەمىمىزنى ئايمايمىز.

ۋاڭ لىمىن لېپاپنى ئۇنىڭغا ئۇزاتتى.

ــ مەن پونكىتنىڭ پۇلىنى ئالسام قانداق بولىدۇ؟ رەھمەت، كۆڭلىڭىز ماڭا تېگىل بولدى، دىرېكتور.

دەل شۇ ۋاقىتتا تۆۋەندىن ماشىنىنىڭ سىگنالى ئاڭلاندى، ۋاڭ لىمىن لېپاپنى ئاستا يانچۇقىغا سېلىۋالدى.

ــ شياۋۋاڭ، سىز پۇل يىغىڭ. سىرتىنىڭ ئىشىنى ماڭا قويۇپ بېرىڭ.

بىر پەستىن كېيىن ئەتراپنى يەنە جىمجىتلىق باستى.

ــ مەن ئۇستىگە چىقىپ ئازراق ئۇسسۇزلۇق ئىچىۋالاي، ــ دېدى دىرېكتور ئىشىكتىن چىقىۋاتقان ۋاڭ لىمىنغا مەنىلىك قاراپ قويۇپ.

ۋاڭ لىمىن پەس ئاۋازدا يەنە ئۇنىڭدىن ئۆتۈندى:

ــ دىرېكتور، بۇ پۇلنى يەنىلا ئۆزىڭىز ئېلىپ قېلىڭ.

ما ۋېنبو پەلەمپەيگە قەدەم تاشلىغاچ گەپ ئوينىتتى:

ــ ئاجرىشىپ كەتكەن ئايالىنىڭ ئۆزىگە تۇشلۇق قىينىچىلىقى

بولىدىغۇ؟

بۇ گەپنى ئاڭلىغان ۋاڭ لىممىنىڭ كۆز چاناقلىرى ئىختىيارسىز ياشقا تولدى ۋە پەلەمپەيگە چىقىپ كېتىۋاتقان دىرېكتورغا قارىدى ـ يۈ، كۆزىنى يۇمۇۋالدى. راستىنى دېگەندە، ئۇنىڭ قەلبىنى قانداقتۇر بىر خىل ئىللىق تۇيغۇ ئىلكىگە ئېلىۋالغانىدى.

ۋاقىت تۇن نىسبى بولغانىدى. ۋاڭ لىمىن سائىتىگە قاراپ قويۇپ، دەرھال بېرىپ دەرۋازىنى تاقاپ قويدى ۋە بايىقى ئورۇندۇققا كېلىپ ئەمدىلا ئولتۇرۇشىغا دىرېكتورنىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى:

ــ شياۋۋاڭ، ئېغىر كۆرمىسىڭىز ماڭا ئازراق قاينىقسۇ تەييارلاپ بەرگەن بولسىڭىز.

بىر پەستىن كېيىن دىرېكتور ئىشخانىسىنىڭ ئىشكى ئاستا چېكىلىپ، ئارقىدىنلا ۋاڭ لىممىنىڭ قارىسى كۆرۈندى. تېلېۋىزور كۆرۈۋاتقان ما ۋېنبو دەرھال ئورنىدىن تۇرۇپ، ئۇنى قىزغىنلىق بىلەن قارشى ئالدى. ۋاڭ لىمىن ئازراق جىددىيلەشكەن ھالدا، ئۇستەلدىكى چايدانىنى لىقلاپ بولۇپ، ئاستا كېلىپ دىرېكتورنىڭ ئىستاكىنىغىمۇ قاينىقسۇ قويدى. تېلېۋىزورنىڭ ئاۋازى خېلىلا پەس ئىدى.

ــ دىرېكتور، مە... مەن، ـ ۋاڭ لىمىن دۇدۇقلىغىنىچە بايىقى لېپاپنى ئۇنىڭغا تەڭلىدى، ـ مەن بۇ پۇلنى راستىنلا ئالالمايمەن.

ما ۋېنبو ئۇنىڭ ئالدىغا كېلىپ مۇرىسىگە يېنىككىنە ئۇرۇپ قويدى.

ــ نېمىشقا ئالمايسىز؟ ئائىلىڭىزدىكى قىينىچىلىقتىن خەۋىرىمىز بار. ئاز كۆرمەي ئېلىپ قويۇڭ. يىللىق مۇكاپىتىم ئىكەن دەپ

قارىسىڭىزلا بولمىدىمۇ؟

ۋاڭ لىمىن يەنە بىرنەرسە دېمەكچى بولۇۋىدى، لېكىن دىرېكتور ئىشارەت بىلەن ئۇنى توسۇپ قويدى ۋە تۈيۈقسىزلا ئۇنىڭ قولىنى تۇتۇالدى. ۋاڭ لىمىننىڭ كۆچى قولىنى ئاجرىتىۋېلىشقا راستىنلا ئاجىزلىق قىلىۋاتاتتى. دىرېكتور ئارقىدىنلا ئۇنى چىڭ قۇچاقلىۋالدى. ۋاڭ لىمىن باشتا خېلى يولقۇنۇپ باققان بولسىمۇ، لېكىن ئاستا-ئاستا رايىشلىشىپ قېلىۋاتاتتى. ما ۋېنبونىڭ بىر جۈپ قولى خۇددى يىلان كەبى ۋاڭ لىمىننىڭ بەل، دۇمبە، بويۇن، يۈز ۋە چاچلىرىنى بىرەر قۇر تېمىسقىلاپ چىقتى. مەستخۇشلۇق ئىلكىدىكى ۋاڭ لىمىن هاياجان ئىلكىدە كۆزىنى يۇمدى...

ماي پونكىتتىن ئانچە يىراق بولمىغان يول ياقىسىدىكى دائىرە-سىدە بىرنەچچە كىچىك ئاشخانا، مىلىچمال دۇكانلىرى ۋە ئۇششاق-چۈششەك يايمىچىلار ئۆز تىرىكچىلىكى بىلەن ھەلەك ئىدى. ئاشۇ ئاشخانىلارنىڭ بىرى ۋۇ جىنىڭ بولۇپ، خېلىلا ئاۋات ئىدى. بۇ يەرگە كېلىپ تاماقلىنىدىغانلار ئاساسەن ئۆتە يولدىكى يولۇچى ۋە شوپۇرلار ئىدى. تاكسى شوپۇرى جىن ئاكا ئادەتتە تۇن نىسبى بولغان چاغلاردا بۇ يەرگە كېلىپ هاردۇقىنى چىقارغاچ، تاماق يەپ كېتەتتى. بۇگۈن ئۇ شالى ماركىلىق تاكسى ماشىنىسىنى يول ياقىسىغا توختىتىپ قويۇپ، سىرتتىكى بوش ئۇستەلگە كېلىپ جايلىشىپ، بىر بوتۇلكا پىۋا ۋە ئاز-تولا زاكۇسكا بۇيرۇتتى. جىن ئاكا تۇرمۇش ھەلەكچىلىكى بىلەن ئەتىگەندىن تاكى تۇن نىسبىگىچە شەھەرنىڭ ئارقا كوچىلىرىنىڭ ئېگىز-پەس كونا يوللىرىدا تىنىم تاپماي خېرىدار ئىزدەپ

كىرا تارتاتتى. ئۇنداق بولمىغاندا ئىككىنچى كۈنى ماشىنا غوجايىنى- نىڭ تاپا - تەنە، تىل - ئاھانىتىگە قالاتتى. جىن ئاكا ھەمىشە يالغۇز ئولتۇرۇپ تاماق يېگەچ پىۋا ئىچەتتى. ھوزۇرلانغاچ ئەرزان پۇللۇق تاما- كىسىنى ئۈلاپ - ئۈلاپ چېكەتتى. جىن ئاكا مەيلى تاماق يېگەندە ياكى تاماكا چەككەچ ھاردۇقىنى چىقارغاندا بولسۇن، ھېلىقى ماي قاچىلاش پونكىتى تەرەپتىن كۆزىنى ئۈزەلمەيتتى. پونكىت ھويلىسى- غا كىرىپ چىقىۋاتقان ھەر خىل تىپتىكى ماشىنىلارغا، ئۆز ئىشى بىلەن چېپىپ يۈرۈۋاتقان خادىملارغا، پونكىتنىڭ نۇر چېچىپ تۇرغان لامپۇچكىسىغا ئۇزاقتىن - ئۇزاق قارىغىنىچە، چوڭقۇر خىياللارغا چۆكۈپ كېتەتتى...

ۋۇجى ئاشخانىسىنىڭ ئايال غوجايىنى جىن ئاكا بىلەن ھال مۇڭ قىلىشنى ياخشى كۆرەتتى. قولى بوشاپلا قالسا، ئۇنىڭ يېنىغا كېلە- ۋېلىپ، ئۇنى گەپكە تۇتاتتى. جىن ئاكا پەقەت مۇشۇ ئاشخانىغا كەلسىلا كۆڭلى ئاز - تولا ئېچىلىپ قالاتتى.

ئىيۇل ئايلىرى يېتىپ كېلىپ، ھاۋا كۈندىن - كۈنگە ئىسسىپ كەتكەچكە، ما ۋېنبو پونكىتىنىڭ تىجارەت زالىنىڭ تېمىغا بىر دانە شا- مالدۇرغۇچ ئورنىتىپ، چاي، شېكەر دېگەندەك تۇرمۇش بۇيۇملىرى بىلەن پونكىتتىكىلەرنىڭ كۆڭلىنى ئۇتۇۋالغاندى.

— دىرېكتورىمىز ھەقىقەتەن ياخشى رەھبەر بولۇشقا مۇناسىپ جۇمۇ، - خۇشامەت بىلەن كۈلۈمسىرىدى بىركۈنى شياۋجۇ باشقىلارغا ئاڭلىتىپ تۇرۇپ، - سىز ھەقىقەتەن بىزنىڭ بەخت - ئامىتىمىز!

ما ۋېنبو سۈس كۈلۈمسىرەپ، شياۋجۇنىڭ مەپتۇنكار چېھرىگە

تىكىلگىنىچە ئىچىدە پىچىرلىدى: قانداق بەخت ـ تەلەيكەن ئۇ؟ ئاراڭ-لاردىكى بەزىلەرنىڭ ئىش ئورنىدىن قالدۇرۇلىدىغانلىقىغا ھېچقانچە ۋاقىت قالمىدى. ھەتتا خادىم قىسقارتىش توغرىسىدىكى پىكىر ئېلىش ئالاقىسىمۇ ئاللىبۇرۇن چۈشۈپ بولدى. ئەگەر قىسقارتىلىش ئوبيېكتلىرى بۇ ئىشتىن ۋاقىپلانسا، نېمىمۇ بولۇپ كېتەر؟

ــ يەنىلا بىزنىڭ شياۋجۇ گەپكە ئۇستا جۇمۇ! ـ دىرېكتور ئۆز نۆۋىتىدە شياۋجۇنى ماختاپ قويغان بولدى.

شياۋجۇ يەنە نېمىلەرنى دېمەكچى بولۇپ تۇرۇشىغا، بىر چوڭ ئاپتوموبىل ماي قاچىلىتىش ئۈچۈن ئاستا كىرىپ كەلدى. شياۋجۇ دىرېكتورغا نازلىق تىكىلىپ قويۇپ، ئۆز ئىشىغا چاپتى.

شياۋجۇنىڭ يۈگۈرگەندىكى ھالىتى تولىمۇ سۆيۈملۈك ئىدى. بولۇپمۇ مىققىدە كەلگەن كاسسىسى ھەرقانداق بىر ئەرنىڭ دىققىتىنى تارتاتتى.

ما ۋېنبو يانچۇقىدىكى ھېلىقى ئالاقىنى سىلاپ قويۇپ خىيالغا پاتتى: گەپكە ئۇستىلىق قىلىپ نازلانغانىنىڭ نېمە پايدىسى؟ مېنىڭ ھەقىقىي مەقسىتىم سىلەرگە «ماي قاچىلاش». چۈنكى، كىم مېنى سىلەرگە باشلىق بولۇپ قالسۇن، كىممۇ مېنىڭ ئايالىمنى بالدۇرلا ئۆلۈپ كەتسۇن دەپتۇ؟

ما ۋېنبو شۇ خىياللار بىلەن پەلەمپەينى تاقىلدىتىپ دەسسەپ، ئەمدىلا ئىشخانىسىغا كىرىپ تۇرۇشىغا تېلېفون جىرىڭلاپ كەتتى. تېلېفون خوجايىن دالياڭدىن كەلگەن، ئاپىسىنىڭ كېسىلى سەۋەبى بىلەن يەنىلا رۇخسەت سورىغانىدى. ما ۋېنبو قەلبىنى ئېلىپ كالپۇ-

دار بەتىگە ئۇنىڭ ئىسمىنى چىرايلىق قىلىپ يېزىپ قويدى. دېمەك، بىچارە خۇاڭ داليانىڭ تەقدىرى شۇنىڭ بىلەن بەلگىلەنىپ بولغانىدى...

ما ژېنبو جەدىۋىلگە قاراپ بۇگۈن كەچكى ئىسمىنىدا خۇاڭ داليانىڭ بىلەن ژاڭ لىمىن ئەمەس، تاڭ شياۋچىڭ ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ، ئەتىكى ئىسمىنىدىكى باشقا بىر ئايالنى تاڭ شياۋچىڭ بىلەن تەڭشەپ قويدى ۋە سومكىسىنى رەتلىگەچ، ھۆججەتلەر ئىچىدىن ھۆسن تۇزەش ئورنىنىڭ ئېتىبار بېرىش كارتىسىنى بايقاپ قالدى. بۇنى ئىككى ئاي ئىلگىرى بىر ئاغىنىسى سۇۋغا قىلغان، ئەينى چاغدا ئۇ بۇنىڭ رولىغا ئانچە ئېتىبار بىلەن قاراپ كەتمىگەنىدى. ھازىر ئۆيىدە ئايالىمۇ يوق، ئۇنداقتا بۇنى كىمگە بېرىش كېرەك؟ ژاڭ لىمىن گەرچە ئۇنىڭغا تەسۋىرلىگۈسىز لەززەت ئاتا قىلغان بولسىمۇ، لېكىن ئۇ شۇ تۇرقى بىلەن ھۆسن تۇزەش ئورۇنلىرىغا تازا مۇناسىپ ئەمەس. كارتىنى ئۇنىڭغا بەرگەن تەقدىردىمۇ ئۇنىڭ خوشال بولۇپ كېتىشى ناتايىن.

ما ژېنبو دېرىزە ئالدىغا كېلىپ، كاسسىسىنى تولغاپ، چېپىپ يۇرگەن شياۋجۇنى كۆرۈپ يۇرەكلىرى ئويناپ كەتتى. ئۇنىڭ قارىشىچە، بۇ كارتىغا ئېرىشىشكە ئەڭ مۇۋاپىق نامزات دەل ئاشۇ شياۋجۇ ئىدى. چۈنكى ئۇ بوش ـ بىكار بولۇپ قالسىلا، چاپىدىغان يېرى دەل ھۆسن تۇزەش ئورنى، بۇنداق قىزلارغا مۇشۇ كارتىنىڭ ئۆزى ئەڭ ياخشى يەمچۈك، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۆزىنىڭمۇ شياۋجۇگە چىشىنى بىلەپ يۇرگىلى نەۋاق. پۇرسەتنى قولدىن بەرمەي، تۆمۈرنى قىزىقىدا

سوقۇپ، ئىشنى بۇگۈن ئاخشامغىلا توغۇرلىغان تۇزۇك. ئەگ ياخشى-سى ئالدى بىلەن بۇ سەتەڭنى بىفىكىتاڭدىكى رېستورانغا تەكلىپ قىلىپ، ئاندىن كارتىنى سوۋغا قىلىش كېرەك. ئىشنىڭ تەرەققىياتى-غا قاراپ خادىم قىسقارتىش ئىشىنى پۈرۈتۈپ قويۇشمۇ، بۇ قېتىمقى ئۇچرىشىشنىڭ مۇھىم كۈنتەرتىپلەرنىڭ بىرى. چۈنكى، شياۋجۇ ھې-لىقىنداق ئىش ئۇقمايدىغان ئەخمەق قىزلاردىنمۇ ئەمەس. ئۇ چوقۇم نۆۋەتتىكى بۇ خىرىسنىڭ ئادەتتىكى خىرىسلاردىن ئەمەسلىكىنى ئىدراك قىلالايدۇ. بىر ئوبدان خىزمەت، چېقىلماس تۆمۈر تاۋاقتىن كىممۇ بىكاردىن - بىكار ئايرىلىپ قېلىشنى خالايدۇ، دەيسىز؟ گەرچە شياۋجۇ تېخى توي قىلمىغان قىز بولسىمۇ، لېكىن ھەقىقىي پايدا مەنپەئەت ئالدىدا چوقۇم ئاقىلانە قارار چىقىرالايدۇ. ما ۋېنبو ئۆز خىيالىدىن مەست بولغان ھالدا پىسخىكىدە كۈلۈپ قويدى.

شياۋجۇ ئاخىرى ئىشتىن چۈشۈپ، كىيىملىرىنى ئالماشتۇرغا-دىن كېيىن، ئاجايىپ لاتاپەت بىلەن چىرايلىق دەسسىگىنىچە، دەرۋا-زىدىن چىقتى. ما ۋېنبومۇ پەلەمپەيدىن چۈشۈپ ماشىنىسىنى ئوت ئالدۇردى.

ــ قېنى ماشىنىغا مەرھەمەت قىلىڭ، خان قىز، ــ دېدى ئۇ ما-شىنىنىڭ دېرىزىسىنى ئاستا چۈشۈرۈپ، ــ پېقىر سىزنى ئۆيىڭىزگە-چە ئاپىرىپ قويسا قانداق؟

ــ جايىدا گەپ بولدى، ــ دېدى شياۋجۇ تەبەسسۇم بىلەن ماشىنە-غا چىققاچ.

ــ سەپىرىڭىز قاياققىكىن، خانقىز؟ ــ سوردى دىرېكتور ماشە-

نىنىڭ سۈرئىتىنى تېزلەتكەچ.

ــ مېنى ئۆيۈمگە ئاپىرىپ قويماقچى ئىدىڭىزغۇ؟ ــ شياۋجۇ ئۇنىڭغا نازلىق تىكىلدى، ــ ئۇنداق بولسا خوەيېپي كوچىسىغا قاراپ ھۈررا.

ما ژېنبو پۈرسەتنى قولدىن بەرمەي گەپ ئوينىتىپ، ئۇنىڭ تومۇرىنى تۇتۇپ باقماقچى بولدى:

ــ ماڭا ھەمراھ بولۇپ تاماق يېيىشىپ بېرىشنى خالامسىزكىن؟ ئاڭلىسام خوۋچاڭ كوچىسىدا بېيفىڭتاڭ رېستورانى ئېچىلىپتۇدەك. دېڭىز مەھسۇلاتلىرى قورۇملىرى بىلەن ناھايىتى ئاۋاتمىش.

شياۋجۇ ئويلىنىپ ئولتۇرمايلا يېقىملىق كۈلۈمسىرىگىنىچە، بېشىنى ئاستا لىڭشىتتى.

ئانچە چوڭ بولمىغان خوۋچاڭ كوچىسىدا يولۇچىلارنىڭ ئايىغى شالاڭ ئىدى. ما ژېنبو ماشىنىنى ئەگىلىتىپ كىلىپ، چوڭ ژۇسىكىلىق رېستوران ھويلىسىغا كىرىپ توختاتتى. ھويلا ئىچى ناھايىتى چوڭ، ئون نەچچە ماشىنا بولسىمۇ بەخۇدۇك پېتىپ كېتەتتى. ئوخشاش كىيىنگەن بىرنەچچە مۇلازىمەتچى مېھمان باشلاش ئۈچۈن رېستوران ئىشكى ئالدىدا يالغان كۈلۈپ، قول باغلاپ تۇراتتى.

ــ دىرېكتور، بۇ يەرگە ئىلگىرى كېلىپ باققانمىدىڭىز؟ ــ سوردى شياۋجۇ ماشىنىدىن چۈشكەچ، ــ ھەيۋىتى خېلى بولىدىغاندەك قىلىدۇ. غوجايىنىنى تونۇمسىز؟

ــ ئاڭلاشلارغا قارىغاندا، بۇ رېستورانىنى يۇ بو ئىسىملىك داڭلىق بىر دورا ماتېرىياللىرى سودىگىرى ئېچىپتۇمىش. ئەسلى بۇ يەر

ئەنسۇن رايونلۇق مەدەنىيەت يۇرتىنىڭ ئورنى بولۇپ، ئاشۇ خۇمپەر سېتىۋالغانىكەن.

ئۇلار چىرايلىق بىر مۇلازىمەتچى خانىمنىڭ باشلىشى بىلەن رېستۇراننىڭ ئارقا ھويلىسىدىكى ئايرىم بىر ياسىداق بۆلۈمىگە كىرىپ جايلاشتى. چايلار تارتىلىپ، قورۇمىلار بۇيرۇتۇلدى.

ما ژېنبو بۇگۈن ناھايىتى گەپدان ئىدى. شياۋجۇنىڭ جاراڭلىق كۈلكىسى پەقەتلا ئۈزۈلمەيتتى. ھەش ـ پەش دېگۈچە تۇرلۇك ـ تۇرلۇك دېگىز مەھسۇلاتلىرى قورۇمىلىرىنىڭ مەززىلىك ھىدى بۆلـ ـمىنى بىر ئېلىپ، شياۋجۇنىڭ ئېغىزىغا سېرىق سۇ كەلتۈرۈۋەتكەنـ ـدى. بىر بوتۇلكا قىزىل ھاراق بىلەن بىر جۈپ ئېگىز بويۇنلۇق خـ ـرۇستال رومكا بۇ سورۇننىڭ ھۆسنىگە ھۆسن قوشۇش ئالدىدا تۇراتتى.

ــ قورۇما بۇيرۇتۇشقا ئېپىگىز بار ئىكەن، ـ دېدى شياۋجۇ يېـ ـقىملىق كۈلۈپ، ـ سىزگە قول قويدۇم دېرىكتور.

ــ كۆڭلىگىزدىكىدەك بولماي قالسا كەچۈرۈڭ، ـ دېدى ما ژېنبو تەكەللۇپ بىلەن.

ــ بۇيرۇتقان قورۇمىلىرىگىز بەكلا قىممەتتەك قىلىدۇ. سىزنى بىھۇدە چىقىمدار قىلغانلىقىمدىن خجىلمەن.

ــ ئۇنچىلىك تەكەللۇپ قىلىپ كەتمەڭ. يەڭگىز ئۆلۈپ كەتتى. بالامۇ ئالىي مەكتەپتە. يالغۇزچىلىقتا ئىچىم پۇشۇپ، سىز بىلەن ھال ـ مۇڭ قىلىشاي دېدىم. بۇگۈن ھۆكۈمەتنىڭكىگە ئەمەس، ئۆز مائاشىمغا خىيانەت قىلىپ، سىز بىلەن تەڭ چىرىكلىشەي دېدىم.

— بۇندىن كېيىن قاچان چىرىكلىشەي دېسىڭىز، مەن ھامان تەييار جۇمۇ.

— بۇگۈن مائاشىمنىڭ كۆپ قىسمى سىز ئۈچۈن قۇربان بولدى. كېلەركى قېتىم سىزنى قاينىقسۇ ئىچىشكىمۇ تەكلىپ قىلالمايدىغان- دەك تۇرىمەن.

كۇلكە - چاقچاقلار ئىلكىدە ما ۋېنبو رومكىغا ھاراق لىقلىدى.

— دىرېكتور، ئۆتۈنۈپ قالاي، ماڭا ئازراق قويغان بولسىڭىز. مەن راستىنلا ھاراق كۆتۈرەلمەيمەن.

— نەدىمۇ ئۇنداق گەپ بار ئىكەن؟ يېقىندىن بۇيان كۆڭلۈم پەر- شان، بۇگۈن ئەڭ ياخشىسى گېپىمگە كىرىڭ.

— نېمە ئىش بولدى دىرېكتور؟ - شياۋجۇ ئالدىراپ سورىدى.

ما ۋېنبو بىرئاز ئويلىنىۋالغاندىن كېيىن، يۈزىگە قەستەن جىد- دىيلىك يۈگۈرتۈپ، پەس ئاۋاز بىلەن خادىم قىسقارتىش ھەققىدىكى مەخپىيەتلىكنى ئۇنىڭغا بىراقلا ئاشكارلىۋەتتى - دە، رومكىدىكى ھا- راقنى بىر كۆتۈرۈشىدە ئىچىۋېتىپ، شياۋجۇگە ئوغرىلىقچە تىكىلدى.

دەرۋەقە، شياۋجۇنىڭ چېھرى جىددىي تۇس ئېلىپ، گەپنى نەدىن باشلاشنىمۇ بىلەلمەي قېلىۋاتقاندەك قىلاتتى. بۇ ھالدىن ھەقىقي تۇردە مەمنۇن بولغان دىرېكتور تېخى بايىلا لىقلانغان رومكىسىنى كۆتۈردى.

— قېنى كېلىڭ شياۋجۇ، مەن ھازىر ھەقىقەتەن بىر قارارغا كې- لەلمەيۋاتىمەن. قېنى ئېيتىڭە؟ پونكىتتىكىلەرنىڭ قايسى بىرسىنىڭ خىزمەتتىكى ئىپادىسى ياخشى ئەمەس. زادى كىمنى... ھەي بولدىلا ...

ما ۋېنبو سومكىسىدىكى ھۆججەتنى شياۋجۇگە كۆرسىتىپ، بايا دېگەنلىرىنى ئەملىيەت ئارقىلىق دەللىلەشنىمۇ ئۇنتۇمىغانىدى.

قىزىل ھاراق رومكىلارغا يەنە بىر قېتىم لىقلاندى. بۇ قېتىم شياۋجۇ ھاراقنى ئۆزى قۇيغانىدى.

ــ ئۇنچىلىكمۇ تەڭقىسلىقتا پۇچىلىنىپ كەتمەك دىرېكتور. كىمنى قىسقارتقۇڭىز كەلسە شۇنى قىسقارتۇەرمەمسىز؟ رەھبەر دېگەننىڭ رەھبەرگە خاس سۈر ـ ھەيۋىسى بولۇشى كېرەك، ئەلۋەتتە!

ئۇلار ھەش ـ پەش دېگۈچە بىر بوتۇلكىنى قۇرۇقداپ قويغانىدى. ئىككىنچى بوتۇلكىنى كىمنىڭ بۇيرۇتقىنى نامەلۇم، ئىشقىلىپ كەيپىيات ناھايىتى قىزغىن ئىدى. ما ۋېنبو پۇرسەتنىڭ ئاللىبۇرۇن يېتىپ كەلگەنلىكىنى ھېس قىلىپ، ھېلىقى كارتىنى ئېلىپ شياۋجۇگە ئۇزاتتى.

ــ بۇنى سىزگە سوۋغا قىلاي. سىزنىڭ ھۆسن تۇزەشكە ئالاھىدە ئېتىبار بىلەن قارايدىغانلىقىڭىزنى بىلىمەن. پەقەت سىزلا چىرايلىق تۇرسىڭىز، مەن شۇنىڭدىن خوشال!

شياۋجۇ كارتىنى قولىغا ئېلىپ، تەپسىلىي بىر قاراۋەتكەندىن كېيىن چىرايلىرى تېخىمۇ ئېچىلىپ كەتتى:

ــ پاھ، ھەقىقەتەن ئالماس كارتىكەن. تەشەككۇرۇمنى بىلدۈرۈش ئۈچۈن بىر قەدەھ ئىچەي. سىزنىڭ بۇ سوۋغىڭىز مەن ئۈچۈن ھەرقانداق سوۋغاتتىنمۇ قىممەتلىك!

ئۇلار رومكىلىرىنى بوشاتقاندىن كېيىن، ما ۋېنبو ھىيلىگەرلىك بىلەن سورىدى:

ــ ئالماس كارتا دېگەننىڭ مەنىسى نېمە؟

شياۋجۇ ھاراق ئىچكەچ جاۋاب قايتۇردى:

ــ ھۆسن تۇزەش ئورنىنىڭ ئېتىبار بېرىش تۇرلىرى ئىچىدىكى ئەڭ ئالاھىدىرەكى.

ما ۋېنبو قولىدىكى رومكىنى كۆتۇردى:

ــ گەرچە يېشىڭىز كىچىك بولغىنى بىلەن بىلىدىغانلىرىڭىز مېنىڭكىدىنمۇ كۆپ ئىكەن سىزنىڭ. سىزگە يەنە بىر قېتىم قول قويدۇم.

شياۋجۇ دىرېكتورغا نازلىق تىكىلدى:

ــ دىرېكتور، سىز ھەقىقەتەن باشقىلارنىڭ كۆڭلىنى چۈشىنىسىز، جۇمۇ!

ما ۋېنبو شۇئان شياۋجۇنىڭ قولىنى ئالىقىنىغا ئېلىپ، ئۇنىڭ ئاللىبۇرۇن خۇمارلىشىپ كەتكەن كۆزلىرىگە تىكىلدى. ئىشىنىڭ تەرەققىياتى ئۇنىڭ ئويلىغىنىدىنمۇ تېز ئۇنۇم بېرىۋاتاتتى. ئاز ئۆتمەي ئۇلار چىرمىشىپ كېتىشتى...

ــ شياۋجۇ، راست گەپنى قىلسام سىز تولىمۇ چىرايلىق، خۇددى خام يۈزالغۇدەكلا!

ــ سىزمۇ بوپ قالىسىز، ــ ئەمدىلىكتە شياۋجۇمۇ تەشەببۇسكار ئورۇنغا ئۆتكەنىدى.

ــ بىزنىڭ ئۆيگە بېرىپ، چاي ئىچكەچ يەنە بىردەم مۇڭداشساق دەيمەن. لۇڭجىڭ چېيىغا مەيلىڭىز قانداقكىن؟

شياۋجۇ خىجىل ئارىلاش بېشىنى ئاستا لىڭشىتتى. ما ۋېنبو

ھېساباتنى توگىتىپ، ماشىنىنى ئۆيى تەرەپكە قاراپ ھەيدىدى. سىرتتا يامغۇر يېغىۋاتقان، يامغۇر تامچىلىرى ماشىنا ئەينەكىگە توختىماي ئۇرۇلۇپ، بۇ قېرى ـ ياش بىر جۈپلەرنىڭ يۈرەك تېۋىشىغا تەڭكەش بولۇۋاتاتتى...

ئۇلار ئۆيگە كىرىپلا چىرمىشىپ كېتىشتى. ما ۋېنبونىڭ بىر جۈپ قولى خۇددى ئىلگىرىكىدەك يىلان كەبى شياۋجۈنىڭ ھەممە يېرىدە تىمسىقلايتتى، نەپەسلىرى ئىتتىكلەپ توختىماي ھاسىرايتتى، شۇنداقتىمۇ ئۇنىڭ مېڭىسى تولىمۇ سەگەك، ناۋادا شياۋجۇ ئازراقلا تەرسالىق قىلىپ تۇرۇۋالسا، ئۆزىنى دەرھال تۇتۇۋېلىشنى ئويلاپ قويغانىدى. چۈنكى، ئۇ نېمىلا دېگەن بىلەن تېخى يۇزى ئېچىلمىغان قىز ـ دە. ھالبۇكى، ما ۋېنبۇ پەقەتلا ئۆز ھېسسىياتىنى كونترول قىلالمىدى...

بىرنەچچە مىنۇتلۇق لەززەتلىك ئېلىشىشتىن كېيىن، ما ۋېنبو ئۆزىنى يان تەرەپكە تاشلىدى. شۇ پەيتتە بىر ئىش ئۇنىڭ كاللىسىدىن زادىلا ئۆتمەيۋاتاتتى. چۈنكى شياۋجۈنىڭ تاۋۇزى قىزىل چىقمىغانىدى. ما ۋېنبو بىر پەس جىمجىتلىقتىن كېيىن، تاماكا تۇتاشتۇرۇپ، قېنىپ ـ قېنىپ بىرنەچچىنى شورۇۋەتتى ۋە پەس ئاۋاز بىلەن ئىشىنىڭ جەريانىنى سورىدى. ھېچ ئويلىمىغان يەردىن شياۋجۇ پىسسىكىدە كۈلۈپ قويۇپ، ئۇنىڭ قۇلىقىغا پىچىرلىدى:

ـــ بۇ سوئالنى سىزدىنمۇ يېشى چوڭ بولغان مەلۇم بىر كىشىدىن سورىسىڭىز ھەقىقىي جاۋابقا ئېرىشەلەيسىز.

ـــ سىز سۇپەتلەۋاتقان ئۇ كىشى زادى كىم؟ ـ دېرىكتور قىزىقىپ سورىدى.

بۇ قېتىم شياۋجۇنىڭ يۈزى خىجىللىقتىنمۇ ئەيتاۋۇر توغاچ-تەك قىزىرىپ كەتتى. ئۇنىڭ دېيىشىچە، بۇ ئۆگەي دادىسىنىڭ قىلغان ئىشى بولغاچقا، ئۇ خۇمپەر شۇ سەۋەبتىن تۇرمىگە كىرىپ كەتكەنمىكەن.

ــ قېنى ئېيتىڭە، شياۋجۇ؟ مەنمۇ ياخشى ئادەم ئەمەس شۇنداق-مۇ؟ ــ ما ۋېنبو ئۇنىڭ چاچلىرىنى سىلىغاچ سورىدى. شياۋجۇ ئەكسىچە بېشىنى ئاستا چايقىدى.

يامغۇر تېخىمۇ قاتتىق يېغىۋاتقان بولسا كېرەك، يامغۇر تامچىلىرىنىڭ شامال بىلەن كىرىپ دېرىزىگە ئۇرۇلغاندىكى ئاۋازى ئۆيدىكى جىمجىتلىقنى بۇزاتتى. ما ۋېنبو بولسا ئىچىدە ئويلايتتى: سۆيۈملۈك تۇمۇچۇقۇم، مېنى ياراتسىڭىزلا سىز بىلەن توي قىلسام دەيمەن!

ئىيۇندىن ــ ئىيۇلغىچە بولغان بۇ مەزگىل بۇ شەھەرنىڭ تازا تومۇز پەسلى، قاش قارايغاندىن تارتىپ سەھەرگىچە ھاۋا ھەر ھالدا بىرئاز سالقىنلاپ قالاتتى. جىن ئاكا ھېلىقى قىزىل رەڭلىك تاكسى ماشىنىسىنى ھەيدىگىنىچە، ماي قاچىلاش پونكىتى ھويلىسىغا ئاستا كىرىپ كەلدى. نۆۋەتچى خادىم ۋاڭ لىمىن شوپۇردىن قانچىلىك ماي قۇيدۇرىدىغانلىقىنى سورىغاندى، لېكىن شوپۇر زۇۋان سۆرمەي، پەقەت ئۈچ تال بارمىقىنى كۆرسىتىپ قويدى. ۋاڭ لىمىن ئېغىر ــ بېسىقلىق بىلەن بايقى سوئالنى يەنە بىر قېتىم تەكرارلىدى. بۇ قېتىم شوپۇر ئاچچىق بىلەن ئۈچ تال بارمىقىنى يەنە بىر قېتىم كۆرسىتىپ قويۇپ، يانچۇقىدىن قېقىشتۇرۇپ يۇرۇپ، 90 نەچچە يۈەننى چىقىرىپ ئۇنىڭغا ئۇزاتتى. ۋاڭ لىمىن پەقەت شۇندىلا ئۇنىڭغا 30

كىلو بېنزىن لازىم ئىكەنلىكىنى چۈشەندى. ۋاڭ لىمىن ئىچىدە ئۇنى غەيرىي مىجەزلىك ئادەم بولمىغان تەقدىردىمۇ، بەلكىم گاچا بولۇشى مۇمكىن، دەپ ئويلاپ قالدى. ۋاڭ لىمىن بېنزىننى قاچىلاپ بولغاندىن كېيىن تىجارەت زالىنىڭ يان تەرەپتىكى ئىشىكى ئارقىلىق چاسا رىشاتكىلىق پۇل يىغىش ئورنىغا كىرىپ، پۇلنى تارتىمغا سېلىپ قويدى ۋە جىن ئاكىنىڭ ئۆزىگە قاراپ تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ:

ــ مەندە يەنە قانداق ئىشىڭىز بار ئىدى؟ ــ دەپ ئەدەپ بىلەن سورىدى.

ــ سىز ماڭا بەش مو قايتۇرۇشنى ئۇنتۇپ قالدىڭىز.

ۋاڭ لىمىن دەرھال بايىقى پۇلنى باشقىدىن ئېلىپ ساناپ چىقتى. ھېسابلاش ماشىنىسى بىلەنمۇ قايتا ــ قايتا ھېسابلىغاندىن كېيىن يۇزى «ۋىللىدە» قىزىرىپ كەتتى.

ــ كەچۈرۈڭ، ئۇ ئارتۇق پۇلنى ئۇنىڭغا ئۇزاتقاچ تەكەللۇپ بىلەن چۈشەندۈردى. بايا ئالدىراشچىلىقتا تازا دىققەت قىلىپ كېتەلمەپتىمەن.

جىن ئاكا پۇلنى ئېلىپ لام ــ جىم دېمەي، زالدىن ئالدىراپ چىقىپ كەتتى.

ۋاڭ لىمىن ئۇنىڭغا يەنە بىر قېتىم ھەيران قالدى. چۈنكى، ئۇ بايىلا ئەسكەرتىپ قويغان بولسا ئۆزىمۇ ئاۋارە بولۇپ، ۋاڭ لىمىنمۇ قىزىرىپ يۈرمەيتتى. ۋاڭ لىمىن يېنىك بىر ئۇھ تارتىپ قويۇپ، تارتمىنى قولۇپلاپ زالغا چىقتى ۋە چۆگۈنگە قاراپ قىناقسۇ لىقلاپ پەلەمپەيگە پۇتىنى ئالدى. بۈگۈن ئاخشام ئۇ خۇاڭ دالياڭ بىلەن بىر ئىس-

مىنىدا ئىدى. لېكىن خۇاڭ داليالڭ رۇخسەت سورىغاچقا، دىرېكتور ئۇنىڭ ئورنىدا نۆۋەتچىلىك قىلىۋاتاتتى. دىرېكتور خېلى بۇرۇنلا كەلگەن، ئىشخانىسىدا خاتىرجەم تېلېۋىزور كۆرۈۋاتقانىدى. ۋاڭ لىمىن مۇشۇ نەچچە كۈندىن بېرى باشقا خىزمەتداشلىرىدىن خادىم قىسقارتىش توغرىسىدىكى مىش - مىش گەپلەرنى بىرنەچچە قېتىم ئاڭلىغان بولغاچقا، بۈگۈن دىرېكتوردىن ئەھۋال ئىگىلەپ بېقىشنى كۆڭلىگە پۈكۈپ قويغانىدى. ۋاڭ لىمىن ئادەتتى بويىچە ئىشخانىغا كىرگەندىن كېيىن، چايدانغا ۋە دىرېكتورنىڭ ئىستاكانىغا قايناقسۇ جىقلاپ تۇرىشىغا، دىرېكتور ئۇنىڭ قولىدىكى چۆگۈننى دەرھال ئېلىپ ئۈستەلگە قويۇپلا، ئۇنى قۇچىقىدا ئولتۇرغۇزۇۋېلىپ، نەزىرى-نى قايتىدىن تېلېۋىزورغا يۆتكىدى. ۋاڭ لىمىنىڭ تېنى يايراپ، يۈ-رىكى هاياجاندىن تېپچەكلەپ كەتكەنىدى. ئۇ شۇ خىل هاياجان ئىلكى-دە دىرېكتورنىڭ چېچىنى قولى بىلەن يېنىك تاراپ تۇرۇپ، هېلىقى ئىش توغرىلىق گەپ تەشتى.

— كۆڭلىڭىزنى توق تۇتۇپ، خاتىرجەم ئىشلەۋېرىڭ. هەر نېمە بولغان تەقدىردىمۇ سىزنى قىسقارتىپ يۈرمەسمەن.

ۋاڭ لىمىن هاياجاندىن كۆزىگە لىققىدە ياش ئالدى. چۈنكى، دى-رېكتور ئۇنىڭ بارلىق ئەندىشىلىرىنى يەتتە قات ئاسمانىنىڭ نېرىسىغا چۆرۈۋەتكەنىدى. ئەمدىلىكتە دىرېكتور ۋاڭ لىمىنىڭ نەزىرىدىكى ياخشى بىر رەھبەر دېگەندىن كۆرە هەقىقىي بىر ئەركەككە، تەۋرەن-مەس يۆلەنچۈككە ئايلانغانىدى. ۋاڭ لىمىن دىرېكتورنىڭ بوينىغا يېنىك گىرە سېلىپ قۇلىقىغا پىچىرلىدى.

ــ قەدىرلىكىم، قورسىقىڭىز ئاچتىمۇ؟ ناۋادا ئاچقان بولسا مەن قارشى تەرەپتىكى ئاشخانىغا بېرىپ سىزگە بىرىم كىلو تۇگرە ئەكىلىپ بېرەي. مۇزدەك پىۋىگە مەيلىڭىز قانداق؟

تېلېۋىزوردا ۋاسكېتبول مۇسابىقىسى كۆرسىتىلىۋاتاتتى. ئېھتىمال، دىرېكتور مۇسابىقىگە قىزىقىپ قالغان بولۇشى مۇمكىن، ۋاڭ لىمىنىڭ سۆزلىرى ئۇنىڭ قۇلىقىغا كىرمەيۋاتقاندەك قىلاتتى. ۋاڭ لىمىن بايىقى سۆزىنى قايتىدىن تەكرارلىغاندىن كېيىنلا دىرېكتور بېشىنى ئاستا چايقاپ قويدى. ۋاڭ لىمىن دىرېكتورنىڭ ھېلىقى ئىشنى ماي قاچىلاشتىن ئىبارەت كەسپى سۆز بىلەن سۈپەتلىشى، باشتا ئۇنىڭغا كۈلكىلىك تۇيۇلغىنى بىلەن ئەمدىلىكتە ئۇنىڭغا خۇددى شېئىر كەبى تولىمۇ پاساھەتلىك، ئاجايىپ مەنىلىك تۇيۇلماقتا ئىدى...

ۋاڭ لىمىن خۇددى يۇزى ئېچىلمىغان قىزدەك تارتىنىپ تۇرۇپ، ئۇنىڭ قۇلىقىغا پىچىرلىدى:

ــ بۈگۈن ماي قاچىلاشنى ئۇنتۇپ قالمىغانسىز؟

ما ۋېنبو ئۇنىڭ لېۋىگە سۆيگەچ ئاستا شۇڭىرلىدى:

ــ كەچتىرەك بولسۇن.

دەل شۇ پەيتتە ماشىنىنىڭ سىگنال ئاۋازى ئاڭلاندى. ۋاڭ لىمىن دىرېكتورنىڭ قوينىدىن سۈغۇرلۇپ چىقىپ، چۆگۈننى ئالدى ـ دە، ئالدىرىغىنىچە پەلەمپەيدىن چۈشۈپ كەتتى. ئەكسىچە، دىرېكتورنىڭ كۆزى ھېلىھەم تېلېۋىزوردا، ئەتراپىنى تامامەن ئۇنۇتقاندەك قىلاتتى.

تاكسى شوپۇرى جىن ئاكا پونكىتتىكى ئايال خادىم تاڭ يىڭنى

خېلى ئۇزۇندىن بۇيان تونۇيتتى. لېكىن، تاڭ يېڭىنىڭ ئۇنى تونۇشى ناتايىن ئىدى. ئەمەلىيەتتە، تاڭ يىڭ جىن ئاكىنىڭ يىراقتىكى نەۋرە ئاچىسىنىڭ ساۋاقدىشى بولۇپ، جىن ئاكا كىچىك چاغلىرىدا دائىم نەۋرە ئاچىسىنىڭ ئۆيىگە ئوينىغىلى بارغاندا تاڭ يېڭىنى داۋاملىق ئۇچرىتاتتى.

جىن ئاكا تۇنجى رەت ماي قاچىلاش پونكىتىغا بارغاندا تاڭ يېڭىنى قەيەردىدۇ بىر يەردە كۆرگەندەك خېلى بىر پەس ئويلىنىپ، ئاخىرى ئېسىگە ئالدى. لېكىن ئۇنى گەپكە تۇتمىدى. چۈنكى، ئارلىقىتىن ئۇزۇن زامانلار ئۆتۈپ كەتكەچكە ئۆزىگە تازا ئىشەنچ قىلالمىغاندىدى. جىن ئاكا تىرىكچىلىك ئۈچۈن باشقىلارغا يالليىپ ھاردىم - تالدىم دېمەي كىرا تارتاتتى. كۈندۈزى دوختۇرخانىغا بېرىپ كېسەل كارتۇتىدىكى دادىسىنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئالمىسا تېخى بولمايتتى. يىراقتا ياتلىق بولۇپ كەتكەن ئاچىسىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ئۇنىڭ باشقا يېقىن تۇغقىنى يوق. ئىلگىرى ئۇنىڭمۇ قىز دوستى بولغان. بۇلتۇر ئۇنىڭ دادىسى كېسەل بولۇپ دوختۇرخانىغا كىرىپ قالغاندىن كېيىن، جىن ئاكا نائىلاج قىز دوستىدىن ئىككى قېتىم قەرز سوراشقا مەجبۇر بولغانىدى. لېكىن قىز دوستى ئاز ئۆتمەيلا ئۇنىڭ بىلەن ئايرىلىپ كەتتى...

جىن ئاكا ئاخىرى ئىنسان ئۈچۈن پۇل دېگەن بۇ نەجىسنىڭ ھەرقانداق نەرسىدىن مۇھىم ئىكەنلىكىگە ھەقىقىي چىن يۈتكەنىدى. ئۇ مۇشۇ كۈنلەردە ئۆزىنىڭ سالامەتلىكىنىڭمۇ ئانچە ياخشى بولماي قېلىۋاتقانلىقىنى سېزىۋاتاتتى. ئۇ تاماكىنى ھەددىدىن ئارتۇق كۆپ

چېكەتتى. پەقەت تاماكا ئارقىلىقلا ئۆزىگە تەسەللى تاپاتتى. لېكىن تاماكا هامان زىيانلىق نەرسە بولغاچ يېقىندىن بۇيان، ئۆپكىسىمۇ توختىماي گىژىلدايدىغان بولىۋالدى...

بۇگۈن تۈن نىسبىدە جىن ئاكا ماشىنىسىنى هەيدەپ يەنە ۋۇجى ئاشخانىسىنىڭ ئالدىغا كېلىپ توختىدى. بۇگۈن كىرانىڭمۇ تازا تايىنى يوق، كۆڭلى ئوبدانلا يېرىم ئىدى. ئۇ بوش ئۇستەلگە جايلىشىپ، ئادەتتىكىدەك بىر بوتۇلكا پىۋا هەمدە ئاز ـ تولا زاكۇسكا بۇيرۇتتى. كۆزى بولسا ئادىتى بۇيىچە ماي قاچىلاش پونكىتى تەرەپكە تىكىلگىنى تىكىلگەنىدى. ئۇ كەچكى ئىسمىنىدا ئىشلەۋاتقان تاڭ يېڭنى تونۇۋالغانىدى. يەنە بىرسى بولسا دەل تۈن نىسبىدە ئۇچىنچى قەۋەتكە يۈگۈرەيدىغان، يەنى ئۆزىدىن بەش مو پۇلنى ئارتۇق ئېلىۋالغان هېلىقى ئايال خادىم ئىدى.

جىن ئاكا يېقىندىن بۇيان بىر ئىشنى بايقاپ قېلىۋاتقاندەك قىلاتتى. يەنى سانتانا ماركىلىق پىكاپ هەيدەيدىغان باشلىق كەچلىك دىجورنىلىك قىلغاندا، داۋاملىق ئىككى ئايال خادىم تۈن نىسبى بىلەن تاڭ ئۇنىڭ ئىشخانىسىغا كىرىپ كېتەتتى. ئەلۋەتتە ئۇ ئىككى ئايال بىر ئىسمىنىدا ئەمەس ئىدى. جىن ئاكا شۇنى سەگەكلىك بىلەن بايقاپ قالدىكى، مۇشۇ يېقىندىن بۇيان، هېلىقى ياش ئەر خادىمنىڭ پونكىتتىن قارىسى يىتكەن، كەچلىك ئىسمىنىدا ئەر باشلىقنى هېسابقا ئالمىغاندا، باشقا ئەر خادىملارنىڭ دىجورنىلىك قىلىش تارىخىغا خاتىمە بېرىلگەندەك قىلاتتى. بەزى چاغلاردا ماي پونكىتىنىڭ كەچكى هوقۇقى بۇ ئىككى ئايال خادىمغا ئوخشىچە قالاتتى.

جىن ئاكا تاماق يېگەچ ئولتۇرۇپ ئاخشاملىرى ماي قاچىلىتىشقا كېلىدىغان چوڭ ـ كىچىك ماشىنىلارنىڭ سانىغا دىققەت قىلىدىغان بولۇپ قالدى. ئۇنىڭ ھېسابلىشىچە، ھەر ئاخشىمى تەخمىنەن يۈز مـاشىنا ماي قاچىلاتتى دېگەندە، ھەربىر ماشىنا ئوتتۇرا ھېساب بىلەن يۈز يۆنلىك ماي قاچىلىسا، تەخمىنەن ئون مىڭ يۆەن ئەتراپىدا پۇل بولىدۇ. ناۋادا كۈندۈزدىكى ماشىنىلارنى قوشۇپ ھېسابلىسا نەچچە ئون مىڭ يۆەن دېگەن گەپ!

بۇگۈن جىن ئاكا بۇ ھېساباتنى يەنە بىر قېتىم كۆڭلىدىن ئۆتـكۈزگەچ، بىر ئىستاكان پۈتۈنى بىراقلا كۆتۈرۈۋېتىپ، ماي پونكىتىنىڭ بىر سوتكىلىق كىرىمى خۇددى ئۆزىنىڭ يانچۇقىغا ھازىرلا چۈشىدىغاندەك ھوزۇرلانغان ھالدا كېكىرىپ قويدى...

جىن ئاكا ھېساباتنى قىلىۋېتىپ، ماشىنىنى ماي پونكىتى ئەتراپىدىكى ئاسفالىت يولغا قاراپ ھەيدىدى. ئۇ ماشىنىنى مۇشۇ ھەيدىشىدە، شەھەرنىڭ جەنۇبىغا چىقىپ قالاتتى. ناۋادا يولۇچى ئۇچرىمىسا ماشىنىنى ئارقىغا بۇرايتتى. ئەمەلىيەتتە، پەقەت مۇشۇ يوللا ئەتراپىتىكى شەھەر سىرتىغا قاتنايدىغان يول بولۇپ، ئىچكىرىلەپ ماڭسا تاغ ئارىسىغا كىرىپ كېتەتتى. دېمەك، بۇ يول ئەنە شۇنداق تىنچ، خالىي يول ئىدى...

بۇگۈن جىن ئاكىنىڭ خىيالى تولىمۇ شېرىن ۋە ئۆزگىچە ئىدى. ئەگەر ماي قاچىلاش پونكىتىنىڭ ھېلىقى نەچچە ئون مىڭ يۆەن پۇلى ئۇنىڭ يانچۇقىدا بولسا ئىدى، بۇ چاغدا ئۇ ھېچنېمىگە پەرۋا قىلماي، خۇاڭپۇجيانڭ دەرياسى بويىدىكى ھېلىقى چوڭ شەھەرگە

بېرىپ، قىز دوستىنى ئىزدەپ تاپقان بولاتتى. جىن ئاكا تېخى يېقىن-دىلا قىز دوستىنىڭ ئاشلىق سودىسى قىلىدىغان بىر سودىگەر بىلەن ئاشۇ شەھەرگە كەتكەنلىكىنى ئاڭلىغانىدى. جىن ئاكا بۇ خەۋەردىن ۋاقىپلانغىنىدا ئاچچىق ئەلەم ئىلكىدە ئۇنسىز يىغلىۋەتكەنىدى...

يامغۇرلۇق بىركۈنى ما دىرېكتور باش شىركەتكە بېرىپ، مۇھىم بىر يىغىنغا ئىشتىراك قىلدى. يىغىندىن كېيىن شەھەرلىك نېفىت شىركىتىنىڭ باش دىرېكتورى شۇ ئەپەندى ئۇنىڭغا ناھايىتى تېزلىك بىلەن، پونكىتىنىڭ خادىم قىسقارتىش توغرىسىدىكى لايىھەسىنى ئاي ئاخىرىغىچە يوللاپ بولۇش توغرىسىدا يەنە بىر قېتىم كۆرسەتمە بەردى.

ـــ نەدىمۇ ئۇنداق ئاسان ئىش دەيسىز؟ باش دىرېكتور، ـ دېدى ماڭ ۋېنبو يىغلامسىرىغان ئاھاڭدا، ـ خادىم قىسقارتىش دېگەنلىك ئىش ئورنىدىن قالدۇرۇش دېگەنلىكتۇر. مەن بۇ ئىش تۇپەيلىدىن كۆتۈلمىگەن بىرەر چاتاقنىڭ يۈز بېرىشىدىن ئەنسىرەيمەن.

بۇ ئىشنىڭ ماھىيىتىنى ئۇنداق قورقۇنچلۇق مۆلچەرلىۋالسىڭىز بولمايدۇ، ـ دېدى شۇ باش دىرېكتور سالاپەت بىلەن گېپىنى قىرىپ قويۇپ، ـ قىسقارتىلغان خادىملارغا مەلۇم مۆھلەتكىچە تولۇق-لىما ياردەم پۇل بېرىلىدۇ. بۇ سىياسەت سىلەرنىڭ پونكىتىڭلارغىلا ئەمەس بەلكى شەھىرىمىزدىكى چوڭ ـ كىچىك ئالتە پونكىتقا ئوخشاش قارىتىلغان. بۇ ئىشتا مەيدانىڭىز چوقۇم مۇستەھكەم بولۇشى، ئەمەلىيىتىڭىز ئارقىلىق باش شىركەتنىڭ ئىسلاھات ئىشلىرىغا تولۇق ماسلىشىشىڭىز كېرەك.

ما ۋېنبو پونكىتقا قايتىپ كەلگىچە بولغان ئارىلىقتا، يەنە بىر قېتىم ئەستايىدىل ئويلىنىپ كۆردى. باش شىركەتنىڭ ھۆججەت رو-ھىغا ئاساسلانغاندا، پونكىتتىن قىسقارتىلىدىغان خادىم ئىككى نەپەر. نۆۋەتتە، بۇ شەرتكە تامامەن ماس كېلىدىغان نامزات دەل خۇاڭ دالياڭ! چۈنكى، ئۇ ئاپىسىنىڭ كېسىلىنى باھانە قىلىپ ئىشقا كەلمىگىلى ساپمۇساق ئۆچ ئاي بولدى. دېمەك، خۇاڭ دالياڭ توغرۇلۇق قايتا ئويـ-لىنىپ ئولتۇرۇشنىڭ ھاجىتى يوق. لېكىن يەنە بىر نامزات زادى كىم؟ تاڭ يىڭ بولسا شۇ باش دىرېكتورنىڭ تۇغقىنى. ۋاڭ لىمىن بىلەن شياۋجۇنى قەتئىي قىسقارتىشقا بولمايدۇ. چۈنكى ئۇلاردىكى پـ-داكارانە روھنى باشقا ئاياللار مەڭگۈ دوراپ بولالمايدۇ. قالغان ئىككى خادىمنىڭ بىرى ئۆزى بىلەن مۇشۇ پونكىتنىڭ تەرەققىياتى ئۈچۈن جان كۆيدۈرۈپ كېلىۋاتقان لاۋيۈەن. ئۇ پەقەت مۇشۇ پونكىتتىلا ئەمەس بەلكى پۈتۈن شىركەت بويىچە ئېيتقاندىمۇ پىشقەدەم خادىم! يەنە بىرسى بولسا فېڭ شياۋچى. باش شىركەتتىكى لى شۈجى مۇشۇ ئىككى كۈندىن بۇيان ئۇنى ماشىنىسى بىلەن ئۆزى ئەكېلىپ، ئەكـ-تىۋاتىدۇ. قارىغاندا، ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتنى ھەرگىز تۆۋەن مۆلچەرلەشكە بولمايدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە لى شۈجى باش شىر-كەتنى قولىدا ئويىنىتىپ كېلىۋاتقان مەشھۇر شەخس. ئۇنىڭ چىشىغا تېگىپ قويغانىنىڭ ئۆزى بىلىپ تۇرۇپ ئۆز پۈتىغا ئۆزى پالتا چاپقان بىلەن باراۋەر. ما ۋېنبو ئۆزىنىڭ پايدىسىدىن خاپىلىقى كۆپ بولغان بۇ ئالىقانچىلىك ماي پونكىتىغا دىرېكتور بولۇپ قالغانلىقىغا پۇشاي-مان قىلىپ قالغانىدى. ئۇ نۇرغۇنلىغان ئىدىيەۋى توقۇنۇشلار ئىلكـ-

ده، پونكىتقا قايتىپ كەلدى. پونكىتتا خۇاڭ داليـاڭدىن باشقىلارنىڭ ھەممىسى ئۆز ئىشلىرى بىلەن ئالدىراش ئىدى. ئۇنىڭ كۆڭلىدە خۇاڭ داليـاڭنىڭ كەلمىگەنلىكى نۆۋەتتىكى خادىم قىسقارتىش ئۇچۇن كۆڭۇل توختىتىشقا پايدىلىق ئىدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇ ئىشلار بىرئاز بېسىققاندا دەرھال خادىملارنى يىغىپ ھۆججەتنىڭ روھىنى يەتكۈزدى:

ــ كېيىنكى ھەپتىدە مۇڭاپىق بىر كۇننى تاللاپ نامسىز بېلەت تاشلاش ئارقىلىق خادىملارنىڭ رايىنى سىناش يىغىنى ئاچىمىز. خادىملارنىڭ خىزمەت داۋامىدىكى ئىپادىسى بۇ قېتىمقى خادىم قىسقارتىشتىكى مۇھىم ئامىللارنىڭ بىرى. ئۇنىڭدىن باشقا ئىمتىھان نەتىجىسى ۋە رەھبەرلەرنىڭ سىناپ تەكشۈرۈشى ئاساسىدا ئاخىرقى قارار چىقىرىلىدۇ. شۇڭا يولداشلارنىڭ بۇ ئىشقا نىسبەتەن تولۇق ئىدىيەۋى تەييارلىق كۆرۈشىنى ئۇمىد قىلىمەن، ــ دىرېكتور ھەر ئېھتىمالغا قارشى خادىملارنىڭ كۆڭلىگە تەسەللى بېرىپ قويغان بولدى، ــ مەن كۆپچىلىكنىڭ بۇ ئىشنى ئۆزىگە يۈك قىلىۋېلىشىنى خالىمايمەن. خاتىرجەم بولۇڭلار كى، قىسقارتىلغان خادىملار يېڭى ئىش ئورنىغا ئېرىشكۈچە، يېتەرلىك تۇرمۇش يارىدەم پۇلىغا ئېنىقراق ئېيتقاندا، كەسىپ تاللاش مەبلىغىگە ئېرىشىدۇ. دېمەكچىمەنكى، بۇنداق زامانىنىڭ ئارقىدا قالغان جاپالىق يەرگە باغلىنىپ يۇرگۈچە، باشقا مۇڭاپىق بىر كەسىپ بىلەن شۇغۇللانغانمۇ ياخشى.

ما ۋېنبو بولۇپمۇ ئاخىرقى بىر جۈملە سۆزنى ئۇرغۇلۇق قىلىپ دېيىش ئارقىلىق ئۇلارنىڭ كۆڭلىنى ئاز ــ تولا بولسىمۇ ياساپ قويغانىدى. قىسقا لېكىن ۋەھىمىلىك ئېچىلغان يىغىنىنىڭ ئاخىرلاشقانلى-

قىنى جاكارلىغان دىرېكتور شياۋجۇ بىلەن ۋاقتى لىمىننىڭ ئۆزىگە ئو-غۇرلۇقچە قاراۋاتقانلىقىنى سەزدى. باشقىلار بولسا ئاللىبۇرۇن تالاش - تارتىشقا چۈشۈپ كەتكەنىدى. دىرېكتور ھەرھالدا سالاپىتىنى يوقاتماي پەلەمپەيگە قەدەم تاشلىدى.

ئۇنىڭ كاللىسى گاراڭ ئىدى. چۈنكى خادىم قىسقارتىش دېگەن ھەرگىزمۇ ئويۇنشىدىغان، يەڭگىلتەكلىك قىلىشقا بولمايدىغان ئېنىقراق قىلىپ ئېيتقاندا، قارشى تەرەپنىڭ جانجان مەنپەئىتى، ئىستىقبالىغا بېرىپ تاقىلىدىغان مۇھىم ئىش! ما ۋېنبو لېۋىدىكى تاماكىنى تېخى ئەمدىلا تۇتاشتۇرۇپ تۇرۇشىغا، ئىشىك ئاستا چېكىلىپ ئارقىسىدىنلا فېڭ شياۋچى سىرلىق كۈلۈمسىرىگىنىچە كىرىپ كەلدى ۋە تەكەللۇپسىزلا:

— دىرېكتور، ناۋادا بۇگۈن ياكى ئەتىگىچە بوش ۋاقتىڭىز بولسا سىزنى تاماققا تەكلىپ قىلماقچى ئىدىم، - دېدى.

فېڭ شياۋچىنىڭ پونكىتتا ئىشلەۋاتقىنىغا بەش - ئالتە يىل بولۇپ قالغان بولسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭ ئۆزىنى ئانچە ئېتىبارغا ئېلىپ كەتمەيدىغانلىقى دىرېكتورنىڭ كۆڭلىگە ئايان ئىدى. قارىغاندا، بۇگۈن كۈن غەربتىن چىققان ئوخشايدۇ، دەپ ئويلىدى ما ۋېنبو ئىچىدە.

— كەچۈرىسىز، ئۆزىڭىزمۇ كۆرۈپ تۇرۇپسىز، يېقىندىن بۇيان بەكلا ئالدىراش بولۇپ كېتىۋاتىمەن. بولدى قىلساقمىكىن.

فېڭ شياۋچى لام - جىم دېمەي بايىقى قىياپەت بىلەن سومكىسىدىن چىرايلىق قاتلانغان باغاقچىنى ئۇستەل ئۈستىگە قويدى.

— سىزنى تاماققا مەن ئەمەس نەۋرە ئاكام تەكلىپ قىلغانىدى.

هەرھالدا يۇزۇمنى قىلىپ قويارسىز؟

فېلىك شياۋچى سۆزىنى تۈگىتىپلا ئىشخانىدىن چىقىپ كەتتى. ما ۋېنبو باغاقچىنى ئېچىپلا لى شۇجىنىڭ پوچۇركىسىنى تونىدى. باغاقچىدا پەقەت ئىككىلا جۈملە سۆز بولۇپ، ھەرھالدا كەمتەرلىك بىلەن نەۋرە سىڭلىسىغا كۆڭۈل بۆلۈپ قويۇشنى ئۆتۈنگەنىدى...

دىرېكتورنىڭ جۇدۇنى ئۆرلەپ باغاقچىنى پۈرلەپلا ئەخلەت سېۋەتىگە تاشلىۋەتتى ـ دە، ئۆز ـ ئۆزىگە غۇدۇرىدى: نەۋرە سىڭلىم دەپ كەتكىنىنى، بەلكىم كۆڭلۈڭنى ئېچىپ كېلىۋاتقان ئاشنىڭدۇ؟

دىرېكتور قولىدىكى تاماكىسىنى كۈچەپ تارتىپ تۈرۈشىغا، شياۋجۇ ئىشكنى چەكمەيلا، ئۇششاق دەسسەپ كىرىپ كەلدى.

ـــ بۇنداق چاغلاردىمۇ قاپ يۈرەكلىك قىلغان بارمۇ؟ باشقىلار گۇمانلىنىپ قالسا قانداق قىلىمىز؟

دىرېكتورغا ئېنىقكى، بۇگۈن شياۋجۇنىڭ ئىسمىنىسى بولۇپ، كۆڭلىدە بۇگۈن ئاخشامنى ھەرگىز قولدىن بېرىپ قويماسلىقنى ئەتىگەندىلا كۆڭلىگە پۈكۈپ قويغانىدى. چۈنكى، ئۇ مۇشۇ بىر ھەپتىدىن بۇيان پونكىتىنىڭ كىرىم ـ چىقىم ۋە باشقا ئىشلىرى بىلەن ئايال زاتىغا يېقىنلىشىشقا پەقەتلا ۋاقىت ئاجرىتالمىغان، بولۇپمۇ شياۋجۇنىڭ ناز ـ كەرەشمىلىرىنى سېغىنغانىدى. چۈنكى، ئۇ نېمىلا دېمىگەن بىلەن تېخى توي قىلمىغان قىز ـ دە...

ـــ فېلىك شياۋچى سىزنى ئىزدىسە گەپ يوق، مەن ئىزدەپ قويسام قاخشاپلا كەتتىڭىزغۇ ئەمدى؟ ـ شياۋجۇ ئۇنىڭغا سىرلىق تىكىلدى.

ـــ باشقا ئىشلاردىن خاتىرجەم بولۇڭ، ـ دىرېكتور پەس ئاۋازدا پە-

چىرلىغاچ ئۇنىڭ قولىنى تۇتتى، ـ كۆڭلۈمده سان بار.

شياۋجۇ بۇ قېتىم سۈس كۈلۈمسىرىدى:

ــ مەن سىزنى ئۇ ئىش توغرۇلۇق ئىزدەپ كىرمىدىم.

دىرېكتور چۆچۈپ دېگۈدەك سورىدى:

ــ ئۇنداقتا؟

ــ ئىككى ئىش بىلەن ئىزدەپ كىردىم. بىرىنچىسى، سىز بەرگەن هېلىقى كارتىنى تۇنۇگۈن ئاممىۋى ئاپتوبۇسقا چىققاندا يىتىۋرۇپ قويدۇم. ئىچىده 1000 يۈەندىن ئارتۇق پۇل بار ئىكەن. مەن پەردازخانىغا تېلېفون ئۇرسام ئۇلار سىزنى كېلىپ غوجايىنىغا ئىمزا قويدۇرمىسا بولمايدۇ دەيدۇ. يەنه بىر ئىش...

دىرېكتور ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلۈۋەتتى:

ــ بۇ ئىشتىن خاتىرجەم بولۇڭ. غوجايىننىڭ بۇنچىلىك مەرد ئىكەنلىكىنى ئويلىمىغانىكەنمەن. يەنه بىرسى نېمه ئىش ئىدى؟

شياۋجۇنىڭ يۈزلىرى شېپەقتەك قىزىرىپ كەتكەندى. ئۇ بېشىنى تۆۋەن قىلىپ قولى بىلەن قورسىقىنى سىلىدى.

ــ هامىلىدار بولۇپ قاپتىمەن، بىرەر ئامالىنى قىلمىسىڭىز بولمايدىغان ئوخشايدۇ.

ــ گېپىڭىز راسما؟ ـ دىرېكتور ئورنىدىن چاچراپ دېگەندەك تۇرۇپ كەتتى.

ــ سىزگه يالغان سۆزلەپ نېمه قىلاتتىم؟ ـ شياۋجۇ ئۇنىڭغا تىكىلدى، ـ بىرەر قېتىم بولسىمۇ گېپىمگه كىرىپ، ئالدىنى ئالمىدىغان چاغىمۇ قوللانمىغان تۇرسىڭىز، ئاقىۋەت مۇشۇنداق بولماي يەنه

قانداق بولاتتى؟

ما ۋېنبو قولىدىكى تاماكا كۆتىكىنى كۆلدانغا يىمىرگەچ، بىرئاز ئويلىنىۋالغاندىن كېيىن سۆز باشلىدى:

ــ بىرىنچى ئامال بولسا سىزگە پۇل بېرەي، ھاملىنى ئالدۇرۇۋېتىڭ. ئىككىنچى ئامال بولسا ماڭا ياتلىق بولۇشقا قوشۇلۇڭ، كېلەركى ئايدا تويىمىزنى قىلىۋېتەيلى.

ــ ئۇنداق بولسا ھاملىنى ساقلاپ قالاي، ــ شياۋجۇ ئاستا پىچىرلىدى ۋە ئىشىك تۇۋىگە بېرىپ قوشۇپ قويدى، ــ كارتىنىڭ ئىشىنى دەرھال بېجىرىۋېتىڭ. بۇ ھەپتىدە يەنە ئىككى قېتىملىق تېرە ئاسراش مەشغۇلاتىم بار.

ما ۋېنبو شياۋجۇنىڭ ھاملىدار بولۇپ قالغانلىقىنى، ھەتتا ئۆزى بىلەن توي قىلماقچى ئىكەنلىكىنى ئاڭلاپ نېمە قىلىشنى بىلەلمەي قالغانىدى. ئۇ شياۋجۇنىڭ ئائىلە ئەھۋالىنى ئوبدان بىلەتتى. شياۋجۇنىڭ ئائىلىسىدىن، بولۇپمۇ ئۆگەي دادىسىدىن نەپرەتلىنىدىغانلىقى ئايدىڭ ئىدى. شۇڭا ئۇ شياۋجۇ بىلەن توي قىلىپ ئىلگىرى ئېرىشىش نىسىپ بولمىغان بەختنى تولدۇرۇۋېلىش ئۈچۈن بولسىمۇ، ئۇنىڭغا ياخشى مۇئامىلە قىلىش قارارىغا كەلگەنىدى. شۇڭا ئۇ بۇندىن كېيىن ۋاڭ لىمننى ئۆز تۇرمۇشىغا يەنە ئارىلاشتۇرۇۋېلىشنىڭ قىلچىمۇ ئەھمىيىتىنىڭ قالمىغانلىقىنى ھېس قىلدى. ئۇ مۇشۇ خىيالىلارنى كۆڭلىدىن ئۆتكۈزۈپ ئۆزىنىڭ خىلىلا يېنىكلەپ قالغانلىقىنى ھېس قىلىپ يېنىك ئۇھ تارتىپ قويدى.

بۇگۈن يامغۇر بىردەم يېغىپ، بىردەم توختاپ شەھەر ھاۋاسىنى

ساپلاشتۇرۇۋەتكەنىدى. دەل ـ دەرەخلەر، گۈل ـ گىياھلارمۇ يامغۇردا يۇيۇلۇپ، ئەتراپقا ئوبدانلا ھۆسن كىرىپ قالغانىدى.

جىن ئاكا يولۇچى ئىزدەپ بىر كۈن كەچكىچە تىمىسقىلاپ يۈرگەن بولسىمۇ، لېكىن يولۇچىلار سالقىن ۋە ساپ ھاۋادىن ھۇزۇر ئېلىشنى ئەلا بىلدى بولغاي، ئۇنىڭ ماشىنىسىغا قاراپ قويايمۇ دېمەيتتى. مۇشۇ بىرنەچچە كۈندىن بۇيان ئۇنىڭ كۆڭلى تولىمۇ بىئارام ئىدى. چۈنكى، بىر تۈرۈپ قىز دوستىنىڭ ۋاپاسىزلىقى ئۇنىڭ يۈرىكىنى قۇرۇتتەك غاجىلىسا، يەنە بىر تەرەپتىن دوختۇرخانىدىكى بىچارە كېسەلچان دادىسىنىڭ ئىچ ئاغرىقى ئۇنى ئارامسىزلاندۇراتتى. لېكىن قانداقلا بولمىسۇن ئۇ ھېلىقى ۋاپاسىز قىز دوستىنىڭ ئىز ـ دېرىكىدىن خەۋەر تاپقان، شۇڭا بىرەر ئالاھىدە ئىش قىلىش تۇغرىسىدا تەييارلىق كۆرۈپ قويغانىدى. ئۇ شۇ ئىشنىڭ ۋەسۋەسى بىلەن مەلىچماللار دۇكىنىدىن سېتىۋالغان نەرسە ـ كېرەكلىرىنى سەپەر سومكىسىغا ئوبدان سېلىپ، ماشىنىنىڭ ئامبارچىقىغا جايلاشتۇرۇپ، دەل ۋاقتىدا ۋۇجى ئاشخانىسىغا كېلىپ تاماقلانغاچ، نەزىرىنى ئادەتى بويىچە ماي پونكىتىغا يۆتكىدى. شۇ پەيتتە جىن ئاكىغا ماي پونكىتى ئادەتتىن تاشقىرى بىر خىل يېقىملىق تۇيغۇ ئاتا قىلاتتى. ئۇ ئىختىيارسىز تاڭ يېڭ قىزنى ئويلاپ قالدى. ئەمەلىيەتتە تاڭ يېڭ ئۆزىنىڭ ھېلىقى ۋاپاسىز قىز دوستىدىن خېلىلا چىرايلىق ئىدى. جىن ئاكا ئىچىدە قىز دوستىغا خىتاب قىلدى: شىياۋجۇەن، مېنى تاشلاپ كەتكەنلىكىڭىزنى ئېغىر ئالمايمەن. لېكىن سىز نېمە ئۈچۈن دادام دەل دوختۇرخانىدا داۋالىنىۋاتقاندا، مېنىڭدىن ئايرىلىپ كېتىسىز؟ بۇ

سىزنىڭ يۈرىكىمگە پىچاق ئۇرغىنىڭىز ئەمەسمۇ؟ مەن سىزنى چوقۇم ئىزدەپ تېپىپ بۇ ئىشنى ئايدىڭلاشتۇرۇپ، پۈلىڭىزنىمۇ قايتۇرۇپ بېرىمەن. شۇنداق قىلسام مېنىڭمۇ كۆڭلۈم ئارام تاپىدۇ، سىزمۇ مېنى قولىدىن ئىش كەلمەيدۇ، دەپ مازاق قىلىپ يۈرمەيسىز...

مانا بۇلار جىن ئاكىنىڭ يۈرىكىنى ئازابلاۋاتقان سوئاللار ئىدى. جىن ئاكا يەنە بىر بوتۇلكا پىۋا بۇيرۇتتى. ئادەتتە ئۇ ئەزەلدىن ئىككى بوتۇلكا پىۋا ئىچمەيتتى. چۈنكى، ئۇ بىر جەھەتتىن پۈلنى ئارتۇق ئىسراپ قىلىشنى خالىمايتتى، يەنە بىر تەرەپتىن ئىچىملىكنى جىق ئىچىپ ماشىنا ھەيدەشتىن ھەزەر ئەيلەيتتى. قايسى بىر يولۇچى بىر ھاراقكەشنىڭ ماشىنىسىغا چىقىشنى خالايدۇ دەيسىز؟

جىن ئاكا ئالدىدىكى ئىستاكاننى ئەمدىلا لىقلاپ تۇرۇشىغا، ماي پونكىتىنىڭ ئۈچىنچى قەۋىتىدىكى چىراغ ئۆچتى. جىن ئاكا ئىككىنچى بوتۇلكىدىكى پىۋىنىمۇ ئىچىپ بولۇپ ئىچكىرىگە قاراپ ۋارقىرىدى:

— غوجايىن، ھېسابات قىلىمەن.

يامغۇر يېغىۋاتقان مۇشۇ بىرنەچچە كۈندىن بۇيان ماي پونكىتىغا كىلىدىغان ماشىنىلارمۇ كۆرۈنەرلىك دەرىجىدە ئازلاپ كەتكەن، بولۇپمۇ تۈن نىسبىدە تېخىمۇ ئاز ئىدى. ۋاڭ لىمىن ساقلاپ بېقىپ، خېلى بىر چاغقىچە ماشىنا كەلمەيدىغانلىقىنى جەزملەشتۇرگەندىن كېيىن، پۇل يىغىش ئورنىنىڭ ئىشىكىنى مەھكەم قۇلۇپلاپ، يۇگۇرگىنىچە ۋۇجى ئاشخانىسىغا كىلىپ، تېلېفوندا بۇيرۇتۇپ قويغان

تاماق بىلەن بىر بوتۇلكا پىۋنى ئالدى ـ دە، ئارقىغا قاراپ چاپتى. ۋاڭ لىمىن بۇ تاماقلارنى مەخسۇس ما ۋېنبو ئۈچۈن تەييارلىغان، تېخى بايىلا كەسپىي ئاتالغۇسى بويىچە ئىشلىرىنى پۈتتۈرۈشكەندى...

ۋاڭ لىمىن دىرېكتورغا ھەقىقەتەن ئىچ ـ ئىچىدىن قايىل ئىدى. چۈنكى، ئۇنىڭ نەزىرىدە دىرېكتور ھەقىقەتەن ئىسمى ـ جىسمىغا لايىق ئەركەك بولۇپ، ئۆزىگە كۈيۈنەتتى. ئۇنىڭ بارلىق ھاجەتلىرىدىن چىقالايدىغان، قولىدىن ئىش كېلىدىغان ئەرباپ ئىدى. ئۆزى بولسا ئېرى تەرىپىدىن تاشلىۋېتىلگەن تۇل ئايال، ئۇنىڭ شۇ ھالدا تۇرۇپ، مۇشۇنداق يۆلەنچۈككە ئېرىشىشى ئاسانمۇ دەيسىز؟ ئۇ بەزىلەردە يەنە شېرىن خىياللارغا غەرق بولۇپ يۈرەتتى. چۈنكى، دىرېكتورنىڭ ئايالى ئۆلۈپ كەتكەن، كۇنلەرنىڭ بىرىدە ئۆزى تېخى ئۇنىڭ خانىمى بولۇپ قالامدۇ تېخى؟ شۇڭا نېمىلا بولمىسۇن، ئۇنىڭ كۆڭلىنى ئېلىشنى ھەرقانداق ئەھۋال ئاستىدىمۇ بىرىنچى ئورۇنغا قويۇش كېرەك...

ۋاڭ لىمىن ماي پونكىتىغا كەلگىنىدە، ھويلا ئىچىدە قارا رەڭلىك بىر پىكاپ توختىتىپ قويۇلغانىدى. دىرېكتور ئۇنى پەستە دەپ ئويلاپ، خاتىرجەم تېلېۋىزور كۆرۈۋاتقاندەك قىلاتتى. ۋاڭ لىمىن قولىدىكى نەرسىلەرنى زالغا ئەكىرىپ قويۇش ئۈچۈن زالنىڭ ئىشىكىنى ئەمدىلا ئېتىرىپ تۇرۇشىغا، كىمدۇر بىرى تۇيۇقسىز كېلىپ ئۇنىڭ گېلىدىن بوغدى. دۇمبىسىگە پىچاقتەك بىرنەرسىنىڭ تىرەلگەنلىكىنى سەزگەن ۋاڭ لىمىننىڭ قولىدىكى نەرسىلەر يەرگە چۈشۈپ كەتتى. ھېلىقى كىشى قارا رەڭلىك نىقاب تاقىۋالغان، ئىنتا-

يىن سۇرلۇك كۆرۈنەتتى.

— ۋارقىرىما، بولمىسا جېنىڭدىن ئايرىلىسەن!

بۇ تۈيۈقسىزلىقتىن ۋاڭ لىمىننىڭ پۈت - قولىدا ماغدۇر قالمىغانىدى.

— دەرھال پۇل يىغىش بۆلۈمىنىڭ ئىشىكىنى يېۋاشلىق بىلەن ئاچ، بىزگە پەقەت پۇل كېرەك، گېپىمىزگە كىرسەڭ ھايات قالىسەن.

ۋاڭ لىمىن ئاللىبۇرۇن ئىتتىرىلىپ، بۆلۈمىنىڭ ئىشىكى ئالدىغا كېلىپ قالغانىدى. ئامالسىز قالغان ۋاڭ لىمىن يانچۇقىدىن ئاچقۇچنى چىقىرىپ، ئىشىكنى ۋە پۇل بار تارتمىنى ئاچقۇچە چىلىق - چىلىق قارا تەرگە چۈمۈپ كەتتى. ھېلىقى نىقابلىق كىشى پۇلنى كۆرۈپ بايىقى سەزگۈرلۈكىنى يوقىتىپ قويدىمۇ قانداق، سول قولىدىكى قارا خالتىغا بىرىنچى تارتمىدىكى پۇلنى سېلىپ بولۇپ، ئەمدىلا ئىككىنچى تارتمىنى ئېچىش ئارىلىقىدىكى ئاشۇ كىچىككىنە پۇرسەتتە، ۋاڭ لىمىن ئۆزىمۇ سەزمىگەن چاققانلىق بىلەن نىقابلىق كىشىنى كۈچەپ ئىتتىرىۋەتتى - دە، ئۆزىنى ئىشىك تەرەپكە ئاتتى ۋە كۈچەپ ۋارقىرىدى:

— دىرېكتور، تېز بولۇڭ، بۇلاڭچى، بۇلاڭچى!...

ۋاڭ لىمىن ئەمدىلا زال ئىشكىنىڭ ئالدىغا كېلىشىگە يەنە بىر نىقابلىق كىشى تەرىپىدىن ئىسكەنجىگە ئېلىنىدى. ۋاڭ لىمىن ئۇنى دىرېكتور دەپ ئويلاپ قالدى بولغاي، ھاسىراپ تۇرۇپ بايىقى سۆزىنى تەكرارلىدى:

— دىرېكتور، تېز بولۇڭ، بۇلاڭچى، بۇلاڭچى...

ۋاڭ لىمىن سۆزىنى ئەمدىلا تۈگىتىپ تۇرۇشىغا، كۈتۈلمىگەندە يەنە بىر پىچاق قۇرسىقىغا سانجىلدى.

— بولدى قىل، ئۆلتۈرۈپ قويمىغىن! - پۈل سېلىنغان خالتىنى كۆتۈرگىنىچە، بۆلمىنىڭ ئىشىكىدىن چىقىۋاتقان بايىقى نىقابلىق بۇلاڭچى ئۇنى ئاگاھلاندۇردى، - بۇ يەردىن دەرھال ئايرىلايلى.

ئۇلار ۋاڭ لىمىننى ئىتتىرىۋېتىپ، ھېلىقى قارا رەڭلىك پىكاپقا قاراپ يۈگۈردى...

ئىككى بوتۇلكا، پۈتۈنى ئېچىۋەتكەن جىن ئاكا ھېسابات-تىنى تۈگىتىپ، ماشىنىنىڭ ئامبارچىقىدىن ھېلىقى سەپەر سومكىسىنى ئېلىپ ماشىنىغا چىقتى - دە، رولنى ماي پونكىتى تەرەپكە قاراپ بۇرىدى. ئۇ بىر قولىدا رولنى باشقۇرغاچ يەنە بىر قولى بىلەن يان ئورۇندۇقتىكى سومكىنى ئېچىپ، ئالدىنئالا تەييارلاپ قويغان نىقاب بىلەن پىچاقنى بىر - بىرلەپ چىقىرىپ، سومكا ئۈستىگە قويۇپ ئېچىپ پىچىرلىدى:

— قىممەتلىكلىرىم! سىلەرنى بۈگۈن ئاۋارە قىلىپ قويىدىغان بولدۇم. چوقۇم ماڭا ياردەم قىلىشىڭلار كېرەك.

جىن ئاكا ماي پونكىتىغا يېتىپ كېلىپ، غۇۋا چىراغ يورۇقىدا بىراۋنىڭ ئالاقزەدىلىك بىلەن دەرۋازىنى ئېچىۋاتقانلىقىنى بايقاپ قالدى ۋە شۇئان ماشىنىنىڭ چىرىغىنى ئاشۇ كىشىگە تۇغرىلىدى - دە، چۆچۈپ كەتتى. چۈنكى ئۇ كىشى نىقابلىنىۋالغان، سول قولىدا يوغان بىر پىچاقنى كۆتۈرۋالغانىدى. جىن ئاكا بەزى ئىشلارنى ئىدراك

قىلىپ بولغىچە، ئۇ كىشى قايرىلىپلا نېرىدا توختىتىپ قويۇلغان قارا رەڭلىك پىكاپ تەرەپكە قاراپ ئۆزىنى ئاتتى. دەل شۇ پەيتتە، ئۇ- چىنچى قەۋەتنىڭ ئىشىكى ئېچىلىپ، مەلۇم بىر كىشى ئۆمۈلەپ چىقتى ـ دە، جانسىز ۋارقىرىدى:

ــ بۇلاڭچىلارنى تۇتۇڭلار!

جىن ئاكا پەقەت شۇندىلا بۇ يەردە نېمە ۋەقە يۈز بەرگەنلىكىنى، شۇنداقلا بەزىلەرنىڭ ئۆزىدىنمۇ چاققان چىقىپ كەتكەنلىكىنى ھەق- قىي ھېس قىلغانىدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇ قانداقتۇر بىر كۈچنىڭ تۇرتكىسى بىلەن ماشىنىنى شىددەت بىلەن ھېلىقى ماشىنا تەرەپكە قارىتىپ ھەيدىدى. بايىقى بۇلاڭچى ماشىنىدا ئولتۇرۇپ، ئوڭ پۇتىنى ئەمدىلا ئىچىگە يۆتكىشىگە جىن ئاكىنىڭ ماشىنىسى شىددەت بىلەن كېلىپ ئۇرۇلدى. ھېلىقى خۇمپەر ئاغرىققا چىدىماي ۋارقىرىغىنىچە، بىر ئامالالار قىلىپ پۇتىنى ئاران تەستە يىغىۋالدى. جىن ئاكا پۇرسەت- نى قولدىن بەرمەي، ماشىنىنى دەرھال ئارقىغا يانداۋرۇپ، دەرۋازىنى توسۇۋېلىشقا تەييارلىنىپ تۇرۇشىغا، بىر دانە قارا مىلتىق تۇيۇقسىزلا ئۇنىڭ مەيدىسىگە تىرەلدى. مىلتىقلىق بۇلاڭچى پۇتى ئەدەپ يېگەن با- يىقى بۇلاڭچىدىن خېلىلا قامەتلىك ئىدى.

جىن ئاكا ئۆزىنى بىرئاز تۇتۇۋېلىپ، ئۇنىڭغا پوپوزا قىلدى:

ــ ھۇ ئاناڭنى، شەھەرنى بىر قوللۇق سوراپ يۈرگەن جىن ئېر ئاكاڭغا مىلتىق تەڭلەشكە قانداق پېتىنىدىڭ؟

لېكىن جىن ئاكىنىڭ سۆزى ئەمدىلا تۇگىشىگە، بايىقى بۇلاڭچى مىلتىق تەپكىسىنى بېسىۋەتتى. شۇئان جىن ئاكىنىڭ مەيدىسى يېر-

لىپ، مېڭىسى ۋېڭىلداپ كەتكەندەك بولدى ـ دە، ئارقىدىنلا كۆز ئالدى قاراڭغۇلاشتى...

بۇ چاغدا يامغۇر تېخىمۇ ئەدەپ كەتكەندى. ھېلىقى نومۇرسىز قارا رەڭلىك پىكاپ جەن ئاكىنىڭ قىزىل رەڭلىك پىكاپىنى يانداپ ئۆتۈپ، دەرۋازىدىن چىقتى ـ دە، قاراڭغۇلۇق ئىچىگە سىڭىپ كەتتى. تەخمىنەن ئون مىنۇتلاردىن كېيىن ماي قاچىلاشقا كەلگەن چوڭ بىر يۈك ماشىنىسى ئېغىر گەۋدىسىنى سۆرىگىنىچە پونكىت ھويلىسىغا كىرىپ توختىدى. كاپىنكىدىن چۈشكەن ساقاللىق شوپور كۆز ئالدىدىكى ۋەقەنى بايقاپ، يانفوندا دېلونى دەرھال 110 غا مەلۇم قىلدى. ئاز ئۆتمەي ئون نەچچە ساقچى ماشىنىسى سىگنالىنى بولۇشىغا قويۇپ بەرگىنىچە يېتىپ كەلدى ۋە دەرھال جەن ئاكىنىڭ ماشىنىسىنىڭ ئىشىكىنى ئاچتى. جەن ئاكا ئۇزۇپ ـ ئۇزۇپ پىچىرلىدى ۋە بېشى لاسسىدە بىر يانغا قىيسىيىپ قالدى.

ــ قا... قارا رەڭلىك پىكاپ، بۇلاڭچىلارنىڭ بىرىنىڭ پۇ... پۈتىنى ماشىنام بىلەن سوقۇۋەتتىم.

بۇ مەلۇماتنى ئاڭلىغان ئەترەت باشلىقى بۇلاڭچىلارنىڭ ئىككىدىن ئۈچكىنچە ئىكەنلىكىنى، ئارىسىدىن بىرىنىڭ يارىلانغانلىقىنى، دېلو سادىر قىلغانلار قارا پىكاپ بىلەن قاچقانلىقىنى جەزملەشتۈردى. ئەترەت باشلىقى دەرھال يانفون ئارقىلىق دېلونىڭ دەسلەپكى ئەھۋالىنى يۇقىرىغا قىسقىچە دوكلات قىلىپ بولۇپ، ساقچىلارنىڭ بەزىلىرىنى نەق مەيدان ئەھۋالىنى ئىلگىرىلىگەن ھالدا ئىگىلەشكە، بەزىلىرىنى جەن ئاكا ۋە يارىلانغان ئايال خادىم بىلەن جېنى تۇمشۇقىغا

كېلىپ قالغان دىرېكتورنى دوختۇرخانىغا ئېلىپ بېرىپ جىددىي قۇتقۇزۇشقا ئورۇنلاشتۇردى. ئارىلىقتىن ئون مىنۇت ئۆتۈپ، شەھەردىكى ساقچى ۋە قوراللىق قىسىمدىكى ئوفىتسېر ـ جەڭچىلەر جىددىي ھەرىكەتكە كېلىپ، بارلىق يول ئېغىزلىرىنى دەرھال كونترول قىلىپ، پۈتۈن شەھەرنى ئاختۇرۇشقا كىرىشتى...

تەكشۈرۈش ئارقىلىق مەلۇم بولدىكى، ما ۋېنبونىڭ باش قىسمى قاتتىق يارىلانغان، قۇنتۇزۇش ئۇنۇم بەرمەي جان تەسلىم قىلغانىدى. ئۇ ئۇلۇش ئالدىدا باشقىلار ئاڭلىغۇدەك قىلىپ، تۆۋەندىكى سۆزنى پىچىرلىدى:

ــ ئەمدى خادىم قىسقارتىشنىڭ ھاجىتى قالمىدى!

مەسئۇل ساقچىلار، دوختۇرلار بۇ سۆزنىڭ مەنىسىنى پەقەتلا چۈشىنەلمىگەنىدى. باش شىركەتتىكى شۇ شۇجى يېتىپ كېلىپ، ساقچى ۋە دوختۇرلاردىن بۇ سۆزنى ئاڭلاپ، بىرئاز ئويلىنىۋالغاندىن كېيىن:

ــ بۇ سۆزنىڭ دېلو بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتى يوق. ئۇنىڭ سۆزى پونكىتنىڭ ئىچكى ئىشىغا قارىتىپ ئېيتىلغان، ـ دېدى ئاددىيلا چۈشەنچە بېرىپ.

ما ۋېنبونىڭ يانچۇقىدىن بىر پارچە قانغا بويالغان قەغەز ۋە بىر دانە كارتا بايقالغانىدى. قەغەزگە پەقەت خۇاڭ دالياڭنىڭ ئىسمىلا يېزىلغان، ئاستىغا «ئۇچ ئاي رۇخسەتسىز خىزمەت قالدۇرغان، قىسقارتىش شەرتىگە ئۇيغۇن... » دېگەن ئىزاھ قوشۇمچە قىلىنغانىدى. قەغەزنىڭ سەل ئاستىغىراق باش قۇرغا «ئىككىنچى» دېگەن رەقەم يېزى-

زىلغان، ئارقىسىغا چوڭ بىر سوئال بەلگىسى قويۇپ قويۇلغانىدى.

ۋاڭ لىممىننىڭ ھاياتى قۇتۇلدۇرۇپ قېلىنغان بولۇپ، «پۇلنى بۇلاڭچىلار بۇلىدى... » دېگەن سۆزنى توختىماي تەكرارلايتتى.

ساقچىلارنىڭ جىددىي ھەرىكەتكە كېلىپ، ئۇنۇملۇك تەدبىر قوللىنىشى بىلەن ئىككىنچى كۈنى سەھەردە شەھەر سىرتىدىكى يۇقىرى سۈرئەتلىك تاش يول ئېغىزىدىكى بېلەت يېغىش ئورنىدا، بۇلاڭچىلار ھېلىقى قارا رەڭلىك پىكاپ بىلەن قولغا چۈشتى. بۇلاڭچىلار ئەسلىدە ئۆزلىرىنىڭ بۇنداق تېز قولغا چۈشۈپ قېلىشىنى پەقەتلا خىيالىغا كەلتۈرۈپ باقمىغان، تاڭ ئاتقاندا تاغ ئارىسىدىكى يول ئارقىلىق باشقىلارنىڭ كۆزىنى غەلەت قىلىپ، قېچىپ قۇتۇلماقچى بولغانىدى. ساقچىلار ئۇلارنى بىر دانە ئوۋ مىلتىقى، ئىككى دانە پىچاق ۋە 30 مىڭ يۈەن نەق پۇل بىلەن قولغا چۈشۈرگەنىدى. پولاتتەك پاكىت ئالدىدا ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ئىككىلا ئادەم ئىكەنلىكىنى ئىقرار قىلدى. لېكىن، ساقچىلارنىڭ قولىدا يەنە بىر دانە نىقاب ۋە بىر دانە پىچاق ئارتۇق ئىدى. ئىنچىكىلەپ تەكشۈرۈش ئارقىلىق بۇ نىقاب ۋە پىچاقتا جىن ئاكىنىڭ بارماق ئىزى بار ئىكەنلىكى ئېنىقلاندى. بۇنىڭدىن ساقچىلارمۇ ھەيران قالغانىدى. ئەجەبا، ئادالەت يولىدا پىداكارلىق كۆرسىتىپ، بۇلاڭچىلارنىڭ بىرىنىڭ پۇتىنى يارىلاندۇرغان، شۇنداقلا ئۆلۈش ئالدىدا ساقچىلارنى ئەڭ مۇھىم يېپ ئۇچى بىلەن تەمىنلىگەن جىن ئاكىنىڭ ئۆزىمۇ بۇلاڭچىمىدۇ؟

نۇرغۇنلىغان تالاش ـ تارتىشلاردىن كېيىن، ساقچى تەرەپ ئاخىرى جىن ئاكا توغرىسىدا دېلو تۈرغۈزمىدى. چۈنكى ھېلىقى ئىككى

نەپەر بۇلاڭچىنىڭ ئىقرارىچە، قىزىل رەڭلىك پىكاپنىڭ شوپۇرى ما-
شىنىسى بىلەن ئۇلارنى قاچۇرۇۋەتمەسلىك ئۈچۈن دەرۋازىنى توسۇۋې-
لىشقا ئۇرۇنغاندا، ئاندىن ئۇنى ئېتىۋەتكەنىدى. مۇشۇ پاكىتقا ئاسا-
سەن، ساقچى تەرەپ ئادالەت يولىدا پىداكارلىق كۆرسەتكەن ما ۋېنبو
ۋە ۋاڭ لىمىنلارنى تەقدىرلەش بىلەن بىر ۋاقىتتا، جىن ئاكىنىڭمۇ
ئائىلىسىنى تەقدىرلەشنى قارار قىلىپ، نەپىقە پۇلىنى ئۇلارنىڭ ئۆيە-
گە يەتكۈزۈپ بەردى. ساقچى تەرەپ دېلو ھەققىدىكى مۇخبىرلارنىڭ زە-
يارىتىنى قوبۇل قىلغاندا، ئۇچىنچى بىر بۇلاڭچىنىڭ قاتىللىق قورال-
لىرى ھەققىدە توختالماي، جىن ئاكىنىڭ پىداكارانە روھىنى ھەتتا ما
ۋېنبو ۋە ۋاڭ لىمىنلارنىكىدىنمۇ ئاشۇرۇپ مەدھىيەلىدى...

ۋاڭ لىمىنىڭ ياريسى ساقايغاندىن كېيىن، شەھەرلىك نېفىت
باش شىركىتىنىڭ ئامبىرىنى باشقۇرۇشقا يۆتكەپ كېتىلىپ، قەلبە-
گە گۈزەل ئەسلىمىلەرنى قالدۇرغان ماي پونكىتىدىن ئەنە شۇنداق
شەرەپ بىلەن ئايرىلدى. باشقىلار ئۇنىڭدىن ئەينى چاغدىكى ئىشلارنى
سورىغاندا، ئۇ ئېغىز ئاچقىلى ئۇنىمايتتى. پەقەت كۆزىگە ئىسسىق
ياش ئالغىنىچە، ئېغىر ئۇھ تارتىپ قويياتتى...

ما ۋېنبو بىلەن جىن ئاكىنىڭ دەپنە مۇراسىمى ئۆتكۈزۈلگەن
كۈنى يامغۇر تېخىمۇ قاتتىق يېغىپ كەتتى. شۇ كۈنى نېفىت سىستې-
مىسىدىكى بارلىق ئىشچى ـ خىزمەتچىلەر مۇراسىمغا قاتنىشىش
ئۈچۈن تولۇق كەلگەنىدى. ھەممىدىن تەسىرلىك يېرى شۇكى، شۇ
كۈنى نۇرغۇنلىغان كىرا شوپۇرلىرىمۇ ئىش توختىتىپ، جەسەت كۆيە-
دۇرۇش ئورنىنىڭ مۇراسىم زالىغا توپلانغانىدى. كۆپچىلىك قايغۇلۇق

ھېسسىياتى بىلەن سەبدىشىنىڭ ئۆلىمىگە ئۇنسىز ياش تۆكەتتى. ئۇلارنىڭ ئارىسىدا شياۋجۇمۇ بار بولۇپ، بىر جۈپ چىرايلىق كۆزلىرىدىن سىرغىغان ئازابلىق ياشلىرى يامغۇر تامچىلىرى بىلەن ئارىلىشىپ كەتكەن بولۇپ، ئۆز ـ ئۆزىگە ئەلەم بىلەن ئۇنسىز پىچىرلايتتى: «دىرېكتور، سىز ھەقىقەتەن ياخشى ئادەم. سىز مېنى ئەمرىڭىزگە ئالماقچى ئىدىڭىزغۇ؟ نېمە ئۈچۈن بىزنى تاشلاپ، كېتىپ قالىسىز؟»

شياۋجۇ قورسىقىنى ئاستا سىلاپ قويدى. راستىنى دېگەندە، ئۇنىڭ يۈرەك تېۋىشلىرى ماتەم مۇراسىمىنىڭ مۇڭى بىلەن ئۆرتىنىپ كەتكەنىدى...

ۋاڭ شيۇمېي

كىرېسلو

(پوۋېسىت)

1

تېز يوللانمىلىق كۆك كونۇبرت ۋە چىمچىلاقچىلىك كىلىدىغان بارماق دېسكا لو جېنچېك ئۇچۇن ناتونۇش ئەمەس. ۋاھالەنكى، يوللانما ھالەتتىكى بىرىكمە كۆرۈنۈش ئۇنىڭغا غەلىتە تۇيۇلماقتا ئىدى. بۇ سىرنى چوقۇم يېشىش كېرەك، ئەلۋەتتە!

بۇگۇن كۈنگە دۇشەنبە، سەككىز يېرىمدا ئېچىلىدىغان قەرەللىك يىغىنغا يەنە يىگىرمە مىنۇت قالغان. يىغىندا نېمىلەر ھەققىدە پىكىر بايان قىلىش جەھەتتە ئۇنىڭ كۆڭلىدە ئويلىغىنى بار. ئۇ بىر خىل قىزىقىش ئىلكىدە بارماق دېسكىنى كومپيۇتېر قىستۇرۇش تۆشۈكىگە ئاۋايلاپ قىستۇرۇپ ئېچىۋىدى، ھۆججەت پاپكىسىدا بىرلا كۆرۈنمە چاستوتىلىق ھۆججەت ساقلاقلىق تۇراتتى. دەرھال كونۇپكىنى بېسىۋىدى، قويۇلۇش كۆزنىكى كۆرۈنۈپ، ئازلا ئۆتمەي غەلىتىلا كۆرۈنۈشلەر ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا نامايان بولۇشقا باشلىدى. بۇ ھالدىن لو جېنچېڭنىڭ كۆزلىرى ئالاچەكمەن بولۇپ كەتتى ۋە ئازلا ئۆتمەي ئۆزىنى تۇتۇۋالدى. كۆزنەكتىكىسى ئۆزىگە مۇناسىۋاتلىك غەلىتە كۆرۈنۈشلەر ئىدى.

قەرەللىك يىغىن ئۆز ۋاقتىدا ئېچىلمىسا بولمايتتى. لو جېنچېك كومپيۇتېرنى دەرھال ئۆچۈرۋەتتى ـ دە، كەيپىياتىنى تۇراقلاشتۇرۇش ئۈچۈن ئاستا ئورنىدىن تۇردى. قول ئاستىدىكىلەر ئۆز رەھبىرىنىڭ كەيپىياتىنىڭ ئالاھىدە چوڭ ئىشلار يۈز بېرىگەن

ئەھۋال ئاستىدا، بىنورمال ئىكەنلىكىنى بايقاپ قالسا ئەلۋەتتە بولمايدۇ!

يىغىندىن كېيىن لو جېنچېك ئىشخانىسىغا قايتىپ، كۆك كونۇبرت ھەققىدە مۇلاھىزە قىلىپ باقماقچى بولدى ـ يۇ، نىيىتىدىن يېنىپ قالدى. چۈنكى كۆز ئالدىدىكى نەرسىلەر ھەرگىزمۇ پوچتىدىن يوللانغاندەك ئەمەس، پەقەت كونۇبرت ئۇستىگە «لو باش دىرېكتورغا تىگىدۇ» دەپ ئەسكەرتىپ قويۇلغانىدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇ دىجورنىلىك قىلىۋاتقان لاۋۇاڭنى چاقىرتىپ يوللانمىنىڭ كېلىش مەنبەسىنى سۈرۈشتۈردى. بىراق لاۋۇاڭ بۇ ھەقتە ھېچنېمە دەپ بېرەلمىدى، پەقەت بۇگۈن ئەتىگەن بۇ يوللانمىنى ئىسمىنا ئالماشقاندىن كېيىن ئۇستەل ئۈستىدە تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ، بۇگۈنكى گېزىتلەرگە قوشۇپ ئىشخانىغا ئەكىرىپ قويغانلىقىنىلا ئەسلىيەلىدى. لو جېنچېك باشقىلاردىن سۈرۈشتۈرۈپ بېقىشنى ئويلىغان بولسىمۇ، لېكىن دەرھال بۇ خىيالىدىن ۋاز كەچتى. چۈنكى، بۇ نەرسىلەرنىڭ خاراكتېرىمۇ ئۇنىڭ بۇنداق قارامىلىق قىلىشىغا يول قويمايتتى.

لو جېنچېك ئىشخانىسىدا سائەت ئون يېرىملارغىچە ئولتۇرۇپ، ئاندىن سومكىسى بىلەن ھېلىقى نەرسىلەرنى ئالدى ـ دە، شوپورنىمۇ چاقىرماي، ماشىنىنى مەنزىل تامان ھەيدەپ كەتتى. ئۇنىڭ مەنزىلى ۋېنتاۋ تاغلىق كەنتى A رايون 8 ـ 20 ئۆي بولۇپ، چاستوتىدىكى كۆرۈنۈشلەرمۇ شۇ يەردىن ئېلىنغانىدى. ئۇ خاتىرە كومپيۇتېرنىمۇ ئېلىۋالغاچقا، ئاخىرى ھېلىقى فىلىمنى تەپسىلىي كۆرۈپ چىقتى. ئۇنىڭ ھېس قىلىشىچە، كۆرۈنۈشلەر يامان ئەمەس ئېلىنغان، پەقەت شياۋجيەن ئىككىسىنىڭ ئىپادىسىنى تازا ياخشى دەپ كەتكىلى بولمايتتى. لو جېنچېك بۇ ھەقتە ئويلىنىپ قالدى ۋە ئاخىرىدا خۇلاسە

لىگەن نەتىجىسى شۇ بولدىكى، ئىككىلىسىنىڭ ئىدىيە جەھەتتە ھېچ-قانداق تەييارلىقى بولمىغان گەپ، بولمىسا... ناۋادا ئۇلار سۆرەتكە ئې-لىنىۋاتقانلىقىنى بىلسە ئىدى، چوقۇم ئەھۋال باشقىچە بولغان بولاتتى. ئەمىلىيەتتىمۇ شياۋجيەن ئىككىسىنىڭ ھېسسىيات جەھەت-تە ھېچقانداق كەمتۈكلۈكى يوق بولمىسا.

لو جېنچېڭ ئالدى بىلەن ھۇجرىنى تەپسىلىي بىر قېتىم تىنتىپ چىقتى. لېكىن ھېلىقى نەس باسقۇر سىنئالغۇ ئاپپاراتى خۇددى ھاۋاغا سىڭىپ كەتكەندەك نەگىلا قارىغان بىلەن يوق بولۇپ چىقتى. شۇنداقتىمۇ لو جېنچېڭ ھېچ ئۇمىدسىزلەنمەي پەرەز قىلاتتى، چۈنكى ھازىر يىڭنە تۆشۈكچىلىك كېلىدىغان سىنئالغۇ ئاپپاراتى ھەرقانداق بازاردىن تېپىلىدۇ. ئۇ شۇ خىياللارنى كۆڭلىدىن ئۆتكۈزۈپ لاسسىدە بولۇپ قالدى. چۈشمۇ بولۇپ قالغاچقا ئۇ سىرتتىن ئازراق يېمەكلىك سېتىۋېلىپ قورسىقىنى ئەستەرلەپ، ئاز - تولا ئارام ئېلىۋالغاندىن كېيىن خېلىلا روھلىنىپ قالدى ۋە شياۋجې-يەنگە تېلىفون ئۇردى.

— سىز ھازىر نەدە؟ - سورىدى شياۋجيەن.

— كېلىپ كېتىڭ!

بۇ سۆزنىڭ مەنىسى ۋېنتاۋ تاغلىق كەنتىدە ئۇچرىشايلى، دېگەنلىك ئىدى، بۇ سۆز شياۋجيەن ئۈچۈن تولىمۇ سۆيۈملىك ئاڭلا-نىاتتى. ئارلىقتىن يېرىم سائەت ئۆتمەيلا شياۋجيەن يېتىپ كەلدى ۋە گەپ سۆزمۇ قىلماي، كارىۋاتتا بەھۈزۇر سوزۇلۇپ ياتقان لو جېنچېڭ-نىڭ يېنىغىلا يانپاشلىدى. شۇ تاپتا لو جېنچېڭ قانداقتۇر بىر مۇھىم مەسىلە ئۈستىدە ئويلىنىۋاتقان بولسا كېرەك، قاپاقلىرى تۇ-

رۇلۇپ كەتكەندى.

ــ نېمە ئويلاۋاتسىز؟ ــ شياۋجيەن ئەتەي سورىدى.

لو جېنچېڭ ئۆرۈلۈپلا ئۇنى قۇچاقلىۋالدى. شياۋجيەن ئۇنى ئەمدى ئاتاكىغا ئۆتىدىغان ئوخشايدۇ، دەپ كۆزىنى ئىختىيارسىز يۇمدى.

ــ شياۋجيەن، بۇ ھۇجرىدا ناتونۇش بىر كۆز بىزنى كۈزىتىۋاتىدۇ، دېسەم ئىشىنەمسىز؟

شياۋجيەن ئۇنى چاقچاق قىلىۋاتىدۇ دەپ ئويلىدى ــ دە، تۆت ئەتراپىغا تەپسىلىي بىر قۇر نەزەر تاشلىۋەتكەندىن كېيىن نازلىق پىچىرلىدى.

ــ نېمىلەرنى دەپ يۈرۈيدىغانسىز؟ ھۇجرىدا پەقەت ئىككىمىزلا تۇرمامدۇق.

لو جېنچېڭ ئۇدۇلغا شۇنداقلا بىر قاراپ قويۇپ دېدى:

ــ ئەنە، ئاۋۇ يەردە.

ئۇدۇلدىكى ئەپچىلگىنە ئىشكاپ ئۈستىگە تېلېۋىزور، ئىككى تەرىپىگە بىر دەستىدىن گۈل قويۇلغان، ئارقىدىكى تامغا رەسىم ئېسىلغانىدى.

ــ قېنى، قېنى؟ ــ گاڭگىراپ قالغان شياۋجيەن ئۇنىڭدىن ئالدىراپ سورىدى.

لو جېنچېڭ كارىۋات بېشىدىكى خاتىرە كومپيۇتېرنى ئېچىپ، ھېلىقى كۆرۈنۈشلەرنى ئۇنىڭغا قويۇپ بەردى. شياۋجيەن ئالەمچە ھەيرانلىق ئىلكىده سورىدى.

ــ كىمنىڭ قىلىقى بۇ؟

— ئاشۇ بىر جۈپ كۆز بولمامدۇ!

شياۋجيەن دەرھال ئۇدۇلغا يەنە بىر قارىۋەتكەندىن كېيىن شۇئان ئېسىنى تاپقاندەك:

— ھەرھالدا كىيىملىرىمنى سېلىپ يۇرمەپتىمەن، — دەپ پىچىرلىغاندەك قىلدى ۋە مېھمانخانا ئۆيگە قاراپ ئۆزىنى ئاتتى. ئارقىدىنلا ئۇنى چاقىرغان ئاۋازى ئاڭلاندى.

لو جېنچېڭ ئۇنىڭ قېشىغا چىققاچ قىياسىنى ئوتتۇرىغا قويدى.

— ھېلىقىدەك كۆزنى مېھمانخانىدا يوق دەپ كىم ئېيتالايدۇ دەيسىز؟

— نېمە دېگەن قورقۇنچلۇق. بىز بۇ يەردىن تېز كېتەيلى، — شياۋجيەننىڭ تېنىگە تىترەك ئولىشىپ كەتكەندى.

لو جېنچېڭ شياۋجيەن بىلەن سىرتقا چىقىپ بۇ ھەقتە ئەتراپلىق پىكىر يۈرگۈزۈپ باقماقچى ئىدى. چۈنكى ئۆيدە زادى قانچە يوشۇرۇن كۆزنىڭ بارلىقى ئۇنىڭ ئۈچۈن ھېلىھەم بىر سىر ئىدى. ئۇلار ماشىنىغا چىقتى.

— شياۋجيەن، ئەھۋال مانا شۇنداق. بىز بىراۋنىڭ نىشانىغا ئايلىنىپ قالغان ئوخشايمىز. مېنىڭ پەرىزىمچە، قارشى تەرەپ سىزنى ئەمەس، ئەكسىچە مېنى قارىغا ئالغان. قارشى تەرەپنىڭ مېنى نىشانغا ئېلىشىدا ئەتراپلىق پىلانى بار بولۇشى مۇمكىن. مۇئەييەنلەشتۇرۇشكە بولىدىغان تەرىپى شۇكى، قارشى تەرەپ ھەرىكىتىنى ئاللىبۇرۇن باشلىغان. ئالدى بىلەن ئۇ بارماق دېسكا ئارقىلىق مېنى ئاگاھلاندۇرماقچى بولغانلىقىدا قىلچىمۇ شەك يوق.

ــ قانداق قىلىشىمىز كېرەك؟ ـ شياۋجيەن ئەندىكىپ سورىدى.

لو جېنچېك بىرئاز تۇرۇۋالغاندىن كېيىن گەپنى ئۇزۇۋەتتى.

ــ بىزنىڭ مۇناسىۋىتىمىز مۇشۇ يەرگىچە بولسا!

ــ ياق، ياق، ھەرگىز بولمايدۇ! ـ شياۋجيەن ئازاب بىلەن ۋارقىرىۋەتتى.

لو جېنچېك ئۇنىڭ كۆزىگە تىكىلىپ تۇرۇپ سۆزىنى داۋاملاشتۇردى:

ــ شياۋجيەن، مەن ئۇ ئۆينى سىزگە بېرەي، كۆڭلۈم بولۇپ قالسۇن.

ــ ماڭا كېرەك ئەمەس، ماڭا كېرىكى دەل ئۆزىڭىز!

لو جېنچېك ئۇنىڭغا چۈشەندۈردى:

ــ مۇناسىۋىتىمىز مۇشۇنداق كېتىۋەرسە، تېخىمۇ خەتەرلىك ئەھۋالغا قېلىشىمىز مۇمكىن.

ــ قارشى تەرەپ پاكىتنىمۇ قولغا چۈشۈرۈپ بوپتۇ، ھازىر ئايرىلىپ كەتسەك ئورنىغا كېلەمدۇ؟

ــ كاجلىق قىلماڭ، مېنىڭ مۇشۇ كۈنلەرگە ئېرىشىشىم ئاسانغا توختىغانمۇ؟ قانچىلىغان ئادەم مېنى تېزراق موللاق ئاتسىكەن دەپ ئۈمىد قىلمايدۇ؟ ئەجەبا، سىزمۇ شۇ خىيالدىمۇ؟ ـ سورىدى لو جېنچېك ئېغىر ئۈھ تارتقان ھالدا.

شياۋجيەن ئۇندىمىدى. بىر پەستىن كېيىن تۇيۇقسىزلا سورىدى:

ــ سىز ھېلىقى گاندوننىڭ ئىشى بىلەن ماڭا قىيداۋاتىسىز، مەندىن خاتىرجەم بولالمايۋاتىسىز، شۇنداقمۇ؟

لو جېنچېك ماشىنىنى بىر چەتكە توختاتتى، يېقىنلا يەردە ئاپتو-

بۇس بېكىتى بار ئىدى.

— مەن ئالدىدىراق مېڭىپ تۇراي، سىز ئەستايىدىل ئويلىنىپ بېقىڭ، ئۇ ئۆي بەش يۈز مىڭ يۈەنگە چوقۇم يارايدۇ. بىرنەچچە كۈنگىچە ئۆينىڭ رەسمىيەتلىرىنى سىزنىڭ نامىڭىزغا يۆتكەپ بېرىمەن. سىز ماڭا ئىككى يىل ئەگەشتىڭىز، زىيان تارتمىغان بولۇڭ، ھەر نېمە بولسىمۇ كۆڭۈللۈك ئايرىلايلى.

2

لو جېنچېڭدىكى شياۋجيەننى تاشلىۋېتىش ئويى خېلى بۇرۇنلا شەكىللەنگەنىدى. ئۇچ يىل قىزغىن ئارىلاشقانىكەن، ئۆز ۋاقتىدا سوغۇق قانلىق بىلەن ئاقىۋەتنىمۇ ئويلىشىپ قويۇش كېرەك، ئەلۋەتتە! سوغۇق قانلىقنىڭ ئۆزى بۇ خىل مۇناسىۋەتنى بىر تەرەپ قىلىشتىكى ئەڭ ياخشى ئامال. ئۇنىڭ بۇ قارارغا كېلىشىدىكى ھەممىدىن مۇھىم سەۋەب، شياۋجيەننىڭ گاندوننى ئۇچ قېتىم تېشىپ قويغانلىقى ئىدى.

پەقەت شياۋجيەنلا ئەمەس دۇنيادىكى ئەڭ گۈزەل نازىنىن بولغان تەقدىردىمۇ، ئارلىشىشنىڭ چوقۇم ئاخىرقى چېكى بولۇشى كېرەك. خوتۇن دېگەن خوتۇن، ئاشنا دېگەن ھامان ئاشنا، بۇنىڭ ئەلۋەتتە پەرقى بولۇش كېرەك! بۇ لو جېنچېڭنىڭ ئۆزىنى داۋاملىق ئاگاھلاندۇرۇپ تۇرىدىغان مەنتىقىسى. ئۇ نېمە ئۈچۈن بۇ جەھەتتە ئەنە شۇنداق ئېھتىياتچان؟ بۇنىڭ جاۋابى شۇكى، ئۇ دېگەن ئەمەلدارلار سەھنىسىدە كىچىك بولسىمۇ بەربىر رەھبەر! گەرچە ئۇ تىجارەت بىلەن شۇغۇل-

لانسمۇ، بىراق ئۇ باشقۇرۇۋاتقان شىركەت ئومۇمىنىڭ. دېمەك، لو جېنچېڭنىڭ سالاھىتى بىرىنچىدىن، كەسپىي ئورۇنىنىڭ كىچىك بولۇسمۇ ئەمەلدارى. ئىككىنچىدىن، ئۇ ئەنە شۇ كەسپىي ئورۇنىنىڭ قارمىقىدىكى شىركەتنىڭ باش دىرېكتورى. بۇ خىل سالاھىيەتنى ھەرقاچان ئۇنتۇپ قالماسلىق كېرەك. چۈنكى، لو جېنچېڭ ئىدارىسى ئۇچۇن تىجارەت قىلىپ پۇل تېپىپ، ئومۇم ئۇچۇن ئىقتىسادىي ئۇنۇم يارىتىدۇ، ئاندىن ھەر دەرىجىلىك ئەمەلدارلارنىڭ، ئاخىرىدا ئۆزىنىڭ يانچۇقىنى تولدۇرۇشنى ئويلىشىدۇ. ئومۇملاشتۇرغاندا، بۇ تىجارەتنى قىلىش ئۇنچىلىك ئاسان ئىش ئەمەس! ئارلىشىدىغان قارا كۆز جاناۋارلار قانچە كۆپ بولىدىكەن، كۆزى قىزىرىدىغانلارمۇ ئەلۋەتتە كۆپ بولىدۇ. ئەقىل بىلەن ئىش كۆرمىگەندە، ئىنتىزام تەكشۈرۈش تارماقلىرىنىڭ دىققىتىنى قوزغاپ قويۇش ئابايقىلا گەپ!

ئىقتىسادىي جەھەتتىن مەسىلە كۆرۈلسە ئاقىۋىتى تولىمۇ قورقۇنچلۇق! ئىستىل جەھەتتىكى مەسىلە تېخىمۇ چاتاق! ئوزاقى يىل ئۇلارنىڭ ئىدارىسىنىڭ تەشكىلات بۆلۈم باشلىقى ئىستىل جەھەتتىن چىرىكلىشىپ، نەتىجىدە 12 قەۋەتلىك بىنادىن ئۆزىنى تاشلاپ ئېزىز جېنىدىن ئايرىلدى. بېلىق گۆشى قىلتىرىقلىق كېلىدۇ، لېكىن كىشىلەر شۇ سەۋەبتىنلا ئۇنى يېيىشتىن ۋاز كەچكەن ئەمەس! ئەر ـ ئاياللار ئوتتۇرىسىدىكى ھېلىقى مۇناسىۋەتمۇ ئەنە شۇنىڭغا ئوخشايدۇ. زادى قانداق قىلىش كېرەك؟ لو جېنچېڭ بۇ ھەقتە ئۇچ جەھەتتىن تەجرىبە يەكۈنلىگەن. بىرىنچىدىن، ئىستراتېگىيەگە دىققەت قىلىش كېرەك. ئىككىنچىدىن ئېھتىياتچان بولۇش كېرەك. ئۈچىنچىدىن، چەك قويۇش كېرەك. بۇنىڭدا ئۈچىنچى تەجرىبە ھەممىدىن مۇھىم.

لو جېنچېڭنىڭ ھېس قىلىشچە، ھەرقانداق ئىشتا چوقۇم مۇڭاپىق چەك بولۇش لازىم. ھەرقانداق ۋاقىتتا بۇ نۇقتىنى ھەرگىزمۇ ئەستىن چىقارماسلىق كېرەك. ئۇنداق بولمىغاندا، كېلىشىمەسلىكتىن قۇتۇلغىلى بولمايدۇ.

ئەلۋەتتە، ھەرقانداق ئىشتا ئاساس بولۇش كېرەك، چەك قويۇشتىمۇ ھەم شۇنداق. ئاساس ياخشى بولمايدىكەن، چەك قويۇش ھەققىدە ئېغىز ئېچىشقا ھەرگىزمۇ مۇمكىن ئەمەس! بۇ جەھەتتە شياۋجيەن ئەڭ ياخشى ئاساس! لو جېنچېڭ ئۇنىڭ بىلەن يېڭى تونۇشقان مەزگىللەردە، ئۇنىڭ ئۆزىگە باش ئاغرىقى تېپىپ بېرىدىغان كۆكەمىلەردىن ئەمەسلىكىنى ھېس قىلغانىدى، كېيىنكى ئەمىلىيەت ئۇنىڭ قىياسىنىڭ توغرىلىقىنى ئىسپاتلىدى.

ئاياللارغا نىسبەتەن، لو جېنچېڭ ئۆز كۆزىگە، تۇيغۇسىغا ھەددىدىن زىيادە ئىشىنەتتى ۋە بۇ جەھەتتە ئۆزىدىن ئېپتىخارلىنىپمۇ قويۇاتتى. شياۋجيەن بىلەن تونۇشۇشتىمۇ ئۇ خاتالاشقان ئەمەس. دەسلەپكى ۋاقىتلاردا ئۇ شياۋجيەننى ھە دېگەندىلا ئىزدەپ، چاقىرىپ يۈرمىدى. شياۋجيەننىڭ ئائىلىسى ۋە يولدىشى ھەققىدە ناھايىتى ئاز ئېغىز ئاچاتتى. سۆز ئورانمۇ ئۆزگىچە، ھەتتا كىشىگە خۇددى چوڭلار كىچىكلەرگە كۆيۈنۈپ، رەھبەرلەر قول ئاستىدىكىلەرگە غەمخورلۇق قىلىپ، دوستلار دوستلارغا كۆڭۈل بۆلۈۋاتقاندەك تۇيغۇ بېرەتتى. ئەكسىچە، شياۋجيەننىڭ لو جېنچېڭغا بەرگەن تەسىرىمۇ ناھايىتى ياخشى ئىدى. ئۆزىنىڭ كۈندىشىگە كۈندەشلىك قىلىش نۇقتىسىدىن ئەمەس، بەلكى ئۇنى ھۆرمەتلەش نۇقتىسىدا تۇرۇپ تىلغا ئالاتتى. بىر ئايال ئۇچۇن بۇنى زادىلا تەسەۋۋۇر قىلغىلى بولمايتتى. لو جېنچېڭ

نىڭ شياۋجيەننى يارىتىپ قىلىشىدىكى سەۋەبىمۇ دەل مۇشۇنىڭدا ئىدى. شۇنداق قىلىپ ئۇلار ئازلا ئۆتمەي بىر - بىرىنى ياقتۇرۇپ قېلىشتى. شياۋجيەن ئەزەلدىن لو جېنچېڭدىن ماددىي نەرسە تەلەپ قىلىپ باقمىدى. ھەتتا لو جېنچېڭنىڭ سوۋغىلىرىنىمۇ ئامالسىز لىق ئىلكىدە قوبۇل قىلاتتى، ھەتتا پۇرستى كەلگەندە لايىقىدا قايتۇرۇش غېمى بىلەن يۈرۈيتتى. ئۇلار يېڭى تونۇشقاندا، لو جېنچېڭ شياۋجيەننىڭ كونا بىر يانفونىنى ئىشلىتىپ يۈرگەنلىكىنى كۆرۈپ، ئۇنىڭغا يېڭى بىرنى سوۋغا قىلىش ئۈچۈن دەرھال تاكتىكىنى ئۆزگەرتىپ، ئۇنىڭ بىلەن مەقسەتلىك ھالدا باغلاشتى. ناۋادا شياۋجيەن ئۇتتۇرۇپ قويسا، شەرتى ئۇنىڭغا يانفون ئېلىپ بېرىش ئىدى. باغلىشىشنىڭ ۋاسىتىسى شياۋجيەنلەر تۈرۈشلۇق قورۇ ئالدىدىكى تۆمۈرىيول تونېلىغا مۇناسىۋەتلىك بولۇپ، لوجېنچېڭنىڭ ئىگىلىشىچە، ئۇ تونېل بۇنىڭدىن ئون نەچچە يىل بۇرۇنلا بار ئىدى. شياۋجيەن بولسا ئۇنىڭ ھۆكمىگە زادىلا چىن پۈتمىدى. چۈنكى ئىككى يىل ئىلگىرى ئۇ قۇرۇلۇش ئىشچىلىرىنىڭ ئۇلارنىڭ ئىشىك ئالدىغا يېڭىدىن بىر تونېل قازغانلىقىنى شۇنداقلا تۆمۈرىيول لىنىيەسى ئاستىغا تۆشۈك كولاپ، ئۇنى تونېل بىلەن تۇتاشتۇرغانلىقىنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرگەنىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇنىڭ بۇ ئائىلىلىكلەر قورۇسىغا كۆچۈپ كەلگەنلىكىگە ئالتە يىل بولۇپ قالغانىدى. ئەھۋال شۇنداق تۇرسا ئۇ ئىلگىرى ئۇ يەردە كونا تونېلنىڭ بار ئىكەنلىكىنى بايقىماي قالاتتىمۇ؟ پاكىت توپلاش ئۈچۈن شياۋجيەن خېلى كۆپ پېشقەدەملەردىن سۈرۈشتۇرۇپ كۆرۈۋېدى، نەتىجىدە ئىلگىرى ئۇ يەردە ھەقىقەتەن بىر كونا تونېلنىڭ بار ئىكەنلىكى ئىسپاتلاندى. دېمەك، قۇرۇلۇش ئىشچىلىرى ئەسلىدە

كى تونېلنى كېگەيتىپ، تېخنىكا جەھەتتىن ئۆزگەرتىپ ياسىغان بولۇپ چىقتى. شۇنىڭ بىلەن، بۇ باغلىشىشتا شياۋجيەن ئۇتتۇرۇپ قويدى. لو جېنچېڭ ئەسلىدىكى بەلگىلىمە بويىچە شياۋجيەنگە يېگى بىر يانفون سوۋغا قىلغان بولدى. شياۋجيەن نائىلاج قوبۇل قىلدى. كىيىنچە لو جېنچېڭ شياۋجيەننى ئەستايىدىل كۆزىتىش ئارقىلىق، گەرچە ئۇنىڭدا ماددىي جەھەتتىن ھېچقانداق ئىنتىلىش يوق دەپ كېتەلمىسىمۇ، لېكىن ئۆزىدىن ھېچقانداق تەلەپ كۆتمەيدىغانلىقىنى ھېس قىلدى. بىراق، لو جېنچېڭ قانداقلا بولمىسۇن ئىسمى - جىسمىغا لايىق ئەر. ئۇنىڭ ئۇستىگە تىجارەت قاينىمىدا غۇلاچ تاشلاپ كېتۇاتقان دېرىكتور. موللا مۇشۇكتەك شۇمشىيىپ ئولتۇرۇش ئۇنىڭ سالاھىتىگىمۇ يات. شۇڭا ئۇ بەزى چاغلاردا شياۋجيەنگە گەرچە ئانچە قىممەت دەپ كەتكىلى بولمىسىمۇ، خىرۇستال بۇلاپكا، قاشتاش بۇيۇم ۋەياكى بىرەر جۇپ ئەدىيال دېگەندەك نەرسىلەرنى سوۋغا قىلىشنى ئۇنتۇپ قالمايتتى. شياۋجيەن بۇنداق چاغلاردا ئانچە بەك تارتىنىپمۇ كەتمەيتتى. ئۇ ئۆز نۆۋىتىدە بىرەر جۇپ پايپاق، خۇرۇم بەلباغ دېگەندەك نەرسىلەر بىلەن رەھمىتىنى ئىپادىلەيتتى.

ئومۇملاشتۇرغاندا، شياۋجيەننى ماختاشقا ئەرزىيتتى. چۈنكى ئۇ ماددىي جەھەتتىن لوجېنچېڭغا ھېچقانداق تەلەپ قويۇپلا قالماستىن، بەلكى ئۇنىڭغا ھەقىقىي ئەركىنلىك ۋە ئىمتىياز ئاتا قىلىپ، ئۆزىنىڭ ھەقىقىي تۇردىكى كەڭ قورساق، ئوچۇق - يورۇق ئايال ئىكەنلىكىنى ئۆز ئەمەلىيىتىدە ئىپادىلەپ كېلىۋاتاتتى. دېمەك، شياۋجيەن سائىتىگە بىر تېلېفون ئۇرۇپ، مىنۇتىغا ئۇچۇر يوللاپ يۇرۇيدىغان ھېلىقىنداق غىلجىڭ ئاياللارغا پەقەتلا ئوخشىمايتتى. ئەكسىچە، لو

جېنچېڭنى سەۋرچانلىق بىلەن كۆتەتتى. لو جېنچېڭ بىر قېتىم ئۇنى سىناش ئۈچۈن نەق يېرىم ئاي تېلېفونمۇ ئۇرۇپ قويمىدى، شياۋجيەن ئاخىرى بەرداشلىق بېرەلمەي، تېلېفون ئارقىلىق ئۆزىنىڭ يامان چۈش كۆرۈپ قالغانلىقىنى، شۇڭا ئەھۋال سوراپ تېلېفون ئۇرغانلىقىنى دەپ گەپنى ئەگىتتى. ئەمىلىيەتتە، لو جېنچېڭنىڭ ئائىلىسىگە نىسبەتەن ئېيتقاندا، شياۋجيەن ھېچقانداق خەتەرلىك شەخس ئەمەس ئىدى.

بىركۈنى شياۋجيەن نېمە ئۈچۈندۇر لو جېنچېڭنىڭ بۇرنىنى تۇرتۈپ، كۆزىگە نازلىق تىكىلگەن ھالدا ئۆزىنىڭ ئۇنىڭدىن بالىلىق بولغۇسى بارلىقىنى ئېيتتى.

ــ ئىشىنەمسىز؟ ئەگەر ئىككىمىزنىڭ ئۆز بالىسى بولسا، ئۇ چوقۇم ئەقىللىك بالا بولىدۇ.

راستىنى دېگەندە، بۇ خىل تۇيۇقسىزلىق لو جېنچېڭنى ئوبدانلا سەگىتىپ قويغانىدى. شياۋجيەن تېخى ئەمدىلا 28 ياشقا كىرگەن چوكانچاق ئىدى، لېكىن نېمە سەۋەبتىندۇر تېخىچە بالىلىق بولالمىغانىدى. شياۋجيەن بۇ سۆزنى تۇنجى قىلغاندا، لو جېنچېڭ ئۇنىڭ سۆزىنى ئايال كىشىنىڭ پەرزەنتكە بولغان تۇغما ئامراقلىقىدىن دەپ چۈشەنگەنىدى. شياۋجيەن كېيىنچە بۇ سۆزنى يەنە ئىككى قېتىم تەكرارلىغاندىن كېيىنلا، لو جېنچېڭ ئاخىرى ئۇنىڭ بىلەن سۆزلەشتى. سۆز ئۇرامىمۇ كەسكىن ئىدى.

ــ بىزنىڭ ئارلىشىشمىزنىڭمۇ چېكى بار.

شياۋجيەن ئېغىر ئۇھ تارتقان ھالدا پىچىرلىدى:

ــ مەن پەقەت شۇنداقلا دەپ قويدۇم، خالاس!

بىراق بىر قېتىم ئۇلار ئىشنى تۈگەتكەندىن كېيىن لو جېنچېك يۈيۈنۈشقا تەييارلىنىۋېتىپ، گاندوننىڭ تۆشۈك ئىكەنلىكىنى سېزىپ قالدى. دېمەك، بۇ تۆشۈكنىڭ باشقىلار تەرىپىدىن تېشىلگەنلىكى مانا مەن دەپ چىقىپ تۇراتتى. ئۇ دەرھال شياۋجيەندىن سوربغاندى، ئامالسىز قالغان بىچارە شياۋجيەن ئاخىرى ئىقرار قىلدى.

— مەن سىزنى سۆيىمەن، سىزدىن بالىلىق بولغۇم بار ئىدى. مەسئۇلىيەتنى ھەرگىزمۇ سىزگە ئارتىپ قويمايمەن.

— بۇ ئىشنى قانچە قېتىم قىلدىڭىز؟ — لو جېنچېك ئاچچىقلانغان ھالدا سورىدى.

— ئۈچ قېتىم.

لو جېنچېك ئىچىدە ئويلىنىپ قالدى: بۇ خوتۇننى دەرھال يولغا سېلىۋېتىش كېرەك. بۇ قېتىم دەل ۋاقتىدا بايقاپ قالغىنىم بەك ياخشى بولدى. دىققەت قىلمىسام ئۆزۈمگە باش ئاغرىق تېپىۋالمىغان ئوخشايمەن.

شۇ كۈنى ئاخشىمى لو جېنچېك تەرسالىق بىلەن ئايرىلىپ كېتىش ھەققىدە خېلى سۆزلىدى، شياۋجيەن بولسا خۇددى ھېچنېمە بولمىغاندەك:

— ئىككىنچى ئۇنداق خىيالدا بولمايمەن، ناۋادا سىزنىڭ بۇنداق ئاچچىقلىنىپ كېتىشىڭىزنى بىلگەن بولسام ھەرگىز ئۇنداق قىلمىغان بولاتتىم، — دېدى يىغلامسىراپ.

لو جېنچېك دەككە — دۈككىدە يۈرگەن كۈنلەرنىڭ بىرىدە شياۋجيەندىن تېلېفون ئارقىلىق بۇ سۆزنى يەنە بىر قېتىم ئاڭلاپ يېنىك تىندى. دېمەك، خەتەر ئۆتۈپ كەتكەندى.

كىيىنكى كۈنلەردە شياۋجيەن لو جېنچېڭغا تېلېفون ئۇرۇشقا پېتىنالماي ئەڭ سىپايە يازمىلار بىلەن قىستا ئۇچۇر يوللاپ يۈردى. ئۇنىڭ شۇ چاغدىكى ھالىتى خۇددى ئارمان ئۇچۇن بارلىق ئاھانەتلەر-گە چىداۋاتقان دەرتمەنگە ئوخشاپ قالغانىدى. مەقسەت پەقەت بىرلا، يەنى لو جېنچېڭنى ئۆز يېنىدا تۇتۇپ قېلىش، ھەرگىزمۇ ئۇنىڭدىن ئايرىلىپ قالماسلىق ئىدى. شۇ ئىشتىن كىيىن لو جېنچېڭ ئۇنى تەخمىنەن يېرىم يىلدىن ئارتۇق ۋاقىت ئىزدىمەي تاشلىۋەتتى - يۇ، تاقتا - تۇققا مەزمۇندا بولسىمۇ قىستا ئۇچۇر يوللاپ قويىاتتى. شياۋجيەن بۇنىڭدىن ئوتتۇرىدىكى مۇناسىۋەتنىڭ تېخى ئاخىرلاشمىغانلىقىنى ھېس قىلىپ، كۆڭلىگە تەسەللى تېپىپ يۈردى.

راست گەپنى قىلغاندا، لو جېنچېڭ بەزىدە ئۇنىڭ سەۋر - تاقىتىدىن تەسىرلىنىپمۇ قالاتتى - يۇ، يەنە بەزىبىر غەيرىي ئىشلارنى قىلىپ قويۇشىدىن ئەنسىرەپ، كۆڭلى بىئارام بولۇپ قالاتتى. دېمەك، شياۋجيەن بىلەن ئوتتۇرىدىكى مۇناسىۋەتتى بالدۇراق بىر تەرەپ قىلىۋېتىش مۇشۇ كۈنلەردە ئۇنىڭ بېشىنى تازا قاتتۇرۇۋاتقان مەسىلە ئىدى.

شۇنداق قىلىپ، سىرلىق بارماق دېسكا ئۇنىڭغا خەۋپلا ئەمەس يەنە ئۆزگىچە پۇرسەتمۇ ئاتا قىلغانىدى، يەنى لو جېنچېڭ سۇنى لاي قىلىپ بېلىق تۇتقاندەك، مۇشۇ بارماق دېسكا ئارقىلىق شياۋجيەن بىلەن بولغان مۇناسىۋەتكە خاتىمە بېرىش خىيالىغا كەلگەنىدى.

3

تېز يوللانما ئارقىلىق كەلگەن بارماق دېسكا ئەلۋەتتە بىر سىگنال بولۇپلا قالماي، كاللىسى ئەكۈ ئاددىي كىشىمۇ بۇنىڭ ئارقىسىدا قانداقتۇر بىر سىرنىڭ، يەنى قاقتى ـ سوقتى قىلىشتەك سۆيقەستنىڭ يوشۇرۇنغانلىقىنى بىلىۋالالايتتى. لو جېنچېڭدىكى بۇ ئەقىل ئاللىبۇرۇن چەكتىن ئېشىپ كەتكەن، شۇڭا ئۇ ئاللىبۇرۇن خۇسۇسىي رازۋېدچىك تەكلىپ قىلىپ، ئۆزىنى تېخىمۇ ئەقىللىك چاغلاۋاتقان ناتونۇش دانىشمەنگە تاقابىل تۇرۇشقا ئاللىبۇرۇن تەييارلىنىپ بولغانىدى.

ئادەتتىكى نورمال تەسەۋۋۇرغا ئاساسلانغاندىمۇ، لو جېنچېڭ ئۆزىنىڭ قاقتى ـ سوقتى قىلىنىش ئېھتىمالىغا دۇچ كەلگەنلىكىنى سېزىپ يەتكەنىدى. ئۇ بۇ ئىشنى ئانچە قورقۇنچلۇق ئىش دەپ قارايمۇ كەتمەيتتى. ئەمىلىيەتتە، قاقتى ـ سوقتى قىلىنىشقا ئۇچرىغان بىچارىلەر ئەخمەقلىقىدىن قارشى تەرەپتىكىلەرنىڭ قارامىلىق قىلىپ قويۇشىدىن بەكلا ئەنسىرەيتتى. ئەكسىچە، لو جېنچېڭ ئۇنداقلارغا تاقابىل تۇرالمايدىغانلىقىغا ھەرگىز ئىشەنمەيتتى. جەمئىيەتتە ئەقىللىك كىشىلەر قانچە كۆپ بولسا، ئۇنداق سولتەكلەر نەگىمۇ قېچىپ بارالىسۇن؟ ئەقىللىك كىشىگە ئۇلارنىڭ ھېيلىسى قانداقمۇ كار قىلسۇن؟

لو جېنچېڭ ھەممە ئىشلارنى ئورۇنلاشتۇرۇپ بولغاندىن كېيىن، ھېلىقى خۇمپەرنىڭ كېيىنكى باسقۇچلۇق ھەرىكىتىنى سالماقلىق بىلەن كۆزىتىشكە باشلىدى. بۇ جەريانىدا ئۇ ئائىلىسى، تۇغرۇ-

راق قەلبىپ ئېيتقاندا، ئايالى مى خۇشدىن ئېھتىيات قىلىشنى ھەرگىزمۇ ئەستىن چىقارمىغاندى.

ئۇنىڭ ئايالى مى خۇشنى بىر ئېغىز سۆز بىلەن سۆيۈپەتلەش توغرا كەلسە، ئۇنى غالىب ئايال دەپ تەسۋىرلىسە ئارتۇق كەتمەيتتى. ناۋادا ئىككى ئېغىز سۆز بىلەن تەسۋىرلەش توغرا كەلسە، ئۇنداقتا ئۇنى كەسىپتە غەلىبە قازانغان، ئائىلىسىدە پەزىلەتلىك ۋە ۋاپادار ئايال دەپ سۈيۈپتىسە ئەڭ مۇۋاپىق ئىدى. مەيلى ھۆسن ـ جامالى ۋەياكى ئەخلاقى جەھەتتىن بولسۇن، ئۇ ئەنە شۇنداق يېتىشكەن ئايال بولغاچقا، قورۇدىكىلەر، مەكتىپىدىكى ئوقۇتقۇچى ـ ئوقۇغۇچىلار ئۇنى قەۋەتلا ھۆرمەتلەيتتى. شۇنداق، مى خۇڭ بولسا ئالىي مەكتەپنىڭ پىرو-فېسسورى، بىلىم ۋە ئىقتىدار جەھەتتىن ئالدىنقى قاتاردىكىلەرنىڭ تېپىدىن. يەنى مەكتەپنىڭ كوزىرى دېيىشكە بولاتتى. شۇنداق بولغاچقا قورۇدىكىلەرنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭغا ھەرقانداق ۋاقىتتا ئىللىق تەبەسسۇم بىلەن ھۆرمەت بىلدۈرىدۇ. ئۆيىگە سولىنىپ، ئۇششاق ـ چۈششەك ئىشلاردىن بېشىنى زادىلا كۆتۈرەلمەيدىغان ئائىلە ئايالىرى ئۇنىڭ بىلەن بىردەم يېرىم دەم بولسىمۇ مۇڭدىشىۋېلىشقا ھېرىسمەن. يىغىنچاقلىغاندا، مى خۇڭ ئاشۇ كىشىلەرنىڭ نەزىرىدە مەڭگۈ ئاچچىقلانمايدىغان، ئەزەلدىن خاتالاشمايدىغان نۇرانە سىيماغا ئىگە، ئىسمى ـ جىسمىغا لايىق لاتاپەتلىك ئايال. ھەممىدىن مۇھىمى بۇ ئايال ئائىلىسىدە ئەزەلدىن ئېرى بىلەن سەن ـ پەن دەپ ئازارلىشىپ باققان ئەمەس. سەۋەبسىز كۆزىگە كىرۋېلىپ، يوشۇرۇنچە يانچۇق ئاختۇرۇپ، يانفون تەكشۈرىدىغان ئايالالارغا ئەسلا ئوخشىمايدۇ. لو جېنچېڭنىڭ قارىشىچىمۇ، مى خۇڭ ئەزەلدىن ئابرۇي ـ ئىناۋەتكە ئالاھە-

ده ئېتىبار بىلەن قارايدىغان، كۆيۈمچان، پەزىلەتلىك ئايال! شۇنداق بولغاچقا، ئۇنىڭ شياۋجيەن بىلەن بولغان مۇناسىۋەتكە چەك قويۇشى بىر جەھەتتىن ئېيىتقاندا، ئۆزىنىڭ ئالدىن كۆرەرلىكى بولسا، يەنە بىر جەھەتتىن مى خۇڭنىڭ ئەنە شۇنداق ئارتۇقچىلىقلىرىدىن بولغانىدى. بۇنداق ۋاپادار ئاياللارنىڭ كۆڭلىگە سەۋەبسىز ئازار بېرىش ھەرگىزمۇ ئەقىللىك كىشىلەرنىڭ قىلىدىغان قىلىقى ئەمەس، ئەلۋەتتە!

لو جېنچېڭ ئەستايىدىل ئويلىنىش ئارقىلىق ئاخىرى قانائەت ھاسىل قىلغان بولدى. چۈنكى، ئائىلىسىدىكى قىزىل تۇغ ھېلىمۇ لەپىلدەپ، سىرتتىكى رەڭدار بايراقلارمۇ يەلپۈنۈپ، جەۋلان قىلماقتا، شىركەتنىڭ ئىشلىرىمۇ ئوڭۇشلۇق، چۆنتىكىگە چۈشۈۋاتقان پۈللارمۇ ئاز ئەمەس! شۇڭا، شياۋجيەن بىلەن بولغان مۇناسىۋەتنى تېزراق بىر تەرەپ قىلىۋېتىشتىن ئىبارەت بۇ باش ئاغرىقىنى ماكرو جەھەتتىن ئېيتقاندا، ئەمدى كېچىكتۈرۈشكە زادى بولمايدۇ. بىراق، سودىگەر دېگەن ئۆز نۆۋىتىدە بەزى ئىشلارغا نىسبەتەن يەنىلا سىرلىق كۆز قاراشلارغا ئىشىنىدۇ. مەسىلەن، ئۇچ يىللىق ئەملىيەتمۇ بۇ نۇقتىنى ئىسپاتلىغان. ئۇ شىركەتنىڭ يۈكىنى زېممىسىگە ئېلىپ، شياۋجيەن بىلەن تونۇشقىلىمۇ ئۇچ يىل بولۇپ قالدى. ئەمدى مانا بارماق دېسكا ۋەقەسى پەيدا بولدى، دېمەك بۇ ئۇنىڭ قارىشىچە، ياخشى كۈنلەرنىڭ ئاخىرلاشقانلىقىدىن دېرەك ئىدى. شۇنداق، بۇ ئۇچ يىلنى مەيلى قايسى جەھەتتىن تەھلىل قىلمىسۇن، ئوڭۇشلۇق ئۆتكەن ئۇچ يىل دەپ مۇئەييەنلەشتۈرۈشكە بولاتتى. ئاينىڭ ئون بەشى يورۇق بولسا، ئون بەشى قاراڭغۇ دېگەن گەپ بار! بۇ دۇنيادا نەدىمۇ ئازراق ئەجىر بىلەن مەڭگۈلۈك ھالاۋەتكە ئېرىشىش مۇمكىن بولغان

دەيسىز؟

قانداق قىلىش كېرەك؟ ئەلۋەتتە، سۇ كەلگۈچە تۇغان سېلىش كېرەك! لو جېنچېڭ ئەزەلدىن ئەقىل بىلەن ئىش كۆرىدىغان ئادەم. پەقەت ئاسمان ئۆرۈلۈپ، يەر گۈمۈرۈلۈپ چۈشمىسىلا، ھەل قىلغىلى بولمايدىغان يەنە قانداق ئىش بار دەيسىز؟ ئەمدىلىكتە ئايالى بىلەن ئاشنىسى ۋە ئۆزى ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەت تەرەققىي قىلىپ مۇشۇ باسقۇچقا كەلدى. بۇ جەھەتتە ئىككى ئايالنىڭ ساپاسى، مىجەز ـ خۇلقى ئەمەس، لو جېنچېڭنىڭ ئۆزىنىڭ تاللىشى ھەممىدىن مۇھىم. دۆت، كالۋا كىشى بۇ ئىشلارنى قانداقمۇ بىر تەرەپ قىلالىسۇن؟ ئەقىل بىلەن ئىش كۆرمىگەندە، پۈتى كۆيگەن توخۇدەك ئاقىۋەتكە قېلىش تۇرغانلا گەپ!

لو جېنچېڭنىڭ پەرىزىچە، ئۆينىڭ مۇھىتى يەنىلا ئىلگىرىكىدەك ئىللىق، مى خۇڭ ئاۋالقىدەكلا ئۆيدە ۋە مەكتەپتە ئۆز ئىشى بىلەن ئالدىراش، ئوغلى بولسا نوقتىلىق مەكتەپنىڭ ئەلاچى ئوقۇغۇچىسى، ئوقۇتقۇچىسىنىڭ چىرايىغا قاراپ ئىش كۆرۈشنى بىلىدىغان ئەقىللىك بالا. مەكتەپ تۈزۈمى قاتتىق بولغاچقا ئۆيگىمۇ ناھايىتى ئاز كېلىدۇ.

مى خۇڭنىڭ يېقىنقى ئەھۋالىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، ئۇنىڭ مۇشۇ كۈنلەردە قانداقتۇر غەيرىي بىر نەرسىنى تاپشۇرۇپ ئالمىغانلىقى ئېنىق. لو جېنچېڭمۇ مى خۇڭغا، شۇنداقلا ئىشىك ئالدىدىكى پوچتا ساندۇقىغا دىققەت قىلىپ كېلىۋاتقىنىغىمۇ خېلى كۈنلەر بولدى. پەقەت كۈندە ۋە ھەپتىدە كېلىدىغان بىرنەچچە پارچە گېزىت ـ ژۇرنالدىن باشقا ھېچقانداق غەيرىي نەرسىنىڭ بايقالغىنى تېخىچە

يوق، ھەتتا پوچتىكەشنىڭ ئىشىك قوڭغۇرىقىنى سايرىتىپ ئۇلارنى ئىمزا قويدۇرۇشقا چاقىرغان ئەھۋاللارمۇ كۆرۈلمىدى. ئىشىك يوچۇقىدىن بىرەر گۇمانلىق نەرسىنىڭ كىرگۈزۈۋېتىلگەنلىكىنىمۇ تېخى ھېچكىم بايقىمىدى. ئۇندىن باشقا لو جېنچېڭ ئۇستاتلىق قىلىپ كۇنده بىر قېتىم تورغا چىقىپ خەت ساندۇقى، چ چ بوشلىقىنى كۆزىتىپ، ئەھۋال ئىگىلەپ تۇرۇۋاتقىنىغىمۇ نەۋاق. چۈنكى، ھازىرقى زامان ئالاقىلىشىش ئۇسۇللىرى ھازىرچە ئاساسەن مۇشۇنچىلىك، يەنى بىۋاستە يەتكۈزۈپ بېرىش، پوچتا ئارقىلىق يەتكۈزۈش، تور ۋە يانفون ئارقىلىق يەتكۈزۈش قاتارلىقلار. قاقتى ـ سوقتى قىلغۇچىلار قانداقلا بولمىسۇن مۇشۇ ئۇسۇللارنىڭ بىرىدىن پايدىلىنىشى چوقۇم!

4

مەلۇم بىركۈنى لو جېنچېڭنىڭ يانفونى ئۆزگىچە تىترەپ، قىسقا ئۇچۇر كەلگەنلىكىدىن دېرەك بەردى. ئۇچۇر مەزمۇنى تۆۋەندىكىدەك ناھايىتى ئاددىي ئىدى: «300 مىڭ يۈەننى ئۇچ كۈندىن كېيىن كەچ سائەت 8 دە، شىپاۋتەي تېغىدىكى ئابىدە يېنىغا يالغۇز ئېلىپ بار!»

بەلگىلەنگەن ۋاقىت، ئورۇن ۋە شەكىل ئېنىق كۆرسىتىلگەنىدى. ئەلۋەتتە، ئىشنىڭ سەۋەبىنى سۈرۈشتۇرۇش كېرەكتە! لو جېنچېڭمۇ دەرھال ئۇچۇر قايتۇردى: «مەن سېنىڭ چىشىڭغا قايسى چاغدا؟ قانداق قىلىپ تىگىپ قويغان؟»

قارشى تەرەپتىن قايتا ئۇچۇر كەلمىدى. لو جېنچېڭمۇ ئىز

قوغلاپ سۇرۇشتۇرۇپ يۈرمىدى. يىغىنچاقلىغاندا، ئۇچۇر مەزمۇنىدىن ئەنە شۇنداق ۋەھىمە ۋە پوپوزا ھىدى گۈپۈلدەپ پۈراپ تۇراتتى. ئەمىلە-يەتتە، بۇمۇ بىر ئويۇن بىلەن باراۋەر. ئويۇن بولغانىكەن، ئەلۋەتتە قا-ئىدىسى بولىدۇ. قارشى تەرەپ جاۋاب قايتۇرمىغانىكەن، ئۇنىڭ سۇ-رۇشتۇرۇپ يۈرۈشىنىڭمۇ ئورنى يوق. بولمىسا كۆڭلىدىكى بىسەرەم-جانلىقنى ئاشكارىلاپ قويغان بولىدۇ. ئەڭ ياخشىسى سۈكۈت ئارقا-لىق قارشى تەرەپكە ئۆزىنىڭ سالماق ۋە پاراسەتلىك ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدۇرۇش كېرەك. بىراق 300 مىڭ يۈەننى ئۇنچىلىك كىچىك سان دەپ قاراشقا بولمايدۇ، ئەلۋەتتە! ئۇنىڭ ئۈستىگە شىركەت قاندا-قلا بولمىسۇن لو جېنچېڭنىڭ شەخسىي شىركىتى ئەمەس، بەلكى ئومۇمنىڭ! مالىيە ئىشلىرىغا ھەرگىز سەل قاراشقا بولمايدۇ. ئاز - تولا ئىمكانىيەتنىغۇ يوق دەپ كەتكىلى بولمايدۇ، بىراق قىيىنچىلىق-مۇ ئاز ئەمەس!

لو جېنچېڭ ئاخىرى ئىككىلىنىپ ئولتۇرمايلا كۆپرەك پۇلنى ئۆز يېنىدىن غەملەپ ئۇنى بىر كىچىك قارا چامادانغا سالدى. لېكىن ئاز - تولا ئىككىلىنىپمۇ قالدى، چۈنكى قارشى تەرەپ نېمە ئۈچۈن بانكا چېكى تەلەپ قىلماي، پەقەت ئۇنى خۇددى قارا گۇرۇھنىڭ كاتتا-بېشىدەك چامادان كۆتۈرۈپ كېلىشكە زورلايدۇ؟ لو جېنچېڭ پۇلنى تەييارلاپ ئۆزى يالغان خۇسۇسىي رازۋېدچىك بىلەن مەسلىھەتلە-شىپ، تۆۋەندىكى بىرنەچچە تۈرلۈك تاقابىل تۇرۇش تەدبىرلىرى ھەق-قىدە بىرەكلىككە كەلدى.

بىرىنچى، قاقتى - سوقتى قىلغۇچىنى ئۆزىنى كۆرسىتىشكە جەلپ قىلىش. شۇنداق قىلغاندا، لو جېنچېڭ ئەمىلىي ئەھۋالغا ئاسا-

سەن مۆكۈنۈپ ياتقان رازۋېدچىكقا مەخپىي سىگنال بېرىپ، شەخسىي رازۋېدچىك چاقىرۋالغان بىرنەچچە قۇلاق كەستىنىڭ ياردىمى بىلەن ھېلىقى ئەبلەخنى قولغا چۈشۈرۈش مەقسىتىگە يېتەلەيتتى. ئەمەلىيەتتە، لو جېنچېڭ قارشى تەرەپ بىلەن مۇزاكىرە ئورۇنىنى تاللاپ سۆھبەتلىشىشكە، ھەتتا 300 مېتر يۇمىنى ئۇنىڭغا بېرىۋېتىشكە تەييار ئىدى. بۇ پەقەت سۆھبەت نەتىجىسىگە باغلىق بولۇپ، مۇرىتى كەلگەندە قول سېلىشنى كۆڭلىگە پۈكۈپ قويدى.

ئىككىنچى، قاقتى ـ سوقتى قىلغۇچىنىڭ پۇلنى مەلۇم بىر ئەخلەت ساندۇقىغا سېلىپ قويۇش ياكى بىرەر دەرەخنىڭ ئاستىغا كۆمۈپ قويۇش دېگەندەك باشقا ئالماشتۇرۇش ئۇسۇللىرىدىن پايدىلىنىپ، ئۇستاتلىق قىلىش مۇمكىنچىلىكىنى ھەرگىز چەتكە قېقىشقا بولمايتتى. ناۋادا شۇنداق بولغاندا، لو جېنچېڭ رايىشلىق بىلەن ئۇنىڭ دېگىنىگە كىرىپ، نەق مەيداندىن چېكىنىش ۋە ئۇنى دەرھال قولغا چۈشۈرۈشنى ھېلىقى قولچوماقچىلارغا تاپشۇرۇش. بۇ تەسەۋۋۇردا يەنە ئىككى خىل قىياس بار، يەنى بىرىنچىدىن، قارشى تەرەپنى ئۆزى كېلىپ پۇل ئېلىشقا كۆندۈرۈش، ئىككىنچىدىن، قارشى تەرەپ پۇل تاپشۇرۇۋېلىشنى باشقىلارغا، مەسىلەن، كوچىدىكى كىچىك بالىلارغا ياكى بىرەر دوئانىگە ھاۋالە قىلغان بولسا، ئەھۋال مۇرەككەپلىشىپ كېتىدۇ. شۇڭا خۇپيانە ئەگىشىش، ئەھۋالغا قاراپ ئىش كۆرۈش كېرەك.

ئەلۋەتتە، ئاقىۋەتنىمۇ ئويلىشىپ قويۇش كېرەك. مەسىلەن، بىرىنچى پەرەز بويىچە، ناۋادا قاقتى ـ سوقتى قىلغۇچىنى تۇتۇۋالغاندا، ئۇنىڭ قولچوماقلىرىنىڭ بار ـ يوقلىقىغا قاراش كېرەك، ئەھۋال يامان

لاشقاندا قارشى تەرەپ ئېھتىمال ھېلىقى فىلىمنى ئاشكارلىۋېتىشى مۇمكىن. ئىككىنچى پەرەز بويىچە، قارشى تەرەپ لو جېنچېڭنىڭ ئۆزىگە خۇپيانە ئەگىشىۋالغانلىقىنى سېزىپ قالسا يەنىلا فىلىمنى ئاشكارلىۋېتىشى ئېھتىمالغا تولىمۇ يېقىن.

ئومۇملاشتۇرغاندا، بارلىق ئېھتىماللىقلاردا ئوخشاشلا بەلگىلىك خەتەر بار، شۇڭا ئەھۋالغا قاراپ ئېھتىيات بىلەن ئىش كۆرۈشكە توغرا كېلىدۇ. يولۇاس ئۇۋىسىغا كىرمىگۈچە يولۇاس بالىسىنى تۇتقىلى بولمايدۇ. لو جېنچېڭ ئالماشتۇرۇشنىڭ بالدۇررىق ئېلىپ بېرىلىشىنى ئۈمىد قىلاتتى. چۈنكى كۆپ ئىككىلىنىشنىڭ نەتىجىسى ئەلۋەتتە تېخىمۇ خەتەرلىك. پەقەت ھېلىقى خۇمپەر بىلەن ئۇچراشقاندا، تەشەببۇسكارلىق بىلەن ۋەزىيەتنى كونترول قىلىش ھەممىدىن مۇھىم ئىدى. لو جېنچېڭ بۇ جەھەتتە ئۆزىنىڭ ئەقىل ـ پاراسىتىگە ۋە ئىقتىدارىغا ئىشىنىدۇ.

كەچلىك تاماق ۋاقتىدا ئۇ ئۆيىگە قايتمىدى ۋە مى خۇڭغا تېلېفون ئۇرۇپ مېھماندارچىلىققا باردىغانلىقىنى ئۇقتۇرۇپ قويدى. مى خۇڭنىڭ بىرەر سۆزى باردەك بىر پەس جىمىپ كەتتى.

لو جېنچېڭ مى خۇڭنىڭ بۇ ھالىتىگە دەرھال دىققەت قىلغان، شۇنداقلا بارماق دېسكا ۋەقەسىدىن كېيىن مى خۇڭنى ھەر ۋاقىت كۆزىتىپ كېلىۋاتاتتى. چۈنكى ئۇنىڭ پەرىزىچە، مى خۇڭنىڭ ھەرقانداق بىر ئىپادىسى بارماق دېسكا بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولۇشى مۇمكىن ئىدى. بۇ ئىش بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولغان ئوبيېكت باشقا كىشى بولغان تەقدىردىمۇ، مى خۇڭنىڭ ھەرقانداق ۋاقىتتا بارماق دېسكىنىڭ تەھدىتىگە ئۇچراش ئېھتىماللىقىمۇ چوقۇم ئىدى. ئۇ قەستەن ئايالىـ

دىن سورىدى:

ــ خوتۇن، بىرەر گەپىڭىز بارمىتى؟

ــ ياقەي، ئىشىڭىزنى قىلىۋېرىڭ.

ــ راستىنلا يوق؟ ـ لو جېنچېڭ قايتىلاپ سورىدى.

ــ راستىنلا يوق، ـ مى خۇڭ گەپنى سوزۇپ ئولتۇرمايلا تېلېفون-نى قويۇۋەتتى.

مى خۇڭنىڭ خاراكتېرىدىن ئېلىپ ئېيىتقاندىمۇ بۇگۈنكىدەك بىنورماللىق ئىنتايىن ئاز كۆرۈلەتتى. لو جېنچېڭ گۇمانلىق خىيال-لار بىلەن بىرئاز تېڭىرقاپ تۇرۇپ كەتكەندىن كېيىن، يەنىلا ئالدى بىلەن قارارلاشتۇرۇپ قويغان ئىشنى بېجىرۋېتىش ئۈچۈن ئورنىدىن تۇردى.

لو جېنچېڭ دەل سەككىز يېرىمدا شىپاۋتەي تېغىدىكى ئابىدە-نىڭ قېشىغا كېلىپ ئەتراپقا نەزەر تاشلىدى. ئۇ سول قولىدا كىچىك بىر چامادان كۆتۈرۈۋالغان بولۇپ، ئوڭ قولىدىكى يانفونىغا قاراپ ـ قاراپ قوياتتى. راستىنى دېگەندە، ۋاقىت ئۇنىڭغا نىسبەتەن ناھايىتى تەستە ئۆتمەكتە ئىدى. ئۇ بۇ جەريانىدا مۇناسىۋەتسىز ھەرقانداق تېلې-فوننى بېسىۋېتىپ، پەقەت يوللانغان ئۇچۇر بولسا دەرھال قاراپ قويا-تى. بۇ جەريانىدا ئۇ ئۇچۇردىن جەمئىي بەشنى تاپشۇرۇۋالدى، ئۇچۇرلار خۇددى قاراڭغۇ تاغ چوققىسىدىن سەكرەپ چۈشۈۋاتقاندەك يايپېشىل نۇرلارنى چاچرىتاتتى. ئارىسىدىن بىرى مى خۇڭدىن كەلگەن بولۇپ، تۆۋەندىكىدەك مەزمۇندا ئىدى: «سىز نەدە؟ بۇگۈن تويىمىزنىڭ يېگىر-مە يىللىق خاتىرە كۈنى! مەن تورت سېتىۋېلىپ، سىزنى ساقلاۋاتىمەن...»

لو جېنچېڭ پەقەت شۇندىلا مى خۇڭنىڭ چۈشتىن كېيىنكى ھېلىقى ھالىتىنىڭ تېگىگە يەتكەندەك بولدى ۋە: مى خۇڭ ھەرقانداق ۋاقىتتا ئومۇمىيەتنى ھەرگىز نەزىرىدىن ساقىت قىلمايدۇ، دەپ ئويلىدى. دېمەك، شۇ پەيتىنىڭ ئۆزىدە ئۇنىڭ تومۇرلىرىدىكى قانلىرى ئۆر-كەشلەپ، مى خۇڭ بىلەن بىر ئۆمۈر ئاخىرقى چەكنى ساقلاش نىيىتىدە يۈرەكلىرى تېپىچەكلەپ كەتتى. ئۇ ئەلۋەتتە ئۆزىنىڭ بۇندىن كېيىنكى تۇرمۇشىدا باشقا بىر ئايالنى ھەرگىز پەيدا بولمايدۇ، دەپ كەسكىن ئېيتالمىسىمۇ، لېكىن مى خۇڭنىڭ ئۆزىنىڭ ئايالى ئىكەنلىكىدىن ئىبارەت پاكىتنى ھەرقانداق بىر ئايالنىڭ ئاغدۇرۇۋېتەلمەيدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. شۇڭا قانداقلا بولمىسۇن مى خۇڭ بىلەن قۇرۇپ چىققان ئىللىق ئائىلىسىنى قوغداپ قالماقچى بولمايتتى.

لو جېنچېڭ ئايالىغا ئۇچۇر قايتۇرمىدى، ۋاقىت دەل توققۇز يېرىم بولغانىدى. بىر يېرىم سائەت! ھېچقانداق چىراغ يورۇقى، شۇنداقلا ئازراقمۇ تىۋىش بولمىغان قاراڭغۇ كېچىدە ھېچقانداق ئىش قىلماي، ھېچكىم بىلەنمۇ سۆزلەشمەي، بىراۋنى سۆكۈت بىلەن زارىقىپ كۈتۈش نەقەدەر ئازاب ـ ھە! لو جېنچېڭنىڭ ھېس قىلىشچە، ئۇ بۇ ئۆمرىدە بۇنداق بۇرۇقتۇملۇق ئىلكىدىكى ۋاقىتنى پەقەتلا ئۆتكۈزۈپ باقمىغانىدى. شۇ پەيتتە لو جېنچېڭنىڭ تەپەككۇرى ئىختىيارسىز قاناتلىنىپ، ئۆزىنىڭ نۆۋەتتىكى مەقسىتىنى بىراقلا ئۇنۇتقان، لېكىن تەسەۋۋۇرىنىڭ نەلەردە پالاز قېقىپ يۈرگەنلىكىنى ئۆزىمۇ تازا ئىلغا قىلالمايتتى. راستىنى دېگەندە، ئەمدىلىكتە ئۇنىڭ كاللىسى تۇيۇقسىزلا قۇرۇقدىلىنىپ، بەجايىكى، تۇيغۇسى يۇقىرى پەللىگە چىقىپ لا توساتتىن خىرەلىشىپ كەتكەندەك تۇيغۇغا كېلىپ قالدى. ئۇنىڭ

كۆزى قىيمىسىمۇ نائىلاج تاغ چوققىسىدىن ئايرىلماقچى بولدى. چۈنكى، مى خۇشدىن كەلگەن ئۇچۇرنى كۆرگەندىن كېيىن ئۇ ھېلىقى ناتونۇش خۇمپەرنىڭ قىلمىشىنىڭ ھەقىقەتەن چەكتىن ئېشىپ كەتكەنلىكىنى ھېس قىلدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇ ھېلىقى خۇمپەرگە ئۇچۇر يوللىدى: «سىز كېلىشىمگە رىئايە قىلمىدىڭىز!»

قارشى تەرەپ ناھايىتى تېزلا ئۇچۇر قايتۇردى: «سەن يالغۇز ئەمەس ئىكەنسەن، ئويۇنمىزنىڭ قائىدىسىگە خىلاپلىق قىلغان دەل ئۆزۈڭ!»

لو جېنچېڭ قاراڭغۇلۇق ئىلكىگە ئالغان تاغ چوققىسىدا تۆت ئەتراپىغا قارايتتى. ئابىدە تىكلەنگەن كىچىك مەيداندا ئۇ پەقەت ئۆزىلا تەنھا ئىدى. ئەتراپتىكى تاغ قاپتاللىرىنى يېشىل ئارچا ـ قارىغايلار قاپلىغان، ھېلىقى خۇمپەرنىڭ نەلەرگە يوشۇرۇنغانلىقى نامەلۇم ئىدى. قارىغاندا ئۇ خۇمپەرنى ئادەتتىكى قاقتى ـ سوقتى قىلغۇچى دېيىشكە ھەرگىز بولمايتتى. لو جېنچېڭ ئامالسىز نەلەردىدۇر يوشۇرۇنۇپ يانقان خۇسۇسىي رازۋېدچىكقا قىسقا ئۇچۇر ئارقىلىق ھەربىكەتنىڭ ئەھمىدىن قالغانلىقىنى ئۇقتۇرۇپ قويدى.

تېخى مەقسەتكە يەتمەي تۇرۇپلا باشقىلارنىڭ مەسخىرىسىگە ئۇچراشتىن ئىبارەت قورساق كۆپۈكىدىن ئامالسىز قالغان لو جېنچېڭ خۇددى چۈشىن يەۋالغاندەكلا بولۇپ قالغانىدى. ئۆيدە باشقا بىر كۆرۈنۈش ئۇنىڭ رول ئېلىشىنى ساقلاپ تۇراتتى. شۇڭا چوقۇم كەيپىياتىنى تەڭشىۋېلىپ، ئايالىغا خۇددى ھېچ ئىش بولمىغاندەك قىياپەت بىلەن يۈزلىنىش كېرەك، ئەلۋەتتە!

مى خۇشنىڭ چىراي ئىپادىسىدىن ئۇنىڭ تېخى بارماق دېسكىـ

نىڭ ۋەھىمىسىگە ئۇچرىمىغانلىقى ئېنىق ئىدى. بۇ قىياسىدىن لو جېنچېڭنىڭ كۆڭلى خېلىلا تەسكىن تېپىپ قالدى. بىر پەستىن كېيىن ئۆزگىچە ئىللىق كەيپىيات بىلەن ئالدىن تەييارلانغان تورت تۇجۇپىلەپ كېسىلىپ، بىر پارچىدىن يېيىلگەن بولدى. كارىۋاتقا چىققاندىن كېيىن بۇگۈنكى كۈننىڭ ئالاھىدە كۈن ئىكەنلىكىنى، بو-لۇپمۇ مى خۇڭنىڭ مېھر - مۇھەببىتىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرگەن لو جېنچېڭ ئىختىيارسىز بارلىقىنى ئايالىغا ئاتىۋەتتى. راستىنى دېگەن-دە، مى خۇڭنىڭ بۇ ئىشلارغا كۆڭلى ئىلگىرىكىدەك تارتىپمۇ كەت-مەيتتى. بۇمۇ بىر رەسمىيەت، دەپ ئويلىدى لو جېنچېڭ ئىچىدە...

5

لو جېنچېڭ ۋەدىسى بويىچە ژېنتاۋ تاغلىق كەنتىدىكى ئۆينىڭ رەسمىيەتلىرىنى شياۋجيەننىڭ نامىغا يۆتكەپ بەردى. دېمەك، ئۇنىڭ ئەمدىلىكتە ئۇ ئۆي بىلەن ھېچقانداق مۇناسىۋىتى قالمىغانىدى. لو جېنچېڭ ھېلىقى خۇمپەرگە ئۇچۇر ئارقىلىق ئۆزىنىڭ شياۋجيەن بىلەن مۇناسىۋىتىنىڭ ئۇزۇلگەنلىكىنى، ئۆيگە ئورۇنلاشتۇرغان سىن-ئالغۇ ئاپپارات دېگەندەك نەرسىلەرنى بىر تەرەپ قىلىۋېتىش لازىملى-قىنى پۈرىتىپ قويدى. قارشى تەرەپ ئىنفرا قىزىل نۇرلۇق تەسۋىر كۆچۈرۈش ئەسۋابىدىن پايدىلىنىپ سىنئالغۇ ئاپپاراتىنى تاپقىلى بو-لىدىغانلىقىنى، ئۇنداق ئەسۋابلارنىڭ بازاردا كۆپ ئىكەنلىكى توغرى-سىدا ئۇچۇر قايتۇردى.

بۇ ئىشنى بىر تەرەپ قىلماق ھەرھالدا ئاسانغا توختىغان بولدى.

سىنئالغۇ ئاپپاراتى تامغا ئورۇنلاشتۇرۇلغان، ئاددىي كۆز بىلەن كۆرگىلى بولمايتتى. ئىنفرا قىزىل نۇرنىڭ رولىدىن پايدىلىنىۋېدى، لېكىن جېنچېڭنى ساراسىمگە سېلىۋەتكەن ھېلىقى نەرسە مانا مەن دەپ كۆز ئالدىدىلا نامايان بولدى. لېكىن جېنچېڭ ئۇنى بىر تەرەپ قىلىۋېتىپ تۇرۇشىغا ھېلىقى خۇمپەر ئۇچۇر ئارقىلىق لېكىن جېنچېڭنىڭ ھېلىقى پۇلنى تەييارلاپ ھەر ۋاقىت ئۆزىنىڭ بۇيرۇقىنى كۈتۈشىنى بۇيرىدى.

لېكىن جېنچېڭ ئۆيىنىڭ بىخەتەرلىك ئىشىكىنى ئالماشتۇرۇۋېتىپ، ئاچقۇچ ۋە ئۆي - مۇلۇك گۇۋاھنامىسى دېگەندەك نەرسىلەرنى بىر چوڭ لېپاپقا سېلىپ، تېلېفوندا شياۋجيەنگە ئۆيىدىلا ساقلاپ تۇرۇشنى ئۇقتۇردى ۋە ماشىنىسىنى ھەيدىگىنىچە شياۋجيەن ئولتۇرۇشلۇق بىنانىڭ ئالدىغا كېلىپ توختىدى. شياۋجيەن بالكوندا تۇرۇپ دېرىزىدىن ئۇنى ئاللىبۇرۇن كۆرۈپ تۇرغاچقا، ئازلا ئۆتمەي ئۇنىڭ ئالدىدا پەيدا بولدى. لېكىن جېنچېڭ ئۇنى ماشىنىغا سېلىپ، قەھۋەخانا دېگەندەك جايلاردىمۇ توختىماي، شەرق تەرەپكە يەنى دېڭىز بويى تەرەپكە قاراپ يۈرۈپ كەتتى. بۇ چاغ دەل كۈز پەسلى بولۇپ، كەچتىكى دېڭىز ساھىلىدا سەيلىچىلەر كۆپ ئەمەس ئىدى. بۇ ھال لېكىنچېڭنىڭ ۋەزىيىتىنى كونترول قىلىشىغا پايدىلىق ئىدى. چۈنكى، شياۋجيەننىڭ ئەلپازىنى كونترول قىلىشىغا پايدىلىق ئىدى. چۈنكى، شياۋجيەننىڭ ئەلپازىنى بۇزۇپ مادارا قىلىپ، ھاقارەت ۋە كەمسىتىشلەرگە قارىماي، تىرىشىپ تۇرۇۋېلىشى ئېھتىمالغا يېقىن بولغاچ، ئېھتىيات قىلمىسا بولمايتتى. ئىش ئاخىرقى چەككە بارغاندا ئۇنى رايىغا قويۇۋېتىش كېرەك، دەپ ئويلىدى ئۇ ئىچىدە. ناۋادا، شياۋجيەن ئەلپازىنى بۇزسا ياخشى بولغىنى. مىسقاللاپ ئولتۇرماي، ئەھۋالغا قاراپ گەپنى ئۇزۇۋېـ

تىش كېرەك. لو جېنچېڭ قەتئي قارارغا كەلگەندى. ئۇ ماشىننى دېڭىز ياقىسىدىكى كىچىك بىر مەيدانغا توختاتتى ۋە ھېلىقى لېپاپنى شياۋجيەنگە تەڭلىدى.

ــ ئۆينىڭ رەسمىيەتلىرىنى بىجىرىپ قويدۇم. سىنئالغۇنىمۇ ئېلىۋەتتىم، ئىشكىنىمۇ يېڭىغا ئالماشتۇرۇۋەتتىم. ئىچىدىكىسى جەمئىي ئالتە ئاچقۇچ، ئەگەر خالىسىڭىز كۆچۈپ بارسىڭىزمۇ، خالىمىسىڭىز سېتىۋەتسىڭىزمۇ تامامەن بولىدۇ. ئىختىيار ئۆزىڭىزدە.

ــ ئۇنداق قىلماڭ، ــ شياۋجيەننىڭ قوشۇمىلىرى تۇرۇلۇپ كەتكەندى، ــ ماڭا ئۇ ئۆينىڭ لازىمى يوق!

ــ چوقۇم شۇنداق قىلىشىمىز كېرەك. بىز بىر ئۆمۈر ياخشى ئۆتۈپ كېتەلمەيمىز. سىزمۇ مائاشقا قاراشلىق خىزمەتچى. ئىقتىسادي ئەھۋالىڭىزنى تازا ياخشى دەپ كەتكىلىمۇ بولمايدۇ. ھەرھالدا يارىدىمى بولۇپ قالار، دەپ ئويلايمەن. ئەلۋەتتە، مەن بۇ ئۆي ئارقىلىق مەسئۇلىيەتتىن قاچماقچى ئەمەسمەن. پەقەت شۇ ئارقىلىق مۇھەببىتىمىزگە ئاخىرقى چېكىت قويۇش ئۈمىدىدىمەن. مېنى چۈشىنىشىڭىزنى سورايمەن.

ــ نېمە ئۈچۈن ئۆمۈرلۈك ھەمراھلاردىن بولالمايدىكەنمىز؟ ــ شياۋجيەننىڭ ئىنتوناتسىيەسى قاتتىق ئىدى.

لو جېنچېڭ ئۇنىڭ سوئالىغا سوئال بىلەن جاۋاب قايتۇردى:

ــ سىز ئۆمۈرلۈك ئاشنىلارنى كۆرۈپ باققانمۇ؟ مەيلى قانداقلىكى مۇھەببەت بولمىسۇن ھامان ئاخىرلىشىدۇ. بىز ساپالىق كىشىلەرمىز، ھېسسىياتىمىزنى كونترول قىلالمايمىز، باشقىلارنىڭ ئېغىزىغا چىقىپ قېلىشتىن ئېھتىيات قىلىشىمىز لازىم.

ـــ سىز ئەمدى مېنى ياخشى كۆرمەمسىز؟ ـ شياۋجيەننىڭ كۆزلىرى ياشلىق ئىدى.

لو جېنچېڭ ئەمدىلىكتە ئۇنىڭ بۇ سوئالىغا ئېغىر سۈكۈت بىلەن جاۋاب بەرگەن بولدى.

ـــ سىز مېنى ئەمدى ياخشى كۆرمىگىنىڭىز بىلەن مەن ھېلىھەم سىزنى سۆيىمەن.

لو جېنچېڭ ئۇنىڭغا تىكىلدى:

ـــ شياۋجيەن، مەيلى قانداقلىكى سۆيگۈ ھېسسىياتى بولمىسۇن ھامان سۈسلىشىدۇ، ئاخىرى شامدەك ئېرىپ تۈگەيدۇ. بۇ پەقەت ۋاقىتنىڭ ئىلگىرى ـ كېيىنلىكى بىلەن باغلىق. سىز ئۇنداق ساپا-سىز، قارا قورساق ئاياللارنىڭ تېپىدىن ئەمەس!

شياۋجيەننىڭ دىمى ئېچىگە چۈشۈپلا كەتكەندى. لو جېنچېڭ بولسا ئېچىدە ئويلايتتى: ھەي شياۋجيەن، ھەي شياۋجيەن. مەن باشتىلا سىزنى ھەقىقەتەن خاتا تاللىمىغان. مەيلى قانداقلا ھەسرىتىڭىز بولسا ھەرگىزمۇ چاندۇرۇپ قويۇشنى خالىمايسىز. ئەكسىچە، ئەھۋالغا قاراپ ئىش تۇتالايسىز.

لو جېنچېڭ ئۇنىڭ كۆڭلىگە يەنە ئازار بېرىشتىن ئۆيۈلماقتا ئىدى. ئەسلىيەتتە، ۋەزىيەتمۇ مۇقىملىشىپ قالغانىدى. شۇنداق قىلىپ، ئۇلار ئۇ يەردە بىرەر سائەتچە ئولتۇرۇپ ماشىنىغا چىقتى. لو جېنچېڭ ماشىننى ئوت ئالدۇرۇۋېدى، شياۋجيەنمۇ تارتىشىپ ئولتۇرمىدى. لو جېنچېڭ ئۇنى بىنا ئالدىغىچە ئاپىرىپ قويدى، ئويلىمىغان يەردىن شياۋجيەن ھېلىقى لېپاپقا قاراپمۇ قويمىدى. لېكىن لو جېنچېڭ ئۇنىڭغا مەجبۇرىي تۇتقۇزۇپ قويدى. ئۇنىڭ كۆزى ئىشىك-

تىن قاراڭغۇ زال ئىچىگە كىرىپ كېتىۋاتقان شىاۋجيەنگە قادالغاندى. ئۇ شىاۋجيەننىڭ ئۆيىنىڭ چىرىغى يانغىچە ساقلاپ تۇرماقچى بولدى. ئۇ ھەر قېتىم شىاۋجيەننى ئەكېلىپ قويۇپ بالكوننىڭ چىرىغى يانغاندىن كېيىنلا ئاندىن بۇ يەردىن خاتىرجەم ئايرىلاتتى. ئەمەلىيەتتە شىاۋجيەن قورقۇنچاق ئىدى، يولدىشى بىر يىلنىڭ يېرىمىدە دېگۈدەكلا سىرتلاردا كاماندىروپكىدا بولاتتى. لېكىن، بۇ قېتىم شىاۋجيەن بالكوننىڭ چىرىغىنى ياندۇرمىدى. لو جېنچېڭ ماشىننى قورۇدىن ھەيدەپ چىقىۋېتىپ يەنىلا ئۇنىڭدىن خاتىرجەم بولالمىدى ـ ده، ماشىننى سىرتقا توختىتىپ قويۇپ، ئايلىنىپ بېرىپ ئۇنىڭ ئۆيىنىڭ ئارقىسىغا ئۆتتى. شىاۋجيەننىڭ ئۆيى ئىككىنچى قەۋەتتە بولۇپ، ھەتتا بىرمۇ ئۆيىنىڭ چىرىغى يېقىلمىغان، زەررىچە يورۇقلىقىمۇ ئەسەر يوق ئىدى. لو جېنچېڭ بىنانىڭ ئالدى ـ كەينىنى بىر-نەچچە رەت ئايلىنىپ چىققاندىن كېيىن، قۇلىقىنى دېڭ تۇتۇپ، دىققەتىنى يىغقان بولسىمۇ ھېچقانداق تېۋىش ئاڭلانمىدى. لو جېنچېڭ ئاخىرى نائىلاج بىنادىن ئايرىلدى. ئۇ شىاۋجيەن بىلەن تونۇشقاندىن تارتىپ تاكى ھازىرغىچە ئۆنىڭ ئۆيىگە قەدەم بېسىپ باقمىغانىدى. ئۆنىڭ يولدىشى يوق چاغلاردىمۇ ئۆزىنى چەكلەپ كەلگەنىدى. ئۆنىڭغا شۇنىسى ئېنىقكى، چەكتىن ئېشىپ كەتكەنلىك ئۆز ـ ئۆزىگە بىمۇدە ئاۋارىچىلىك تاپقانلىق بىلەن باراۋەر ئىدى.

ئۇ ئۆيىگە قايتىپ كەلگەندە مىڭ خۇلاپ قالغان بولۇپ، لو جېنچېڭ ئۆنىڭ يېنىدا ياتماي ئوغلىنىڭ ھۇجرىسىدا ئۇخلاش قارارىغا كەلدى. چۈنكى، ئۆنىڭ جۆيلۈيدىغان ئادىتى بار ئىدى. لو جېنچېڭنىڭ كۆزى تېخى ئەمدىلەتىن ئۇيقۇغا بېرىپ تۇرۇ-

شىغا يانفونىنىڭ قىسقا ئۇچۇر سىگنالى سايراپ كەتتى. ئۇچۇر شياۋجيەندىن كەلگەندى. بۇ شياۋجيەننىڭ تۇنجى قېتىم كېچىدە ئۇچۇر يوللىشى ئىدى. شياۋجيەن ئۇچۇردا ئۆزىنىڭ ھازىر نەدە ئىكەنلىكىنى ئۇنىڭدىن سورىغانىدى. ئۇلارنىڭ ئۇچۇردىكى دىيالوگلىرى داۋاملاشماقتا ئىدى:

— سىز نەدە؟

— مەن ھازىر تونېل ئىچىدە.

— ئۇ يەردە نېمە قىلىۋاتىسىز؟

— ھېچنېمە، پەقەت ئولتۇردۇم شۇ.

لو جېنچېڭ بۇ تۇيۇقسىزلىقتىن ھودۇقۇپ كەتتى. چۈنكى، ئۇ تونېلنىڭ قانچىلىك قورقۇنچلۇقىنى ئوبدان بىلەتتى. بولۇپمۇ تونېلىنىڭ دەل ئوتتۇرىسىدا بىر ئەگمە بولۇپ، چىراغمۇ يوق ئىدى. شۇڭا تاكسى شوپۇرلىرى ئۇ يەرگە ئاساسەن يولىمايتتى. لو جېنچېڭ ھەر قېتىم ئۇ يەردىن ئۆتكەندە ئىنتايىن ئېھتىيات قىلاتتى. شياۋجيەن ئۇ يەردە بولسا ماشىنىنى ھەيدەپ بارغان تەقدىردىمۇ، ماشىنىنى ئۇ يەردە توختاتقىلى، چىرىغىنى ئايلاندۇرۇپ يورۇتقىلى بولمايتتى. ناۋادا قارشىغۇلۇقتا بىرەر ماشىنا كېلىپ قالسا دىققىتىنى دەرھال يىغالماي، شياۋجيەننى سوقۇپ قويۇشى تۇرغانلا گەپ ئىدى. دېمەك، شياۋجيەن ئۇنىڭغا قىسقا ئۇچۇر ئارقىلىق ئۆزىنىڭ ئۆيگە قايتىپ كېلىپ ھېچنېمە بولمىغانلىقىنى، ئەمدىلىكتە بىرەر كىلىشىمەسلىكنىڭ يۈز بېرىش ئېھتىماللىقىنىڭ يوق ئەمەسلىكىنى ئۇقتۇرۇپ قويغانىدى.

زادى بېرىش كېرەكمۇ ـ يوق؟ بېرىشنىڭ ئۆزى يېلىنىشتىن دېرەك بەرگەنلىك بولىدۇ! بارمىسا بارلىق خەۋپنى ئۆز زىممىسىگە

ئالغانلىق بولۇپ ھېسابلىنىدۇ! شىياۋجيەن ئەزەلدىن باشقا ئاياللارغا ئوخشىمايدۇ. شىياۋجيەننىڭ مەقسىتى ئۇنىڭ بىلەن سوقۇشۇش ئەمەس، پەقەت غەيرىي ئۇسۇللار ئارقىلىق ئۆزىگە تەسەللى ئىزدىمەكچى بولغان خالاس!

قارىغاندا، پەقەت ساپاسىز ئاياللارلا ئەرلەرگە باش ئاغرىقى تېپىپ بەرمەي، بەلكى ئىشقى ـ مۇھەببەت ئارقىلىق ئۆز مەقسىتىگە يەتمەكچى بولغان ئاياللارمۇ بەزى ئەخمىقانە ئىشلارنى قىلىپ، ئەرلەرنىڭ بېشىنى ئاغرىتىشنى ئويلايدىغان ئوخشايدۇ، ئاخىر! شۇنىڭ بىلەن لو جېنچېڭ قەتئىي ئىرادىگە كېلىپ، يانفوننىى دەرھال ئېتىۋەتتى.

شىياۋجيەنگە بولغان چۈشەنچىگە ئاساسلانغاندا، لو جېنچېڭنىڭ قارىشىچە، شىياۋجيەننى باشقا ئادەتتىكى ئاياللارغا سېلىشتۇرغاندا ئەقىل ـ ئىدراكى نورمال ئاياللارنىڭ تېپىدىن دېيىشكە تامامەن بولاتتى. شۇنداق ئىكەن، ئۇ ھەرگىز ئۆزىنى نابۇت قىلىپ يۈرمەيدۇ. پەقەت ئۆزىگە تەسەللى ئىزدىگەن خالاس! ناۋادا ئۇ مۇشۇ ھەرىكىتى ئارقىلىق لو جېنچېڭنى تەسىرلەندۈرۈپ ئۆز يېنىغا قايتۇرۇپ كېلەلىسە ئىدى، تىلىكى ئەمەلگە ئاشقان بولاتتى...

6

لو جېنچېڭنىڭ پەرىزى خاتا چىقمىغان، چۈنكى شىياۋجيەنگە ھېچنېمە بولمىغان، ئامان ـ ئېسەن ئىدى. تونېل ۋەقەسىنىڭ ئەتىسى لو جېنچېڭ ماشىنىسى بىلەن شىياۋجيەننىڭ ئىدارىسىنىڭ ئالدى-

غا بېرىپ، ئۇنىڭ ئاپىتوبۇستىن چۈشۈپ، چوڭ يولنى توغرىسىغا كېسىپ، ئىدارە دەرۋازىسىدىن كىرىپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆردى. شياۋجيەن تۇرقىدىن ھارغىنىدەك كۆرۈنەتتى. شياۋجيەننىڭ بىر كۇنلۇك خىزمىتىنىڭ تەڭدىن تولىسى دېگۈدەك ئىشخانىسىدىكى ھېلىقى ئادەمسىمان ئىتلارغا تاقابىل تۇرۇش بىلەن ئۆتەتتى. ياشىماق بەسى مۇشكۇل! بىچارە شياۋجيەن كېچىچە سوغۇق تونېل ئىچىدە ئولتۇرۇپ ھەسرەت چەكتى، بۇگۈن يەنە نورمال خىزمەت ئىشلىگەننىڭ ئۈستىگە، كەسىپداشلىرىغا قاراپ يالغاندىن كۈلۈپ، ھىجىيىپ يۈرمىسە يەنە بولمىغان. نېمىلا بولمىسۇن لو جېنچېڭنىڭ يۈرىكى ئاخىرى جايىغا چۈشۈپ، خاتىرجەم ھالدا يېنىك تىنىپ قويدى. شۇنداقتىمۇ ئۇ ئاقىلانىلىك بىلەن: سېنىڭ ئەمدى ئۇ ئايال بىلەن ھېچقانداق مۇناسىۋىتىڭ قالمىدى، سەن بىجىرىدىغان ئىشلار تېخى تولا، ھېلىقى خۇمپەرگە تاقابىل تۇرۇش ھەممىدىن مۇھىم، دەپ ئۆزىنى ئاگاھلاندۇرۇپ قويدى. دېمىسىمۇ ئۇ ھازىر قاقتى ـ سوقتى قىلىنىشقا ئۇچراۋاتىدۇ، ئۇنىڭ بۇ ھالغا چۈشۈپ قىلىشىدا شياۋجيەننىڭمۇ مەسئۇلىيىتى بار. ئەگەر شياۋجيەن بولمىغان بولسا ئىدى، ئۇ ھەرگىزمۇ بۇ كۇنگە قالمىغان بولاتتى. بىر ئەر ئۇچۇن ئېيتقاندا، بۇ خىل ئوي ئەرلەر ئۇچۇن تازا مۇۋاپىق ئەمەس. بىراق شياۋجيەن بىلەن مۇناسىۋىتىنى قەتئىي ئۈزۈشتە بۇ ئويىنىڭمۇ ئەلۋەتتە پايدىسى بار. بىر ئەر بىر ئايال بىلەن تېپىشقاندىن كېيىن نەس ئىشلار يۈز بېرىۋەرسە، گەرچە بۇ ئىش ئۇ ئايال بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولمىغان ئەھۋال ئاستىدىمۇ، چوقۇم ئۇنىڭ بىلەن ئايرىلىپ كېتىشى كېرەك، ئەلۋەتتە! بولمىسا ئادەمنى تېخىمۇ پالاكەت باسىدۇ. بىرنەچچە يىللىق تىجارەت

جەريانىدا لو جېنچېكڭ بۇ خىل قاراشقا ئىشىنىپ قېلىۋاتاتتى.

شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن ھېلىقى خۇمپەر ئۇچۇر ئارقىلىق لو جېنچېكڭغا ئۇچ يۈزمىڭ يۈەننى تېياتىرخانىغا ئېلىپ بېرىشنى ئۇقتۇردى. لو جېنچېكڭ تېياتىرخانا ئالدىدىكى ئېلاندىن سىرتتىن كەلگەن مەلۇم بىر ئۆمەكنىڭ دىراما ئورۇنلايدىغانلىقىنى بىلدى. شۇ تاپتا ئۇنىڭغا مەيلى كىنو ياكى دىرامىنىڭ قويۇلىشى مۇھىم ئەمەس، بەلكى ھەممىدىن مۇھىمى، قولىدىكى چامادانچاق ۋە ئۇنى تاپشۇرۇپ ئالماقچى بولغان سىرلىق بۇرادەر ئىدى. بەختكە يارىشا قارشى تەرەپ-نىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە، لو جېنچېكڭنىڭ سېتىۋالغان بىلەتتىكى ئورنى ئارقا ئىككىنچى رەت بۇلۇڭدىكى ئورۇندۇق ئىدى. خۇسۇسىي رازۋېدچىك ۋە ئۇنىڭ ئاتارمەن ـ چاپارمەنلىرىمۇ يېتىپ كەلگەن، لېكىن پىلان بويىچە بىلەتنى ئوخشىمىغان ئورۇنلاردىن ئالغانىدى. لو جېنچېكڭنىڭ قارىشىچە، قارشى تەرەپ مەيلى قانچىلىك ئىقتىدارلىق بولسۇن، شۇنچە كۆپ تاماشىبىنلار ئارىسىدىن ئۇلارنى بايقىشى ناتا-يىن ئىدى. ئىشقىلىپ، تېياتىرخانىنى شىپاۋتەي تېغى بىلەن سې-لىشتۇرغاندا يۇشۇرۇنۇشقا تېخىمۇ ئەپلىك ئىدى. بىراق يەنە بىر جە-ھەتتىن ئېيىتقاندا، توسالغۇمۇ خېلى چوڭ بولۇپ ئادەم كۆپ، قول سىلىشقا قولايسىز، ئۇنىڭ ئۇستىگە توك توقماق كۆتۈرۈۋالغان بىخە-تەرلىك قوغدىغۇچىلىرىمۇ ھەممە يەردە تىمىسقىلاپ يۈرۈيتتى. سەھ-نىدىكى ئارتىسلارنىڭ ئاۋازى بىر ـ بىرىنىڭكىدىن ياڭراق ئىدى. لو جېنچېكڭ يانفونىنى تىترەش ھالىتىگە تەڭشەپ، ھەر ئېھتىمالغا قارشى قولىدا تۇتۇۋالدى. ئارىلىقتا بىرنەچچە قىسقا ئۇچۇر كەلگەن بولسىمۇ، لېكىن قاقتى ـ سوقتى قىلغۇچىنىڭ ئەمەس بولۇپ، لو

جېنچېڭ ئۆز خىيالى بىلەن سەھنە تەرەپكە ئېرەنسىزلىك بىلەن ئانچە ـ مۇنچە قاراپ قويماتتى. تۇيۇقسىز ئۇنىڭ يادىغا مى خۇڭ بىلەن مۇھەببەتلىشىۋاتقان چاغلاردا مۇشۇ تېياتىرخانىغا كىنو كۆرگىلى كەلگەندىكى ئىش كەلدى ۋە ئىختىيارسىز يېنىغا سەپسېلىۋېدى، ئاق بالداق قاچىلانغان چوڭ بىر خالتىنى قۇچىقىغا قويۇۋېلىپ، ئاق بالـ داقنى تىنماي ماچىلدىتىپ چاينىپ، دىراما كۆرۈۋاتقان چىرايلىق بىر قىزغا كۆزى چۈشتى. ئۇنىڭدىن ئاق بالداقنىڭ قويۇق ھىدى گۇپۇلـ دەپ پۇراپ تۇراتتى. ئاغزى پەقەتلا ئارام تاپمايتتى. ئەينى چاغدا لو جىنچېڭمۇ مى خۇڭغا ئاق بالداق ئېلىپ بەرگەن، لېكىن مى خۇڭ ئۇنى يېيىشتىن ئەيمىنىپ، تاكى كىنو تۈگىگىچە ئۇنىڭدىن بىر تالـ نىمۇ يېمىگەنىدى. كېيىنچە ئۇ شياۋجيەن بىلەن تېپىشىپ قالدى، بەزى چاغلاردا شياۋجيەن ئۇنى بىللە بېرىپ كىنو كۆرۈشكە تەكلىپ قىلاتتى ـ يۇ، لېكىن ئۇنىڭ بۇ تەلىپى ھامان لو جېنچېڭ تەرىپىدىن ئىزچىل رەت قىلىناتتى. لو جېنچېڭ كىنو كۆرۈشنى ئويلىسىلا كۆلگىسى كېلەتتى. چۈنكى كىنو كۆرۈش ئارقىلىق ھېسسىيات ئالـ ماشتۇرۇش قايسى زاماندىكى ئىش دەيسىز؟ ئۇ دېگەن قىرىق ياشتىن ئاشقان ئوتتۇرا ياشلىق ئەر، ئۇنىڭ ئۇستىگە ئۇتۇق قازانغان ئەر، كىنو كۆرۈشكە نەلەردە يۈرۈپ ۋاقىت چىقىرالىسۇن دەيسىز؟

لو جېنچېڭ ئەتراپىغا قاراپ قويدى، ئەينى چاغدىكى بۇ تېياتىرـ خانا ئانچە ھەشەمەتلىك ئەمەس ئىدى. ئۇ مى خۇڭ بىلەن نومۇر بويـ چە ئۆز ئورۇنلىرىغا جايلىشىۋېتىپ، ئىككى ئورۇندۇق ئارىسىدىكى ئايرىما تاياقنىڭ سۇنۇپ كەتكەنلىكىنى بايقاپ قالغان، راستىنى ئېيتـ قاندا، شۇ چاغدا لو جېنچېڭنىڭ يۈرۈكى ھاياجاندىن ئوينىاپ كەتكەن،

لېكىن بېلىكى مى خۇتغا تېگە ـ تەگمەيلا مى خۇك هودۇقۇپ، تەمتـ
ـرەپ كەتكەنىدى.

ئەسلىمە ھامان گۈزەل ۋە شېرىن بولىدۇ، بىراق ئاشۇ ئەسلىمە نېمە ئۈچۈندۇر ئۇنىڭ يادىدىن كەچكەن ھامان، قانداقتۇر مەلۇم بىر ھالەت لو جېنچېڭنىڭ كاللىسىدا بىر خىل تەكرار تۇيغۇ بولۇپ نامـ
يان بولغاندەك قىلدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇ ئۆزىنى بېسىۋېلىپ بايىقى تەكرار تۇيغۇ ھەققىدە ئويلىنىپ، ئەسلىدە ئۇ تۇيغۇنىڭ ئۆزى ئولتۇرـ
غان ئورۇن بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىپ، ئىختىـ
يارسىز ئەندىكىپ كەتتى. شۇنداق، ئەگەر لو جېنچېڭ خاتالاشمىغانلا بولسا بۇ ئورۇن ئەينى چاغدا مى خۇك بىلەن ئۇچرىشىشقا چىقىپ كىنو كۆرگەندىكى ئورۇننىڭ دەل ئۆزى ئىدى. ئۇ چاغدىكى ئورۇندۇقـ
لار سوغۇق ھەم قاتتىق، ئايرىما تاياقمۇ سۇنۇپ كەتكەنىدى. لېكىن، ھازىر ئۇ ئورۇندۇقلار ئاللىبۇرۇن قېلىن بۇلۇتلۇق لۆم ـ لۆم ئورۇنـ
دۇقتا ئالماشتۇرۇۋېتىلگەن، كىشىگە بىر خىل ئازادلىك ۋە ھۇزۇر بېغىشلايتتى. يېنىدىكى توختىماي ئاق بالداق يەۋاتقان چىرايلىق قىزچاق ئىختىيارسىز ئەينى چاغدىكى ياش، جەزبىلىك مى خۇتنى ئەسلىتەتتى. لو جېنچېڭ بۇ خىل توغرا كېلىپ قېلىشتىن دىلىغۇل بولۇپ، ھېلىقى خۇمپەردىن ئۇچۇر ئارقىلىق نېمە ئۈچۈن مېنى بۇ ئورۇنغا ئورۇنلاشتۇردۇك؟ دەپ سورىۋېدى، قارشى تەرەپتىن ھېچقانداق جاۋاب ئۇچۇر كەلمىدى. لو جېنچېڭ ئەنە شۇنداق باش ئاخىرى يوق تېڭىرقاش، ئىككىلىنىشلەر ئىلكىدە سەھنە تەرەپكە نەزىرىنى ئاغدۇرـ
دى. ئەپسۇسكى، ئۇنىڭ دىرامىغا نىسبەتەن ئازراقمۇ رايى يوق ئىدى. ئۇنىڭ ئۇستىگە ئارتىسلارنىڭ ياڭراق ئاۋازىدىن قۇلاقلىرى يېرىلغۇـ

دەك بولۇپ، زادىلا چىدىغۇچىلىكى قالمىغانىدى. دەل شۇ چاغدا ھېلىقى خۇمپەردىن ئۈچۈر كەلدى، مەزمۇنى ئالدىنقى قېتىمقىدىن ئانچە پەرقلىنىپ كەتمەيتتى: «ئالماشتۇرۇش ئەمەلدىن قالدى، چۈنكى سەن يالغۇز كەلمىدىڭ...»

شۇ تاپتا لو جېنچېڭنىڭ غەزىپى قىرىق گەز ئۆرلەپ كەتكەنىدى. قارشى تەرەپتىن قىسقا ئۈچۈر ئارقىلىق ئۆزىدىن نېمە ئۈچۈن ئاساسسىز گۇمانلىنىۋاتقانلىقى ھەققىدە سوراقچى بولۇپ، ئازلا ئۆتمەي بۇ نىيىتىدىن يېنىپ قالدى ۋە قىسقا ئۈچۈرنى دەرھال ئۆچۈرۈۋەتتى.

لو جېنچېڭ چامادانچاقنى ئۆيگە قايتۇرۇپ كېلىپ، ھارغىن ھالدا ئۆزىنى كارىۋاتقا تاشلىدى ـ دە، شۇئان ئۇيقۇغا كەتتى، ئىككىنچى كۈنى ناشتىدا ئۇ مى خۇڭغا سىنچىلاپ قاراپ ئاخشامقى سىرلىق توغرا كېلىپ قېلىش ھەققىدە ئويلىنىپ قالدى. چۈنكى، ئۇنى قانداقتۇر بىر خىل ئەنسىزچىلىك شۇنداقلا گۇمان چىرمىۋالغانىدى.

ــ خوتۇن، ئىككىمىز مۇھەببەتلىشىپ يۈرگەن ئەينى چاغدا بىرگە بېرىپ كىنو كۆرگىنىمىز ھېلىمۇ ئېسىڭىزدىمۇ؟ ـ لو جېنچېڭ چاندۇرماي سورىدى.

ــ ئەتىگەندىلا ئۇ ئىشلارنى ئەسلەپ سىزگە نېمە بولدى ئەمدى؟

ــ ئادەم قېرىغاندا ياش چاغلارنى ئەسلەپ قالىدىكەن، ئېسىمدە قېلىشچە، بىز ئولتۇرغان ئورۇندۇقنىڭ ئايرىما تايىقى سۇنۇپ كەتكەنىكەن.

ــ قايسى چاغلاردىكى ئىشلار ئۇ؟ مەن ئاللىبۇرۇن ئۇنتۇپ كەتتىم، ـ مى خۇڭ قاچىسىدىكى ماش ئۇيۇتمىسى شورپىسىنى ئالدى-

رىماي ئىچەتتى. ئورۇن مەسىلىسى ھەققەتەن شۇنداق بىر تۇغرا كېلىپ قېلىش بولسا قارىغاندا، مېنىڭ ھېلىقى خۇمپەرگە بولغان سەزگۈرلۈكۈم ھەددىدىن ئارتۇق ئېشىپ كەتكەن ئوخشايدۇ، دەپ ئويلىنىپ قالدى لو جېنچېڭ ئىچىدە.

ناشتىلىقتىن كېيىن لو جېنچېڭ چامادانچاقنى ئېلىپ ئەمدى ماڭماي دەپ تۇرۇشىغا، مى خۇڭ تەرەپبالا ئۇنىڭدىن سوراپ قالدى:

ــ لاۋلو، ئۇ چامادان كىمنىڭ؟

ــ بىر دوستۇمنىڭ، ئۆيگە ئەكېلىپ ۋاقىتلىق ساقلاپ قويغانىدىم.

ــ ئىچىدىكى پۇلدەك قىلامدۇ نېمە؟

ــ شۇنداق.

مى خۇڭ ئۇنى ئاگاھلاندۇرۇپ قويدى:

ــ بالدۇرراق قايتۇرۇپ بېرىڭ، بىرەر چاتاق چىقىپ قالمىسۇن يەنە.

لو جېنچېڭ يەنە ئويلىنىپ قالدى: شۇنداق، مەنمۇ بۇ پۇللارنى تېزراق قولدىن چىقىرىۋەتمىش خىيالىدا، ھېلىقى خۇمپەرنىڭ بۇرنۇمىنىڭ ئاستىدىلا ئويۇن قويۇپ يۇرۇشىدىن جاق تويدۇم.

لو جېنچېڭ ھېلىقى خۇمپەرنى خۇددى قورساقتىكى مەددە قۇرۇتتەك ھېس قىلاتتى. شۇنداقلا ئۇ خۇمپەرنىڭ ئۆزىنىڭ يەلكىسىدىكى بۇ يۈكنى ئۇنداق ئاسان ئېلىۋېتىشكە يول قويمايدىغانلىقىنى ئاستا ـ ئاستا تونۇپ يەتمەكتە ئىدى. لو جېنچېڭ تېخى ئەمدىلا شىركەتكە كېلىپ تۇرۇشىغا يانفونىنىڭ قىسقا ئۇچۇر سىگنالى سايراپ كەتتى:

ـــ سەن يەنە بىر قېتىم ئويۇنىمىزنىڭ بەلگىلىمىسىگە خىلاپلىق قىلدىڭ، شۇڭا مەن ئەمدى پۈلۈڭنى ئالماسلىقنى قارار قىلدىم!

لو جېنچېڭ دەرھال ئۈچۈر قايتۇردى:

ـــ سەن زادى نېمە ئالماقچى؟ ئۈدۈللا دېگىن.

قىسقا ئۈچۈردىكى دىيالوگلار يەنە بىر قېتىم جىددىي داۋاملاشماقتا ئىدى.

ـــ ھەرقانداق ۋاقىتتا مېنىڭ ئۈچۈرۈمنى كۆت.

ـــ ئەڭ ياخشىسى ئالدى بىلەن ئېيتىپ قوي، تەييارلىق قىلىۋالاي.

ـــ تەييارلىق قىلمىساڭمۇ بولىدۇ.

ـــ بىلىشىڭ كېرەككى، مانا پۈلنىمۇ تەييارلاپ بولدۇم، ئەڭ ياخشىسى ساڭا بېرىۋېتەي، بىز مەلۇم بىر ۋاقىتقا كېلىشىپ، ياخشىراق پاراڭلىشىپ باقايلى، بولامدۇ؟ مەن چوقۇم يالغۇز بېرىشقا كاپالەت بېرىمەن.

ـــ بىلجىرلىما، بۈگۈنكىدەك كۆنگە قېلىشىڭنى بىلىپ تۇرۇپ، ئىلگىرى نېمە قىلىپ يۈرگەنسەن؟

لو جېنچېڭ شۇنداللا پۈلنى ئۈنىڭغا بېرەلمەيدىغانلىقىنى بىلىپ يەتتى. شۇنداقتىمۇ چىرايلىق گەپلەر بىلەن ئۇنى ئەيۈەشكە كەلتۈرمەكچى بولۇپ، قايتا ئۈچۈر يوللىغان بولسىمۇ، لېكىن قارشى تەرەپ قەستەن جىم بولۇۋالدى.

يېڭى بىر نۆۋەتلىك كۆتۈش باشلانغانىدى. لو جېنچېڭ نائىلاج ئۆزىنى بېسىۋېلىش، قارشى تەرەپنىڭ چىشىغا تېگىپ قويماسلىق،

بولمىسا بىرەر كىشىمەسلىكىنىڭ يۈز بېرىش ئېھتىماللىقى ھەققىدە ئۆزىگە دائىم ھاي بېرەتتى. ئەمىلىيەتتە، لو جېنچېڭنىڭ ھېلىقى خوتەن ئۆتكەن يۈزىتسىيەسى يەنىلا سۇ كەلگۈچە توغان سېلىشتۇرمىسى ئىبارەت ئىدى. چۈنكى، ئۇ ھېلىقى خوتەن ئۆزىنىڭ ھاياتىنى بىر ئۆمۈر كونترول قىلىۋېلىشىغا ھەرگىز ئىشەنمەيتتى. شۇنداق، ھاياتلىق دېگەن بۇ سۆز ئىنتايىن چوڭقۇر مەنىلەرگە ئىگە. لو جېنچېڭنىڭ ھاياتى پەقەت ئۆزىگىلا مەنسۇپ، ھەرقانداق ۋاقىتتا ئۆزىنىڭ دېگىنى ھېساب!

ئارىلىقتىن بىرنەچچە كۈن ئۆتتۈپ كەتتى. بۇ جەريانىدا ھېلىقى خوتەن تەرەپتىن ھېچقانداق تەۋرەش كەلمىدى. مى خوڭ بولسا كامانداروپكىغا يەنى كۈنمىڭغا بېرىپ مەلۇم بىر ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنىغا قاتىشىشقا تەييارلىنىۋاتاتتى. ئۇ بىر چامادان سېتىۋېلىپ، نەرسە-كېرەكلىرىنى يىغىشتۇردى، لو جېنچېڭنىڭ تاشقى قىياپىتىدىن تىنچ كۆرۈنگەندەك قىلسىمۇ، لېكىن بۇ ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنىنىڭ دەل ۋاقتىدا ئېچىلغانلىقىدىن ئىچىدە ئالەمچە خوشال ئىدى. ھېلىقى خوتەر پۈلنى ئېلىشنى رەت قىلغاندىن بۇيان ئۇ ئۆيگە كېلىدىغان پوچتا يوللانمىلىرىغا بولغان نازارەتچىلىكىنى تېخىمۇ كۈچەيتكەنىدى. مانا ئەمدى مى خوڭ كاماندروپكىغا چىقىش ئالدىدا! ھېلىقى خوتەرنىڭ مى خوڭغا نەزىرىنى ئاغدۇرۇشتىكى ئېھتىمالىق ۋاقىتلىق بولسىمۇ مەۋجۇتلىقىنى يوقاتقانىدى. ئائىلىدىن ھەرگىزمۇ چاتاق چىقماسلىق كېرەك! چاتاق چىقىدىكەن لو جېنچېڭنىڭ ئىدارىسىدىكى شۆھرەتلىك نامى شۇئان سېسىيدۇ، جەمئىيەتتىكى ئابرۇي - ئىناۋىتى يوققا چىقىدۇ، ئىستىقبالى تامامەن بەربات بولغان بولىدۇ.

7

دۇشەنبە كۈنىدىكى قەرەللىك يېغىن ئەمدى ئاخىرلىشىپ تۇرۇشىغا، كاتىپ قىز شياۋلى لو جېنچېڭغا ئۆزىنى ئۇنىڭ كونا ساۋاقدىشى دەپ تونۇشتۇرغان بىر ئايالنىڭ ساقلاۋاتقانلىقىنى مەلۇم قىلدى. لو جېنچېڭ بىرئاز تۇرۇپ كېتىپ مېھمانىنى كىرگۈزۈۋېتىشنى ئۇقتۇردى. ئىشىكتىن كىرىپ كېلىۋاتقان ئۇ مېھمان دەل شياۋجيەن ئىدى، لو جېنچېڭ بۇ كۈتۈلمىگەن ھالدىن بىرئاز ھودۇقۇپ قالدى، ئىچىدە بولسا تەھلىل قىلاتتى: ئۇنىڭ بۇ كېلىشىدىكى مەقسىتى بىرەر ئىش چىقىرىش ئۈچۈنمىدۇ؟ قارىغاندا، لو جېنچېڭ ئۇنى ئىلگىرى سەل چاغلاپ قالدىمۇ ياكى شياۋجيەن بىراقلا قىزىل ئىشتاننى بېشىغا كەيدىمۇ؟

شياۋجيەن بىمالال ھالدا كېلىپ لو جېنچېڭنىڭ ئۇدۇلىغا كېلىپ ئولتۇردى. ئۇنىڭ شۇ پەيتتىكى ھالىتىدىن سۆھبەت ئۆتكۈزۈشكە ياكى ۋاقىراپ ـ جارقىراپ ئۇنى سوراققا تارتىش ئۈچۈن كەلگەندەك قىلمايتتى. ئەكسىچە، تەمكىن، لېكىن سۈرلۈك ھالدا قانداق تۇر مۇھىم بىر چوڭ ئىش توغرىسىدا مۇنازىرە قىلىش ئۈچۈن كەلگەندەك كۆرۈنەتتى. لو جېنچېڭ ئۇنىڭ بۇ خىل ھالىتىنى يەنى ئاقسۆڭەكلەرگە خاس تۇرقىنى ئىلگىرى پەقەتلا كۆرۈپ باقمىغانىدى.

ھەرقانداق ئىشنى بەكلا چوڭقۇر ئويلاپ كېتىشمۇ ئۆز نۆۋىتىدە ئارتۇقچە ئىش بولۇپ قالمىدۇ. لو جېنچېڭ شياۋجيەننىڭ كېلىشىدە

كى مۇددىئاسىنىڭ ئاۋارىچىلىك تېپىپ بېرىش ئەمەسلىكىنى پەرەز قىلىپ يەتكەنىدى. شۇنداقتىمۇ ئۇنىڭ پوزىتسىيەسىدىن بۇ ئۇچرىد-شىش نەتىجىسىنىڭ قانداق بولۇشى ئۇچۇن تېخى قاراڭغۇ ئىدى. شۇنىڭ بىلەن، لو جېنچېڭ ئامال بار ئۆزىنى سالماق تۇتۇۋې-لىپ مۇلايىملىق بىلەن سورىدى:

ــ شياۋجيەن، ئىشىڭىز بارمىتى؟

شياۋجيەن لو جېنچېڭغا تىكىلىپ قارىدى، چىراي ئىپادىسىدىن يەنىلا بايىقى سوغۇقلۇك ئەكس ئېتىپ تۇراتتى. سۆزلىگەندە بولسا لەۋلىرىدىكى سىرلىق تەبەسسۇم كىشىنى شۇركەندۇرەتتى.

ــ كەچ سائەت 12 دە ھېلىقى تونېل ئىچىدە كۆرۈشەيلى.

ــ چاقچاق قىلماڭ، شاۋجيەن. تۇن كېچىدە ئۇ يەرگە بېرىپ نېمە قىلىمىز؟ گەپ بولسا ئۇدۇللا دەۋېرىڭ، بىرەر ئىشىڭىز بولسا چوقۇم ياردەم قىلىمەن.

بۇ سۆزنى ئاڭلىغان شياۋجيەن دەرھال ئورنىدىن تۇرۇپ لو جېنـ-چېڭغا مەغرۇرلۇق بىلەن شۇنداقلا بىر قاراپ قويدى ـ دە، ، ئازلا ئۆتمەي كۆزدىن غايىب بولدى.

لو جېنچېڭ ئەلۋەتتە شياۋجيەننى چۈشىنەتتى. ھەتتا ئۆزىنى ئۇنىڭ چېچىدىن تارتىپ پۈتىنىڭ تىرناقلىرىغىچە چۈشىنىدۇ، دەپ تەرىپلىسىمۇ ھەرگىز ئارتۇقچە كەتمەيدۇ. دېمەك، شياۋجيەن ئۇنى ئىزدەپ ئىشخانىغا كىلىشىمۇ ئۇنىڭ ئۇچۇن چۈشىنىشلىك. لو جېنچېڭ ئەدىلىكتە پىكىر ـ خىيالىنى زادىلا مەركەزلەشتۈرۈپ كې-تەلمەيۋاتاتتى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇ شياۋجيەننىڭ بۇ خىل سىرلىق زې-يارىتى ھەققىدە قايتا ـ قايتا ئويلىنىپ، شياۋجيەننىڭ ھەقىقەتەن

قاسراق تاشلىغانلىقىنى قىياس قىلىپ يەتتى. باشقىسىنى ئەمەس پەقەت ئۇنىڭ بايىقى قاراشلىرىدىنلا، لو جېنچېڭ ئۆزىنىڭ قىياسىنىڭ توغرىلىقىغا ئىشەندى.

مەيلى قانداقلا بولمىسۇن لو جېنچېڭنىڭ غەزىپى كەلگەندى. چۈنكى شياۋجيەننىڭ بۇ قىلمىشى ئۇنىڭ ئۆزىگە بولغان ئىشەنچىسىگە قاتتىق زەربە ئىدى. ئىلگىرى شياۋجيەن لو جېنچېڭغا ھەتتا بىرەر قېتىممۇ ئاۋارىچىلىك تېپىپ بەرگەن ئەمەس! ئەمدىلىكتە شياۋجيەندىكى بارلىق ئادەت ۋە تۆۋەنچىلىكلەر ئەنە شۇ ئۆزى تەرىپىدىن پۈتۈنلەي ئەسىرگە ئېلىنغان شياۋجيەن تەرىپىدىن دەپنە قىلىۋېتىلگەنىدى...

لو جېنچېڭ ماشىنىسىنى ھەيدىمەي تاكسىغىلا ئولتۇرۇپ ھېلىقى تونېلغا يېتىپ كەلدى. شياۋجيەن ئولتۇرۇشلۇق بىنا ئەسلى شەھەرنىڭ شەرقىي جەنۇبىغا جايلاش ئاددىيلا بىنا بولۇپ، كەچلىكىرى ھېلىقى تونېل ئىچى بەكلا قاراڭغۇ، شۇنداقلا تولىمۇ جىمجىت، ئەتراپنى ۋەھىمە بېسىپ تۇراتتى.

لو جېنچېڭ تاكسىدىن چۈشۈپ شياۋجيەننى چېلىقتۇرالمىدى. شۇنىڭ بىلەن، يانفونىنىڭ يورۇقىدا تونېل ئىچىگە ئىچكىرىلەپ، تونىلىنىڭ يەنە بىر بېشىغىچە بېرىپ شياۋجيەننى ئىزدەپ باقماقچى بولدى. كۈتۈلمىگەندە، شياۋجيەننىڭ تونېلىنىڭ ئەگمىسىدە تەنھا ئولتۇرغانلىقىنى كۆردى. شياۋجيەن بىر قاراشتىلا ئىنتايىن ۋەجىك خۇددى كىشىگە تۇندىكى ئەرۋاھتەك تۇيغۇ بېرەتتى. شياۋجيەن ئۇنىڭ ئاياغ تېۋىشىنى ئاڭلىغان بولسىمۇ، لېكىن بېشىنى كۆتۈرۈپ ھەتتا مىدىرلاپمۇ قويماي ئاستا پىچىرلىدى.

— ئولتۇرۇڭ.

شياۋجيەنگە ئۇنىڭ ئاياغ تىۋىشى تونۇشلۇق ئىدى. شۇئان لو جېنچېڭنىڭ قەلبىنى تۇيۇقسىزلا بىر خىل كۆچلۈك ھاياجان ئۆز ئىلكىگە ئېلىۋالغاندى. بىراق، بۇنداق يەردە قانداقمۇ ئولتۇرغىلى بولسۇن؟ لو جېنچېڭ ئاڭلانغۇدەك قىلىپ پىچىرلىدى.

— چاقچاق قىلماڭ شياۋجيەن. ئورنىڭىزدىن تۇرۇڭ، سوغۇق ئۆتۈپ قالمىسۇن يەنە.

شياۋجيەن لو جېنچېڭغا تىكىلگەندەك قىلدى. شۇ تاپتا لو جېنچېڭنىڭ كۆزىمۇ تونېل ئىچىدىكى قاراڭغۇلۇققا ئاز تولا كۆنۈپ قالغان بولۇپ، شياۋجيەننىڭ كۆزىدە ئەكس ئېتىپ تۇرغان سوغۇق ئۇچقۇنغا قاراپ ھودۇققان ھالدا ئىختىيارسىز ئۇنىڭ يېنىغا كەلدى.

— مانا، مانا ئولتۇردۇم. قېنى سۆزىڭىز بولسا ئېيتىڭ.

شياۋجيەن يەنىلا لام ـ جىم دېمەيتتى. لو جېنچېڭ ئاستىرتىن شياۋجيەننىڭ بۇدتەك ھالىتىگە نەزەر تاشلىدى ۋە قاراڭغۇ تونېل بىلەن شياۋجيەننىڭ ئاشۇ تۇرقىدىن گويا ئۆزىنى گۇناھكار قالغاندەك ھېس قىلىپ كۆڭلى ئارامسىزلىنىشقا باشلىدى. ئىلگىرىكى چاغلاردا شياۋجيەن ئەگەر مۇشۇنداق يولسىزلىق قىلغان بولسا، لو جېنچېڭ ئۇنىڭ قولىنى ئالقىنىغا ئېلىپ، ئۇنى بەزلەپ كۆڭلىنى ئالغان، ھەرگىزمۇ يول ياقىلىرىدا ئولتۇرۇپ يۇرمەيتتى. لېكىن ھازىر لو جېنچېڭ ئامالسىز ئۇنىڭ رايىغا بېقىشى مۇقەررەر-دەك قىلاتتى. شۇڭا ئۇ سالماق بولۇۋېلىشنىڭ ئەڭ ياخشى چارە ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدى. ناۋادا ئۇ شياۋجيەننى بەزلەپ، ئۇنىڭغا يېقىنچىلىق قىلىپ قويسا، كىم بىلسۇن شياۋجيەن كۇن چىققاندا يەنە

ئۇنى ئىزدەپ ئىشخانىسىغا بېرىۋالامدۇ تېخى! شياۋجيەنمۇ ئۇنىڭ خىلىلا بوشاپ قالغانلىقىنى سەزگەنىدى. ئىلگىرى نەدىمۇ لو جېن-چېڭدا بۇنداق كەيپىيات بولغان دەيسىز؟ لېكىن ھازىرقى ئەھۋال ئىل-گىرىكىگە تۇپتىن ئوخشىمايدۇ. چوقۇم ۋەزىيەتكە قاراپ ئىش كۆرۈش كېرەك. شۇنداق قىلىپ، لو جېنچېڭ شياۋجيەنگە ھەمراھ بولۇپ ئۇنىڭ يېنىدا ئولتۇردى. ئارىلىقتىن قانچىلىك ۋاقىتنىڭ ئۆتكەنلى-كى نامەلۇم، تۇيۇقسىز بىر ماشىنا تونېل تەرەپكە قاراپ يېقىنلاپ، ئازلا ئۆتمەي تونېل تەرەپكە قاراپ قايرىلدى. ماشىنا چاقىدىن چىققان ۋەھىمىلىك ئاۋاز لو جېنچېڭغا خۇددى گۇلدۇرمامەك تۇيۇلۇپ، بار-غانچە يېقىنلاپ كېلىشكە باشلىدى. بۇ ھالدىن ئالاقزەدىلىككە چۆمگەن لو جېنچېڭ دەرھال تۇرۇپ شياۋجيەننىڭ بېلىكىدىن تارتتى.

ــ تېز قوپۇڭ، ماشىنا كەلدى.

لېكىن ھېچ ئويلىمىغان يەردىن شياۋجيەن بايىقى ھالەت بىلەن مىدىراپمۇ قويماي قېتىپ ئولتۇراتتى. ئۇنىڭ ئاشۇ ۋۇجۇك ھالىتى-دىن ھېچكىممۇ ئۇنى بۇنچىلىك بىردەم دەپ ئويلىمايتتى. لو جېنچېڭ گەرچە ئۇنى تارتىپ تۇرغۇزالمىغان بىلەن ئەكسىچە شياۋجيەن ئۇنىڭغا قاراپ ۋارقىرىدى:

ــ ئولتۇرۇڭ!

لو جېنچېڭ بۇ تۇيۇقسىزلىقتىن نېمە قىلىشنى بىلمەي ئىخ-تىيارسىز جايىغىلا ئولتۇرۇپ قالدى. ئەمەلىيەتتە، تونېل بەكلا تار بولۇپ، شياۋجيەن تامغا يۆلەنگەن ھالەتتە ئىدى. لو جېنچېڭ ئۇنى ئى-چىگە قىستاپ دېگۈدەك ئولتۇردى. شۇنداقتىمۇ خەتەرنى كىچىك دېگە-

لى بولمايتتى. ئازلا ئۆتمەي ھېلىقى ماشىنا لو جېنچېڭنىڭ بىلىكە-نى سىيپاپ دېگۈدەك ئۆتۈپ كەتتى. لو جېنچېڭ ئالاقزەدىلىك بىلەن يېڭىنىڭ سۈركۈلۈشتىن يىرتىلىپ كەتكەنلىكىنى ھېس قىلدى. ھېلىقى ماشىنا يىراقتا بارمايلا توختىدى. ئۇ ئەسلى بىر تاكسى بولۇپ، قورقۇپ كەتكەن شوپۇر ماشىنىدىن بېشىنى چىقىرىپ ئۇلارغا قاراپ تىل سالدى:

ــ كاللاڭلاردا سۈيۈڭلار بارمۇ؟ ئۆلگۈڭلار كەلدىمۇ؟ ئەڭ ياخشە-سى چوڭ يولغا چىقىپ ماشىنىغا ئۆزۈڭلارنى سوقتۇرۈۋەتسەڭلارلا ئىش پۈتمەمدۇ؟ ئاناڭنى!

لو جېنچېڭ تىل يانداۋالمىدى، يۈرىكى خۇددى گېلىگە كەپلە-شىپ قالغاندەك بولۇپ بىئارام بولاتتى. ھېلىقى تاكسى ئۆز يولىغا يۈرۈپ كەتكەنىدى. ئۇ يەنىلا بايىقى شوپۇرنىڭ ئۆلگۈڭلار كەلدىمۇ؟ دېگەن سۆزى ھەققىدە پىكىر يۈرگۈزەتتى. دېمىسىمۇ، شياۋجيەننىڭ ئۆزىنى بۇ يەرگە چاقىرىشى، ئۇنىڭ ئۇستىگە يېرىم كېچىدە چاقىرە-شى ھاياتىدىن تانغانلىققۇ؟ ئېنىقىنى دېگەندە، ئۇنىمۇ بىرگە ئۆلۈم گىردابىغا قىستىغانلىق ئەمەسمۇ؟ لو جېنچېڭ سەگەكلەشكەندە، بۇ ھەقتە ئۇنىڭدىن سورىماقچى بولۇپ ئۇنىڭغا قارىشىغا، شياۋجيەن گويا ھېچقانداق ئىش يۈز بەرمىگەندەك ئورنىدىن تۇرۇپ ئىشتانلىرە-دىكى توپىنى قېقىپ قويدى ـ دە، ئالدىنقى قېتىمقىدەك ھەش ـ پەش دېگۈچە كۆزدىن يىتتى. دېمەك، ئۇ ھەتتا لو جېنچېڭغا بىر قېتىم بولسىمۇ قاراپ قويمىدى، كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچىلىك بولغان ئارىلىقە-تا تونېل ئىچىدىن ئەنە شۇنداق غايىب بولدى. ئەھۋالدىن قارىغاندا، شياۋجيەننىڭ لو جېنچېڭنى ئۆزىگە ھەمراھ بولۇپ ئولتۇرۇشقا زور-

لىشىدىكى سەۋەب، پەقەت بۇ يەردىن تەرەپباللا ئۆتۈپ قالىدىغان بىرەر ماشىننىى ساقلاپ، ئۇنى بىر چۆچۈتۈپ قويۇشتەك قىلاتتى. لو جېنچېك يانفونىنىك ئېكران يورۇقىدا ئالدىراپ ـ تېنەپ دېگۈدەك تو- نېلدىن ئايرىلىپ چوك يولغا چىقتى. يانفونىنىك سائىتىگە قارىغاند- دى دەل سائەت بىر يېرىم بوپتۇ. ئادەمزاتسىز چوك يول چۆلدەرەپ قالغان، چىراغلار غۇۋا يورۇپ تۇراتتى. ھەممىدىن يامىنى كىرا ماشە- نىلىرىنىك قارىسىمۇ كۆرۈنمەيتتى. شۇڭا ئۇ نائىلاج باشقا بىر چوك يولىنى بويلاپ بەش يۈز مېتىر ئەتراپىدا ماڭغاندىن كېيىن، ئاخىرى قاينام تاشقىنلىق بىر چوك كوچىغا ئۇلاشتى ۋە تاكسى توسۇپ ئۆيىگە قايتىپ كەلدى.

تەسەۋۋۇر قىلىش ھەقىقەتەن تەس بولغاندەك، لو جېنچېك شۇ ئاخشىمى قاباھەتلىك چوش ئىلكىدە تولغىنىپ چىقتى. چۈشىدە بايە- قى رېئاللىق باشقىدىن نامايان بوپتۇمىش. لو جېنچېك راستىنلا ما- شىنىغا سوقۇلۇپ كېتىپتۇدەك، شوپۇر خۇددى غايەت زور مەخلۇقتەك ئۇنى سۈمۈرۈۋاتقۇدەك، ماشىنا ئۆتۈپ كەتكەندىن كېيىن لو جېنچېك ئۆزىنىك خۇددى چەلپەكتەك يەردە چاپلىشىپ، قانلىرىنىك چاچراپ، گۆشلىرىنىك قىيما ـ چىيما بولۇپ، ئۈستىخانلىرىنىك چېچىلىپ ياتقانلىقىنى كۆرۈپ ياتقۇدەك. شياۋجيەن بولسا ئىككى تاياقچىنى ئا- چىماقلاشتۇرۇپ سوغۇق كۈلگىنىچە، بايىقى كۆرۈنۈشلەرگە قاراپ تۇرغۇدەكمىش.

ـــ نېمىدىگەن رەزىل ئايال سەن! ـ لو جېنچېك شياۋجيەننى ھە دەپ تىللاۋاتقۇدەك.

لو جېنچېڭ ئۆندەرەپ دېگۈدەك ئويغىنىپ كەتتى. بەدىنىنى تەر ئەمەس بەلكى، توخۇ ئەت قاپلاپ كەتكەنىدى.

8

لو جېنچېڭ ھەقىقەتەن ئامالسىز قېلىۋاتاتتى. بىر تەرەپتىن شياۋجيەن بىراقلا جۈۋسىنى تەتۈر كىيىپ، ھەقىقىي بىر قاتىلغا ئايلىنىپ قالغانىدى. ئۇ ھەرقانداق ۋاقىتتا لو جېنچېڭغا ۋەھىمە سالالايتتى. ھېلىقى كۈندىكى تونېل ۋەقەسىدىن كېيىن، لو جېنچېڭ ئۈنىڭ مەجبۇرىي تەكلىپى بىلەن ئاشۇ نەس باسقۇر، قاباھەتلىك يەرگە ئۆچ قېتىم بېرىپ كەلدى. شياۋجيەن ھەر قېتىم بىرەر ماشىنا ئۆتۈپ كەتكىچە تاقەتلىك بىلەن ساقلاپ، ئاندىن رازىمەنلىك بىلەن ئۆيىگە قايتاتتى. كېيىنچە لو جېنچېڭمۇ تاكتىكىسىنى ئۆزگەرتىپ ئۈنىڭ بىلەن ئۈنسىز ھالدا ماشىنا ساقلايدىغان بولدى. ماشىنا كەلگەن ھامان دەرھال ئۆزىنى دالدىغا ئالاتتى. ئەلۋەتتە خەتەرمۇ قاش بىلەن كىرپىكنىڭ ئارىسىدىكىدەك ۋەھىمىلىك ئىدى. شۇنداقتىمۇ ئۇلار ھەر قېتىم خەتەردىن ئامان ـ ئېسەن قېلىۋاتاتتى. راستىنى دېگەندە، ئۇلار ئۇچراتقان شوپۇرلارنىڭ تېخنىكىسىمۇ ھەرھالدا يامان ئەمەس بولۇپ، پەقەت بىچارە لو جېنچېڭلا ئۇلارنىڭ تۈكۈرۈكلىرىنىڭ نىشانىسىگە ئايلىنىپ، تىلغا ئالغۇسىز ئاھانىتىگە قالاتتى. كېيىنكى قېتىملاردا ئۇ بۇنىڭغىمۇ ئانچە ئېتىبار قىلىپ كەتمەيدىغان

بولدى. ئاخىرى بىر قېتىم ئۇ ئەرلەر ھېيلىسى قوللىنىپ، مېھر ـ مۇھەببەت ئارقىلىق ئۇنى ئۆزگەرتىپ، بېشىدىكى بۇ قارا تۇتۇندىن بىراقلا قۇتۇلماقچى بولدى. چۈنكى، ئەھۋال يەنە مۇشۇنداق كېتىۋەرسە ئۇنىڭ خىزمىتىگە تەسىر يېتىپ، ھەتتا دىققىتىنى يىغالماي، ئېچىۋاتقان يىغىنلىرىنىڭمۇ قالايمىقان بولۇپ كېتىشى مۇقەررەر ئىدى. لېكىن ئاقىۋەتتە شياۋجيەن ئۇنىڭ قىلتىقىغا چۈشمىدى. ئاخىرى لو جېنچېڭ مەقسەتلىك ھالدا ئۇنىڭغا قىسقا ئۇچۇر يوللىدى: ئىشتىن چۈشكەندىن كېيىن كېلىپ كېتىڭ!

شياۋجيەن ئىشتىن چۈشىدىغانغا يېرىم سائەت قالغاندا لو جېنچېڭ ۋىنتاۋ تاغلىق كەنتىدىكى ھېلىقى ئۆيىنىڭ ئالدىغا يېتىپ كەلدى. لېكىن ئۇ ئۆزى تاللاپ ئالماشتۇرغان ئىشىك ئېتىك ئىدى. ئامالسىز قالغان لو جېنچېڭ شياۋجيەننى ساقلىغاچ ئۆزىنىڭ بۇ ئىشتا ئازراق كەتكۈزۈپ قويغانلىقىنى ھېس قىلىپ پۈشايمان قىلىپ قالدى. ئەسلىدە مەسلىنى ھەل قىلىشنىڭ ئەڭ ياخشى بولغان لايىھەسى ئەمدىلىكتە ئۇنىڭغا تازا مۇۋاپىق ئەمەستەك تۇيۇلماقتا ئىدى. چۈنكى ئۇ ئۆيىنىڭ ئاچقۇچلىرىنى بىراقلا شياۋجيەنگە بېرىۋېتىپ، ئۆزىگە چېكىنىش يولى قويۇپ قويمىغانىدى.

شياۋجيەننىڭ ئىشتىن چۈشىدىغان ۋاقتىدىن يېرىم سائەت ئۆتۈپ كەتتى. ئەگەر يوللاردا ماشىنىلارنىڭ توسۇلۇش ھادىسىسى كۆرۈلگەن ئەھۋال ئاستىدىمۇ، ئۇ بۇ چاغقىچە ئاللىبۇرۇن كېلىپ بولۇشى كېرەك ئىدى. لېكىن تا ھازىرغىچە شياۋجيەننىڭ ھەتتا سايىسىمۇ كۆرۈنمەيتتى، شۇنىڭ بىلەن ئۇ سۆزلىتىنى قايرىپ قويۇپ، ش-

ياۋجيەنگە قىسقا ئۇچۇر يوللىدى: «نېمىشقا تېخىچە يېتىپ كەلمەيسىز؟»

لېكىن، ھېچ ئويلىمىغان يەردىن شياۋجيەندىن ھېچقانداق سادا يوق ئىدى. بۇ خىل تاكتىكا ئىلگىرىمۇ بىر قېتىم سىنالغان بولۇپ، نەتىجىسى ئوخشاش بولۇپ چىققانىدى. لو جېنچېڭ شياۋجيەننىڭ بۇ قىلتاقتا چۈشمىگەنلىكىگە زادىلا ئىشەنمەيتتى. شۇ قېتىم ئۇ تونېل ئىچىدە شياۋجيەننى قۇچاقلىغانىدى. لېكىن شياۋجيەننىڭ تېنى شۇنچىلىك ھېسسىياتسىز ئىدىكى، لو جېنچېڭ ئىختىيارسىز شۇر-كۇنۇپ كەتكەنىدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇ بۇ ھاياتىدا تۇنجى قېتىم ئايال-لاردىن ئىبارەت بۇ گۈزەل مەخلۇققا نىسبەتەن كۆڭلىدە ھەقىقەتەن گۇمان شەكىللەندى. ئىلگىرى ئۇ بىر قوللۇق كونترول قىلىپ كېلىۋاتقان ئۇ نەرسە زادى راست نەرسىمۇ؟ ياكى تولۇق كونترول قىلىپ بولالمىغان ۋاقىتلىق يالغان نەرسىمۇ؟

يەنە بىر تەرەپتىن لو جېنچېڭ ھېلىقى خۇمپەر ئۇچۇن تەييارلىغان نەق پۇللار تېخىچە ئىگىسىنى تاپالمىغان، يەنى تەلىپى ھېلىقى تەكەببۇر خۇمپەر تەرىپىدىن رەت قىلىنغانىدى. بىراق بۇنىڭدىن قارشى تەرەپنىڭ پۇلغا پەقەتلا ھاجىتى يوق دەپ قاراشقا بولمايتتى. لېكىن، لو جېنچېڭنىڭ قۇلىقى بىرئاز تىنجىپ قالغان بولدى. قاقتى ـ سوقتى قىلىنىشقا نىسبەتەن لو جېنچېڭنىڭ ھەرھالدا ئىدىيەۋى تەييارلىقى بار ئىدى. ناۋادا ئۇ قاقتى ـ سوقتى قىلىنىشنىڭ ئالزابغا ئۇچرىمىغان بولسا، بۇ جەھەتتە ئىلگىرى ئۇنىڭ ھېچقانداق تەجرىبىسى يوق ئىدى.

ئازاب دېگەن بۇ سۆز بىلەن لو جېنچېڭنىڭ نۆۋەتتىكى ھەسرەت ـ نادامەت ۋە قورساق كۆپۈكلىرىنى تەسۋىرلەش ئۈچۈن ئىشلىتىلگەن ئىدى. يەنە غىنچاقلىغاندا، ھېلىقى خۇمپەرنىڭ بېسىمى بىلەن لو جېنچېڭنىڭ قىلغانلىرى ئىنتايىن غەيرىي ۋە كۈلكىلىك ئىشلار ئىدى. مەسىلەن، جەنۇبىي چوڭ كوچىدا پىيادە مېڭىشقا مەجبۇرلىنىش، خەيگاڭ يولىدىن ئايلىنىپ جەنۇبىي چوڭ كوچىغا قايرىلىش، ئاندىن ئۈدۈل شەرققە مېڭىپ جەنۇبىي چوڭ كوچا بىلەن چوڭ كوچىنىڭ ئاچچىق غىچە مېڭىپ بېرىش، ئاندىن ئارقىغا يېنىپ غەربكە مېڭىپ جەنۇبىي چوڭ كوچا بىلەن خەيگاڭ يولىنىڭ گىرەلەشمىسىگە بېرىپ توختاش دېگەندەك...

ئەمەلىيەتتە، ئۇ بۇ يوللاردا بىرەر ئىشقا يولۇقمەن، مەسىلەن بىرنەچچە لۈكچەك تەرىپىدىن ئەدىپىمنى يېيىشىم مۇمكىن دەپ ئويلايتتى. ئەكسىچە، ئۇنىڭ قىياسى ھەمىشە يوق بولۇپ چىقاتتى. ماشىنا، ئاپتوموبىللار، يولۇچىلار ئوخشاشلا باپكارنىڭ مۇككىسىدەك ئۆتۈشۈپ تۇراتتى. بىرەر ئادەممۇ ئۇنىڭغا قاراپ قويمايتتى.

لو جېنچېڭ بۇ ئىشلارنىڭ تېگىگە يېتەلمەي تېگىرقاپ تۇرۇشىغا ھېلىقى خۇمپەردىن ئۈچۈر كەلدى. تەلىپى بولسا ئۇنىڭ يەنە بىر قېتىم شەرق تەرەپكە بېرىپ كېلىش ئىدى. لو جېنچېڭ بۇ يولنى ئىلگىرى ـ كېيىن بولۇپ جەمئىي بەش قېتىم مېڭىپ چىققۇچە ھېرىپ ھالىدىن كەتتى. ھېسابلاپ كەلگەندە، ئۇ مى خۇڭ بىلەن مۇھەببەتلىشىپ يۈرگەندە مانا مۇشۇنداق مېڭىپ باققان، ئۇ چاغلاردا ئۇ تېخى قېنى قىززىپ تۇرغان يىگىت ئىدى. ھاۋا كۈندىن ـ كۈنگە

سوۋۇپ قالغان ئەھۋال ئاستىدا، بۇ يوللار ئەمدىلىكتە ھەقىقەتەن مۆلچەرلىگۈسىز ئۇزۇن تۈيۇلماقتا ئىدى. كۆتۈلمىگەندە، تۇنۇگۈن لو جېنچېڭنىڭ ۋېلىسىپىتلىك ئىشتىن چۈشۈشى تەلەپ قىلىندى. ئالدىنقى كۈنى كەچ قار ياغقان بولۇپ، بىچارە لو جېنچېڭ قىسقا ئۇچۇرنى تاپشۇرۇپ ئالغاندىن كېيىن نائىلاج ئادەم ئەۋەتىپ ۋېلىسىپىت سېتىۋالدى. شۇنداق قىلىپ ئۇ شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن ۋېلىسىپىت مىنىپ ئىشتىن چۈشتى. ئەمەلىيەتتە ئۇنىڭ ۋېلىسىپىت مىنىگىنىگە خېلى يىللار بولۇپ قالغاچقا، پۈت ـ قوللىرى قولاشماي، ھەتتا ئىككى قېتىم يېقىلىپمۇ چۈشتى. بۇگۈن ئەتىگەن ئۇ يەنە باشقىلارنى ھەيران قالدۇرۇپ، ۋېلىسىپىتنى تەستە ھەيدەپ شىركەتكە ئارانلا يېتىپ كەلدى. شىركەتتىكى ئىشچى ـ خىزمەتچىلەرنىڭ كۆزلىرى ھەيرانلىق ئىلكىدە پارقىراپ، خۇپيانە پىچىرلىشىپ ئاخىرى بىردەك خۇلاسىگە كېلىشتى:

ــ قارىغاندا، باشلىقىمىز جاپادىن خوشاللىق ئىزدەۋاتقان ئوخشايدۇ.

باشقا بىر نۇقتىدىن ئېيتقاندا، لو جېنچېڭ ۋېلىسىپىت بىلەن خىزمەتكە بېرىپ ـ كېلىپ يۈرۈپ ھەقىقەتەن جاپادىن خوشاللىق ئىزدەۋاتاتتى. ئۇلار يېڭى توي قىلغان ئەينى يىللاردا ھەتتا ئۇلارنىڭ تۇغۇلغىنىدەك ئۆيىمۇ يوق، ئامالسىز بەخت 7 ـ كەنتىدىن ئون نەچچە كىلومېتىر مېتىرلىق كىچىك بىر ئۆينى ئىجارىگە ئېلىپ ئولتۇرغانىدى. ھەر كۈنى ئەتىگەن مى خۇڭ بىلەن ۋېلىسىپىتلىك ئىشقا باراتتى. قار ياغقانلاردىمۇ ھەرگىز ئاپتوبۇستا ئولتۇرمايتتى، بۇگۈن لو جېنچېڭ

نىڭ تۇيۇقسىز قەلبىدىكى سېغىنىش ئوتلىرى لاۋۇلداپ يېنىپ، ۋېلىسىپىتنى مىنگىنىچە 7 ـ كەنتكە يېتىپ كەلدى. ئەمەلىيەتتە ۋاقىت بەكلا ئۇزىراپ، ئەسلىمىلىرى غۇۋالىشىپ كەتكەچكە، شۇنچە ئىزدەپ-مۇ ھېلىقى ئىجارىگە ئالغان ئۆيىنى تاپالمىدى. 7 ـ كەنتنىڭ ھەقىقەتەن ئىلگىرىكى قىياپىتىدىن ھېچقانچە ئەسەر قالمىغان، ئاساسەن يېڭىياچىلىشىپ كەتكەنىدى. لو جېنچېڭ مى خۇڭغا تېلېفون ئۇردى:

ــ مەن ھازىر 7 ـ كەنتتە، ۋېلىسىپىتلىك كەلدىم.

ــ شۇنداقمۇ؟ ئۇ يەردە نېمە قىلىپ يۈرۈيسىز؟ ـ مى خۇڭ ئېھتىرەمسىزلىك بىلەن سورىدى.

ــ ھېچنېمە، پەقەت ئايلىنىپ كەلدىم شۇ، ـ لو جېنچېڭ ئۇلاپلا ئۇنىڭ ئەھۋالىنى سورىدى، ـ سىز قانداق تۇرۇۋاتىسىز؟

ــ ناھايىتى ياخشى.

لو جېنچېڭ ۋېلىسىپىتنى قارىغان ئۇستىگىلا توختىتىپ قويۇپ، ئۆزى تاماكا چەككەچ مى خۇڭنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاۋاتاتتى. مى خۇڭنىڭ ئاۋازى ئۇنىڭغا بىرئاز ناتونۇشتەك تۇيۇلۇپ كەتتى. ئۇ بۇنىڭ كۆچمە سىگنالىنىڭ سەۋەبىدىن ئەمەس، بەلكى تاسادىپىي توغرا كېلىپ قېلىش بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئىكەنلىكىنى بىلەتتى. ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇنداق توغرا كېلىپ قېلىشلار مۇشۇ كۈنلەردە بەكلا كۆپ بولۇپ كېتىۋاتاتتى. ناۋادا تىياتىرخانىدىكى بەلگىلەنگەن ئورۇننى بىر خىل توغرا كېلىپ قېلىش دېگەندە، ئۇنداقتا ئەر ـ خوتۇن ئىككىسىنىڭ تۇرمۇشىغا مۇناسىۋەتلىك ئىشلار، جەنۇبىي چوڭ كوچىدا پىيادە مېڭىشقا، قېلىن قاردا ۋېلىسىپىتلىك ئىشقا بېرىپ ـ كېلىشكە مەج-

بۇرلىنىشلارنىڭ ھەممىسى ئەجەبا تاسادىپىي توغرا كېلىپ قالغانمۇ؟ لو جېنچېڭنىڭ قاقتى ـ سوقتى قىلىنىشى ئەمەلىيەتتە بىر روھى جەھەتتىن زەربە بېرىش، قەستەن ئازابلاشقا ئوخشاپ قېلىۋاتاتتى. ھالـ بۇكى، لو جېنچېڭ بۇ ئىشلارنى مى خۇڭ بىلەن مۇناسىۋەتلىك دەپ تەسەۋۋۇر قىلىشقا ھەرگىز پېتىنالمايتتى.

لو جېنچېڭ مى خۇڭنى يەنە بىر دەم پاراڭغا تۇتۇپ، ئۇنىڭدىن كۆڭلىدىكى گۇماننى يېشىشكە دائىر ئۇچۇرلارنى ئىزدىمەكچى بولىۋېـ دى، لېكىن مى خۇڭ بەكلا ئالدىراش بولغاچقىمۇ، ئانچە كۆپ سۆزلىـ مەيلا تېلېفونىنى قويۇۋەتتى.

ھېلىقى خۇمپەر لو جېنچېڭغا قانداقتۇر مەلۇم بىر ئىشنى قىلـ دۇرۇش ئۈچۈن ئۇنى بىر تال ئاچقۇچ بىلەن تەمىنلىدى. ئۇنىڭ بۇ ئاچقۇچنى قاچانلاردا يەر ئاستى ئۆيىگە قويۇپ قويغانلىقى نامەلۇم، لېكىن ئىشىك يوچۇقىدىن كىرگۈزۈۋەتكەنلىكى ئېھتىمالغا ناھايىتى يېقىن ئىدى.

لو جېنچېڭ ئاچقۇچنى ئېلىپ قىسقا ئۇچۇردىكى كۆرسەتمە بوـ يىچە مەلۇم بىر ئاھالىلىكلەر قورۇسىدىكى بەلگىلەنگەن ئۆيگە كىرىپ كەلدى. بۇ قورۇ ژېنتاۋ تاغلىق كەنتى بىلەن روبىرو بولۇپ، ئۇلارنى پەقەت تار بىر كوچىلا ئايرىپ تۇراتتى. بۇ يەردىكى ئۆيلەر خېلىلا كونىراپ قالغان، بۇ يەردىكىلەرنىڭ كۆپىنچىسى يېقىن ئەتراپـ تىكى بازارنىڭ ئېلىپ ـ ساتار كىچىك تىجارەتچىلىرى ئىدى. ئۆي ئىگىلىرىنىڭ كۆپىنچىسى كۆچۈپ كېتىپ، ئۆيلىرىنى ئۇلارغا ئىجاـ رىگە بەرگەن بولۇپ، ھېلىقى خۇمپەرمۇ ئەنە شۇلارنىڭ بىرىدەك

قىلاتتى.

قىسقا ئۇچۇردىكى كۆرسەتمىگە ئاساسەن، لو جېنچېڭ شىمال تەرەپتىكى بالكونغا چىقتى. بالكون ئەملىيەتتە بۇ ئۆينىڭ ئاشخانىسى بولۇپ، بىر قاراشتىنلا خېلى ۋاقىتلاردىن بۇيان ئىشلىتىلمىگەنلىكى كۆرۈنۈپلا تۇراتتى. ئوچاق بېشىنى بىر قەۋەت توپا ـ چاڭ قاپلىغان، دېرىزىلەرگە پەردە تارتىلغانىدى. بالكون دېرىزىسىگمۇ پەردە تارتىلغان بولۇپ، بىر قاراشتىنلا ئۇنىڭ باشقا بىر مەقسەت ئۈچۈن يەنى يوشۇرۇن كۆزىتىشكە قولايلىق بولۇش ئۈچۈن تارتىلغانلىقى چىقىپ تۇراتتى. ئەسلىدە ئۇ پەردە ئىنتايىن نەپس ۋە ئىلغار ياسالغان تىكلىمە دۇربۇننى دالدا قىلىپ تۇراتتى. دۇربۇننىڭ كۆزىتىش ئارىلىقى ئاللىبۇرۇن تەڭشەپ قويۇلغانىدى. لو جېنچېڭ سىناپ بېقىش ئۈچۈن پەردىنى بىلىنەر ـ بىلىنمەس قايرىپ، دۇربۇنغا يېقىنلىشىش هامان دەل ۋېنتاۋ كەنتى A رايون 820 نومۇرلۇق ئۆيگە كۆزى چۈشتى. ئۆينىڭ دېرىزىسىگە تارتىلغان يىپەك پەردىنى شياۋجيەن سېتىۋالغان، بەكمۇ كۆركەم، نېپىز پەردە ئىدى. ئەڭ يۇقىرى تېخنىكىلىق قۇرۇلمىلارنىڭ جەۋھىرى بولغان بۇ دۇربۇن ئۈچۈن ئېيتقاندا، ئۆينى ئۆز ئەينى كۆزىتىش هېچ گەپ ئەمەس ئىدى.

ئۆيدە هېچكىمۇ يوق، تىپتىنچ ئىدى. لو جېنچېڭ ئۆي تەرەپكە قارىغانسېرى يۈرىكىنى قورقۇنچ چىرمايتتى. قانچە قارىغانسېرى تەپەككۇرى قاناتلىنىپ، شياۋجيەننى تۇنجى قېتىم بۇ ئۆيگە باشلاپ كەلگەندىكى مەنزىرە كۆز ئالدىدا نامايان بولماقتا ئىدى. ئەينى چاغدا شياۋجيەن ئىزا تارتقىنىدىن قولىغا چىققانلىكى نەرسە بىلەن بەدىنى

نى ياپاتتى. دۇربۇن بىلەن ئۇ ئۆيگە قانچە قاربغانسېرى شياۋجيەن بىلەن تىركەشكەندىكى ھالەت كۆز ئالدىغا كېلەتتى. تەكرار قاربغانسېرى خۇددى شياۋجيەننىڭ ئۆزىگە سانقىنلىق قىلىپ، يىڭنە بىلەن گاندوننى تېشىۋېتىپ، ئۇنى چاندۇرماي ئۆز قېپىغا سېلىپ قويغاندەكى ھالىتى نامايان بولاتتى. لو جېنچېڭ تېخىمۇ دىققىتىنى مەركەزلەشتۇرۇپ، ئۆز تۇيغۇ بوشلۇقىدا شياۋجيەننىڭ ئاشۇ چاغدىكى چىراي ئىپادىسىنى ئېنىق كۆرگەندەك بولدى. شياۋجيەن ئەينى چاغدا يۇرۇكىنى قاپتەك قىلىپ، نەيرەڭ ئىشلەتكەنىدى.

ھېلىقى خۇمپەرنىڭ قەستى ناھايىتى ئېنىق ئىدى. ئۇ لو جېنچېڭغا دۇربۇن ئارقىلىق يوشۇرۇن كۆزەتكۈزۈپ، ئۇنىڭ ھېسسىياتىنى سىناپ باقماقچى بولغانىدى. ئۇنداقتا، بۇ مى خۇڭنىڭ ئويناۋاتقان ئويۇنىمۇ قانداق؟ مى خۇڭ ئۆيدىكى مەخپىيەتلىكنى بايقىغاندىن كېيىن، بۇ يەردە دۇربۇن ئارقىلىق سانسىز قېتىم ئۇلارنى يوشۇرۇن كۆزەتكەن. ئەمدىلىكتە ئۇ لو جېنچېڭنىمۇ بۇ خىل ھېسسىياتتىن بەھرىمەن قىلماقچى بولغانمۇ، قانداق؟ لو جېنچېڭ شۇنداقتىمۇ بۇ ئىشلارنىڭ مى خۇڭ بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولۇپ قېلىشىنى ھەرگىز خالىمايتتى. ئاشۇ توغرا كېلىپ قېلىشلار بىلەن ئۆزىنىڭ قىياسىنى دەللىلەش ئەقىلگە مۇۋاپىقمۇ؟ لېكىن بۇ خىل ئېھتىماللىقنى ساقىت قىلىۋەتكەندە، ئاشۇ بىرقاتار توغرا كېلىپ قېلىشلارنى قانداق چۈشەندۈرۈش مۇمكىن؟ لو جېنچېڭ ھېچقاچان بۇگۈنكىدەك تېڭىرقاپ، ئامالسىز ئەھۋالغا چۈشۈپ قالمىغانىدى. ئەمدىلىكتە لو جېنچېڭ ۋەزىيەتنى پەقەتلا مۆلچەرلىيەلمەيۋاتاتتى. نۆۋەتتىكى ئەھۋال-

غا ئاساسلانغاندا، ئۇ ھەرگىزمۇ بېرىپ ھەقىقىي ئەھۋالنى مى خۇددىن سورىيالمايتتى. دېمەك، بارلىق قىياسلار يەنىلا قىياس بىلەن قىلىش باسقۇچىدا توختاپ قالغانىدى. لو جېنچېڭ ئىجارە ئۆيىدە خوددى قىلدەك ئەلەم بىلەن تولغىناتتى. بىر تۈرۈپ بېشىنى قاشلىسا، يەنە بىر تۈرۈپ A رايون 8 ـ 20 نومۇرلۇق ئۆينى تەكرار كۆزىتەتتى. ئېنىقىنى ئېيتقاندا، ئۇ ھازىر شياۋجيەننىڭ ئۆيىدە تۇيۇقسىز پەيدا بولۇپ قېلىشىنى ئۈمىد قىلاتتى. ئەپسۇس، لو جېنچېڭ بۇ تىلىكىگە يېتەلمىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ تەسەللى ئىزدەپ، باشقا ئۆيلەرنىمۇ يوشۇرۇن كۆزىتىشكە كىرىشىپ كەتتى. بەزىدە ئۇ ھېچ ئويلىمىغان يەردىن تىلغا ئالغۇسىز بەزى مەنزىرىلەرنى كۆرۈپمۇ قالاتتى. ئاخىرى بىركۈنى لو جېنچېڭ شياۋجيەننى ئۇ ئۆيدە تۇيۇقسىز چېقىلىقتۇرۇپ قالدى. شياۋجيەن ئۆيدە مەقسەتسىز ئۇياقتىن ـ بۇياققا ماڭاتتى. كارىۋاتتا يېتىپ باقاتتى، دېرىزە ئالدىغا كېلىپ ئويچان ھالدا تۇرۇپ كېتەتتى، بۇنداق چاغلاردا لو جېنچېڭ تېخىمۇ سەگەكلىشىپ، ئۆزىنى كۆرسىتىپ، چاندۇرۇپ قويماسلىققا تىرىشاتتى. دۇربۇن ئۇنى ئېنىق، تېخىمۇ يېقىن كۆرسىتىپ، لو جېنچېڭنى خوددى ئۇنىڭ بىلەن يۈزلىشىپ تۇرغاندەك تۇيغۇغا كەلتۈرۈپ قويىاتتى.

شياۋجيەن ھېچقانداق ئىشمۇ قىلمىدى. ئازلا ئۆتمەي ئۆيدىن چىقىپ كۆزدىن غايىب بولدى. لو جېنچېڭ شياۋجيەننىڭ ئۆيىدىن ئايرىلماسلىقنى ئۈمىد قىلاتتى. ھەتتا ئۇنىڭ بۇ ئۆيدە بىراۋلار بىلەن ئۆزىگە سانقىنلىق قىلىپ، ئىشقىۋازلىق قىلىشىنى ئارزۇ قىلاتتى. ناۋادا ئەھۋال شۇنداق بولسا، لو جېنچېڭنىڭ كۆڭلىدىكىدەك

بولاتتى. ئاقىۋەتتە شياۋجيەن بىرنەچچە كۈنگىچە بۇ ئۆيگە قەدەم بېسىپمۇ قويمىدى.

ئارىلىقتىن بىرنەچچە كۈن ئۆتۈپ، لو جېنچېڭ ئاخىرى يۈرەكلىك بىلەن خوجىلىق بۆلۈمىنى ئىزدىدى. ھەقىقىي ئەھۋال مەيلى قانچىلىك قورقۇنچلۇق بولسۇن، ھەتتا پەردە ئارقىسىدىكى ھېلىقى سىرلىق خۇمپەرىنىڭ مى خۇڭ بىلەن مەيلى قانداق مۇناسىۋىتى بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ھەتتا ئۇ كىشى مى خۇڭ بولسۇن مۇقەررەر ھالدا شۇنداق قىلىش كېرەك ئىدى. لو جېنچېڭ خوجىلىق بۆلۈمىدىن سۈرۈشتۈرۈپ، ئۇ ئۆينى ھېڭگاڭ چىش لەقەملىك خۇاڭ فامىلىلىك بىر ئۇششاق تىجارەتچىنىڭ ئىجارىگە ئالغانلىقىنى، ئۇنىڭ ھازىر يېقىن ئەتراپتىكى مەلۇم بىر بازاردا باققاللىق قىلىۋاتقانلىقىنى ئېنىقلىدى. لو جېنچېڭ ئاشۇ بازاردىن ئۇنى سۈرۈشتۈرۈپ كۆرۈۋېدى، تونۇش ـ بىلىشلىرى ھېڭگاڭ چىشنىڭ ھازىر بۇ يەردە تىجارەت قىلمايۋاتقانلىقىنى ئېيتتى. ئۇنى يەنە ئىز قوغلاپ سۈرۈشتۈرۈۋېدى، ئەكسىچە، ئۇنىڭ يېقىنقى ئەھۋالىدىن خەۋەردار كىشىلەر چىقمىدى. لو جېنچېڭ ئۆيگە قايتىۋېتىپ، خۇسۇسىي رازۋېدچىكا تېلېفون ئۇردى.

9

مۇشۇ بىرنەچچە كۈندىن بۇيان، شياۋجيەن تەرەپتىن ھېچقانداق خەۋەر كەلمەي، لو جېنچېڭنىڭ قۇلىقىمۇ خىلىلا تىنجىپ، يېرىم كېچىلەردە ھېلىقى تونېل ئىچىدە يۈرەكزەدە بولۇپ ئولتۇرىدىغان

ئىشلاردىنمۇ قۇتۇلۇپ قالغانىدى. ۋاھالەنكى، كەيپىياتتىكى بۇنداق تو-
ساتتىنلا بوشىنىش ھەرگىزمۇ ياخشىلىقتىن دېرەك بەرمەيتتى. شۇڭا
بۇ ھالدىن لو جېنچېڭ ئىختىيارسىز غەلىتىلىك ھېس قىلىپ
قالدى. ئەكسىچە، شياۋجيەن بولسا ھەر ۋاقىت سۈكۈت ئىلكىدە
ئىدى. لو جېنچېڭ ئايرىلىپ كېتىشنى ئوتتۇرىغا قويغان كۈندىن
باشلاپ، شياۋجيەن پەقەت ئۇنى تونېل ئىچىگە تەكلىپ قىلماقچى بول-
غاندىلا، ئاندىن قىسقا ئۇچۇر يوللايتتى. باشقا ۋاقىتلاردا ئۇنىڭدىن پە-
قەتلا خەۋەر بولمايۋاتاتتى.

لو جېنچېڭ شياۋجيەننىڭ نەيرەڭ قاپىغىدا يەنە قانداق ھېيلە-
لەرنىڭ بارلىقىنى ئەلۋەتتە بىلمەيتتى. بەزى چاغلاردا ئۇ ئادەتتىن تاش-
قىرى غەلىتە خىياللارغا چۆكۈپ كېتەتتى. مەسىلەن، شياۋجيەن
تونېل ئىچىدە يالغۇز ئولتۇرغان، ئازلا ئۆتمەي قانداقتۇر بىر ماشىنا
كېلىپ ئۇنى سوقۇۋەتكەن دېگەندەك...

بۇنداق تەسەۋۋۇرلار يەنە بىرنەچچە قېتىم تەكرارلانغاندىن
كېيىن لو جېنچېڭ شياۋجيەنگە قىسقا ئۇچۇر يوللىدى. لېكىن،
قارشى تەرەپتىن ئوخشاشلا سادا يوق ئىدى. ئاخىرى تېلېفون ئۇردى:

ــ مەن ھازىر كۈنمىڭدا، ــ شياۋجيەن شۇنداق دەپلا تېلېفونىنى
بېسىۋەتتى.

راستىنى ئېيتقاندا، ئۇنىڭ سۆزىنىڭ ئىنتوناتسىيەسى ناھايىتى
قوپال ئىدى. ۋاھالەنكى، لو جېنچېڭ كۈنمىڭ دېگەن بۇ نامنى ئاڭلا-
دى ــ دە، ئىختىيارسىز بەدىنىگە تىترەك ئولىشىپ كەتتى. چۈنكى ئا-
يالى مى خۇڭمۇ دەل ئاشۇ كۈنمىڭدا ئەمەسمۇ؟ شياۋجيەن ئۇ يەرگە

بەرىپ نېمە ئىش قىلار؟ مى خۇڭ بىلەن كېلىشىم ھاسىل قىلماق. چىمۇ ياكى دۇئىلغا چۈشمەكچىمۇ؟ بۇ ئايال ئەمدىلىكتە لو جېنچېڭ. نىڭ كۆزىنى ئېچىپ قويماقتا ئىدى. ئەينى چاغدىكى يۈزى تۆۋەن مۇلايىم ئايال ئەمدىلىكتە بىرلا دومىلاپ قورقۇنچلۇق ئۆكتەم خوتۇنغا ئۆزگىرىپ قالغانىدى. شۇنداقتىمۇ، لو جېنچېڭ يەنىلا ئۆزىگە ئىشەنمەتتى، چۈنكى شىياۋجىيەن بىلەن بولغان مۇناسىۋەتتە، ئەزەلدىن تارتىپ ئۇنىڭ دېگىنى ھېساب بولۇپ كەلگەنىدى. لېكىن شۇنىمۇ ئېتىراپ قىلمىسا بولمايتتىكى، شياۋجيەن ئەمدىلىكتە ئۇنى ئاق دېسە ئاق، قارا دېسە قارا قىلىۋېتىپلا قالماي، مۆرىتى كەلسە ھەتتا بىر تەيىنغا ئالغۇسىزمۇ قىلىۋېتەلەيدىغاندەك قىلاتتى.

لو جېنچېڭ شياۋجيەنگە تېلېفون ئۇرۇۋېدى. لېكىن شياۋجيەن ئالماي قويدى. قىسقا ئۇچۇر يوللىغانىدى جاۋاب قايتۇرۇپمۇ قويمىدى. ئامالسىز قالغان لو جېنچېڭ ئاخىرى شېكەر يالىتىلغان شېرىن ـ شېكەر تىللار بىلەن ئۇنىڭغا ھەجمى ھېكايە بىلەن باراۋەر كېلىدىغان ئۇچۇردىن بىرنى يوللاپ، ئۆزلىرىنىڭ بىر مەزگىللىك مۇھەببەتلىك ھاياتىنى خۇلاسىلاپ، ئۇنىڭدىن ئۆزىنى بۇنداق بىھۇدە ئازابلىماسلىقىنى ئۆتۈندى ۋە مەقسەتلىك قوشۇپ قويدى: «ئەمەلىيەتتە مەن سىزنى چىن دىلىمدىن ياخشى كۆرىمەن، ھېلىقى گاندون ۋەقەسىدىن كېيىن ئەنسىرەپ قالغىنىم راست، سىزنىڭ ئەمدى بۇنداق قىلمايدىغانلىقىڭىزغا ئىشىنىمەن، دەرھال قايتىپ كېلىڭ، سىز كەتكەندىن كېيىنلا، مەن سىزدىن ئايرىلىپ قېلىشنىڭ نەقەدەر ئازاب ئىكەنلىكىنى ھەقىقىي ھېس قىلدىم...»

ئەكسىچە، لو جېنچېڭنىڭ بۇ تاكتىكىسىغا نىسبەتەن شياۋجيەن ئېھتىمال ئېتىبارسىز قارىغان ۋەياكى ئۇنىڭدىن پۈتۈنلەي ئۈمىد ئۈزگەندەك قىلاتتى، شياۋجيەننىڭ تۆت پەسىل يېشىللىق بىلەن پۈركىنىپ تۇرىدىغان كۈنىڭ شەھىرىدە زادى نېمە ئىشلارنى قىلىۋاتقانلىقى لو جېنچېڭ ئۈچۈن ھېلىھەم ئويلاپمۇ تېگىگە يەتكىلى بولمايدىغان مۇتلەق سىر ئىدى. نەتىجىدە لو جېنچېڭ ئامالسىز مى خۇڭغا تېلېفون ئۇرۇپ ئەھۋال ئىگىلەپ باقماقچى بولدى.

مى خۇڭنىڭ ئىنتوناتسىيەسىدە ئاۋۋالقىدەكلا ئۆزگىرىش يوق ئىدى. بىرەر كۈتۈلمىگەن ئىشمۇ يۈز بەرگەندەك قىلمايتتى. ئەكسىچە، بۇ ھال ھەرگىزمۇ خەۋپىنىڭ يوقالغانلىقىدىن دېرەك بەرمەيتتى، چۈنكى شياۋجيەن ھېلىھەم ئۇ شەھەردىن ئايرىلمىدى، قاچان قايتىپ كېلىشى تېخىچە ئېنىق ئەمەس!

شۇنداق قىلىپ، ئارىلىقتىن بىرنەچچە كۈن ئۆتۈپ كەتتى. بىر-كۈنى لو جېنچېڭنىڭ ئېلېكترونلۇق خەت سانduقىدا ئالاھىدە بىر تېز يوللانما پەيدا بولۇپ قالدى. تېمىسى ئاددىيلا يېزىلغانىدى: «قو-شۇمچە ھۆججەت بار. شياۋجيەن»

لو جېنچېڭ ئالدىراپ خەت سانduقىنى ئېچىۋېدى، ئەۋەتىلگەن يوللانمىلارنىڭ ھەممىسى سۈرەت بولۇپ چىقتى. ساناپ كۆرۈۋېدى دەل 23 پارچە ئىكەن.

لو جېنچېڭنىڭ بارلىق ئىشەنچىسى ھېلىقى سۈرەتلەرنى كۆر-گەندىن كېيىن، بىراقلا بەرپات بولغانىدى. شياۋجيەن نېمىدېگەن قەبىھ ئايال ـ ھە! چۈنكى ئۇ كۈنمىڭدەك شۇنچە يىراق يەرگە بېرىش-

تىن يانماي، ئۆز مەنپەئىتى ئۈچۈن مى خۇڭنىڭ باشقىلار بىلەن مەخپىي ئۈچراشقاندىكى سۆرەتلىرىنى يوشۇرۇن تارتىپ ئەۋەتكەنىدى. مى خۇڭ ئەسلى كۈنمىڭغا ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنىغا قاتنىشىش ئۈچۈن كەتكەن ئەمەسمىدى؟ ئۇ دائىم مەملىكەتنىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا چاقىرىلىدىغان ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنلىرىغا قاتنىشىپ بارىدۇ. كەسپىدىكى ئابرۇيىغا تايىنىپ، ئۆز ساھەسىنىڭ مەلۇم يۇنىلىشىگە تەسىرمۇ كۆرسىتەلەيدۇ. مەيلى نەگىلا بارسۇن، ئامما ئارىسىغا چۈشۈپ چۆكەلەيدۇ، تەكەببۇرلۇق قىلمايدۇ، ئەنە شۇنداق ئالاھىدە ئىمتىيازغا ۋە كۆپچىلىكنىڭ ئېتىراپ قىلىشىغا ئېرىشكەن ئايالنىڭ كۈندۈزى ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنىغا قاتنىشىپ، كېچىلىرى ئاشنىسى بىلەن كۆڭۈل ئېچىشى قانداقمۇ ئەقىلگە سىغىدۇ دەيسىز؟ لو جېنچېڭ بۇ سۆرەتلەرنى كومپيۇتېر ئارقىلىق كىرىشتۈرگەنمىكىن دەپ گۇمانلانغانمۇ بولدى. بىراق...

شياۋجيەن كۈنمىڭدا مى خۇڭنىڭ ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى ئاخىرلاشقىچە تۇردى. شۇ كۈنلەردە لو جېنچېڭ شياۋجيەن ئارقىلىق تېخىمۇ ئەتراپلىق ئاخباراتلارغا ئېرىشتى. ھېلىقى سۆرەتلەردىن باشقا شياۋجيەن خۇددى لو جېنچېڭنىڭ كاللىسىدىكى بارلىق ئوي خىيالىنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرگەندەك قانداق ئۇسۇللاردىن پايدىلانغانلىقى نامەلۇم، ھېلىقى ئەرنىڭ ئەسلىدە مى خۇڭنىڭ ئالىي مەكتەپتىكى ساۋاقدىشىلا بولۇپ قالماي، بەلكى تۇنجى سۆيگىنى ئىكەنلىكىنى مۇ ئېنىقلاپ چىققانىدى. بۇ ئىشلار توغرىسىدا مى خۇڭ ئىلگىرى ھېچقانداق سىر بەرمىگەن، لو جېنچېڭنىڭ تەسەۋۋۇرىدا مى خۇڭدەك

ئايالالارنىڭ تويدىن ئىلگىرى ھېچقانداق مۇھەببەت تارىخى بولماسلىقى كېرەك ئىدى.

مى خۇڭنىڭ ئۇ ئەر بىلەن قاچانلاردىن باشلاپ ياشلىقتىكى مۇھەببەت گۈلخانلىرىنى ئۇچقۇندىتاقانلىقى، ئاشنىدارچىلىق مۇناسىۋىتىنى قاچاندىن باشلاپ ساقلاپ كەلگەنلىكى ئوخشاشلا سىر ئىدى. شياۋجيەن پەقەت ھېلىقى ئەرنىڭ باشقا بىر شەھەردىن مەخسۇس مى خۇڭ بىلەن ئۇچرىشىشقا كەلگەنلىكىنى، قىسقا ۋاقىتلىق ئۇنتۇلماس شېرىن مۇنۇتلاردىن كېيىن، مى خۇڭ ئەرنى ۋوگزالغىچە بېرىپ ئۇزىتىپ قويغانلىقىنى، مى خۇڭنىڭ يىغىنىنىڭ ئاخىرلىشىشىغا يەنە بىر ھەپتىدەك ۋاقىت قالغانلىقىنى ئىگىلىگەنىدى.

لو جېنچېڭ كومپيۇتېر ئۇستىلىنى غەزەپ بىلەن قاتتىق بىرنى مۇشتلىۋېدى، ئۇستەل ئۇستىدىكى ئەينەكنىڭ يۇزى خۇددى ئۆمۈچۈك تور باغلىغاندەك بولۇپ قالدى، ئىككىنچى كۈنى ئۇ ئەينەك يېڭىغا ئالماشتۇرۇۋېتىلدى. شياۋجيەننىڭ يوللانمىلىرى ئاخىرلاشقان، قىلىدىغان ئىشلىرىمۇ تاماملانغان بولغاچقا، شۇ پەيتىنىڭ ئۆزىدە، ئۇ ئايروپىلان بىلەن قايتىپ كېلىۋاتاتتى. شياۋجيەننىڭ قانداق قىلىپ مى خۇڭنىڭ ئاشنىدارچىلىق مەخپىيىتىنى بىلىۋالغانلىقى، مەخسۇس رۇخسەت سوراپ كۈنمىڭغا بېرىپ، بىرنىچى قول ماتېرىيالغا ئېرىشكەنلىكىدىن ئىبارەت بۇ نۇقتا لو جېنچېڭ ئۇچۇن يەنە بىر سىر ئىدى. شياۋجيەننىڭ بۇ ئىشلارنى قىلىشىدا زادى نېمە مەقسەت بار؟ ئۇنىڭ مۇددىئاسى لو جېنچېڭنىڭ مى خۇڭغا بولغان قارىشىنى ئۆزگەرتىپ، مۇھەببىتىنى گۈمران قىلىپ، ئاخىردا ئۇنىڭدىن ئاج-

راشتۇرۇۋېتىپ، ئۆزىنى ياخشى كۆرسىتىپ، ئۇنىڭ بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى يېڭىدىن باشلىماقچىمۇ؟

ئايال دېگەن زادى قايسى تۈردىكى مەخلۇق؟ ئۇ ئادەتتىكى چاغلاردا سادداً، يەنە قارا تىل بىلەن ئېيتقاندا، ئەقلىسىزرەك كۆرۈنىدۇ، لېكىن مۆرىتى كەلگەندە، گويا شاۋقۇنلاپ تۇرىدىغان تېگى يوق بىپايان دېڭىزغا ئوخشايدۇ. لو جېنچېڭ ئايالالارغا تەلتۆكۈس قايىل بولغانىدى.

لو جېنچېڭ پەقەت ئۆزىگە خاس بولغان پەرزىنىڭ پۈتۈنلەي خالاشقانلىقىنى ئاخىرى ھېس قىلىپ يەتكەنىدى. ئەمەلىيەت شۇنى ئىسپاتلىدىكى، شياۋجيەن ھەقىقەتەن ئۆزىگە خاس خاراكتېرگە ئىگە ئايال ئىدى. ئۇ زادى قانداق قىلىپ لو جېنچېڭنىڭ مەنتىقىسى بويىچە ئۇ ئىشلارنى پىلانلىق ئېلىپ بارالىدى؟

ئۇ كۈنمىڭدىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، لو جېنچېڭنى زادىلا ئاۋارە قىلىپ باقمىدى، بىرەر قېتىم بولسىمۇ ئىزدەپ قويمىدى، جۈملىدىن يېرىم كېچىلەردە ھېلىقى نەس باسقۇر تونىلغا چاقىرىدىغان ئىشلار قايتا تەكرارلىنىپمۇ يۈرمىدى، راستىنى دېگەندە، لو جېنچېڭنىڭ شياۋجيەن بىلەن ئالاقىلاشقۇسى، ئەڭ ياخشىسى خالىي ھەم تىنچ جايدا، يەنى ۋېنتاۋ تاغلىق كەنتىكى ئۆيدە باشقىلارنىڭ ئاۋارە قىلىشىدىن خاتىرجەم ھالدا، بۇنىڭ بىلەن بىر تەرەپتىن بۇرۇنقىدەك كۆڭلىنى خوش ئېتىپ، يەنە بىر تەرەپتىن ئوبدان بىر مۇڭدىشىپ، مى خۇڭنىڭ كۈنمىڭدىكى ئىشلىرى شۇنداقلا شياۋجيەننىڭ بۇ ھەقتىكى كۆز قاراشلىرىنى ئاڭلاپ باققۇسى بار ئىدى. ھالبۇكى،

هېچ ئويلىمىغان يەردىن شياۋجىيەن ئەمدىلىكتە يان تېلېفون نومۇرىنىمۇ ئۆزگەرتىۋەتكەنىدى!

لو جېنچېك ئەمدىلىكتە تىپىرلاپ قېلىۋاتاتتى، چۈنكى مى خۇڭنىڭ قايتىپ كېلىدىغان ۋاقتى بولۇپ قالغانىدى. مى خۇڭنىڭ ئاشنىسى بىلەن بولغان سىرلىق مۇناسىۋىتى، قاقتى ـ سوقتى قىلىش ۋەقەسىدىكى ئوينىغان رولى، ئاخىرقى مەقسىتىنىڭ زادى نېمە ئىكەنلىكى ئەلۋەتتە بىر ـ بىرى بىلەن بىۋاسىتە مۇناسىۋەتلىك! لو جېنچېك شياۋجىيەن ئارقىلىق ئۆزىگە ھەقىقىي پايدىلىق بولغان تېخىمۇ يېڭى ئۇچۇرلارغا ئېرىشىشكە تەقەززا ئىدى. ئۇ ھېلىقى تونېل ئېغىزىدا شياۋجىيەننى ساقلاپ تۇردى. ئەكسىچە شياۋجىيەن ئاپىتوبوستىن چۈشۈپ، لو جېنچېڭنى يانداپ ئۆتۈپ كېتىۋاتقان ۋاقىتتا، ئۇنىڭغا قاراپمۇ قويمىدى. لو جېنچېك ئۇنى چاقىرىۋېدى، لېكىن شياۋجىيەن ئاڭلىمىغان سىياقتا قورۇ تەرەپكە قاراپ كېتىۋەردى. لو جېنچېك ئۇنىڭغا ئەگىشىپ قورۇ دەرۋازىسىغىچە كېلىپ، قوغداش خادىملىرىغا ئۇچرىشىپ قالدى.

ــ بۇ ئادەم قەستەن ماڭا بېھۇرمەتلىك قىلىۋاتىدۇ، ـ دېدى شياۋجىيەن ئۇنىڭغا قاراپ ئالىيىپ.

ئوسال ئەھۋالغا چۈشۈپ قالغان لو جېنچېك دەرھال قۇيرۇقىنى خادا قىلدى.

10

ئەمەلىيەت ئىسپاتلىنىكى، شياۋجيەننىڭ كۈنمىڭغا بېرىپ مى خۇڭنىڭ ئاشنىدارچىلىق سەتچىلىكىگە دائىر ماتېرىياللارنى ئىگىلەشى ھەرگىزمۇ مى خۇڭنىڭ شەرمەندە قىلىش ئەمەس، بەلكى لو جېنچېچىنى ئازابلاپ، ئۇنى پۈتۈنلەي تەنھا قالدۇرۇش ئىدى.

لو جېنچېڭ ھەقىقەتەن قاتتىق ئازابلىنىۋاتاتتى. پەقەت خوتۇنىنىڭ يولدىن چىققانلىقى ئۈچۈنلا ئەمەس، شۇ ۋەقە سەۋەبىدىن يۈز بەرگەن بىرقاتار كۈتۈلمىگەن ئىشلار ئۈچۈنمۇ ئازابلىناتتى. چۈنكى ئۇنىڭ 44 يىللىق ھاياتىدىكى يەكۈنلەپ چىققان كۆز قاراشلىرى ئۇزۇل ـ كېسىل ئاستىن ـ ئۈستىن بولۇپ كەتكەندى. ئۇ ئەسلىدە ئۆزىنىڭ كىشىلىك ھاياتىنىڭ ئۆز ئەقىل ـ ئىدراكى ئارقىلىقلا شۇنداق ئوڭۇشلۇق، كۆڭۈللۈك كېتىۋاتقانلىقىدىن ئالەمچە خوشال، ئۆز ئىقتىدارىدىن مەمنۇن ئىدى. لېكىن ھازىر ئەھۋال ئۆز تەسەۋۋۇرىدىكىدەك بولمايۋاتاتتى. شۇنداقتىمۇ ئۇ ئۆزىنى ھەرگىزمۇ ئەخمەق، دۆت ـ كالۋا، ھاڭۋاقتى دەپ قارىمايتتى. ئاتتىن چۈشسىمۇ ئىگەردىن زادىلا چۈشكىسى يوق ئىدى. بۇلارنىڭ ھەممىسى ئابستراكت ئازاب ئىدى، ھەقىقىي ئازاب يەنىلا مى خۇڭ كەلگەندىن كېيىن بۇ يولدىن چىققان خوتۇننى قانداق كۈتۈۋېلىش، ئۆيگە قايتقاندىن كېيىن مەسىلىنى قانداق قىلىش جەھەتتە ئۆز ئىپادىسىنى تاپاتتى. ئەمەلىيەتتە،

ئۇنىڭ مۇھەببەتلىك تۇرمۇشى مەغلۇپ بولغاندى. ئۇنداقتا ئۇ بۇ ئا-زابلىق رېئاللىققا چوقۇم يۈزلىنىپ، بىراقلا مەغلۇپ بولۇش كېرەك-مۇ ياكى ئېھتىماللىققا ئاز ـ تولا ئورۇن قويۇپ قويۇش كېرەكمۇ؟ لو جېنجېڭ ئەنە شۇنداق تەگسىز خىياللار ئىلكىدە ئەلەم بىلەن تولغا-نىۋاتقان ۋاقىتتا، خۇسۇسىي رازۋېدچىك ھېلىقى خۇاڭ فامىلىلىك ھېڭگاڭ چىش باققالنى ئىزدەپ تاپقاندى. ئەسلىدە، ھېڭگاڭ چىش يېقىن ئەتراپتىكى باشقا بىر بازاردا كۆكتات ساتاتتى. ئۇ چىشلىرىنى تېخىمۇ ھېڭگايتىپ، لو جېنچېڭدىن ئۆزىنى ئىزدەپ كېلىش مەقسە-تىنى سورىدى.

ــ بىر ئىشنى سىزدىن سۈرۈشتۈرۈپ كۆرۈش ئۈچۈن كېلىۋېدىم.

ــ مېنىڭچە، سىزنىڭ بۇ كېلىشىڭىزنىڭ ھېلىقى ئۆي بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئىكەنلىكى چوقۇم.

ــ شۇنداق، ـ لو جېنچېڭ ھەيرانلىق ئىلكىدە سورىدى، ـ بۇنى قانداق بىلدىڭىز؟

ــ سىزگە ئېيتىپ بېرەلمەيمەن، ـ دېدى ھېڭگاڭ چىش ئۇنىڭغا سىرلىق تىكىلىپ.

ــ ئۇنداقتا سىز ماڭا نېمە ئىشلار ھەققىدە ئېيتىپ بەرمەكچى؟ قارىغاندا، سىز ھېلىقى دۇربۇن توغرىسىدا ئېيتىپ بەرمەكچىغۇ دەيمەن.

ــ نېمە ئۈ دۇربۇن دېگەن؟ مەن ھېچنېمىنى بىلمەيمەن.

ــ ھېلىقى سىز ئىجارىگە ئالغان ئۆيدىكى دۇربۇننى دەيمەن. ئۇنى سىز بىلمىسىڭىز كىم بىلىدۇ؟

ـــ هه، ئەمدى بىلدىم، ئۇ دۇربۇن مېنىڭ ئەمەس، سىز ئۇ ئۆيىنى مېنىڭدىن كىمنىڭ ئىجارىگە ئالغانلىقىنى سۇرۇشتۇرمەكچىمۇ؟ مەن سىزنىڭ چوقۇم بىرگۇنى مېنى ئىزدەپ كېلىدىغانلىقىڭىزغا ئىشىنەتتىم.

ـــ ئۆيىنى كىم ئىجارىگە ئالغان؟

ـــ ناتونۇش بىر ئايال.

ـــ ئۇ ئايالنىڭ تەق ـ تۇرقى قانداقراق ئىكەن؟

ـــ 40 ياشلار چامىسىدىغۇ دەيمەن، قارىماققا تولىمۇ ئوقۇمۇشلۇق، مەدەنىيەتلىك كۆرۈنىدۇ، ئۇ ماڭا كېملىكىنى كۆرسەتكەن، ئېسمىدە قېلىشچە ئۇنىڭ فامىلىسى مى.

ئىشىنىڭ نەتىجىسى چىققاندى. لو جېنچېڭ ئاخىرى ئۆزى قەستەن ئېتىراپ قىلمايۋاتقان رېئاللىققا نائىلاج يۈزلەنگەندى. لو جېنچېڭنىڭ كاللىسى شۇئان قالايمىقانلىشىپ، پۈت ـ قوللىرى ماغدۇرسىزلىنىپ كەتتى. ھېڭگاڭ چىش ئۇنىڭ لام ـ جىم دېمەي ھاڭۋىقىپ تۇرۇپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ، ئەمدىلا ماڭاي دەپ تۇرۇشىغا لو جېنچېڭ دەرھال ئېسىگە كېلىپ ئۇنى توختىتىۋالدى.

ـــ توختاپ تۇرۇڭ، ئۇ ئايال سىزدىن ئۆيىنى قاچان ئىجارىگە ئالغان؟

ـــ ئىككى يىل ئىلگىرى. ئۇ ئايال ئۆينىڭ ئىككى يىللىق ئىجارە ھەققىنى ئالدىن تۆلىۋەتكەن، مەن ھېسابلاپ كۆرەي، توغرا، ئۇ ئۆينىڭ ئىجارە مۇددىتى كېلەر ئايدا توشىدۇ.

لو جېنچېڭ بىرئاز تۇرۇپ كېتىپ، سوئالىنى يەنە داۋاملاشتۇردى:

ـــ سىز بايا مېنى چوقۇم كېلىدۇ دېۋىدىڭىز، بۇ نېمە گەپ؟

ـــ مەنمۇ بىلمەيمەن، لېكىن ھېلىقى ئايال شۇنداق دېگەن.

ـــ ئۇ ئايال سىزگە يەنە نېمىلەرنى دېگەن؟

ـــ باشقا سۆز دېگەندەكمۇ قىلمىغان. لېكىن مەلۇم بىركۈنى ئېھتىمال بىراۋ بۇ ئۆيىنى زادى كىمنىڭ ئىجارىگە ئالغانلىقىنى سۈرۈشتۈرۈپ كېلىدۇ دېگىنى ھېلىھەم ئېسىمدە. مەن ئۇنىڭدىن ئەگەر ئۇ كىشى سوراپ تۇرۇۋالسا، ئەھۋالنى دەيمۇ ـ دېمەيمۇ دەپ سوربسام، ئۇ ھېچقانداق ئىپادە بىلدۈرمىگەنىدى. مەن ئۇنىڭ بۇ جاۋابىدىن ھەقىقىي ئىشنى دېسەممۇ ياكى دېمىسەممۇ بولغۇدەك دەپ پەرەز قىلغانىدىم. مانا ئاخىرى دەۋەتتىم.

ئېتىراپ قىلماي مۇمكىن ئەمەس ئىدى. بۇ بىر مەيدان ئەستايىدىل پىلانلانغان قىلتاق بولۇپ، باش لايىھىلىگۈچى دەل ئۆزىنىڭ ئايالى مى خۇڭ ئىدى. ئۇ پەقەت ئۆز ساھەسىدىكى ئىشلارنىلا ئېپچى ـ جېپىگە كەلتۈرۈپ قىلىپلا قالماي، باشقا ساھەدىكى ئىشلارنىڭمۇ پىشۇاسى بولۇشقا مۇناسىپ بولۇپلا قالماي، يەنە تېخى كۆز ئالدىدىكى ماڭۇ خۇسۇسىي رازۋېدچىكتىنمۇ ئېشىپ چۈشكەنىدى. ئەمەلىيەتتە، ئۇ ھېلىقى دېسكىنى لو جېنچېڭغا ئەۋەتىپ بەرگەندىن باشلاپ، ئىزچىل ھالدا كونا سەنەم بويىچە لو جېنچېڭغا يوشۇرۇن ئاگاھلاندۇرۇش بېرىپ كەلگەنىدى. قارىغاندا، پۈتكۈل ۋەقە مۇشۇ ئىككى يىلدىن بۇيان، ئەتراپلىق پىلانلانغان، بۇ ئىككى يىل جەريانىدا، لو جېنچېڭ ھېچنېمىدىن خەۋەرسىز، خۇددى جۇۋازغا قوشقان كالىدەك، مى خۇڭ سىزغان سىزىقتىن چىقماي مېڭىپ كەلگەن. ھەتتا ھېڭگاڭ

چىشتىن ئىبارەت ئادەتتىكى بىر باققالمۇ ئۇنىڭ ئالدىغا كېلىشىنى سېزىپ بولغانىدى. دېمەك، لو جېنچېڭ ئەخمەق بولماي نېمە؟ ئويلاپ مۇشۇ يەرگە كەلگەندە، لو جېنچېڭ ئەلەم بىلەن ئارقىغا سەنتۈرۈلۈپ، يىقىلىپ چۈشكىلى تاسلا قالدى.

ئۇنىڭ باشلىرى ئېغىر، گاراڭ ـ گۈرۈڭ، ھەتتا قويغان تۇتقىنـ ـنىمۇ بىلمەي قېلىۋاتاتتى. پۈت ـ قوللىرى ھېلىھەم ماغدۇرسىز بولغاچ، نائىلاج مى خۇڭ ئىجارىگە ئالغان ئۆيگە كېلىپ بىرئاز ئارام ئالدى. ئېھتىمال مى خۇڭمۇ نۆۋەتتى كەلگەندە، ماۋۇ دۇربۇننىڭمۇ لو جېنچېڭغا مەسخىرىلىك قاراۋاتقاندەك تۇيۇلىدىغانلىقىنى ئويلىمىغان بولغىيتتى؟ لو جېنچېڭ تىكلىمە دۇربۇننىڭ كەينىدىكى ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ، ئۆيگە نەزەر تاشلىدى. خىيالىدا، مى خۇڭنىڭ تالاي قېتىم بۇ يەردە ئولتۇرۇپ يوشۇرۇن ھالدا ئۆز ئېرىنىڭ ئاشنىسى بىلەن ئۇچـ ـراشقاندىكى ھالىتىنى ھېس قىلىپ باقماقچى بولدى ۋە نېمە ئۈچۈنـ ـدۈركى يۈرىكىنىڭ يولدىن چىققان مى خۇڭنى جۇملىدىن، ئۇنىڭ ھېيلە ـ نەيرەڭ بىلەن گىرەلىشىپ كەتكەن بارلىق قىلمىشلىرىنى كەچۈرۈۋەتكەنلىكىنى سەزمەكتە ئىدى...

ناۋادا لو جېنچېڭ مى خۇڭنى كەچۈرمىسە، ئۇنى يەنە نېمىمۇ قىلالايدۇ؟ ئۇنىڭ ئۇستىگە بۇ كەچۈرۈش ياكى كەچۈرمەسلىكنى ئويـ ـلىشىدىغان ۋاقىت ئەمەس ئىدى. ھازىر لو جېنچېڭ بەئەينى ئەمىلدىـ ـكى نىمجان بېلىققىلا ئوخشاپ قالغان، مى خۇڭ ئۇنىڭغا قىڭغىراقنى قاناق ئۇرىدۇ؟ مانا بۇ نۆۋەتتىكى ئەڭ ھالقىلىق مەسىلە ئىدى. چۈنكى لو جېنچېڭنىڭ ئالتۇندەك دەۋرى ئاللىبۇرۇن ئۆتۈپ كەتكەن،

ھەتتا شۇنداق دەپ ئېنىق ئېيتىشقا بولاتتىكى، ئۇنىڭ ئەزەلدىنلا ئۇنداق يالقۇنلۇق دەۋرى ئەسلا بولۇپ باقمىغان!

لو جېنچېڭ باشقىلار تەرىپىدىن ئۇنتۇلۇپ كەتكەندەك قىلاتتى. ئۇ ئۆزىنى مى خوڭ ئىجارىگە ئالغان بۇ ئۆيگە سولىۋېلىپ، تەسۋىرلەر گۈسىز ئازاب ۋە ئەلەم ئىلكىدە ساپمۇساق ئىككى كۈن ئويلاندى. بۇ جەريانداً، ئۇ تەرەپبالا ھېلىقى ئۆيدە شياۋجيەننىڭ پەيدا بولۇپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ، ئەمدىلا تېلېفون ئۇراي دەپ تۇرۇشىغا، توساتتىنلا ئۆيئىچىگە ناتونۇش بىر جۈپ ئەر ـ ئايال كىرىپ كەلدى. ئۇلار ئۆيئىچىگە تەپسىلىي نەزەر تاشلايتتى. شياۋجيەن بولسا ئۆزىگە تەۋە نەرسە ـ كېرەكلەرنى يىغىشتۇرۇشقا باشلىغاندى. دەسلەپتە ئۇ كارىۋات ۋە ياستۇق كىرلىكىنى قاتلىدى، بىرئاز ئويلىنىپ تۇرۇپ كەتكەندىن كېيىن، ھېلىقى ئەر ـ خوتۇنلارنى يالغۇز قالدۇرۇپ نەگىدۇر غايىب بولدى. ئۆيئىچىدىكىلەر ئۆينىڭ ھەممىلا يېرىنى تىمىسقىلاپ يۇرەتتى. ئاز ئۆتمەي شياۋجيەن يەنە بىر ناتونۇش ئەرنى باشلاپ كىردى، ئەر قولىدا پۇرلۇشۇپ كەتكەن بىرنەچچە خالتا كۆتۇرۇۋالغان، شياۋجيەننىڭ قوماندانلىقىدا بايىقى يىغىشتۇرۇلغان نەرسىلەرنى، كىتاب ـ ژۇرناللارنى، ھەتتا مېۋە تىزىدىغان تەخسىلەرگىچە ھېلىقى خالتىلارغا بىر ـ بىرلەپ تىققىلى تۇردى. بۇنىڭغا قوشۇپ دېرىزە پەردىلىرىنىمۇ ئۇنتۇپ قالمىغاندى. شياۋجيەن قەددىنى رۇسلاپ، ھېلىقى ئەرنىڭ دېرىزە پەردىسىنى چۇشۇرۇۋاتقاندىكى ھالىتىگە قاراپ تۇراتتى، شۇ تاپتا ئۇنىڭ قاپاقلىرى تۇرۇلۇپ كەتكەن، ئېھتىمال پەردىدىكى توپا ـ چاڭلار ئۇنىڭ يۈز ـ كۆزلىرىگە قونۇپ، دىماغلىرىنى ئېچىشتۇرۇۋاتـ

قان بولسا كېرەك، ئىختىيارسىز قولى بىلەن ئۆزىنى يەلپۈپ قويياتتى.

لو جېنچېڭغا ھېلىقى پەردىنىڭ چۈشۈرۈلۈشى خۇددى ئۆزىنىڭ ھايات سەھنىسى پەردىسىنىڭ چۈشۈرۈلۈۋاتقانلىقىدەك تۇيۇلۇپ، كۆڭلى بىر قىسمىلا بولۇپ كەتتى. شۇنداق قىلىپ، ئۇ ھېلىقىلار-نىڭ تاشلاندۇق خالتا بىلەن ئۆيدىكى نەرسىلەرنى بىرنەچچە قېتىم تو-شۇپلا ئۆينى قۇرۇقداپ قويغانلىقىغا كۆزىنى پارقىراتقىنىچە قاراپ تۇردى. شۇنداقتىمۇ ئۇ دۇربۇن بىلەن يەنىلا ھېلىقى ئەر ـ ئايال ۋە ش-ياۋجيەننىڭ چىراي ئىپادىسىنى تەپسىلىي كۆزىتىۋاتاتتى. ئۇلار قا-داقتۇر بىر مەسىلە ئۈستىدە بىر پەس تالاش ـ تارتىش قىلىشقاندىن كېيىن، ئۆيدىن ئايرىلدى، ئېنىقكى شياۋجيەن ئۆينى ئۇلارغا سېتى-ۋەتكەنىدى. قۇرۇقتىن ـ قۇرۇق بىرنەچچە يۈزمىڭ يۇەنگە تەرەپبالالا ئېرىشىش نېمە دېگەن ياخشى ئىش، دەپ ئويلىدى لو جېنچېڭ ئېغىر ئۇھ تارتقان ھالدا ئەلەم بىلەن.

لو جېنچېڭ دۇربون يېنىدىن ماغدۇرسىز ھالدا ئايرىلدى ۋە يا-دىكى كىرىسلوغا ئۆزىنى تاشلىدى. بۇ كىرىسلو ئەسلىدە تىكلىمە دۇربۇننىڭ قېشىغىلا جايلاشتۇرۇلغان، قېپى قېنىق كۆك رەڭلىك رەختتىن ئىدى. يۆلەنچۈك قېپى دۈمبە ۋە بەدەننىڭ تالاي قېتىم سۈر-كۈلىشىدىن پارقىراپ كەتكەن، ئىشلىتىلىش ئۇنۇمىدىن ھەقىقىي دېرەك بېرىپ تۇراتتى. لو جېنچېڭ ئىختىيارسىز ئۆزىنى يۆلەنچۈككە تاشلىۋېدى، ئىنتايىن راھەت بىلىنىپ كەتتى. بۇ خىل قىياپەتتە ئول-تۇرۇش، كۆزىنى يۇمۇپ بىرەر مەسىلە ئۈستىدە پىكىر يۈرگۈزۈشكە تولىمۇ مۇۋاپىق ئىدى. ئىككى كۈندىن بۇيان بۇ كىرىسلو لو جېنچېڭ-

نىڭ ئازابلىق خىياللىرىنىڭ داۋاللىشىشى ئۈچۈن ئەنە شۇنداق ئۇن ـ تىنسىز تۆھپە كۆرسەتمەكتە ئىدى...

لو جېنچېڭ كۆڭلىدە مى خۇڭمۇ دائىم مۇشۇ سۇلكەتتە كىرىسىلودا ئولتۇرۇپ، تېگى يوق خىياللارغا غەرق بولغان، ئېرىنىڭ ئۆزىنى قاپاقلا سېلىپ كولدۇرلىتىپ، مۇھەببىتىگە سادىقلىق قىلغان قىلمىشىغا قارىتا ئەستايىدىل ھالدا بۇ خىل قاقتى ـ سوقتى قىلىش ۋەقەسى ئارقىلىق روھىي ئازاب بېرىش ئۇيۇنىنى پىلانلاپ چىققان دەپ ئويلىدى. شۇڭمۇ كىرىسلونىڭ يۆلەنچۈكى مەزگىلسىز مۇشۇ ھالغا كېلىپ قالغانىدى. لو جېنچېڭ توساتتىن «ئەجىر قىلساڭ غورىدىن ھالۋا پىشىدۇ!» دېگەن ھېكمەتنى ئەسكە ئالدى.

لو جېنچېڭ يەنىلا خىياللار ئىلكىدە ئىدى، توساتتىن مى خۇڭدىن كەلگەن قىسقا ئۇچۇرغا كۆزى چۈشتى: «مەن ئەتىكى ئايروپىلان بىلەن چۈشتىن كېيىن سائەت ئۈچتە يېتىپ بارىمەن!»

مەسئۇل مۇھەررىرى: ھۆرىگۈل نۇر
مۇقاۋىنى لايىھەلىگۈچى: ئازات بارات
تەكشۈرۈپ بېكىتكۈچى: ياسىن ئوبۇلقاسىم

كۆك يىلان

ئاپتورى: جوۋ خەيلياڭ قاتارلىقلار
تەرجىمە قىلغۇچى: دىلشات قەيۇم نۇر
نەشرىيات: شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت ـ فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئېلېكترون ئۇن ـ سىن نەشرىياتى
(ئۈرۈمچى شەھىرى ئىقتىساد ـ تېخنىكا تەرەققىيات رايونى پەن ـ تېخنىكا باغچە يولى 7 ـ قورۇ)
تارقاتقۇچى: شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى
بەت ياسىغۇچى: ئۈرۈمچى بياۋگەنجى باسمىچىلىق چەكلىك شىركىتى
زاۋۇت: ئۈرۈمچى شەھىرى كېخىڭ رەڭلىك باسمىچىلىق چەكلىك شىركىتى
فورماتى: 1230 × 880 مىللىمېتىر، 1/32
باسما تاۋىقى: 8.875
نەشرى: 2013 ـ يىلى 1 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
بېسىلىشى: 2013 ـ يىلى 3 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
كىتاب نومۇرى: ISBN 978-7-5469-3412-9
باھاسى: 22.00 يۈەن

مۇقاۋىنى لايىھەلىگۈچى: غازات بارات

ISBN 978-7-5469-3412-9
9 787546 934129 01>

定价：22.00元